

Doina RUȘTI

Fiction-Ltd

Homeric

POLIROM

DOINA RUȘTI, prozatoare contemporană, apreciată pentru forța epică, pentru originalitatea și erudiția romanelor sale, a fost recompensată cu cele mai însemnate premii literare românești, printre care și Premiul „Ion Creangă” al Academiei Române. Tradusă în numeroase limbi, inclusiv în chineză, invitată la evenimente internaționale de prestigiu, a scris zece romane, dintre care amintim: *Zogru* (2006), *Fantoma din moară* (2008), *Lizoanca la 11 ani* (2009), *Manuscrisul fanariot* (2015) și *Mâța Vinerii* (2017). *Homeric* adoptă registrul fantastic și o structură de avangardă, fiind, într-un anumit fel, o sinteză a prozei sale. Pagină web: <http://doinarusti.ro>.

© 2019 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Ilustrația copertei: Aurora Speranța Cernitu

Foto autoare: din arhiva personală

Hartă: Bogdan Calciu, *Mabalaua Gorgani*

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1,

et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

RUȘTI, DOINA

Homeric: roman / Doina Ruști. – Iași: Polirom, 2019

ISBN: 978-973-46-7911-9

821.135.1

Printed in ROMANIA

Doina RUȘTI

— *Fiction-Ltd* —

Homeric

roman

POLIROM
2019

I

Personajele

Despina

Nu mi se părea frumoasă, mai ales la început, dar nici multă vreme după aceea, ci abia târziu am înțeles că era ca o nestemată scăpată în tulburimile bălții, cu totul nepotrivită în mahalaua Gorgani, unde părea căzută din cer, ca acel Hasan Çelebi, zburătorul, după care s-a dat numele unui pod. Era din altă parte a lumii, din altă viață, iar puterea ei nu venea din frumusețea care te oprește în loc, ci din ceva nevăzut și contagios, apărut pe parcurs, după ce făceai greșeala să stai de vorbă cu ea, căci, pe măsură ce-i ascultai cuvintele, intrai odată cu ele într-un balon de săpun, fără puțința de-a mai ieși de-acolo. Puțini aveau ceea ce-i dăduse ei soarta: Când mă gândesc la ea, îmi vine în minte o floare cât unghia, de un roșu scânteietor, numită sângele-dracului. Cum dai cu ochii de ea, îți vine s-o duci la nas, nu atât ca să-i simți parfumul, cât pentru că te-aștepți să tresară din cauza atenției tale. Dar, odată ce-ai mirosit-o, ești ca și mort. Dacă ai făcut imprudența asta, miresmele ei o să-ți urce pe nări, iar de-acolo se vor risipi în toată carnea, luându-ți în stăpânire plămânii și sângele, iar la sfârșit creierul, care nu se poate împotrivi. Și ce mireasmă trădătoare se ascunde în petalele ei! Mai întâi se revarsă peste tine parfumul duos al coltucului abia scos din cuptor, copleșitor și curat, atât cât să-ți

adoarmă fricile și tristețea. Și-abia după aceea te ajunge din urmă adevăratul ei miros, de joardă strivită, în care s-au ascuns aspirațiile aguridei și bucuriile ticăloase ale bobului copt. Aceasta este de fapt aroma, care te ia în primire, transformându-te pentru totdeauna în sclav. Și, odată atins de parfumul ei, uiți tot ceea ce iubiseși până atunci, nu-ți mai place nimic, nu mai ai dorințe și nu mai sperii. Dacă mâine îți intră tâlharii în casă și-ncep să-ți hăcuiască familia, tu stai deoparte, amorțit de visele unei flori.

Exact așa era și ea, ca floarea asta, i-am simțit puterea în acea dimineață când a ieșit de la farmacist, îmbrăcată cu o rochie pe care o auzeam șoptind la fiecare mișcare, dantelă legănată pe valuri moi, de sandal. Și, privindu-i ochii, căutându-le drumul, am dat de cupeul albastru, în care suspina un bărbat. Erau doi oameni care se priveau discret, o femeie, asaltată de șoapte, și un bărbat care-o făcea pe indiferentul, aruncându-și ochii pe fereastra trăsurii, la mare distanță, deși era evident pentru oricine că în tot Bucureștiul, dacă nu cumva în toată lumea, nu mai era nimeni în afară de ei. El privea drept în față, dar în coada ochiului licărea lacrima care face din orice bărbat o fiară vânată. Din pliurile hainelor ei zburau albine, iar ochii, din care se strecurau parfumuri letale, își făceau drum spre trăsura albastră. El n-o privea nici mort, dar obrazul i se supăraseră, ca la omul constrâns, iar ea era jignită de indiferența lui, vedeam bine, după cum clipea, des, lăsând în urmă valuri de învinuiri de care el nu avea să mai scape.

Și-am înțeles nu doar c-am să-i mai văd, căutându-se cu aceleași priviri care spuneau clar că între ei începea să crească bulgărele de foc al iubirii, ci încă ceva, care mă privea doar pe mine. Fără să vreau, intrasem în zona umbrită, acolo unde nimeni nu știe de tine. Doar ei doi erau la vedere, pe câtă vreme eu, care până atunci mă

aflasem în mijlocul faptelor, treceam ușor în ceața perfidă a unor dorințe străine, ca o biată muscă luată de vânt.

Această femeie cu rochii vorbitoare și ochi schimbători era Despina, fiica lui Băleanu sau, mă rog, pe jumătate a lui, căci astfel de ființe au întotdeauna o naștere dubioasă. Dar mai întâi trebuie să spun că Băleanu, deși trecea drept boier, nu era din familia marilor Băleni, cum s-ar crede, ci ieșit din niște negustori oacheși, cu ofuri multe în ei, un om care trăia după suflet și care își aruncase încă din tinerețe adevăratul nume, făcându-i pe toți să-l strige *Bălëanu*, ca și cum ar fi fost singurul din București, un fel de vestigiu al vechilor boieri, pe care Brâncoveanu i-a măturat din istorie. Și poate că i-ar fi mers totul ca pe roate, dacă nu s-ar fi însurat cu Mușa, vestita cântăreață a Bucureștiului de-atunci, o femeie care-i adusese mai întâi fericirea și-apoi îi întorsese viața pe dos. S-au iubit o vară lungă, toridă, stârnind invidia în toată mahalaua Gorgani din cauza trăsurilor împodobite cu flori și a fețelor care arătau acea mulțumire de sine, de multe ori sfidătoare. Băleanu era bogat, iar despre ea – ce să vă spun? Deși cânta doar la Palatul Domnesc sau în cercuri restrânse, i se dusesse vestea, nu atât pentru voce, cât pentru rochiile luxoase. Foarte puțini o auziseră cântând, dar nu era mahalagiu care să nu-i fi știut numele.

Primul lor copil a fost Haralambie, numit după ziua nașterii lui. Timp de un an, orice inimă din casa Băleanu a bătut doar în ritmul scâncetelor acestui băiat, iar părinții lui au plutit pe valuri de spumă.

Dar există un ceas care coboară în lume când te-aștepți mai puțin, un fel de gură de lup, care suflă peste păduri și uneori peste creștetul unui om mai moțat, spulberând visele, ștergând cărările care promiteau pân-atunci un viitor ferm, iar Mușa a ieșit din casă tocmai într-un astfel de ceas. Era vară, iar din spatele măcelăriei se ridica mirosul răscolitor de carne strivită. A ocolit Gorganul, care

se înălța ca și astăzi în mijlocul mahalalei, și-a coborât până-n piață. Și ce frumusețe! Cerul ofta adormit, iar sub el se auzea clinchetul mărgelilor, cu toată gama lor de cântece vechi. Mușa pășea leneș, târșindu-și papucii, bucurându-se să simtă pietrișul prin tălpile noi, trăgând în urechi veselia vulgară a sticlei și răsuflările alintate ale bobului de mărgăritar. A răscolit brățările și inelele, a privit chihlimbarul, ca până la urmă să se oprească în fața unei prăvălii cu dichisuri pentru desert. Lingurițe de argint, felegene și pahare de cleștar, chisele din lemn parfumat și mai ales mese joase, încrustate cu migală ori pictate, cu femei pe jumătate ascunse în voaluri. Dar toate acestea nu făceau prea mult după ce vedeai negustorul, un bărbat oacheș, în ai cărui ochi mocneau dorințe fără speranță, lăstari perfizi, ca firele de cuscută. Fără s-o slăbească din ochi, negustorul i-a întins un ibric de argint, iar în apele lui, albite de soarele verii, pluteau micii pești ai ispitei.

Mușa a dispărut fără urmă, odată cu acest precupeț fără nume, iar doi ani mai târziu, în poarta lui Băleanu a apărut un străin incredibil de înalt. Acesta a scos bastonul pe fereastră trăsorii și-a bătut în talangă, iar când s-a deschis ușa, i-a arătat slugii un coș de răchită. Ceva mai târziu a coborât însuși Băleanu, mut de uimire. L-a ascultat pe acel om deșirat și politicos, iar când străinul s-a făcut nevăzut, mahalagiii au băgat de seamă că Băleanu ținea în brațe un copilăș, o fată, pe care a botezat-o Despina.

Toată dragostea părintească s-a îndreptat spre Haralambie, după cum era și normal. El era copilul adevărat al Mușei, era oglinda ei. În el palpitau speranțele lui Băleanu și invidia mahalalei Gorgani, din acea vară, când pe poarta Bălenilor ieșeau trăsurile împodobite cu flori. Haralambie era viitorul stăpân, era urmașul.

Și, în timp ce băiatul, pe care toată lumea îl mângâia *Lambru*, se bucura de toate atențiile, fata a fost lăsată pe

măinile slugilor. Nu-i lipsea nimic, nu se putea spune că Băleanu n-ar fi iubit-o ca pe fiica lui sau, mă rog, a Mușei, pe care o iubise nețărnut, dar nici nu se omora s-o vadă, încât săptămâni la rând nu știa nimic despre ea. Așa a crescut Despina, trecând totuși drept fata onorabilului Băleanu, ajuns cu timpul nu doar un fel de stâlp al mahalalei Gorgani, ci și deținătorul titlului onorific de mare paharnic.

Pe Despina o recunoștea oriunde după rochiile ei alburii, croite la fel, încât nu știai dacă sunt noi sau de anul trecut. Toate erau cu flori stinse în spuma de unt a țeșăturilor scumpe, petale care se topeau înghițite în dune moi de nisip, caprifoi, nalbă și rămurele subțiri, foi de răsură plutind în apele citului, ale mătăsii sau ale altor pânzeturi.

O țin minte urcând în trăsură, lăsând în urmă fusta umflată de vânt.

Această fată, din neam de negustori, dacă-l punem la socoteală și pe oacheșul vânzător de chisele, părea ocolită de orice tristețe. Totuși, nu puteai să zici c-ar fi fost veselă, ci mai curând îți dădea impresia că vorbește cu cineva nevăzut ori, cum zicea mama, trăia într-o lume a ei, unde părea să nu-i lipsească nimic. Cu toate că era înaltă, nu impunea respect prin statură, ci prin ținuta de cortel așezat într-un pantof nou-nouț. Și bine c-am ajuns aici, pentru că despre pantofii Despinei trebuie neapărat să vă povestesc. Nu știu de unde și-i cumpăra, că nu erau de prin târg, ci aduși în lăzile misterioase pe care i le descărcau vătășii în poartă. Erau întotdeauna pantofi înalți, cu niște tocuri groase, croiți dintr-o piele atât de fină, că te făceau să-i furi ca să-ți faci pungă sau mănuși de dus la petreceri. Nu era saftianul obișnuit, ci un material fără pic de asperități, fără luciu. Ca să nu mai vorbesc de culoare! Pe cât de palide îi erau rochiile, pe atât de vii mi se păreau pantofii, în niște nuanțe care nu aveau

nume, de la marmanziul strugurelului timpuriu până la verdele frunzei de nufăr. Nu-i plăceau ciucurii, deși erau foarte la modă prin București, ci prefera cataramele așezate pe fața pantofului, ca niște scule străine, mici bijuterii ori năsturei de sidef, încât știai imediat că sunt picioarele ei.

Și pantofii ca pantofii, dar primea niște lucruri care nu credeai c-ar putea să treacă printr-o minte de om, ocheane argintate, cărți îmbrăcate în catifea, păpuși cât ea de înalte, toate comandate prin furnizorii casei Băleanu, iar odată îi venise de la Brașov o cutie de calembec, în care ținea captiv un spiriduș cântăreț. În iatacul ei ardeau luminile până la ziuă, iar uneori se mișcau umbre ori se auzeau glasuri care nu aveau nimic omenesc. Pe unde trecea, paharele scoteau sunete și vibrau vasele așezate pe mese, ca și cum le-ar fi atins mâna unei stafii.

Într-o noapte, pe când toți ai casei dormeau, s-a deschis cufărul din salon, iar una dintre rochiile Despinei a luat-o spre ușă, plutind ca un corb care-și caută prada. Bucătăreasa, care, cine știe din ce motiv, se sculase din pat, a văzut cum rochia de mătase ieșea pe ușă, dusă de o pală de vânt, și-a alergat la fereastră, de unde a urmărit drumul acelei rochii printre tarabe, prin piața Gorgani, unde a dispărut înghițită de umbrele nesătule ale nopții.

Căpitanul Manciu, care nu punea preț pe duhuri, a răscolit cartierul, încercând să dea de rochia dispărută, dar n-a fost cu puțință s-o mai găsească. Unii vorbeau c-ar fi fost dusă la Cotroceni, în pădurea stafiei.

Dar asta s-a întâmplat cu mulți ani înainte de ziua de toamnă despre care începusem să povestesc, când pe fereastra trăsurii privea un bărbat, cu o indiferență bătătoare la ochi, iar Despina ieșea de la farmacist, înveșmântată într-o rochie foșnitoare. În spatele ei tremura parcă ușa pe care ieșise, iar în față se întindea strada, asaltată de târgoveți, o stradă care, deși purta numele boierului

Brezoianu, putea fi considerată în întregime a farmacistului Lambru, casa lui fiind întinsă între cele două mari intersecții, încât ori din ce direcție ai fi venit, era imposibil să n-o vezi, mai ales că deasupra avea o terasă cu flori cum nu mai avea nimeni. Pe margini se aliniau leandri, iar de pe balustrade curgea iedera în valuri bogate. Printre flori se vedeau statui albe, aduse din cine știe ce țară, niște siluete de marmură, abia coborâte din cer. Casa avea ușa principală vopsită într-o culoare cum rar îți era dat să vezi, un fel de zarzără coaptă pe care cineva o ținuse în vin. Dar și pe laturi avea intrări, una spre farmacie, iar cealaltă direct în curte, unde se întindea grădina, cu un prun vestit pentru fructele mari cât pumnul, încât se întreceau hoții să pună mâna pe ele.

În fața acestei case se vedea trăsura impunătoare a Despinei Băleanu, îmbrăcată în aceleași culori stinse ca hainele ei, iar peste drum strălucea cupeul de un albastru înalt, care-ți lua ochii și-ți trimitea un fulger în suflet.

Se întâmplase ca în acea zi să vină lume multă prin Brezoianu, exact la ora la care Despina avea obiceiul să treacă pe-acolo. Dar din toată lumea aceea ea nu avea ochi decât pentru trăsura albastră, care-i aparținea unei ghicitoare, respectată în tot Bucureștiul pentru previziunile care întotdeauna se îplineau. O singură dată, un lumânăr fusese nemulțumit și-și ceruse banii înapoi. Dar ghicitoarea nu se supăraseră din asta, mai ales că erau și vecini. A scos punga și i-a dat ce ceruse, dar, ca să nu rămână certați, l-a invitat la o cană cu vin. A doua zi, nemulțumitului i-a căzut părul, făcându-l să nu mai pomească vreodată numele ghicitoare și nici n-au mai fost alte nemulțumiri legate de proorocirile ei.

Despina însă nu știa că această femeie, pe numele ei Ciptoreanca, era proprietara trăsorii albastre. Pe ea o interesa doar Pantelimon, bărbatul care stătea de vorbă

cu ghicitoarea. Trăsura era nouă și Pantelimon îi înfrumusețase interiorul cu niște bujori, iar pe una dintre uși pictase un câine care cânta la țambal.

Cuvintele lui răzbăteau peste stradă, fără ca Despina să înțeleagă ce spune. Să nu-ți pară rău pentru bani, zicea el, uită-te aici cum picură lacrima din florile astea! Multă lume nici nu știe cât de greu e să faci albul ăsta, fără să semene cu un gard vărut.

Ciptoreanca îl asculta cu o bănuială întipărită pe față, mai mult studiindu-l decât să-l asculte, căci în meseria ei de ghicitoare văzuse mulți oameni vorbind aiurea, în timp ce din toți porii le ieșeau stropi de miere, acea ploicică fină și călătoare ce leagă doi oameni. Pantelimon continua să vorbească, iar ghicitoarea, lăsând deoparte desenul, aruncă un ochi pe fereastră.

Dimineața se risipea, iar în lumina care se înnoise Despina făcea pași mici pe lângă cei doi, încălțată cu niște pantofi uimitori. Nu erau nici albaștri, nici verzi, ci aveau o nuanță nămaivăzută, de peruzea privită prin perdele de fum. Pe fețele lor strălucea un năsturel de argint. Despina se mișca fără grabă, iar pantofiorii făceau zgomote mici, din cauza tocurilor, care-ți rămâneau și ele în minte, un fel de mosoare, terminate cu un inel argintiu. Pe Ciptoreanca o cuprinse un val de căldură. Din tot ce văzuse de-a lungul vieții, acești pantofi puteau fi puși pe locul întâi. Pe lângă ei, pălea chiar și noua ei trăsurică, de un albastru care, acum, prin comparație, începuse să i se pară vulgar.

În sfârșit, Despina se apropie de droșca ei ca un sipet de malteh, pe care o cunoșteai mai ales din cauza arnăutului, îmbrăcat numai în fireturi și-n zarpale nemțești.

— Du-te, îi porunci ea slugoiului, care aștepta nepăsător, agățat de coșul trăsurii, și spune-i fratelui meu să nu uite de cină!

Omul sări sprinten, gata s-o ia la picior, însă Despina îi făcu semn să asculte în continuare, apoi, cu o voce învăluită în mătăsurii, îi strecură încă două-trei vorbe, rugându-l să afle cine era în trăsură albastră.

Ziua era la început, iar pe mine m-a izbit un parfum pe care n-am putut să-l mai uit niciodată. Iar în acea clipă în care credeam că sunt singurul martor al unei povești care nici nu-ncepuse ca lumea, am auzit o huruiă de roți, iar în spatele meu a apărut Mărmănjica.

Mărmănjica

Ca să povestesc despre ea, mi-ar trebui nopți și zile. Era genul de om pe care îl vezi o singură dată și-l ții minte până la capătul vieții, din cauza ochilor, care te bălgau în mormânt și de la care își căpătase și numele. Să spun cinstit, nu atât ochii erau de vină, cât felul în care se folosea de ei. Dacă-ți arunca o privire, îți intra în creier, ca briciul. Nu era nevoie s-o cercetezi îndelung ori să stai de vorbă cu ea. Felul ei de a te tăia scurt te făcea terci din prima secundă. Pe unde trecea, rămâneau victime, oameni loviți pentru multă vreme, deși habar n-aveau de unde li se trăgea. Sunt zile de-astea în care un om se uită la tine urât și ești terminat, îți pierzi ritmul vieții, rămâi prins într-o clisă de fiere.

Pe Mărmănjica n-o învățase nimeni că ochii sunt trădători. Nu știa că prin ei pot ieși la iveală uneltirile, speranțele rușinoase ori alte nesăbuiiri. Nu știa ce este discreția. Nu știa să-și țină ochii în frâu. Exact cum zicea și-un cântec, foarte la modă pe-atunci, avea niște ochi care făceau copiii să plângă și bărbații s-o ia la picior, de-aia îl și fredonau câte unii de cum îi vedeau trăsura. Ce spun eu „trăsurică“! Era un coș de nuiele așezat pe două roți mari. Iar de sub împletitura asta albită de ploi

ieșeau doi ochi hămesiți, doi dulăi care n-au avut niciodată stăpân. Avea și-un vizitiu pipernicit, cu o față de iepure, iar când tărăboanța asta trecea pe străzi, de prin curți se auzea o melodie subțire, ieșită din vălurile unei inimi care arseese de dor: *C-aveai ochii mărmanjei/ Ca să mă deochi cu ei.*

Nu cred că știa ce impresie făcuse prin București. În sinea ei, era convinsă că oricine îi cunoștea numele adevărat, făcut din suspine plăpânde, căci în scripte era Elencu, deși n-auzisem pe nimeni s-o strige așa. De cum întorcea spatele, pentru toată lumea devenea Mărmănjica.

În dimineața cu pricina părea hotărâtă cum n-o mai văzusem de mult, poate de pe vremea unchiului ei, un moș dus rău, a cărui față astăzi nu mi-o mai amintesc, de fapt, nici atunci nu mai știam bine cum arătase, cu toate că nu trecuseră mai mult de șase luni de la moartea lui. În schimb, îi voi avea întotdeauna în amintire pe-amândoi, coborând din vreun căruț prăpădit, mai întâi el, apoi Mărmănjica, nedespărțiți. El purta niște haine largi și avea un fel de baston terminat cu un cârlig mare, ca să poată apleca crengile ori să-și facă loc printre tufe, în timp ce Mărmănjica îi ținea la îndemână borcanele, în care moșul strecura gănganii și mortăciuni, adunate din bălăriile Cotrocenilor. Știam că un timp trăiseră pe la Viena, unde el fusese profesor sau poate doar simplu cursant. Din nu știu care motiv, i se spunea Doctorul, cu toate că nu vindecase pe nimeni și n-avusese vreun pacient.

Casa lor era cea mai sumbră din cartier, un fel de felinar afumat în care licărea un fir de lumină, căci Doctorul stătea noaptea la etaj și citea până spre ziuă, plimbând pe deasupra paginii un ochi de sticlă, în timp ce flacăra lumânării bătea în fereastră, lungită, încât din stradă părea un cocostârc muribund.

În acea dimineață de toamnă, Mărmănjica se hotărâse să facă un drum până în Brezoianu. În spatele ochilor

înraîți se dădeau bății mari, căci moartea Doctorului îi răscolise cele mai negre griji. Se chinuia să ignore șoaptele casei, suspinele bălții și trosnetele din turla bisericii, pe care numai sufletele morților știu să le aducă în urechile celor dragi. Dar tocmai când te mănâncă frica, ți se deschid niște uși despre a căror existență nici n-ai știut. Pentru Mărmănjica, acea zi avea să fie hotarul, cum se zice, între ceea ce fusese și noua ei viață.

De la distanță arăta ca un greiere pus pe plimbare, din cauza pelerinei, ceva mai lungă în spate, și a căciulii, umflată în părți. Purta încă doliu, ceea ce o făcea și mai gravă.

Rotindu-și ochii, i s-a părut că viața orașului se mutase în Brezoianu, impresie dată nu atât de mulțimea trepădușilor cocoșați de poveri, cât de cele două trăsură, oprite de o parte și de alta a străzii.

A ajuns pe când Despina se pregătea de plecare și, văzând-o cum se mișca, mai lent decât melcul, privindu-i fustele care fluturau și părul, în mod voit scăpat de sub mica eșarfă, încolăcită pe creștet, și-a pierdut din elan. Și ea avea treabă la farmacist, dar nu se grăbi, moșmondu-se pe lângă trăsură, cotrobăind într-o tașcă, de fapt, așteptând să plece Despina. Dintr-un motiv care era doar al ei, se ferea să acționeze direct. În afară că se holba la oricine, Mărmănjica era destul de timidă. Să treacă pe lângă Despina ar fi însemnat să-i dea bună ziua, de fapt, nu atât, ci trebuia să-i suporte disprețul, căci Despina nu răspundea niciodată.

Lumea din jur se rărise, iar trăsură albastră sărea și mai tare în ochi. Mărmănjica zâmbi. Știa cine e în trăsură.

Un timp lung așteptă întoarcerea slugii. Stătea înfiptă în marginea străzii, ținând într-o mână tașca, iar în cealaltă bastonul cu cioc, care fusese al unchiului ei, privind crunt spre trăsură Despinei. Pentru oricine, mai puțin pentru ea, era evident că așteaptă, ținând în suflet o supărare

nepusă. Iar printre tentaculele nemulțumirii începuse să crească timid o presimțire firavă, una dintre acele tristeți care te împiedică să mergi mai departe.

În sfârșit, arnăutul Despinei ieși de la farmacist și făcu un ocol, oprindu-se la fereastra trăsorii albastre. Era un arbănaș zdravăn, dar, în ciuda staturii, părea plin de miorlăieli și dulceturi. Ciptoreanca îl cunoștea, iar câteva clipe cei doi șușotiră. Apoi slugoiul, pe care toată lumea îl striga Arbănaș, o luă spre stăpână-sa fluierând.

Frunzele pomilor cădeau, colorând strada, care se liniștise.

Mărmănjica porni în sfârșit, făcând pași șovăielnici, convinsă că Despina se pregătea de plecare. Dar nu socoti bine. Arbănașul, în loc să urce în spate, veni la fereastră, aproape țipând:

— Pantelimon Iorga și ghicitoarea Ciptoreanca, domniță! Ei doi sunt în trăsura aia albastră!

Aceste cuvinte trecură iute în urechile Mărmănjicăi, iar ochii ei, care intrau nepoftiți în creierul oamenilor, o tăiară scurt pe Despina. De peste drum, Pantelimon ridică fruntea alarmat, iar pentru un moment peste Brezoianu pluti fluturele de aur al unei nedumeriri trecătoare. Ghicitoarea zâmbea.

Mărmănjica își continuă drumul spre farmacist, însă, înainte de a deschide poarta, întoarse capul. De ce? N-o să știu niciodată. Trăsura Despinei se îndepărta încet, pregătindu-se să dea colțul, iar în fundul ei, pe mica banchetă, lângă Arbănaș, văzu silueta unui bărbat înfășurat într-o blană. Omul era mai înalt decât slugoiul Despinei cu aproape doi coți și purta un fel de mantou elegant, care, din cauza staturii, îl făcea să pară cam slăbănog. Apoi ochii ei, ca doi ghimpi de tecar, se loviră de privirea acelui bărbat. Părea blând, deși în zâmbetul lui se ghicea o aroganță ascunsă. Omul clipi o singură dată, în timp ce-și mișca bărbia, ca și cum ar fi spus ehei, Elencu, și-acum ce-o să faci? Cum o să mai scapi de amintirea ochilor mei?

Mărmănjica tresări, fără să-și poată dezlipi ochii de pe namila care se îndepărta, parțial evaporată în luminile toamnei.

*

Plecase de-acasă cu gânduri mari, iar după ce intră în salon aproape toate planurile-i zburară.

Lambru Băleanu, fratele vitreg al Despinei și singurul fiu al paharnicului Băleanu, în ciuda averii sale, iubea farmacia, pe care o considera o artă, motiv pentru care viața lui se împărțea între licori, alifii și hapuri de boli. În salon mirosea a flori și-a dulceturi și însuși Lambru părea făcut din șerbet de salcâm, întins pe un mic divan cu spătar, cum Mărmănjica nu mai văzuse. Totul în jur părea neatins, iar Lambru, îmbrăcat cu o haină strâmtă, aștepta ca ea să vorbească. Era un bărbat falnic și cam fanariot la înfățișare, impresie dată de nasul drept și de niște ochi mari, moșteniți de la mama lui, Mușa.

— Am niște uleiuri, toate făcute de mine, din plante alese...

Vocea Mărmănjicăi era cam șovăitoare, îi părea rău că începuse așa, dar, pe măsură ce cuvintele se rostogoleau nesigure, mâinile scormoneau tașca, mai mult un sac de piele uzată, în care băgase toate flacoanele pe care le considerase utile.

Dar Lambru îi făcu semn să nu se mai deranjeze. Nu era interesat de uleiuri.

— Știu să fac și otravă pentru țânțari.

Mărmănjica arăta ca un om în nevoi, își dădea seama, iar farmacistului, după cum o privea, i se făcuse milă de ea. Părea cam cocoșată și lihnită de foame. Mâinile i se mișcau greu, iar între sprâncene îi apăruseră cutele unui efort evident.

— Țsta este, îi arată ea o sticlură, se pun câteva picături într-o stropitoare și apoi se dă pe frunze, prin jurul casei, pe verandă, de exemplu...

— Și mor țânțarii?

Mărmănjica nu îndrăzni să răspundă, simțea privirea lui Lambru, în care își vedea viitorul: va rămâne fără căpătâi toată viața, iar de la un moment dat va cerși pe lângă biserici.

Deși o luase spre ușă, mai făcu o ultimă încercare. Lambru se cutremură, pentru că de data aceasta ochii ei îl tăiară adânc.

— Astea sunt niște hapuri, îi întinse ea o cutiuță de porțelan. După ce înghiți una, visezi lucruri care o să ți se întâmple.

— Pastile cu afion?!

— Nimic din ce-ai mai văzut, te asigur. Nu sunt nici ciuperci, nici turte de canabis.

Farmacistul răsuci capacul și privi cu neîncredere cele două bile cât un bob de piper.

— Dacă nu ești mulțumit după prima, pe cealaltă să mi-o dai înapoi.

Ar fi vrut să i le înapoieze chiar atunci, dar intuiția unui triumf viitor îl făcu să renunțe. Insistă să afle ce conțineau.

— Este o floare de pe-aici. Se spune că are un parfum care-ți intră în suflet, mai puternic ca ambra, mai rafinat ca lămâia.

— Astea sunt basme... cum ai spus că te cheamă?

— Elencu.

— Ei bine, Elencu, nu e om din târgul nostru care să nu fi auzit povestea acestei flori!

Așa-i spusese și Doctorul, exact cu aceleași cuvinte. Dar Mărmănjica nu vorbise cu multă lume, ca să verifice câți știau.

— Pe când era copil, unchiul meu a văzut-o în pădure, la Cotroceni.

Farmacistul oftă.

— Uite, Elencu, îți pot da adresa unui toptangiu de pe la Obor. Poate îți ia niște alifii sau ce mai ai, dar să nu te-aștepți la cine știe ce bani! Îi spui că te-am trimis eu!

*

Vizita la farmacist a fost scurtă, iar în stradă timpul părea că se oprise pe loc. Trăsura albastră era tot acolo, iar Pantelimon aștepta lângă ușă să-și primească banii pentru desene. Nu privi către el, știa cum arată: avea o gură largă, întinsă de la o ureche la alta, iar când era vesel i se făceau în colțuri două gogoși albicioase.

Pe ușa trăsurii pictase un câine care cânta la țambal. Balamaua cam trăgea într-o parte, iar Mărmănjica observă că se pierduse un cui. Probabil Pantelimon scosese ușa ca s-o picteze.

Apoi aruncă o privire spre ghicitoare, gândindu-se că aveau cam aceeași vârstă, ceea ce o făcu să ofteze, că până și această femeie reușise să facă ceva în viață, spre deosebire de ea, pe care o aștepta o moarte umilitoare, cu mâna întinsă la colț de stradă. Privind-o cum își pipăia colierul, cu două degete arcuite, apoi ascultând-o cum porunca vizitiului, se gândi că era mai bine s-o jefuiască pe această femeie decât să se chinuie să vândă uleiuri.

Fără să știe, și planurile astea erau moarte deja, pentru că Mărmănjica avea să se numere printre cei câțiva oameni care o văzuseră pentru ultima oară pe ghicitoare, înainte ca aceasta să se evapore pe drumul de-ntoarcere.

Când intră în mahalaua Gorgani, descoperi cu uluire că Pantelimon ajunsese deja, era cocoțat pe scară și învârtea pensusla pe zidul măcelăriei.

Pantelimon

Pantelimon își răsuci peste frunte o pânzică de fir. Nu-și acoperea decât rareori capul, pentru că disprețuia fesurile, făcute pentru trepădușii din prăvălii și pentru piețari, dar nu-i plăceau nici șalurile care-ți fac capul cât un dovleac. În schimb, dacă-și simțea părul bătându-i peste urechi, devenea imediat un om liber și demn. Așa îl și vedeau mulți. Mai ales când urca pe scară și-ncepea să picteze, arăta ca o barză plectoasă. Uneori își băga nasul în pictură, să repare câte ceva, iar alteori ridica un picior pe treapta de sus, ca să se poată sprijini pe genunchi, și cădea într-o contemplație lungă, intrând cu totul în lumea pe care-o picta, întotdeauna surprinzătoare prin amănuntele din fundal. Făcea portrete, iar în spatele lor se întindea mahalaua, părți din ea, din fața ei nevăzută. Știa să scoată la lumină acele lucruri care, deși erau în mințile tuturor, nu se aflau la vedere.

Picta pe zidul măcelăriei, ceea ce făcuse ca acel loc să devină atracția mahalalei Gorgani. Unii ieșeau din case doar ca să vadă ce-a mai pictat, încercând să ghicească formele și detaliile pe care avea să le ia desenul, cu toate că știau prea bine despre ce va fi vorba. Desena la comandă, mai ales portrete ale unor inși pentru care nimic nu conta mai mult decât să-și vadă fața întinsă pe zidul măcelăriei. Nu se zgârcea la vopsele, de unde și numărul mare al clienților săi. Putea să vină sfârșitul lumii, și tot n-ar fi renunțat cineva la această plăcere care pune sângele în mișcare. Pantelimon îi zugrăvea ca pe sfinți, în atitudini demne, adăugând de multe ori ceea ce clientul cerea, lucruri care nu existau în realitate, un cercel mai fistichiu ori o trăsură, un șal scump ori o blană. Arătau mai bine ca-n realitate, mai luminoși, mai siguri pe ei, iar unii, după ce se vedeau pe perete, împrumutau ceva din portret,

devenind și în viață mai înțepați, căpătând un fel de zâmbet înfumurat care-i transforma pur și simplu în scârbe. Imediat se vedea cine a trecut prin mâna lui Pantelimon, îl recunoșteați fără efort. Clienții lui aveau un aer comun, o privire biruitoare.

Măcelarii nu apucaseră să termine casa. În mintea lor se afla o clădire cu opt încăperi, dar, cum nu avuseseră bani decât pentru patru, ridicaseră un zid provizoriu. Pe acest perete picta Pantelimon, luând parale bune, căci avea mușterii mai ceva decât măcelarii. În preajma sărbătorilor făcea liste de așteptare, căci nu era om din Gorgani care să nu-și fi dorit să ajungă pe acest zid, vizibil din toată piața, ori de unde te-ai fi uitat. Dacă n-ar fi fost desenele lui, mulți oameni ar fi trecut prin viață neobservați. Abia așa le vedeai ochii și aspirațiile care le țâșneau printre gene.

Bineînțeles, portretele nu erau veșnice, ba dimpotrivă, unele nu stăteau acolo mai mult de-o zi, căci durata era în directă legătură cu banii. Unii se lăfăiau pe zidul măcelăriei și câte două săptămâni, iar ca să păstreze ceva din gloria cucerită, la final îi plăteau zugravului să le facă un portret mic, de pus în salon. Pe zidul măcelăriei trecuseră boieri mari, dar și târgoveți, iar uneori chiar și câte o negustoreasă scăpată de bărbat, văduvă sau divorțată și cu ceva stare. Iar banii nu erau niciodată puțini, așa cum crezuse pe vremuri fratele său, Luca. Poate că, dacă n-ar fi fost acest frate, nici ambiția lui Pantelimon n-ar fi fost atât de puternică. Nu era zi în care să nu se gândească la el! Vorbea cu el în gând, se certau, îl chema când un tablou îi ieșea bine. Luca era ca un câine pe care îl ții lângă tine și-ți pare rău că nu poate să-ți răspundă la întrebări.

Unele desene rămâneau pentru multă vreme în amintirea mahalagiilor, iscând discuții pe seama unor personaje ori fapte care nici nu existaseră vreodată. Un portret care

uluise pe toată lumea a fost al căpitanului Manciu. În primul rând, că semăna foarte bine cu el, holbat, drept și impunător, proțăpit pe crupele albe ale calului, pe care de asemenea îl știa orișicine. Iar pentru fundal, se vedea Pădurea Cotroceni, printre clăbuci albi și perdele de fum, locul cel mai temut, socotindu-se că de-acolo începe drumul spre lumea cealaltă. Tocmai de aceea pictura lui Pantelimon a stârnit vâlvă, căci valurile roșcate de deasupra căpățânii lui Manciu aminteau de legendele vechi, dar și de mirosurile mai noi, aducătoare de boli.

Pentru Pantelimon însă altul era sensul fumului din tablou. Pentru el exista un singur strigoi care-l însoțea peste tot, spiritul încețoșat al lui Luca, pe care de multe ori îl vedea ieșind din pădure, exact ca un fum, impregnat de culorile vieții și de parfumul acelei veri, când viața, cu toate drumurile ei, largi pân-atunci, se îngustase dramatic. Nu mai avea nimic, se topise și soarele, dispăruse și mahalaua cu veselile ei. Din toată viața frumoasă, pentru Pantelimon nu erau decât două uși: pictura sau moartea.

Totul i s-a tras de la Luca, fratele lui, cu doi ani mai mare. Deși nu era decât țârcovnic, la biserica de pe Gorgan, se purta ca și cum ar fi fost cel puțin popă, cu acea siguranță care sapă tunele prin piatră. Nu era lucru despre care să nu aibă opinii bătute în cuie. El știa unde se vinde mai bine grâul, care e cel mai bogat om din București ori câte parale face mintea cuiva. Putea să-ți spună cine a murit, cine s-a însurat, ce case sunt la vânzare ori cine nu și-a plătit hangaralele. Ajunsese o autoritate a mahalalei pentru orice problemă, încât veneau oameni să-l consulte mai ceva ca la Ciptoreanca. Iar părerile lui intrau ca niște săgeți în creierul tuturor. După ce spunea ceva Luca, trebuia să fii nebun să mai adaugi și vreo vorbă!

Când Pantelimon și-a anunțat familia că vrea să intre ajutor la un pictor, țârcovnicul s-a opus cu toată tăria. După el, asta nu era decât o mare prostie: meșterul era

idiot, iar Pantelimon nu avea niciun pic de talent. În plus, zugravii sunt oameni săraci. Familia i-a sorbit fiecare cuvânt, mai ales tatăl, care era foarte mândru de Luca. Ce era de făcut – mai ales că Pantelimon nu se vedea făcând altceva?

Până la urmă, tot țârcovnicul a găsit o soluție: cel mai bine i se potriveau găștele, o afacere profitabilă a familiei, care nu cerea mari talente. Pantelimon era foarte bun pentru treaba asta, iar dacă tot voia să se distreze, n-avea decât să le vopsească aripile, ca să le cunoască lumea de la distanță.

Sufletul său de artist n-a putut să accepte hotărârea nedreaptă. Într-o după-amiază de vară, pe când aduna găștele de prin bălți, a avut o viziune care i-a limpezit viața. I s-a părut că cineva se uită la el, printre măciuliile crescute în marginea Dâmboviței. Mai întâi a fost speriat, apoi a dat la o parte verdeța. Un pâlț de stânjenei galbeni luminau mocirla din jur, răspândind o mare încredere. Era vară, iar deasupra capului său veghea cineva. Până și găgâitul din ape îl îndemna să nu-și piardă speranța.

Întors acasă, a făcut o fiertură pe care i-a strecurat-o țârcovnicului în ciorbă, iar în scurt timp opinia lui n-a mai contat.

Profitând de suferința tatălui său și de golul pe care Luca l-a lăsat în familie, Pantelimon a învățat să picteze, ajungând cel mai cunoscut meșter din plasa Gorgani. Singurul lui regret era că Luca nu mai putea să vadă că n-avusese dreptate. Până într-o zi, când stafia fratelui său îi apăruse pe scară. Era dimineață, iar pe zidul măcelăriei trona un portret pe care Pantelimon avea de gând să-l dea jos. A ridicat ochii, iar pe treapta de sus, rezemat de perete, îl aștepta Luca. Nu era chiar ca el, ci doar o umbră care părea că se risipește.

Săptămâni multe a pictat cu țârcovnicul peste umăr. Devenise mai blând, căpătase o înțelegere pe care niciodată

în viață n-o avusese. Pe-atunci a făcut portretul lui Manciu, iar în spatele lui, pe fundalul pădurii, într-un gest de căință, a schițat și fantoma lui Luca.

Dar aceasta fusese demult. Portretul lui Manciu era acum șters, iar fumurile pădurii risipite peste Gorgan. Nici măcar Luca nu mai venea așa des ca anul trecut. Cât despre Pădurea Cotroceni, Pantelimon știa mai multe decât oricine din mahala. Nu se temea de pădure, nici de fantoma lui Luca. În ultima vreme venea peste el un abur subtil și plin de otravă, dinspre casa paharnicului Băleanu.

*

O pală de vânt înfiorător de fierbinte îl făcuse să-și ia lumea în cap. Din cauza ei plecase de-acasă, încălecând calul fără să se uite în urmă, prefăcându-se că nu auzea vocea care-l striga, pretinzând față de el însuși că avea treabă, cu toate că treaba din ziua respectivă știa prea bine că nu făcea nici doi bani: avea o comandă, portretul lumânărarului, un tip insipid, fără față.

Viața lui Pantelimon se transformase într-un foșnet de fuste. Ținea în mână pensula, dar urechile i se deschideau către piață, ochiul i se furișa pe la prăvălii, mai ales spre cafenea, unde i se părea că vede o fâlfâire de pânze, un umăr familiar, că aude vocea pe care ar fi recunoscut-o și dintr-o mie de voci. Dacă în piață s-ar fi apucat toată lumea să vorbească deodată, iar printre acei mulți s-ar fi aflat și Despina, el ar fi știut imediat ce spune, la cine se gândește și în ce direcție se îndreaptă. Dar de câte ori întorcea capul, nu era decât Mărin cafegiul, bătut în cuie pe scaunul vechi, căptușit cu pleduri și perne, sau băiatul care învărtea ibricele de cafea în nisipul fierbinte. Iar în mirosul cafelei, pe care Pantelimon îl avea în creier, se strecura, ca un șarpe, parfumul Despinei, de nisip ud în care cineva a îngropat coji de pepeni.

Întâlnirea din Brezoianu îi rămăsese în carne. Îl încălzea, făcându-l să se simtă ușor, cu toate că știa bine că se scufundă. I se păruse astăzi că Despina i-ar fi pronunțat numele, ceea ce era o prostie, o exagerare a minții lui. Își dădea seama că nu se mai purta omenește, nu mai avea siguranța obișnuită și nici veselia care pe vremuri îi adusesese faimă și dragoste. Până și Ciptoreanca își dăduse seama că și-a pierdut bărbăția. În timp ce-i dădea banii pentru picturi, îi spusese mățește ce zici, zugravule, în loc de talerii ăștia, n-ai vrea să-ți ghicesc în bobi sau în cărți? Ca să scape de ea, se aruncase din fugă pe șalele calului, care era învățat cu toate apucăturile lui. A trecut pe lângă Mărmănjica, al cărei cal părea că adormise pe drum, iar pe când alerga, învăluit în visele lui triste, pe la Casa Morților, i-a ieșit în față stafia lui Luca. Calul s-a ridicat în două picioare și puțin a lipsit să nu-și rupă gâtul. Se făcuse amiază, iar peste Gorgani plutea o liniște nefirească. Doar din măcelărie se auzeau monoton loviturile de satâr.

Pantelimon a legat calul și-a băgat capul pe ușa măcelăriei, unde cumnații lui desfăceau carnea de pe-o carcasă de bou. Erau veseli, ca de obicei, l-au salutat cu lama lucioasă, fără să se oprească din muncă.

Pantelimon își potrivea mica eșarfă, gândindu-se cum să picteze pălăria lumânărarului, aflat, alături de alți gură-cască, la mică distanță. Mozolea peretele, prins în vise de dragoste, fără să știe că în ziua aceea, a întâlnirii din Brezoianu, se legase de ghicitoare pentru multă vreme de-aici încolo.

II

Povestea lor

1

Uneori răbufneau dinspre Cotroceni valuri de ceață și un miros care înnebunea lumea, un parfum de pâine arsă ori de magiun cald, risipit prin bălțile care se țin lanț, din pădure și până la Lacul lui Dura. Despre Pădurea Cotroceni se vorbea în șoaptă și cu frica în sân, crezându-se că pe vremuri ar fi locuit acolo căpcăuni uriași, după cum o dovedea și Gorganul, care a dat numele plasei Gorgani. Această movilă, aflată acolo de dinainte de București, se putea foarte bine să fi fost o necropolă a unor monștri străvechi, iar oamenii mai bătrâni povesteau că, alături de osemintele uriașe, s-ar afla grămezi de aur, plus marea carte de piatră, în care mâna acelor strămoși ar fi cioplit misterele vieții.

Cu toată această credință, de Gorgan nu s-a atins nimeni, n-a scormonit nimeni să vadă ce e în el. De sute de ani stă acolo ca un pepene copt. Neclintit, mut, înconjurat de alte gorgane mai mici, amintind de niște vremuri care-au rămas fără martori, de pe când pădurile ajungeau până în buza Dâmboviței, împotmolite în dospeala nămolurilor. Cartierul Gorgani a crescut între albia râului și marea baltă a neguțătorului Dura, într-un loc mlăștinos, întrerupt de ochiuri de apă și întărit de cele șapte movile pietroase, neatinse de târnăcop. Încă din vechime, bucureștenii le-au privit cu respect, iar în moșul Gorganului au ridicat o biserică, închinată lui Ilie, prigonitorul tuturor dracilor.

Dar nici așa nu i s-a stins numele, căci biserica a devenit cu timpul Sfântul Ilie-Gorgani, ducând mai departe gloria acelei coline, în care poate chiar zac ciolane de uriași.

Lângă scările numeroase, care urcă până în tindă, chiar în coasta Gorganului, stă înfiptă anemic casa Doctorului, iar de la ea se înghesuie celelalte, unele în altele, ocolind băltoaca măcelăriei, până la piață. Pe vremuri mi se părea cel mai înșorit loc, pe care încă îl văd în minte, în acea cameră umbrită de vise, în care trăiesc amintirile. Drept în față e zidul, falnic, cu picturile lui Pantelimon, iar de o parte și de alta se aliniază tarabele, pe un pod de stejar lung de vreo treizeci de stâneni. Acolo e inima mahalalei, cu oamenii ei, pe care n-o să-i uit niciodată: Mărin cafegiul, răsturnat boierește în scaun, învăluit în trâmbe de fum, apoi, prăvălia de lumânări a lui Tudorici și mica tarabă a pelticului, prietenul său, vânzătorul de amnare. Peste drum – cuptorul lui Iancu pitarul și băcănia lui Alecu Topor, vopsită în două culori. Urmează mătăsarii, postăvarii, boiangiul Ilie și Macsim cazangiul, în dreptul căruia e mereu bulucită lumea, căci la cazanele lui se face țuică tot anul. În fața cazanelor e maidanul lăutarilor, unde țopăie și chiuie lumea în fiecare noapte de sâmbătă, aruncând peste Gorgani chemările care cresc în singurătățile unui om.

Dar măcelăria, datorită picturilor lui Pantelimon, e adevărata fală a mahalalei. În jurul ei sunt ospătăriile și grătarul lui Murgu, unde aş putea să jur că niciodată nu s-a stins focul. Chiar și primăvara, pe foamete, sfârâie câte o halcă de carne, risipind peste case un fum parfumat, care șterge tristețea din suflet. În fine, în cealaltă parte a Gorganului e casa stafiei, pe scurt, *La Morți*, o clădire abandonată, unde pe vremuri ar fi trăit un boier, dar care în timp a ajuns adăpostul strigoilor. Multă lume a văzut acolo, mai ales noaptea, cum se mișcă siluete de fum. Unii au auzit și cântece ori șoapte de pe lumea cealaltă. Mai sus de piață, în direcția Cotrocenilor, se întind curțile lui Băleanu, ridicate

pe un gorgan mai mic, înconjurată de garduri, în care stau înfipte foișoare cu streășină. Din poartă pleacă un drum de pământ, ridicat cu mare trudă prin smâncuri, depărându-se mult, spre Insula Elefterie, până la pădure.

Iar aici trebuie să vă spun că drumurile bucureștene s-au făcut greu. Piatra se afundă în pământul mîlos, iar lemnul putrezește într-un an, doi. Norocul bucureștenilor a venit de la un cărăuș genial, descoperitorul răchitei. Omul ăsta căra sacii de pe la mori, cu un căruț care se lupta cu noroaiele, iar în drumurile lui a constatat că nuiele răchitei se ridica unduioasă din mlaștini. Și s-a apucat s-o mpletească. Mai întâi a acoperit drumurile cu niște cofraje, apoi a cărăbănit pe deasupra lor călți și pietriș, iar peste ele a tras o pomosteală pe care puteau să meargă domnește roți, potcoave de cai și tălpi lustruite de papucei. Drumurile de nuiele, întărite de-a lungul timpului, au făcut viața frumoasă, ajutându-i pe cei mai curajoși să ajungă departe. Numele cărăușului s-a pierdut, dar se spune că stafia lui ar mai bîntui pe la Cotroceni, prin pădure, iar mintea lui, care continuă să născocească minuni, ar scoate nori colorați, risipiți pe sub coroane de pomi.

În această mahala cu drumuri podite, peste care se risipea uneori otrava pădurii, nu departe de măcelărie și de Gorgan, s-au întâlnit Pantelimon și Despina.

S-ar putea spune că între ei exista o istorie, începută cu mulți ani în urmă, o întâmplare mărunță, care-i legase definitiv. Pentru Despina devenise în timp una dintre acele fapte care nu pier. Chiar dacă nu se gîndea, era acolo, ca o mărgică de apă, amenințând să-i cadă pe creștet și să împrăștie în tot creierul ziua curată a primei lor întâlniri.

Venea de la dascălul grec, cu inima plină de plăcerile libertății, ca orice elev scăpat de la școală. Era vară, cu flori și lumini. Pe atunci, Pantelimon nu era în stare să privească în ochii cuiva, iar gura largă părea mai botoasă decât acum. Era înalt, puțin aplecat, iar dacă se întâmpla,

accidental, ca ochii lui să dea de alți ochi, chiar ieșeau scânteii, cum se zice, mai ales că erau deschiși la culoare, aproape galbeni, ca argila uscată ori ca frunza de măr la începutul lunii noiembrie. În fine, avea niște ochi rotunzi care adăposteau cuptoare de jar. Și, cum nu-i venea ușor să se lovească de focul altor priviri, stătea mai mult cu fruntea-n pământ. Totuși, o ființă neînsemnată i-a făcut să se privească fără opreliști. De multe ori, faptele mari au în spate doar niște întâmplări fără importanță.

În plină zi, când lumea se vânzolea prin fața Gorganului, croitorul Istrate a apărut în piață cu un măgar. Îl adusese tocmai din Târgul-de-Afară și se lăuda că-l costase cât o căruță, pentru că avea ochii albaștri, ceea ce nu-l făcea neapărat mai frumos, ba dimpotrivă, părea bolnav, lovit de răpciugă sau de o boală care parcă îi mâncase bucățele din față.

— Este singurul măgar cu ochii albaștri, preciză croitorul. Altul la fel nu există!

Și, pe când stăpânul nu mai contenea să se laude, Despinei, care nu mai avusese până atunci nicio ocazie de-a se băga în vorbă cu târgoveții, i se păru că venise momentul:

— Chiar dacă e unic, oricum, după cum arată, n-o mai duce prea mult! Se vede că e căptușit cu vreo ciupercă ori cu lepră porcească!

Spre surprinderea ei, cei câțiva oameni adunați între timp o ascultau, inclusiv Pantelimon, a cărui gură părea o punte între două semiluni poleite.

— Dacă ar ști cineva să-l deseneze, poate că l-am ține minte mai mult.

Despina vorbea cu voce cristalină, dar fermă, strângând la piept niște cărți colorate, fără să privească pe cineva în mod special. Ideea de-a picta animalul pe un zid sau măcar pe vreo bucată de lemn părea să prindă, deși mulți se îndoiau că s-ar găsi vreun meșter care să picteze măgari.

După ce-au fost enumerate mai multe nume, după ce au fost lăudate vreo două pensule și bârfite necruțător toate defectele unor pictori la modă, Pantelimon, care tăcuse până atunci, se oferi să facă el acest lucru.

— O să desenez eu măgarul, iar dacă vrei, jupâne Istrate, ți-l pun pe ușa trăsurii!

Croitorului îi surâse ideea, iar Pantelimon se apucă de lucru, cerșind vopsele pe la Biserica Ilie-Gorgani.

Acesta a și fost debutul lui, primul desen făcut de față cu un număr bunicel de holbați, majoritatea precupeți și copii. Despina nu s-a mișcat, iar pe măsură ce înainta cu pictatul, se strângeau și legăturile ei cu Pantelimon. În mod inexplicabil, măgarul croitorului căpătase altă valoare. Ochii semănau cu doi nasturi albaștri, cusuți pe niște petice de mătase, iar pielea, tăbăcită în realitate, arăta ca și cum cineva ar fi presărat peste ea petale de crin. Nici urechile nu mai arătau ca la prima impresie. În mod evident, măgarul de pe trăsură era mai frumos decât adevăratul măgar, abătut și atins de o boală, pe care Pantelimon o ignorase cu totul. O parte din dinții animalului ieșeau la vedere, făcându-l să semene cu un popă de la Gorgani, ceea ce iarăși stârni discuții plăcute. Să vezi că un om seamănă cu o curcă nu este deloc amuzant cum este atunci când curca are ceva din voioșia unui târgoveț cunoscut.

Despina observase însă că și fața lui Pantelimon era acum alta. Tot interesul îi urcase în ochi și, inexplicabil, arăta ca cineva care plânse, iar lacrimile i se uscaseră pe obraz. Așa avea să-l țină minte mereu, chiar și după ce se maturizase, chiar și când figura lui se depărtase de ea. Mai ales părul, care după aceea își pierduse nuanța mieroasă, îi rămăsese în minte ca în acea zi. Pantelimon îl purta lung, peste urechi, iar din cauza vopselei, care i se încurcase în câteva smocuri, prinsese o nuanță de

mătură nouă, când firul uscat păstrează încă amintirea verdelui care-a fost.

Portretul măgarului a intrat pentru totdeauna în amintirile mahalalei, mai ales că a supraviețuit animalului, mort la vreo săptămână după aceea, iar Despina a rămas legată fără speranță de zâmbetul larg al băiatului deșirat și cu ochi sclipitori.

Acesta este trecutul, întâmplarea care a tras după ea toate păcatele. Multe din câte trăim se duc spulberate, dar există și unele care se-ncoronează, obligându-te să ții cont de ele și, ca să-și întărească poziția, atrag alte fapte, transformate în servitori. Pentru Despina, povestea măgarului a fost cea matcă în jurul căreia s-a format mușuroiul.

Au trecut zece ani, fără să se mai vadă, până săptămâna trecută. Pantelimon picta zidul, iar Despina trecea cu trăsura prin piață. Din toate părțile o asaltau negustorii, lăudându-și marafeturile în gura mare, iar printre pânzeturi, mărgele și castroane cu mezelicuri, îl zărise, îl recunoscuse de fapt, așa cum recunoști ceva uitat și, înainte de a-ți da seama ce e, îți trece o sârmă fierbinte de la o ureche la alta. Pantelimon era acum un bărbat împlinit. Umerii i se lărgiseră, iar maxilarul se făcuse mai ferm. Despina i-a strigat vizitiului să oprească, iar arnăutul a sărit imediat la ușa trăsurii. Acțiunea nu putea să treacă neobservată. Piața însăși și-a schimbat pasiunile, iar Pantelimon a întors capul. Nici Despina nu mai era fata de-acum zece ani, pe când strângea la piept niște cărți. A făcut pași mici, punându-și sluga să afle ce se picta pe pereți. Slugoiul vorbea cu zugravul, iar Despina îl privea drept în ochi. Pe fața ei se instalase o bucurie pe care numai experții puteau s-o dezlege, o dantelă spumoasă, topită în apele ochilor verzi. Pantelimon s-a fâstâcit, însă nici n-a prea avut timp să-și dea seama ce se întâmplase cu el. Soarele ofta greu, acoperit de un nor transparent, iar din sufletul său se dezlipiră, tremurători, fulgișorii singurătății.

Apoi a-nceput nebunia. Despina își vizita fratele des, sperând să-l vadă pe Pantelimon, iar dacă-l zărea cocoțat pe măcelărie, ieșea la fereastră.

Dar niciodată nu se aflaseră atât de aproape ca în acea zi, pe care eu o socotesc și pragul unui mister, când Mărmănjica îl vizitase pe farmacist, iar Pantelimon terminase de pictat trăsura albastră. Acea zi, poate cea mai lungă din câte-am trăit, începută în Brezoianu și sfârșită la Lacul lui Dura, a avut valoare imensă și pentru mine.

Despina nu s-a mulțumit cu întâlnirea din poarta fratelui ei. Ajunsă acasă, a scos rochiile pe care le considera de ultimă modă și-a înșirat pantofii pe două rânduri. Soarele strălucea la amiază, iar prin sticla ferestrei se zărea silueta lui Pantelimon, unduindu-se pe scara măcelăriei.

Un ceas lung s-a îmbrăcat și s-a dezbrăcat, efort care, știa bine, niciodată nu merită. Carnea disprețuită se umflă, ochii care nu-ți plac se strâng, părul se lipește de tâmple. Orice femeie care probează haine arată ca o vrabie scăpată din laba unui motan. În sfârșit, a ales o rochie de mătase, niște pantofi galbeni și, înfășurată într-un biniș cenușiu, garnisit cu blană de vulpe, i-a poruncit Arbănașului să înhame caii din nou. Dar cum n-avea vreo treabă, s-a oprit peste drum de măcelărie, ca să-și cumpere un șir de smochine.

Pantelimon se bățaia pe scară, lovind pensula de perete, iar umbra i se lungea pe tot zidul la fiecare mișcare.

2

Mai întâi am văzut-o pe Mărmănjica ieșind din casă, iar după cum era îmbrăcată, avea de gând s-o ia spre pădure. Se vedea pe fața ei că voia să găsească o iarbă miraculoasă pe care s-o bage biruitoare sub nasul lui Lambru. De pe scările casei ajungea cu privirea până

departe, la pădure, care părea aburită de nori. Și-a potrivit de câteva ori căciula care, ca toate hainele ei, era singulară, din cauza unui nasture care strângea postavul într-o parte, așa încât pe tâmpla dreaptă se făcea un golf larg. Dacă pleca acum, avea două ore, fără să pună la socoteală și drumul. Începu să măsoare distanța, dar ochii îi rămaseră împietriți. Peste casele lui Băleanu crescuse o pată albastră, ceva nedeslușit, ca un nor perforat. Lumea din jur era liniștită, poate pentru că nu se uitase nimeni spre cer. Câteva clipe așteptă, rătăcind cu privirile peste mahala, de la Gorgan până în poarta casei Băleanu, iar odată ajunsă acolo, aruncă o privire expertă, de vânător. Norul era tot acolo. Coborî treptele, deschise poarta și o luă la picior către piață, unde viața curgea ca în orice zi, iar pe măsură ce pășea printre tarabe, îi intra în haine o căldură plăcută.

Pantelimon picta o pălărie cât roata, iar Mărmănjica înțelese imediat că-i făcea portretul lui Tudorici, un lumânăr nu prea înstărit, dar foarte cu nasul pe sus, de care lumea râdea pe la spate, din cauza unei pălării mari, fără de care nu ieșea niciodată prin târg. După ce îi căzuse părul, se spunea că din cauza ghicitoareii, se întâmplase să vadă un scamator cu o astfel de pălărie și își cumpărase una la fel. Și era caraghios, căci sub pălăria lui impozantă se pitea un om supărat, care nu prețuia pe nimeni.

Prin urmare, în piață se vorbea despre Tudorici, care se învărtea pe lângă tarabele lui, aruncând câte o vorbă în stânga și-n dreapta.

Trăsura Despinei abia intrase în piață. Nimeni nu privea spre pădure, de unde pata începu să se miște, plutind ca o spumă, ceea ce pe Mărmănjica o cam băga la idei.

— Ai grijă, zugravule, să nu-mi pocești fața! strigă Tudorici, aplecându-și pălăria spre cafegiu, care părea să doarmă în scaun.

Pantelimon voia să-i răspundă, dar ochii i se opriră pe trăsura Despinei, iar pentru o clipă își pierdu echilibrul.

Mărmănjica mai făcu niște pași pe lângă tarabele cu pânzeturi. Apoi îl auzi pe Tudorici bătându-se cu pumnul în piept.

— Dacă aș fi avut mai mulți bani, m-aș fi dus la altul să-mi facă portretul.

— Vrei să spui că nu-ți place cum pictează Pantelimon? întrebă cafegiul, încă părând adormit în scaunul lui.

— Îmi place, miorlăi Tudorici cu îndoială fățișă, e și el bun.

Apoi, parcă părându-i rău pentru laudă, adăugă:

— Dacă-ăș avea bani de dat pe vopsele, cred că și eu aș putea să fac ce face Pantelimon.

Un hohot de râs veni dinspre tarabe; dar la scurt timp se transformă într-o hămăială, iar Mărmănjica roti ochii. Un băiat striga tare că vine ceva din pădure, iar dincolo de casele lui Băleanu se auzeau alte voci alertate.

Mărmănjica zâmbi. Fusese prima care văzuse norul, dar, ca de obicei, n-o să știe nimeni c-a fost așa. Dinspre Cotroceni curgeau acum niște trâmbe de fum. Câțiva temerari se agățară de garduri, iar Tudorici, ajutat de prietenul său, pelticul, se urcă pe acoperișul cafenelei ca să vadă mai bine.

— Asta e o furtună! anunță el. Cred că vine ploaie cu piatră!

Despina deschise ușa trăsorii, iar pazavanii suflară în goarne. Uraganul venea în salturi înalte, drept spre Lacul lui Dura, la acea oră plin de bărci care începură să se îndrepte spre maluri. Mărmănjica alergă spre Gorgan, ca să vadă mai bine, iar după ea veniră și alții. Dintr-un foișor se auzi glasul crainicului domnesc:

— Toată lumea să intre în case! Ordin de la Palat!

Pazavanul continua să repete aceleași cuvinte umflate în pâlnii, deși știa că nu-l va asculta nimeni. Îngrămădiți

lângă biserică, pe Gorgan, mahalagiii priveau cu respirația tăiată spre vălătucii întunecați. Era mai mult o furtună leneșă care se târa în direcția lacului, ca un om lovit de dambla. Din nu știu ce motiv, lumea vorbea în șoaptă, iar grupuri-grupuri așteptau un deznodământ, oricare ar fi fost el. În afară de cafegiu, care nu se clintise din scaun, fiecare își găsisese un loc bun de privit, iar dintre toți, Despina vedea cel mai bine, căci își mutase trăsura pe o ridicătură de lângă măcelărie, ceea ce pe Pantelimon îl cam ardea, făcându-l să se cufunde cu totul în munca lui. Lăsase la o parte pălăria lumânărarului, încercând să schițeze norul cu mișcări repezi, deși simțea în coastă ochii Despinei, mai amenințatori decât orice furtună.

Minute în șir, Mărmănjica făcu socoteli, fiind sigură că ploaia nu va atinge Gorganul.

Norul, care acum era mai mult un fum negru, căzu în sfârșit în mijlocul lacului, unde se stinse, ca și cum ar fi fost înghițit. Nu se mai vedea niciun fir, nu se mai mișca nicio frunză. Peste mahala se lăsase tăcerea. Nu știu de ce, dar fiecare se aștepta să se întâmple ceva, de exemplu, să răbufnească furtuna din apă sau să înceapă să plouă. Pe peretele măcelăriei se profilau două umbre.

Liniștea fu întreruptă de vocea sigură a Despinei, care vorbea de pe scara trăsurii, stăpânind cu privirea pe toată lumea:

— Furtuna a adus ceva din pădure, un obiect plat. Dacă vă uitați bine, este acolo ceva, pluta aia din mijlocul lacului, arată din bărbie, cu o mișcare fină, dar de ajuns ca să-i convingă pe toți că priveau exact unde trebuie. Poate este o aripă, adăugă ea, iar prin cefele mahalagiilor trecură șiruri lungi de gândaci.

Lumea ascultă încordată cât timp cuvintele Despinei plutiră în jur ca stropii prelinși pe un perete de criptă. Totul dură o secundă, nu mai mult, iar în următoarea un tropăit umplu mahalaua. Chiar și Mărmănjica o luă la fugă,

cu toate că i se părea o prostie. Despina avea darul ăsta, de a spune trei vorbe care îți săpau adânc în artere.

Lacul părea liniștit, în ciuda faptului că o turmă drăcească intrase în el. Dar, exact cum spusese Despina, pe lac plutea ceva, o față de om peste care trecuseră niște tălpi uriașe.

— Să se ducă până acolo un barcagiu, porunci ea, urcată acum pe capra trăsorii.

Părul îi flutura peste colanul din creștet, iar fiecare mișcare aducea un parfum în nările lui Pantelimon. Rămas la mică distanță de trăsura Despinei, zugravul privea spre lac cu o presimțire cam neagră.

În jur nu se vedea nimeni, în afară de Ioniță luntrașul, care înlemnise în buza debarcaderului, încă de pe când se stinsese furtuna. În scurtă vreme simți că toți ochii erau pe el. În fine, după mai multe îndemnuri, după ce brațele unor vlăjgani îl ajutară să coboare în barcă, Ioniță începu să vâslească. Îi era frică, iar mahalagiii, strânși chită pe mal, îl urmăreau ca pe un țap pus la frigare. Timpul trecu greu, ca întotdeauna când ești forțat să aștepti.

Încă înainte de a ajunge la obiectul ciudat, Ioniță începu să se scarpine cu nedumerire. Nu mai vâslea, ci privea acel *lucru*, care venea către el, împins de mișcările apei. Din plămânii luntrașului ieși un chiuit vesel, dus până-n Dâmbovița și înapoi. Nu după mult ieșiră din păpuriș alte bărci, până atunci pitite de frică. Pescarii și tăietorii de stuf, aflați la acea oră prin preajmă, împânziră balta din nou.

Barcagiii împingeau capacul spre mal, iar lumea se călca în picioare ca să prindă un loc mai în față. De pe capra trăsorii, Despina scoase un suspin, care îl făcu pe Pantelimon să tresară.

Din toată mulțimea, trei oameni știau exact ce era obiectul din lac.

Pantelimon a luat-o spre Brezoianu, iar două zile a stat în casă, apăsător de gândul că fratele său, țârcovnicul, îi trimitea un mesaj de pe lumea cealaltă.

În Gorgani se vorbea numai despre furtună și despre capacul din lac. Mințile se aprinseseră într-atâta, încât nu găseai pe nimeni care să-și mai vadă de treabă. Marile dezastre pornesc din câte o întâmplare ca asta, la care au luat parte mulți gură-cască. Când există numai un martor, nu prea contează, mai ales dacă nu știe să povestească, or, de data aceasta, nu era om din mahalaua Gorgani care să nu se laude că văzuse furtuna. Tocmai de aceea întâmplările erau clare, lipsite de îndoieli. Cu siguranță, capacul fusese adus din pădure, unde se petrecuse ceva, nu se putea să răbufnească atâta fum fără foc.

— Când eram eu copil, povesti o babă, se auzea din fundul pădurii câte un cântec care-ți mânca din răunchi.

Câteva clipe, prin mințile oamenilor se perindară cântecetele care îi întristaseră de-a lungul vieții, apoi gurile din care ieșeau în valuri gânduri și ofuri transformate în jale.

Un ceas întreg, prin mahala nu s-au auzit decât povești despre pădure și despre furtuni. La cazanele de țuică se legănau oțetarii, iar în soarele amiezii cineva povestea a suta oară despre niște urme de copite văzute-n pădure.

Între timp, capacul fusese așezat pe treptele cafenelei și, cu toate că nu vorbea nimeni, nu era târgoveț care să nu-și fi dat seama că Pantelimon era autorul desenului. Deși șters pe alocuri, se vedea bine un câine cu fes. Or, cine desena chestii de genul ăsta, dacă nu el!? Apoi pitarul a observat că pictura era făcută pe ușa unei trăsurii, iar câinele cânta la țambal. Ceea ce Mărmănjica descoperise de la prima vedere, ceea ce Pantelimon știa cu exactitate, iar Despina își amintise fără efort în câteva ore știa

toată lumea. Capacul din mijlocul lacului era de fapt ușa unei trăsură pe care o cunoștea tot cartierul Gorgani.

Tălpi grăbite au lipăit până în poartă la ghicitoare, care intrase în pământ.

În acea seară, rubedeniile au aruncat prin cartier vestea și s-au adunat în piață, unde aveau să stea câteva săptămâni, așteptând ca lumea să le plângă de milă. Se văietau pentru ruda lor bună, devenită cu această ocazie cea mai mare ghicitoare de pe pământ, care a dispărut cu trăsură cu tot. Verii ei amenințau, ridicând pumnii, mătușile plângeau de durere, iar până la urmă cineva și-a amintit că, în ziua mării furtuni, ghicitoare fusese să-și ia trăsura de la vopsit. Mai multe amintiri și păreri s-au adunat de prin piață, iar după puțin timp, toate suspiciunile s-au îndreptat spre Pantelimon, care nu se vedea nicăieri. Apăru și un martor puternic: Ioniță luntrașul văzuse trăsura albastre coborând spre Gorgani, iar în urma ei pe Pantelimon, călare. Or, nici trăsura Ciptorencei, nici calul zugravului nu puteau fi confundate. Aici se și pierdea urma dispărutei. Din acel punct n-o mai văzuse nimeni. Timpul dispariției era prânzul, se știa sigur, pentru că Ioniță, devenit cel mai prețios martor, văzuse trăsura pe când se ducea să mănânce. La acea oră lacul era pustiu. Tocmai de aceea nu se găsi nimeni care să-și fi văzut trecând spre pădure. Cu toate acestea, nu exista îndoială că Ciptoreanca fusese omorâtă la Cotroceni. Și unde în altă parte, dacă nu în cel mai temut loc? Încă din vechime se știa că pădurea colcăie de dihanii. Cum îi zice și numele, era făcută din ascunzișuri și din capcane, iar dacă erai atât de nebun încât să intri în pădure, acolo îți murea osul!

Despina îl văzuse pe Pantelimon plecând pe furiș, ceea ce o făcea să ia în seamă mărturia luntrașului. Poate că Pantelimon o urmărise pe ghicitoare. Dar ce căutaseră în pădure?

Zile în șir nu se vorbi decât despre asta. Apoi începură căutările. Arnăuții au scormonit tufișurile, strigând după ghicitoare, lăudându-se c-ar fi ajuns până la Balta Ascunsă. Dar femeia nu era de găsit. Poate că vârtejul o luase pe sus. Poate că erau la mijloc alte fapte, mai grave. Poate că însăși stafia pădurii își băgase coada cumva.

4

Mărmănjica a intrat în pădure a doua zi, către seară. Îl lăsase pe Mut să păzească trăsura într-o margine, iar de-acolo a făcut drumul doar la picior. Pădurea Cotroceni nu avea cărări și nici „porți“ consacrate, ci câteva rariști. Odată intrat, erai pe cont propriu, într-un măraciniș de răsuri și de lemn-câinesc, răsucit în bolți ori încurcat în cuiburi ascunse, încât nu se putea tăia vreun drum decât cu securea. Din copaci atârna vâscul, iar frunzișul era pe alocuri prins în plase de torțel. Ageamiii se opreau în prima poiană, aflată la margine. Aici stăteau și arnăuții, care promiseseră s-o găsească pe ghicitoare, tolăniți pe macate, rezemați de copaci. O ploscă de vin trecea din mână în mână, iar o voce plăcută povestea despre un vâtaf proaspăt săltat de agie.

Mărmănjica ocoli poiana, lăsând în urmă hăhăielile arnăuților care se bucurau de ceea ce pățise vâtaful. Știa un drum bun, deși nu foarte ușor, care ducea la cișmele. Printre răgălii se vedea nămolul întărit de căldurile verii, iar între crestele lui se putea ghici talpa unui pantof, ceea ce o făcu să tresară. Deși Doctorul putrezea de luni bune, urmele pașilor săi dăinuiau încă prin măracinișul pădurii. Mărmănjica scormoni cu bastonul, ca și cum ar fi sperat să descopere sub crustă ceva, un bănuț de argint sau măcar unul dintre obiectele pe care unchiul ei avea obiceiul să

le piardă, ace, petice ori cutiuțe făcute din coji de mesteacăn.

Sub snopul de ramuri era un fel de vizuină de vulpe, prin care mai trecuse de multe ori. Trebuia să te lași pe burtă ca să intri, iar drumul ăsta, târâș, nu era tocmai scurt. Printre crengi cădea lumina în ochiuri, iar din înălțimea pădurii se auzea monoton guguștiucul. Coridorul de rămuriș se termina într-o mică poiană. Mărmănjica ieși pe coate și-și ținu răsuflarea. Își scutură hainele și se sprijini în baston. În jur vibrau frunzele, iar din apropiere i se păru că se aude o bătaie de aripi, apoi se gândi că putea să fie un oftat, lucru puțin probabil. Nu se vedea nimeni, nu se mișca nicio creangă. Deasupra foșneau leneș alunii, iar printre ramuri cerul părea stins și îndepărtat. Roti ochii până descoperi stejarul cu semn. În scoarța bătrână se vedea creștătura, cu vopseaua spălată de ploi. De la el trebuia să numere vreo 200 de pași. Ocoli socul, ca să nu trezească vreo viperă, și șopti pentru sine *Sambucus nigra*. Exact asta ar fi spus Doctorul, dacă acum ar fi fost lângă ea. *Sambucus nigra!* Ferește-te, Elencu, să nu te prindă vreo zână! Sub tufa de soc, vipera și zânele trăiesc împreună, oblojind *izma* și *mânățărăile*. Și câte alte ierburi n-o învățase! *Gladișul*, cu trunchiul său pitic, e bun să-ți ia durerile de la ochi, *mătruna* te ferește de rele, iar prințul *odolean* – *câine viclean* – e bun de cules vara și de pus în casă, alături de *antonică* și de *mutătoare*, ca să nu te atingă vreun demon. Dacă te dor dinții, culegi *călin*, iar pe lângă el precis e și vreun *arțar* – îi jupoi coaja ca să faci vopsea fumurie, pentru căciuli. *Studențița* îți face picioare ușoare, iar *brenoasa* e moartea holerei. Jumuli din mers câteva frunze, apoi trecu pe sub crengi. Mărmănjica își aminti vocea Doctorului și o ajunsese din urmă lumina portocalie a unei după-amiezi în care el îi povestise istoria unui drac, pe care îl părăsise norocul. Îl și văzuse în minte, imberb, foarte tânăr și deșirat. N-avea

coarne și n-avea coadă. Era doar o ființă care se pregătea să devină ceva și care ajunsese întâmplător pe la Balta Gorganului. Pentru Doctor, totul începea și se termina în mahalaua Gorgani, la biserica de pe Gorgan, în miezul Gorganului sau măcar undeva, în întinsa plasă Gorgani. Așa că dracul slăbănog nu putea să ajungă decât acolo, într-o zi de vară, când în inimile bucureștenilor cresc aripi și vise, așa cum i se întâmplase unui luntraș. Acesta cânta cu o pasiune care făcea să vibreze balta și să pâlpâie lumânările din biserici. Însă dracul n-a fost în stare să aprecieze valoarea aceluia cântec, care pur și simplu îl zgâria pe creier. Ar fi vrut să-l amuțească pe cântăreț, dar nu știa cum, căci n-apucase încă să învețe prea multe. Știa însă vraja care te transformă într-o pasăre pentru un timp scurt, atât cât să treci balta, de exemplu, și era foarte mândru de învățătura aceasta, pe care o căpătase într-o academie drăcească. Vrând să scape de cântecul nesuferitului barcagiu, îl invocă pe demonul aripilor, rugându-l să-l treacă balta, să-l ducă departe. Însă, printr-o întâmplare lungă, care nu mai merită spusă aici, dracul a greșit invocarea și s-a transformat într-o libelulă. Și nu pentru o zi, două, ci pentru tot restul vieții sale eterne. Cum era și cam repezit din fire, grăbindu-se să se înalțe cât mai departe de cântăreț, pur și simplu și-a zdrelit burta într-un măracine, înduioșându-l chiar și pe Dumnezeu. Într-un exces de bunătate, stăpânul lumii de sus hotărî ca din sângele dracului fără noroc să se nască o floare.

Mărmănjica n-o văzuse desenată, ci doar pomenită între plantele rare, cu numele ei latinesc și cu mențiunea că putea fi găsită pe lângă bălți. Poate că există pe lume multe alte buruieni numite *sângele-dracului*, nu se îndoia, dar la București se știe de ea. Până și superstițiile sunt o dovadă. Să n-o miroși, că ești ca și mort. Să n-o culegi dimineața, că se ofilește imediat. Să n-o scoți din rădăcină, că te umpli de păduchi. Cel mai bine e s-o găsești după

ploaie, ca să capeți, pe lângă toate celelalte beneficii, și-o viață lungă. Dacă floarea n-ar fi existat, de ce s-ar mai fi obosit lumea să scornească atâtea pe seama ei?

În sfârșit ajunsese. În față se deschidea poiana, de unde se vedeau bolțile fântânii zidite, împodobite cu trandafiri și capete de înger care plângeau. Ușa nu scârțâi, cum se așteptase, ca și cum o mână ar fi uns-o recent, ceea ce era imposibil. Înăuntru era plăcut. Casa fântânii, largă, adăpostea o masă de piatră și o canapea de stejar.

Pantofii Mărmănjicăi lăsară urme prăfoase pe dale, dar nu conta, la cât de puțină lume știa de acest loc. Un fir subțire de apă lovea podeaua, ocolind pietrele, care-l obligau s-o ia către vană. Nu-i era sete, dar, dacă tot intrase, se simți obligată să ia o gură de apă. Însă, înainte de a se apleca, înlemni. Nu departe, pe netezimea podelei, un cotor de măr părea aruncat de curând. Nu se auzea nimeni în jur, dar cotorul se vedea că e proaspăt, mai scliepa pe el saliva celui care-l mușcase. Clipe grele trecură într-o nemișcare totală. Apoi, din spate se auzi zgomotul ușii. „Ghicitoarea!“, se gândi Mărmănjica, răsucindu-se sub această iluminare. Cineva deschisese ușa pe dinăuntru. Alte întâmplări negre, prin care trecuse de-a lungul timpului, răbufniră, aducându-i tot sângele în urechi. Nu se vedea nimeni. Prin fanta ușii se mișca frunzișul de toamnă și licărea o sclipire de ape. Mărmănjica își propuse să nu se miște. Pâlpâirea din ușă arăta ca o pânză arsă accidental, iar prin găuri se ghicea o siluetă difuză, care lăsase în urmă stropi uleioși. O secundă. Apoi în aerul limpezit nu mai era nimeni.

Mărmănjica grăbi pasul. Pe cărare cineva se îndepărta, iar după mișcări, dar mai ales după viteză, părea în putere. Prin minte îi trecură trăsura albastră și fața parșivă a ghicitoarei.

— Cine ești? Întrebă cu o voce amplificată de vastitatea pădurii.

Umbra alerga, făcând salturi mari, dar nici Mărmănjica nu se lăsă. Cu bastonul întins de atac, o luă la fugă în urma ei. Printre copaci se vedea balta luminată de lună.

— Știu că ești Ciptoreanca! Nu e nevoie să fugi...!

Cuvintele i se părură stupide și-și dădu seama că nu avea niciun motiv să alerge după o umbră. Poate că unul dintre arnăuți se rătăcise. Sau poate că era un bucureștean care, ca și unchiul ei, cunoștea Cotrocenii. Brusc i se făcu jenă și hotărî să se întoarcă. Dar din spate venea o mișcare foioasă, de frunze călcate. O vidră, se gândi Mărmănjica, iar în aceeași clipă se lovi de o haină de catifea. Era un bărbat înalt, înfășurat într-o pelerină care nu părea ieftină, amănunt care o intimidă și mai mult. Îi auzea respirația, dar nu-i venea să ridice privirea. În singurătatea pădurii erau doar ea și pelerina luxoasă.

— Am văzut-o pe ghicitoare, se trezi Mărmănjica mărturisind.

După mârâitul prelung, bărbatul nu părea impresionat. Apoi revărsă peste ea un glas gros, de popă bătrân:

— Ce cauți singură în pădure?

Constată că nu putea să-și stăpânească genunchii. Totuși, spuse șoptit că venise după ierburi de leac.

— La ora asta?! se miră el, iar în foalele nasului zumzăiră câteva roiuri de bondari supărați. Ce plante culegi?

Nu știa ce să spună. Mai bine recunoștea cinstit că voia să știe ce se întâmplase cu ghicitoarea. Dar, în loc de asta, se trezi spunând că-i trebuia o buruiănă care crește numai la Cotroceni.

— Și are un nume?

— *Sângele-dracului.*

Un râs bogat răscoli pădurea de la un capăt la altul. Poate că îl amuzase doar numele sau poate că știa ceva despre planta asta. În întunericul care deja se lăsase, bărbatul părea și el negru și foarte înalt. Nu-i vedea fața, nu-i vedea mâinile. Era doar un stâlp învelit în catifea fină.

O clipă, Mărmănjica se gândi că poate era un om cumsecade, dar imediat își simți brațul prins într-o menghină.

— Să nu te mai prind pe-aici! Ai înțeles? Data viitoare te dau la pești!

Cuvintele lui o umplură de indignare. Oamenii ăștia care te resping așa, la prima vedere, ar merita bătăuți peste gură. Cât ea întoarse capul spre baltă, ca să-și exprime disprețul, omul înalt îi eliberă brațul, apoi îi auzi pașii îndepărtându-se. În jur era deja beznă, iar în acea clipă nu se auzea nici măcar cucuveaua.

5

Două zile, Mărmănjica a stat la fereastră, urmărind văicărelile pieței, unde neamurile ghicitoarei dispărute se înmulțiseră. În casa sumbră trosneau podelele, iar Mutu, pironit în curte, se uita spre ea cu ochi rugători. Nu mai mâncase de zile bune, pentru că bucătăreasa își pusese picioarele la spinare, iar pivnița era goală. Mărmănjica nu avea niciun ban. Singura avere pe care Doctorul i-o lăsase era casa, și ea pe ducă. În cazul în care s-ar fi găsit vreun cumpărător, poate c-ar fi vândut-o, iar după aceea ar fi bătut străzile. Gândul acesta era înfiorător, mai ales că visul ei era să se întoarcă la Viena. Dar pentru asta avea nevoie de bani. Îi venea greu că farmacistul o refuzase, mai ales că în planurile îndepărtate ale unchiului ei, Lambru era un personaj important. Adeseori îi spusese când n-o să mai fiu, Elencu, ține minte, în primul rând să-l cauți pe Lambru Băleanu!

— De ce?

— Ca să-ți vinzi alifiile! Unde le poți vinde mai bine decât în farmaciile lui?!

Văzuse odată un puști cu o cutie în spate. Vindea elixire. Dar și gura-i mergea! Roșu, holbat și plin de încredere,

striga sus și tare că doctoriile lui pot să vindece orice boală. Elencu zâmbi. Ea nu voia să-i păcălească pe imbecili. Leacurile ei erau luate din cărți. Cum i-ar sta să strige pe stradă...? Sau să bată din ușă în ușă? Sunt nepoata Doctorului și vreau să vă vând alifii... Dar nici Doctorul nu făcuse asta. Totuși, avea o pungă verde, din piele, pe care o scotea uneori, iar din mătășurile căptușelii extrăgea câte un ban, taleri, dar și bănuți de argint. De unde făcea oare rost de ei? Poate vindea ceva, deși lucrul acesta i se părea improbabil. Pe timpul zilei cobora în laboratorul instalat la parter, unde prepara licori pe care nu le încercase decât pe el, sperând să descopere un leac miraculos pentru boala care-l mânca. Fără succes însă. Mărmănjica era mult mai talentată ca el, știa și ea asta. Când se plictisea să-i aprindă spirtierele ori să-i întindă pensetele, trecea ea însăși la lucru, mânuind cu artă o mică presă pentru uleiuri. Știa să scoată aroma din mentă, iar din semințele de in storcea lacrimi. Făcea otrăvuri pentru tântări, pomezi ori drajeuri pentru tuse și junghiuri.

Doctorul nu se purta rău cu ea. Îi plăcea atât de mult viața lui, încât nu-și bătea capul cu nimeni din jur. Mărmănjica îl urmase peste tot ca o umbră, respectându-i pasiunea pentru elixire, iubindu-l poate ca pe-un părinte, căci fusese singurul pe care l-a cunoscut. Copilăria ei s-a topit printre trăsuri vieneze, în piețe largi, dar mai cu seamă prin amfiteatrele universităților ori prin laboratoarele unor țicniți, de pe unde fiecare dintre ei învățase câte ceva. Până într-o zi, când Doctorul a anunțat-o cu ochi luminoși că urmau să se întoarcă la București.

— Trebuie să găsesc o iarbă miraculoasă, un fel de nalbă mică, pe care unii o numesc *floarea-vieții*. Din pistilul ei se extrage un ulei care ar putea să regenereze țesuturile. Îți dai seama, Elencu?! Elixirul întineririi! Într-un fel, ea e cheia, răspunsul tuturor întrebărilor. Iar floarea asta, Elencu, se ambala el, crește numai la București!

Era obsedat, era hotărât.

Cât îi trecură prin minte toate astea, își dădu seama că stătuse cu ochii pe vizitiu, ceea ce probabil că-l făcuse pe bietul om să creadă că va primi ceva de mâncare. Își imagină cum o să-l răsplătească într-o zi, când va aduna destui bani. Acum însă, în clipa asta, când el era lihnit și avea nevoie de ea, se vedea cu totul neputincioasă.

Pentru că oricum nu putea să-l ajute pe Mut, se îndepărta de fereastră. Scotoci printre cărți și scoase cu greu un tratat despre ciudățenii și boli rare. Urmări la cuprins, apoi deschise cu precizie la pagina căutată. Desenele erau foarte reușite. Un bărbat cu pălărie nemțească ocupa o filă întreagă. Lângă el era desenat un domn bătrân care nu-i ajungea nici măcar până la subțiori. Gigantismul. Cine suferă de-această boală moare de tânăr. O inexplicabilă părere de rău o legă pentru un moment de omul înalt din pădure. Va muri, nu peste mult, pelerina lui scumpă va putrezi în balta pădurii. Sau poate că deja era mort și rămăsese legat de pădure, care fusese a lui. Gândurile astea nu se potriveau, îi era foarte greu să creadă în stafii. Doctorul cunoștea un număr însemnat de povești despre spectrul amiezii, știmele apelor, monștrii pădurii. Dar de fiecare dată avea grijă să-i spună astea sunt numai născociri, Elencu, să nu crezi și mai ales să nu-ți fie frică de nimeni. Pădurea, mai ales Cotroceniul, e cel mai sigur loc de pe fața pământului! Numai de joimărițe să te ferești!

Bărbatul din pădure era viu. Îi pipăise pelerina, vorbise cu el. Poate că era un complice al ghicitoarei. Poate că era ucigașul ei. În tot cazul era un om real, înalt, în mod sigur bolnav. N-avea de ce să-i fie teamă de el. Îl aștepta moartea.

Despina Băleanu se gândise la început că între pictor și ghicitoare era ceva, o neînțelegere sau mai mult, și chiar îi trecuse prin minte gândul c-ar fi putut s-o ucidă. Apoi își adusese aminte că în acea zi Pantelimon picta un portret. Îl văzuse agățat de zidul măcelăriei imediat ce intrase în casă. Asta însemna că n-avusese timp s-ajungă la Cotroceni. Dar nici nu dădea la o parte cu totul o posibilă crimă. Cât îi trebuie unui om ca să moară? Poate că n-o omorâse direct. Poate că plătise un om.

În curtea lui Pantelimon era oarecare mișcare, însă Despina se abținu să arunce un ochi. Apăsă clanța și intră grăbită în casa fratelui ei.

Lambru zăcea lângă ușă. Hainele îi erau răvășite, iar degetele de la mâini se învinețiseră către vârfuri. În urmă cu un ceas era un om sănătos și ușor plictisit. Dăduse o raită prin târg, să afle dacă se știa ceva despre ghicitoare. Disparația ei i se părea un mister legat la rândul lui de alte mistere. Puține erau importante pe lume, între acestea, ciudățeniile și amorurile scandaloase erau pe primul loc pentru el, iar destinul îl procopsise cu mult noroc, pentru că în București se întâmplau mereu astfel de lucruri care intrau în urechile sale averse.

În ultima vreme, interesul lui începuse să se îndrepte spre Cotroceni. Pe timpul verii au fost câteva zile în care orașul s-a umplut de un parfum persistent, pe care îl simțise toată suflarea, un miros de magiun abia luat de pe foc, de arsură îmbibată cu aburii groși ai mocirlelor. Iar Lambru a constatat că în aceleași zile dispăruseră niște oameni. Poate se înșela. Poate că oamenii ăia nu erau dispăruți, ci doar plecați pe undeva, își luaseră lumea în cap, de exemplu. Prima dată dispăruse un rob de prin

mahalaua Izvor, un moș pe care mulți îl crezură înecat, pentru că hainele lui au fost găsite pe lângă Podul Păliciu. S-a dezbrăcat, a intrat în Dâmbovița să se mai răcorească și-l furase vreun vârtej. Părea logic. Dar cam la trei săptămâni după aceea au fost găsite hainele unei boiangioaice, iar mintea lui Lambru a început să croiască niște povești de groază pe care nu îndrăznea să i le spună decât lui Iane, vechiul său prieten. Deși nu-l aproba întru totul, acesta era totuși dispus să contribuie la fantasmagoriile lui. Cel de-al treilea caz era cel mai tare. După moș și boiangioaică mai dispăruse și un morar, un om care-și vedea de treburile lui și despre care se știa că n-ar fi plecat din târg nici bătut. Niște răgălii aduse de ape se încurcaseră sub o roată și încetineau moara. Omul a luat grebla, voind să tragă acele ramuri. După câțiva pași a dat nas în nas cu un taingiu care venea de la lucru, dacă poate fi numită muncă potrivirea porțiilor de sare. Eu mă îndoiesc! Nu mi-au plăcut niciodată tipii care fac porții! Lucrurile s-au întâmplat repede. Morarul i-a dat bună ziua, apoi a dispărut pur și simplu lângă o tufă de boz. Taingiul, trăsnit de groază, într-un prim moment s-a repezit să ia grebla, pentru că, deși era un simplu distribuitor de tain, până la urmă și el era un om responsabil. Apropiindu-se de tufiș, a văzut hainele morarului lăsate în iarbă și-a început să strige după ajutor, constatând în scurtă vreme că la scena aceasta fuseseră martori și doi slugoi care pierdeau timpul holbându-se pe ferestrele morii.

Totuși, taingiul și-a pierdut slujba, mulți considerând că-l omorâse pe morar, îi sucise gâtul sau ceva, și pe urmă le plătise pe slugi să tragă cu gura. Din buzunarele morarului nu lipsea nimic, la fel ca din buzunarele celorlalți dispăruți.

Iar acum dispăruse și ghicitoarea, în urma căreia nu rămăsese decât o ușă pictată.

La acestea medita Lambru când trăsura lui a ajuns la Lacul lui Dura. Pe lângă debarcader era lume, iar un podar se apropie de fereastra trăsurii.

— Ce-i acolo? Ochii lui Lambru priveau spre adunătură, obligându-l pe podar să-i urmărească.

— Ioniță luntrașul, răspunse omul, cu ochii scânteind de bucurie că fusese întrebat de o persoană atât de însemnată cum era Lambru. Luntrașul și-a vopsit barca.

— Și?

— Și atât. Cine-și mai vopsește barca prin mahalaua Gorgani?! Nimeni, coconașul meu! Toată lumea o dă cu smoală ori o mozolește cu păcură.

— Și ce culoare-a făcut-o?

— Un pământiu urât, se strâmbă omul. Dar și-a scris numele...

— Ce nume?

Mirarea lui Lambru era una veselă, care-l făcu pe podar să-și dea drumul la gură.

— Al lui. A scris cu tibișir, mare, cam de-o palmă, numele lui: „Ioniță luntrașul“.

Și, ca să fie mai convingător, omul întinse brațul spre debarcader. Era un bărbat știrb și neînchipuit de închis la culoare, dar zâmbea într-un fel care i-l făcu simpatic și, ca să-și dovedească această bunătate de moment, farmacistul îi aruncă un bănuț. Vizitiul era gata să plece, când Lambru își aminti adevăratul scop al plimbării.

— Dar, ia, spune-mi, ce știi de mirosul ăla care vine de prin pădure...? L-ai mai simțit zilele astea?

— Nu, măritule!

— În ziua când a dispărut ghicitoarea, n-a fost nimic? Ia, gândește-te bine!

Omul strânse buzele și le întoarse pe dos, într-un gest explicit de îndoială.

— Nu știu dac-o să mă crezi, coconașul meu, dar pe ghicitoarea aia dispărută eu am văzut-o în aceeași seară!

— Vie sau moartă?

Nu ştia ce să spună. Ochii podarului se lărgiră.

— Ieşea de la Morţi, cu rochia lipită de ea.

Lambru se gândi că femeia umbla prin multe locuri, era posibil s-o fi văzut pe-acolo, dar nu era sigur că fusese în seara aia. Apoi îi trecu prin minte casa părăsită, căreia i se spunea La Morţi, întunecată, sinistră. Când era copil, trecea pe partea cealaltă de frică să nu-l prindă vreo umbră. Era sigur pe vremea aia că pe acolo bântuie stafia unui boier, fostul stăpân, despre care se spunea că-i plăceau atât de mult merele, încât, dacă avea suficiente, nici nu părăsea casa. Lumea îi arunca peste gard mere, invocându-l pe Sfântul Trifon, patronul stafiilor. Dar anii trecuţi se gândise să cumpere casa şi aflase că actele erau la un avocat din Viena, care avea dispoziţie să nu vândă nimic, ceea ce însemna că exista un stăpân.

Podarul continua să-l privească surâzător.

— Cum te cheamă?

— Cocean, măria ta.

Plimbarea lui Lambru a fost scurtă, iar de îndată ce-a intrat în salon, peste care plutea o rază prăfoasă, ochii i-au căzut peste nişte flacoane şi cutiuţe, între care şi capsula, cât o castană, pe care Mărmănjica aproape că i-o băgase pe gât. Farmacistul examinează conţinutul. Cele două bile arătau ca nişte păduchi. Fără multă gândire, înghiţi o pilulă.

7

Despina l-a găsit lângă uşă, unde căzuse. În colţul gurii avea spume, ceea ce o scoase din minţi. Ieşi pe scară urlând cât o ţinură plămânii, dându-i ordine vizitiului să alerge după doctor, iar arnăutului să bată prin porţi, la vecini, să caute ajutoare.

Şi aceasta este o zi pe care mi-o amintesc bine. Despina se agita pe scările casei, răsucindu-se în mătăsurile ei de

nisip spulberat, iar de peste drum ieșea Pantelimon, pe spinarea unui cârlan, cu părul strâns într-un batic de mătase. Aș putea să simplific și să vă spun doar că în acea zi Pantelimon i-a vorbit pentru prima oară Despinei. Dar asta, vă asigur, n-are importanță dacă nu vă povestesc și unele lucruri care nu se văd și peste care oamenii sar. N-o să uit acei ochi, nu pentru că n-aș vrea, ci pentru că nu pot, nu sunt în stare să-i uit, și nu doar eu, ci oricine a trecut pe lângă Pantelimon în acea zi. Dacă-i priveai, te treceau la propriu fiorii, ca atunci când te lovește o pală de vânt. Nici nu mai erau ochi de fapt, ci niște puțuri în care se zvârcoleau lighioane. Mergea drept, pârjolind cu privirea. Și-am să recunosc, era un bărbat pe care oricum nu-l puteai trece cu vederea, cu zâmbetul lui larg, încadrat de cele două felioare de măr. Părul îi fâlfâia, scăpat din batic, iar din haine îi ieșeau aburii unui dor fără nume.

Lambru zăcea lângă ușă, iar degetele, care inițial se învinețiseră, erau albe acum.

— Ce s-a-ntâmplat, coconiță, l-a tâlhărit cineva?

Era vocea lui, dar, cum să vă spun, avea în cuvintele astea puține un îndemn care mi-a rămas drept în suflet. Rareori mi s-a întâmplat să dau peste oameni care te întreabă de sănătate pentru că vor să știi că sunt alături de tine. Or, în cuvintele lui Pantelimon era o însuflețire care pentru mine a fost un semnal de alarmă.

— Ajută-mă să-l ridic! a continuat să țipe Despina, care era atât de speriată, încât uitase de ghicitoare și chiar de presupusul omor.

El înngenunche lângă farmacist și, cu toate că-i bătea inima ca la nebuni, din două mișcări săltă bolnavul, care continua să scoată pe gură o spumă fină, ca și cum ar fi înghițit un săpun.

— Lambrule! Ce ți s-a-ntâmplat, Lambrule?

Despina se lipise de pieptul fratelui ei, iar cum Pantelimon îl ținea ridicat în șezut, păreau toți trei îmbrățișați, mai mult,

respirația Despinei ajungea sub nările lui, iar Pantelimon începuse să se înroșească și mai apoi să arunce din ochi scânteii mătăsoase.

Arbănașul intră pe ușă, însoțit de câțiva prăvăliași din vecini.

— Să-i dăm niște săruri, spuse el, mișcându-se să caute în depozit.

Mai multe siluete se apropiară de farmacist, care părea dus cu totul. În sfârșit, cineva îi băgă amoniacul sub nas și începu să dea primele semne de viață. Despina își striga fratele, iar mâna ei, care se încleștase pe brațul lui Lambru, se întâlni în sfârșit cu mâinile lui Pantelimon.

Primele cuvinte ale bolnavului îi lăsară pe toți cu gura căscată, iar până seara au făcut înconjurul orașului.

— Ioniță luntrașul! spuse el. Îl știți pe barcagiul de la Lacul lui Dura?

Lumea din încăpere îl știa, iar Pantelimon clipi cu amărăciune, aducându-și aminte că Ioniță voia să-l trimită la ocnă, insinuând că el o ucisese pe ghicitoare. Resentimentele lui trecură electric asupra Despinei:

— Ce e cu el? Luntrașul ăla te-a otrăvit?

— Nu. Ioniță luntrașul o să dispară!

Un moment se lăsă o tăcere nedumerită.

— Unde, coconașule? întrebă cineva.

— La Cotroceni. În pădure. I se vor găsi hainele. În buzunarul șalvarilor are un ban și o bucată tocită de tibișir.

— Ești obosit! Nu mai vorbi!

Despina era jenată de cuvintele fratelui ei, în schimb, Pantelimon, pentru prima oară, arătă un interes clar față de Lambru:

— De unde știi toate astea?

— Am văzut! Am luat o pilulă.

În încăpere se ridicară voci curioase.

— Gata! declară Despina. Toată lumea să iasă afară. Fratele meu e obosit!

Pantelimon a rămas toată ziua la măcelărie, fierbând în el toate întâmplările. Nu auzea nimic, nu răspundea la întrebările curioșilor. Nici măcar bodogănelile lumânărului nu-l atingeau. Peste București se lăsaseră nori de iarnă, căci mi se pare că în acea noapte au și căzut primii fulgi. Pe la prânz au apărut rudele ghicitoarei, iar Piața Gorgani s-a umplut de strigăte și de văicăreală, scoțând-o pe Despina la ferestrele casei. Pantelimon privea spre ea, trimițându-i fără să vrea roiuri de albine plăpânde, care nu doar că auriseră ferestrele casei Băleanu, ci și piața, învăluită într-o lumină suavă. Niște copii care se holbau la desen s-au înspăimântat când ochii zugravului au coborât peste ei, căci strălucirea este uneori mai înfricoșătoare decât tenebrele unei peșteri. Nu vedea și nu auzea, părea topit el însuși în ceea ce desena pe perete. Deși începuse portretul unui popă, mâna contura pe fundal niște case, iar în depărtare se vedea silueta unei femei înfășurate în voaluri. În mintea lui Pantelimon nu exista niciun plan, ci doar o febră care-i ucidea tot trecutul, aproape toate faptele lui de laudă. Știa că trebuie să acționeze, așa cum știuse când scăpase de Luca țârcovnicul.

Apoi a apărut vizitiul. Era un om mărunțel, negru-tăciune, un rob pe care Ciptoreanca îl cumpărase de la Ploiești. Omul părea scăpat de la nebuni și nu spunea nicio vorbă, ca și cum n-ar fi știut pe ce lume se află. Mahalaua a-ncremenit. Omulețul se târa printre prăvălii, cu privirile rătăcite, iar din Dâmbovița se ridica un suflu mîlos, prevestitor de nenorociri.

Ca din pământ a ieșit căpitanul Manciu, ridicându-și sprânceană spre vizitiu. Era însoțit de cinci arnăuți ai agiei. Ca s-arate cât de supărat era pentru dispariția ghicitoarei, nici nu l-a mai săltat, ci l-a luat la întrebări de față cu toată lumea:

— Unde-ai fost, pitrocule, pân-acum?

Vizitiul părea strivit de un bolovan, chircit, lângă scaunul lui Mărin cafeziul. Abia după ce căpitanul l-a împuns de câteva ori cu biciușca a răspuns cu o voce stinsă că fusese în pădure.

— Ce s-a-ntâmpat cu stăpână-ta, ghicitoarea?

— Nimic. Ce să se întâmple?

Rudele dispărutei începură să-l înjure, încercând să treacă de arnăuți.

— Ce i-ai făcut, nenorocitul? urlau.

Arnăuții se țineau tare, iar căpitanul reluă cu glas ferm, dar cald, acoperind insultele gloatei:

— Erai pe capra trăsorii, nu-i așa? Ai dat bici cailor. Și-ai tot mers. Până unde? Unde-ai lăsat-o pe Ciptoreanca?

— În pădure, la Cotroceni.

Căpitanul era edificat. Ochii săi albaștri scânteiau de bunăvoință.

— Foarte bine. Cu cine era?

Dacă până atunci fusese speriat, acum vizitiul părea gata să se scape pe el. Într-un târziu ridică ochii spre măcelărie și toate privirile urcară pe scară, unde Pantelimon continua să picteze. Pe zidul măcelăriei, popa zâmbea cu potcapul pe-o parte, dar oricum nu prea conta portretul lui, ci ceea ce se afla pe fundal, anume silueta acelei femei care, deși ar fi putut să fie oricine, pentru unii semăna cu Despina Băleanu.

— Cu cine ai lăsat-o pe ghicitoare? întrebă Manciu, mai binevoitor decât până atunci.

— Cu zugravul.

Peste piață se lăsă o liniște mormântală. Pantelimon privi peste umăr, iar pe când Manciu întreba de formă dacă era sigur, deja rudele ghicitoarei se buluciră, urlând, spre măcelărie. La biserică bătea clopotul, iar scara se prăbuși cu zgomot, împărțind mulțimea în două.

Despina privea piața, de la fereastră, încercând să înțeleagă ce se petrece acolo. Pantelimon nu se mai vedea, iar de pe perete, fața popii se luminase. Multă lume a ținut în memorie acest tablou, mai ales c-a stat acolo destule zile, pentru că Pantelimon a dispărut în chiar aceea zi plumboasă, ziua primei ninsori.

9

Pentru Despina, dispariția lui Pantelimon a fost ca o lovitură. Vizitiul era un rob fără vreun interes să-și omoare stăpâna, mai ales că se știa că nu-l bătuse și nici nu-l lăsase flămând. Prin urmare, de ce-ar fi ucis-o?! Numai dacă te uitai la fața lui speriată și înțelegeai imediat că nu putea să facă rău nimănui. Dar poate mințea, având în vedere că minciunile nu sunt decât rareori motivate de interese precise. Cum îți dai seama dacă un om te minte în față? Sunt unii atât de talentați, că-ți vine să-i crezi chiar și după ce minciuna a fost dovedită.

Prin mintea Despinei treceau toate astea, dar mai ales o ardea soarta lui Pantelimon, pe care îl credea răpit sau chiar mort, la fel ca în urmă cu zece ani. Amintirea zilei frumoase, când Pantelimon pictase măgarul, era doar o parte a istoriei care-o legase de el. Zilele, îndepărtate acum, curgeau lent, de la măgar și până la trăsura cu care plecase din București, ca o fugară. Căci după măgar, după entuziasmul acelei clipe, toată povestea se mohorâse. La început a așteptat un prilej ca să-l reîntâlnească, dar el n-a apărut toată vara, iar prin toamnă a aflat că Pantelimon o iubea pe Firanda, sora măcelarilor, o fată scundă și cam repezită din fire. Descoperirea i-a adus în suflet mai întâi furie, apoi tristețe, iar în cele din urmă promisiunea către ea însăși că nu se va coborî niciodată să iubească un bărbat îndrăgostit de o fată bondoacă.

Ea era Despina Băleanu și avea pretenții mari de la sine.

Pantelimon și Firanda au făcut nuntă, iar stârpitura s-a mutat de la măcelăria fraților ei tocmai în Brezoianu, în casa lui Pantelimon Iorga, devenind jupâneasa Iorga, femeia jupânului Pantelimon, pe care lumea începuse deja să-l considere un zugrav cu viitor mare.

Despina a primit toate astea cu uluire. Până atunci îl mai văzuse prin cartier, venind pe la măcelari, dar după nuntă, mult timp, Pantelimon n-a mai călcat prin Gorgani.

Cum se zice, ochii iubiți te cheamă și de la capătul lumii.

Întâmplător, Despina a aflat că este de vânzare o casă peste drum de Pantelimon, un mic palat boieresc, și-a început să stăruie pe lângă Lambru să-l cumpere, lăudându-l cât nu făcea. Lambru era subjugat de sora lui și, pe cât își iubea Băleanu băiatul, pe atât acesta își adora sora, care îl lega de mama lui pe care n-o cunoscuse. Când Despina își dorea rochii sau cărți, Lambru scotea banii de la bătrân. Uneori intra în iatacul ei numai ca să-i așeze o pungă pe pernă. Între ei era o iubire puternică, cum n-aveau mulți frați. În primul rând că se îmbrățișau des. Vedeam uneori cum trăsura se oprea înaintea de a ieși pe poartă, iar Despina țâșnea înapoi spre casă, reușind să ajungă la scări exact când fratele ei ieșea pe ușă. Îi spunea ceva, în modul ei superior, împingându-l cu câte un deget – iar când spun asta, îi și văd degetele incredibil de ferme, făcute nu atât ca să-ți arate ceva, ci ca să-ți bage în minte idei. Apoi, după ce-și înfigea arătătorul în hainele lui, i se arunca de gât o secundă, ca imediat să alerge la trăsura și să dispară în nori mari de praf.

Nu e de mirare că, după ce găsisese casa, peste drum de Pantelimon, îl bătuse la cap pe Lambru s-o cumpere, până când acesta cedase, făcându-i Despinei o viață ușoară. Și-ncepură plimbările. Măcar o dată la două zile

se urca în trăsură și pornea spre Brezoianu, cu speranța că-l va întâlni pe Pantelimon. Uneori stătea pe capul lui Lambru și câte o oră, până când se vedea puțină mișcare în curtea de peste drum. Începuse să aștepte și să spere că Pantelimon o să-și părăsească nevasta. Nu după mult, Firanda a născut un băiat, ceea ce pentru Despina se transformă într-o catastrofă. Nu-și dorea decât să moară Bondoaca.

În acest timp, Lambru citea cărți ca să afle leacuri și elixire pentru suferințele sufletului. Despina începu să prindă gustul afionului și-al altor lichioruri, care o țineau ore-n șir într-o amorțire soră cu moartea. Un an aproape că nu mai ieși din casă, nu-l mai văzu pe Pantelimon. Apoi Firanda a mai născut un copil, iar Despina și-a luat gândul cu totul.

Bătrânul Băleanu i-a dat ideea să plece într-o călătorie, căci nimic, zicea el, nu întărește un om cum o face cunoașterea lumii. Cu cât te plimbi mai mult și mai departe de casă, cu atât ți se deschide și mintea! Și înșiră toate orașele prin care fusese în tinerețe, menționând și ce femei cunoscuse pe-acolo.

Lambru a făcut toate pregătirile, iar Despina a urcat în trăsură ca o statuie a indiferenței. Zece ani au trecut ca un fulg, în călătorii mai scurte sau mai lungi, iar într-o zi s-a trezit în același punct dureros: îl iubea pe Pantelimon, iar de data aceasta n-avea de gând să mai fugă. Și tocmai acum, când între ei începuse o nouă poveste, dispăruse din nou.

Despina nu putea să-l vadă fugind. În mintea ei nu putea să fie decât răpit, poate omorât de aceeași stafie care o ucisese pe ghicitoare. Deși se îndoia că murise, atâta timp cât încă un fir ducea către el: undeva, în mănăstirile mahalalei sau în ascunzișurile orașului, Pantelimon continua să se gândească la ea.

În fiecare zi se oprea la Mărin cafegiul, prefăcându-se că-și cumpără sugiucuri și alte dulciuri, dar de fapt trăgând cu urechea la ce se spunea prin piață, căci o săptămână nu s-a vorbit decât despre el și despre presupusa lui crimă.

10

Cei mai mulți aflară acum că Tudorici era vecin cu ghicitoarea, ceea ce-l făcea să se bată cu pumnul în piept că știe multe și chiar părea să fie așa.

— Eu n-am vrut să deschid gura, pentru că nu-mi stă în fire, zicea el, dar dacă ar fi să spun câte știu! Ehe! De câte ori nu l-am văzut ieșind noaptea din casele Ciptorencei!

— Nu te cred! zicea cafegiul. Chiar nu te cred! Zugravul o fi fiind el cam zurliu, dar nu s-a auzit ceva despre femei, mai ales cu ghicitoarea! Nici într-un caz!

— Să știi că era fată foarte cinstită, se aruncă Tudorici în apărarea ghicitoarei, uite, aici sunt rudele ei, putem să le întrebăm...

— Lasă, nu le mai chema, se ridicară câteva voci, te credem pe cuvânt, stai liniștit!

Așa că Tudorici, fără să-și dea seama că vorbea despre ghicitoare numai la timpul trecut, ca și cum ar fi fost de multă vreme moartă și îngropată, povestea toată ziua despre cât de ticălos e zugravul, care, după ce că nu picta bine, mai și enerva o sumă de lume! Într-o noapte îl văzuse ieșind de la Ciptoreanca, nu avea cum să se înșele, mai ales că-i știa cam pe toți clienții, fiindcă locuiau poartă-n poartă. Multă lume bună îi călca pragul, iar mulți boieri mari veneau tot așa, noaptea, ca să nu se afle prin târg c-aveau nevoie de ghicitoare. Dar care om nu vrea să știe ce o să i se întâmple? Cine nu se gândește la viitorul lui?! Iar Ciptoreanca știa să-ți spună exact ce te doare

mai rău. Pe timp de vară te primea într-un chioșc învelit în viță și-n caprifoi, încât seara, după ce bucureștenii își udao grădinile, iar din bucătăriile mahalalelor începea să plutească mirosul mâncării, în chioșcul ghicitoarei fiecare șoaptă se ridica printre frunze, împânzind orașul cu speranțele unor oameni care credeau fiecare cuvânt al tinerei ghicitoare. Pe timp de iarnă, Ciptoreanca folosea o încăpere fără ferestre. Era o cameră ca un ou, povestea Tudorici, iar în mințile ascultătorilor începu să crească o istorie încâlcită ai cărei protagoniști erau ghicitoare și însuși povestitorul, încât, în loc să mai fie atenți la felinarul cu cinci lumânări pe care Tudorici îl descria cu însuflețire, fiecare se gândea la scopul vizitei lui, la amănuntele pe care acesta nu le-ar fi mărturisit nici dacă l-ai fi picat cu ceara tuturor lumânărilor pe care le ținea la vânzare.

— A venit odată un boier, n-o să-i spun numele, pentru că, dacă aș îndrăzni, m-ar trimite la ocnă și cred că ar șterge de pe fața pământului Piața Gorgani, mahalaua și chiar târgul, dacă ar vrea, ei bine, un boier de rang mare voia să știe un lucru pe care nu-l mai ceruse nimeni. Nu-l interesau banii ori vreo femeie pe care nu putea să și-o scoată din minte, nu voia să afle despre soarta copiilor. Nu era curios nici măcar cât mai avea de trăit! Acest om, care oricum le avea pe toate, era interesat de un singur lucru: voia să știe dacă numele lui va dăinui peste veacuri, dacă, de exemplu, peste 200 de ani avea să-și mai amintească de el cineva ori de năzuințele pe care și le pusese într-o casă monumentală, așezată pe malul Dâmboviței.

Imediat, ascultătorii începură să-și dea cu părerea asupra numelui, înșirându-i repede pe toți boierii care aveau case pe-acolo, dar Tudorici îi întrerupse brutal:

— Știam eu c-o să vă ducă gândul la asta, așa că locul casei e inventat. Nu vă mai obosiți!

Această afirmație dezamăgi audiența, care nu era dispusă să înghită gogoși, cu atât mai mult cu cât în mod normal nici n-ar fi stat să-l asculte pe lumânărar, dacă n-ar fi fost vorba despre ghicitoare. Simțind că pierde teren, Tudorici continuă mai alert:

— Ciptoreanca chiar avea darul de a ghici doar uitându-se în ochii cuiva. Ea l-a privit lung și i-a spus: Mărite boier, numele dumitale este nemuritor. Peste 200 de ani, peste 1.000 chiar, oamenii te vor pomeni, dar nu așa cum crede măria ta, nu pentru palatul pe care l-ai înălțat și nici pentru urmașii pe care-i ai, ci pentru că în casa domniei tale se află un vas. Boierul a rămas un timp ca un stâlp de granit. Acesta era darul Ciptorencei de a ști imediat la ce ții cel mai mult. Vasul ăsta, a continuat ea, pe care dumneata l-ai cumpărat de la Iași, are pe el un desen, pe cât de meșteșugit, pe atât de ciudat, un om subțire ca bățul, cu niște labe enorme, iar brațele i se termină cu niște degete răschirate. Această oală, în care dumneata îți păstrezi inelele și galbenii vienezii, ei bine, oala asta va ajunge cândva într-o casă, unde milioane de oameni vor plăti numai ca s-o vadă. Boierul părea dezamăgit. Nu era asta gloria la care sperase. Simțindu-i tristețea, ghicitoarea adăugă: iar unii dintre ei vor ști c-a fost găsită în casele dumitale.

Cafegiul își dresе vocea, rupând cam abrupt tăcerea care promitea să fie mai lungă:

— Și ce legătură are asta cu Pantelimon Iorga?

— Păi, și el a fost tot așa, cu o mare întrebare, la Ciptoreanca.

— Ce voia?

Tudorici schimbă vorba, îngrozit de posibilitatea de a nu mai fi ascultat tocmai acum, când în sfârșit captase atenția tuturor. Aruncă o otheadă spre trăsura în care Despina se prefăcea preocupată de cumpărături. Un negustor îi ținea la fereastră o tabla cu fructe uscate, iar ea se

prefăcea că nu știe ce să aleagă. Era clar că n-avea de gând să plece curând, așa că lumânărarul trecu mai departe:

— Orice-ar fi vrut avea legătură cu viitorul, căci Ciptoreanca știa tot ce-avea să se petreacă pe lume: a prezis anul trecut moartea fanariotului, aduceți-vă aminte!

— Mare lucru, se strâmbă cafegiul. La cât era de tâmpit, nu era greu să-ți dai seama c-o s-o sfârșească destul de repede.

— Ea a ghicit unde-și îngropase zaraful comorile.

— E-adevărat, ghicitoarea are meritele ei, dar n-a știut unde-a dispărut boiangioaica!

Se lăsă din nou liniștea, apoi Tudorici numără pe degete miracolele înfăptuite de Ciptoreanca: l-a găsit pe tâlharul popii Anton, a spus pe cine iubea prințesa Licsandra, a prevăzut incendiul și ciuma...

— Tot așa, a ghicit și c-o să-ți pierzi părul!

Vorbise Cocean, podarul, declanșând râsul, iar un timp nu se discută decât despre părul pierdut și despre amestecul ghicitoarei în treaba asta. Pe podar îl mânca limba să povestească despre seara în care o văzuse pe ghicitoare ieșind de la Morți, dar fața lui Tudorici, de dihor ghiftuit, îi tăia pofta.

După ce s-a vânturat de câteva ori prin piață, Despina era lămurită: nimeni n-avea habar ce se întâmplase cu Pantelimon și nici dacă era vinovat. Gândul unei nenorociri îi invadă creierul. În mod inexplicabil, familia dădea din umeri, părând să nu se preocupe prea mult de dispariția lui Pantelimon. Mai mult, o auzise pe Bondoacă spunând că se va descurca el: dacă n-a omorât-o pe ghicitoare, o să se întoarcă acasă, iar dacă nu, n-are decât să stea prin pădure sau pe unde fugise.

Nimeni nu părea să ia în calcul răpirea, aflată pentru Despina pe locul întâi. Îl vedea luat de mâna stafiei, care avea de gând să-l omoare în pădure, așteptându-se în fiecare clipă să-i aducă cineva hainele. Se vedea pe ea însăși

zburând pe deasupra pădurii, descoperindu-i silueta lipită de un copac, îi simțea deja moliciunea hainelor, dulceața din acele priviri care mă mișcaseră și pe mine. Căci dragostea e contagioasă, am simțit-o pe pielea mea.

11

Fără o legătură directă, dispariția lui Pantelimon a băgat groaza și-n Mărmănjica. Câteva nopți a stat cu fruntea lipită de geam, privind piața, uneori asaltată de umbre, de licurici și de roți de trăsură. Se întâmpla ceva în mahalaua Gorgani, iar după semne, nu putea să fie de bine. Presimțirea unei catastrofe a scos-o din casă. Mutu aștepta lângă poartă, cu aceiași ochi rugători, făcându-i semne că moare de foame, ceea ce Mărmănjica știa foarte bine, căci și ei îi chiorăiau mațele.

Prima încercare a făcut-o la ospătărie, unde un băietan scotea pe masa de-afară o tavă lungă, cu dovleac copt. Aburul parfumat a izbit-o în nări, iar cuvintele i s-au risipit printre blide. Voia să-i vândă o alifie pentru albit fața, dar n-a reușit decât să-l sperie. Din cauza mirosului de mâncare, toată emoția îi urcase în ochi, iar ospătarul aproape c-a luat-o la fugă.

Pe la prăvălii nu putu să vândă nimic. Negustorii mai bătrâni o priveau ca pe-o ciudățenie, iar cei tineri își făceau trei cruci cu limba în gură, ca să fie feriți. În băcănia lui Alecu Topor nici măcar n-apucă să intre, pentru că sluga o luă în primire din stradă, întrebând-o dacă avea bani de cumpărături, iar pitarul, după ce înțelese că voia să-i vândă ceva, flutură două degete, făcându-i semn să se care. Pe cafegiu n-avea rost să-l întrebe, îl interesa doar tutunul. La marginea pieței, pe la florărese, poate singurele care nu-ți tăiau elanul de la bun început, întrebă dacă nu voiau pastile de junghiuri. Stătea dreaptă, încercând să

nu-și piardă respectul de sine. Florăresele ridicară din umeri, apoi scuipară în sân, ca să nu le-atingă privirile Mărmănjicăi, mai ascuțite acum din cauza foamei.

Umblând printre oameni, târând după ea tașca, își dădu seama că în piață se vorbea numai despre Pantelimon, despre dispariția lui și a ghicitoarei. Povestea lui Tudorici ajunsese departe și, cu toate că nu pomenise nimic despre asta, acum se vorbea chiar și despre un copil care urma să se nască. Mai multe femei jurară că Ciptoreanca era borțoasă. Până și popa, al cărui portret ocupa încă perețele măcelăriei, îl credea vinovat pe Pantelimon.

— Când i-am dat banii pentru nenorocitul ăsta de tablou, mărturisi el, nici măcar nu i-a numărat. I-a băgat în buzunar fără să se uite la ei! Ce om normal face așa?! E clar că îl frământa ceva, un păcat, o faptă pe care nu și-o putea ierta nici măcar el!

Mărmănjica își aminti umbra după care alergase în pădure, iar pe măsură ce asculta vorbăria din piață, își dădea seama că Ciptoreanca se ascundea la fântână. Mărul de pe podea, fuga printre tufișuri. O mânca limba să povestească, dar într-o clipă îi trecură prin minte câteva catastrofe: drumul spre fântână, copacii tăiați, lumea năvălind în singurul loc unde putea să viseze.

În cele din urmă o luă spre casă și, prăbușindu-se pe scară, o podidi plânsul. Știa acum c-o să sfârșească pe drumuri, nedorită de nimeni. Poate că ar fi fost bine să-l caute pe negustorul de la Obor, dar, din păcate, aruncase hârtia, nu-i mai știa numele.

Așa a găsit-o Mutu, care, după ce colindase mahalaua cu mâna întinsă, căpătase un codru de pâine.

— Cine ți-a dat-o?

Mutu făcu un semn vag spre Dâmbovița, în direcția unei mori.

Mărmănjica s-a umplut de fiori când vizitiul i-a întins și ei o bucată, privind-o cu ochii lui de om umilit. Era

un colț de pâine cu mucegai pe alocuri, poate că zăcuse prin vreo troacă de porci. Ce mai conta. Oricum, era prima dată când îi oferea cineva hrană, în toată viața ei, care acum i se părea mult prea lungă. Nu împlinise nici măcar 25 de ani, dar se simțea obosită, apăsată de vreme. Dintre toate fericirile lumii avusese parte numai de una, iar gândul acesta îi aprinse o lumină în creier.

— Știu ce-avem de făcut!

12

Despina nu mai contenea să vorbească despre Pantelimon, pe care-l credea într-o mare primejdie.

— Dacă tu te-ai duce la agie și i-ai da de înțeles lui Manciucă că nu va fi în zadar... poate ar face o poteră.

— Vorbești prostii, Despina! Ce treabă avem noi cu zugravul?!

— Dacă nu era el, mureai cu zile! Cine te-a ridicat de pe jos când zăceai cu spume la gură? Și-n plus, e vecinul tău de peste drum, îl ai aici la nevoie...!

Lui Lambru nu i-a trebuit mult ca să înțeleagă că soră-sa avea un interes cu mult mai profund. Rochiile parcă nu mai aveau strălucirea obișnuită, iar pe față i se vedeau urmele frământării. Aceasta îi amintea de o vară petrecută la Padova, când Despina se îndrăgostise de un prăvăliaș, un vânzător de mătăsuri, numai zâmbet, cu părul căzut pe frunte și cu niște dinți incredibil de albi. Purta ochelari, mai ales când scria prețurile, iar dintre cutele hainelor sale răzbăteau parfumuri care scoteau din minți pe oricine. Seara se furișa la prăvălia acestui negustor, pe care-l chema Bergamino. Între ei nu erau secrete, până la acel episod. Oricât insistase Lambru să afle ce era între ea și negustoraș, n-a fost cu putință să-i scoată vreo vorbă din gură. Era o pasăre aflată pe moarte, era un fel de pânză luată

de vânt, pierdută în niște gânduri pe care nu voia să le împartă cu nimeni. Uneori se ridica noaptea din pat și alerga până la mătăsar, la o oră când obloanele erau trase, iar omul dormea dus. Într-o dimineață, devenită în mintea lui Lambru dimineața penibilă, negustorul și-a făcut vocaliza și-a deschis ușile, iar pe trepte a dat de Despina, adormită, după ce probabil udase cu lacrimi obloanele prăvăliei. Strada era plină de lume, iar unii se îmbrânceau ca să ajungă în față, căci femeia adormită pe treptele prăvăliei era dezbrăcată. Plecase de-acasă înfășurată într-un șal purpuriu, între timp ajuns o grămăjoară pânzoasă la picioarele ei.

După cum a constatat și în alte ocazii, se aștepta ca bărbații care-i plăceau să-i cadă imediat la picioare, s-o caute și s-o răsfețe, așa cum făcuse primul ei iubit, Andreas, de unde se vede din nou câtă importanță are primul sărut, prima atingere. Cu cât erau mai rezervați, cu atât îi stârneau pasiunile, transformate cu timpul în suferințe, în drame secrete. Nu dragostea, ci refuzul ei hrănește sufletele amărâte de dor.

Iubirea pentru Bergamino a durat aproape o vară, iar când a căzut prima frunză, Despina a luat trăsura, s-a înfășurat în același șal purpuriu și-a plecat la București fără ca măcar să-și ia rămas-bun. De atunci, Lambru a mai asistat la multe astfel de episoade, devenite în biografia Despinei sindromul Bergamino infamul. Or, acum detectase același lucru, fără să bănuiască însă lunga și întortocheata poveste care-o lega de Pantelimon.

Presimțea că dispariția ghicitoare era oarecum înrudită cu cea a zugravului. În niciunul dintre cazuri nu se răspândise mirosul, nu răbufniseră aburii morții dinspre pădure. Nu fuseseră găsite nici hainele. Cel mai probabil, Pantelimon o omorâse pe ghicitoare, iar acum se ascundea prin vreo pivniță, așteptând să uite lumea de ea, căci,

după ce dispărea un om pe care n-are nimeni interesul să-l plângă, se șterge ușor, ca aburul de pe geam.

Totuși, Despina continua să răscolească misterul. Mai întâi a stăruit pe lângă Scarlat Filipescu să strângă oameni și să curețe pădurea de monștri. Însă discuția s-a împotmolit când acesta i-a adus încă o dată aminte de dorința lui, acea dorință ca o pecingine, de-a o lua de nevastă. Apoi și-a trimis Arbănașul să i-l aducă pe Manciu, care, zicea ea, era dator să-l caute pe Pantelimon. Însă sluga n-a apucat să ajungă la poartă, căci a prins de veste bătrânul Băleanu și, crezând că Despina făcuse o criză din cauza disparițiilor, a pus niște slugi s-o păzească.

13

Când vizitiul îl arătase cu degetul, că pe un tâlhar, primul său gând a zburat la portret, care în mod clar avea să rămână neterminat, și, fără să-și facă socoteli multe, a luat-o la fugă. A ieșit pe lângă grătarul lui Murgu și a vrut să urce Gorganul, dar, văzând că poarta de la Morți e deschisă, s-a strecurat înăuntru. Curtea era mai largă decât și-o amintea, iar printre copaci se întindeau tufe de răsură și boz, oțetari și cucută mai ceva ca-n pădure. Totul era uscat, iar pe jos un strat gros de frunze căptușea toată curtea. Nu mai intrase la Morți de zece ani, poate și mai mult.

Ușa din spatele casei părea o talpă de cizmă care și-a petrecut ani mulți în nămol. Din spate se auzeau glasuri. A scos ușa din țâțânile ruginite și-a urcat scările. Casa era largă, cu puțină mobilă, iar la ferestre se unduia o pânzică de in, decolorată, parțial putrezită. A trecut repede prin câteva camere, căutând o ascunzătoare. Pe jos se vedeau coșuri cu diverse obiecte, iar la o masă, printre teancuri de hârtii și casete cu nasturi, cineva mâncase recent. Ar fi vrut

să se întoarcă, dar glasurile deja veneau după el. S-a ascuns după uşă.

În mintea lui nu era decât Despina, şi nu ea în carne şi oase, ci acea dorinţă din sânge care căpătase numele ei. Nu-i vedea ochii, nu-i ştia faţa. Era doar silueta de spumă pe care-o lăsase pe zidul măcelăriei. Apoi, în faţă i-a apărut Manciu. Zâmbea. Şi-a apropiat degetul de buze şi i-a făcut semn să stea nemişcat. Deşi-şi dădea seama c-ar fi trebuit să fugă de-acolo, s-o ia spre fereastră sau să caute altă ascunzătoare, cât a lipsit căpitanul nu s-a mişcat, exact cum îi spusese, aşteptându-l să se întoarcă. Şi n-a durat mult. Manciu nu părea supărat. Şi-a desfăcut haina şi s-au aşezat amândoi la masă.

— Pe-aici a mai trecut cineva! După cum sunt aşezate tacâmurile, nu s-ar zice c-a fost vreun sărman!

Pantelimon n-avea chef de vorbă. L-a ascultat trâncănind despre ciolanul din farfurie, apoi despre boierul care locuise acolo:

— Boierul Filipescu, bătrânul, zicea c-ar fi stat aici un neam de-al lui, iar după moarte s-ar fi făcut strigoi. Prostii! Mai bine spune-mi: este adevărat că i-ai făcut un copil ghicitoarei?

Pantelimon făcu ochii mari. Erau primele cuvinte care-l scoteau din visele lui.

— Cu ghicitoarea?! Nu.

— Există martori care pretind că te duceai noaptea la ea! Era indignat: fusese o singură noapte, una pe care ar fi vrut să şi-o şteargă din minte.

— Am fost doar o dată, dar n-am...

— Deci recunoşti c-ai fost! Aşadar, martorul nostru nu minte!

— Minte, bineînţeles!

— Dar tocmai ai spus că te-ai dus noaptea la ea! Ce bărbat însurat face vizite unei femei singure?! Pe la ce oră ziceai că te-ai dus?

— Am avut o treabă cu ea...

Manciu aştepta restul mărturisirii.

— Am fost prost! recunosc Pantelimon, iar pe fruntea lui crescură câteva cute. M-am dus să-mi dezlege nişte vise!

În încăpere se lăsă tăcerea. Ochii căpitanului, ca două merişoare de vară, îl fixau fără îndurare.

— Şi ce ți-a zis?

Pantelimon rememorează întâlnirea într-o infimă unitate de timp, dar faţa ghicitoarei continuă să-i rămână în minte multă vreme după aceea. Era ciudat! Când se gândea la Despina, abia dacă îşi amintea trăsăturile feţei, în schimb, Ciptoreanca, pe care nu voia să şi-o amintească, era vie, fiecare amănunt îi apărea clar. A intrat în cameră cu o tresărire. Era o încăpere cu pereţi rotunjiţi, fără tavan. De fapt, exista un fel de cupolă întunecată, un clopot înalt, iar după cum sunau cuvintele ghicitoarei îţi dădeai seama că era ca un hău. S-a uitat la el cu nişte ochi pe care nu-i puteai refuza, iar el, ca tâmpitul, i-a spus tot ce n-ar fi spus nimănui. O iubeşti, a rostit ea cu o voce care urcase până în turlă. Dacă visezi astfel de lucruri... cum să-ţi spun: nu ți-a făcut nimeni vrăji, n-are nimeni ceva cu tine. Totul vine din suflet, iar femeia aceasta despre care zici că nici nu-i vezi faţa nu e căzută din cer, ci o ştii foarte bine, e cineva care ți-a intrat în suflet pentru că ai lăsat-o să intre. O iubeşti şi-o să mori după ea, nu-i așa? Uneori te trezeşti dimineaţa ca şi cum ar fi dormit lângă tine. O vezi când zugrăveşti zidul măcelăriei, o auzi când întorci urechea spre Piaţa Gorgani. Cine e? A întrebat ghicitoarea. Era ameţit, era apăsător de privirea ei, iar din pereţi venea un parfum care-l făcea să adoarmă. Întrebarea ghicitoarei este ultimul lucru pe care şi-l aminteşte. Ba nu. Mai este ceva: s-a sculat şi-a ieşit, nimerind uşa din instinct, pentru că în încăpere era ca-ntr-un ou. Pe uliţă nu se vedea nimeni, doar la nefericitul de Tudorici se mişca un pisic lângă gard.

Manciu îl privea fără pic de respect. Nu mai semăna deloc cu acel personaj pe care îl pictase cândva. Nu mai era căpitanul falnic din spatele căruia pădurea risipea valuri de lapte și sânge. Acum, Manciu era un om mărunț care-și bătea joc de suferințele lui.

— Cumnații tăi, măcelarii, au zis mai-nainte că n-ai decât să putrezești, nu le pasă de tine, îl anunță Manciu.

Apoi pe neașteptate i se băgă în suflet, închizând un ochi, vorbindu-i șoptit:

— Dacă recunoști c-ai omorât-o pe ghicitoare, de mine-ai scăpat! Nu mai am nicio treabă cu tine.

Pentru Pantelimon cel mai greu era să se întoarcă acasă. Viața lui oricum se dusesese, iar între nebunia fără ieșire și ocnă, a doua i se părea mult mai bună. Măcar de-acolo nu mai putea să iasă și s-o ia de nebun prin Gorgani. Îl ajunsese din urmă pedeapsa pentru otrăvirea lui Luca.

14

A doua zi, Mărmănjica a urcat în căruț și s-a oprit la Cotroceni, în pădure, cu toată frica de omul înalt care avea de gând s-o omoare. Mulți bucureșteni trăiau de pe urma pădurilor, deși la Cotroceni veneau mai puțini, jumătate fugari, căci, dintre toate pădurile care înconjurau Bucureștiul, aceasta era singura în care puteai să te-ascunzi fără grija c-o să te găsească cine te căuta. Nu era mare, ci foarte încâlcită și cu atât de multe locuri ascunse, încât oamenii cumsecade preferau să care lemne de la Grozăvești, unde te sfășiau lupii, decât să intre în Cotroceni, de unde nu se știa dacă te mai întorci. Mărmănjica nu se rătăcise, se descurca bine. Când pierdea semnele Doctorului, se orienta după toaca de la biserică, după luminile dintre crengi. Cât despre semne – erau multe, făcute în anii cât Doctorul căutase floarea miraculoasă!

Era nebun și ordonat până la obsesie. Secționa coaja cu bisturiul și încrusta pe partea golașă a trunchiului mai întâi o informație clară, apoi trăgea peste ea un strat de vopsea. Scrisese direcțiile, semnalase galeriile prin tufișuri, vizuinile vulpilor, dar și pe unde se găsesc niște specii înrudite cu *sângele-dracului*, în a cărei existență Mărmănjica încetase să mai creadă cu aceeași tărie. Nu știa cum arată, dar Doctorul îi spusese că, dacă-ți bagi unghia într-o frunză, pe ruptură apar niște stropi roșii, o bură de sânge, de unde și numele plantei. Fiecare iarbă adăpostește duhuri, otrăvuri și zâne, în fiecare copac stau ascunse ființele celeilalte lumi. Unele îți produc iluzii. Nici nu trebuie să te ostenești, nici măcar nu e nevoie să te apropii de ele. Treci prin pădure, iar mintea ți se umple de gânduri, începi să vezi oameni înalți, stafii și pitici. Există niște păduchi care îți intră în carne, niște vietăți invizibile, cu forțe oculte. Sângele tău își vede de drum, dar la fiecare popas lasă și dorințele acestor ființe minuscule: ficatul adoarme dus de plăcerile unei narcoze necunoscute, în rinichi cresc plantații de portocali, plămânul se transformă într-un castel bântuit de fantome, iar când parazițiiăștia ajung la creier, începi să rătăcești prin pădure, condus de spirite fără nume. Pădurea e perfidă și vie. Cine crede că poate s-o taie și gata se înșală amarnic. N-o să credeți ce s-a-ntâmplat cu tăietorii de lemne de-a lungul istoriei! Nu cunosc niciunul care s-o fi sfârșit bine.

Mărmănjica simțea puterea pădurii, dar din cine știe ce rațiuni se credea apărută. I se părea normal ca altcineva, de pildă, Pantelimon, să fie păpat de duhurile pădurii. În schimb, ea, care îi cunoștea desigurile și balta, se considera, cum se zice, aproape sora bună a buruienilor.

În prima săptămână îl învăță pe Mutu să pună capcane de iepuri. Zăpada era încă mică, iar drumurile pe care le cunoștea păreau neumblate. Dacă ghicitoarea se ascunsese la fântâna zidită, asta fusese demult! Nici Năltărogu nu

mai trecuse pe-acolo. Pe zăpadă nu se vedea nicio urmă. Și cine ar fi atât de nebun încât să locuiască multă vreme acolo? Poate că erau cărări care duceau în cealaltă parte a pădurii, la vreun drum care te scotea spre Târgoviște. Ghicitoarea, Pantelimon și cine mai dispăruse puteau fi departe acum! Sau zăceau în pământ. Oricum nu mai conta ce făcuseră alții, acum viața lor trecuse pe locul întâi. Balta avea pește, iar prin păpuriș se puteau prinde chiar și rațe, lăsate în urmă de cârd.

Apoi își dădu seama că Mutu era un vânzător mai credibil ca ea. La început vându un crap mare, iar cu primii bani cumpărara ovăz pentru cal, bucurându-se amândoi că animalul nu-și pierduse pofta de viață.

Mărmănjica răscoli cărțile după rețete. În camera Doctorului era plin de cufere, toate ticsite cu tomuri groase, cele mai multe nemțești. Iar printre acestea, cu deosebire era o carte la care ținea mult, un vraf de foi nelegate, învelite într-o pânzică de in, o botanică scrisă de mână cu cerneală albastră. Multă vreme privise cam de sus însemnările lui, iar foile astea, pe care le crezuse doar note, erau diferite de tot ce-l văzuse scriind. Abia acum descoperea moștenirea unchiului ei, o descriere a plantelor, cu povești și mai ales cu rețete. Doctorul le adunase, scria el, mergând prin sate, ceea ce nu se potrivea deloc, nu-l vedea cutreierând țara. Nici scrisul nu părea să fie al lui. De altfel, nici nu se semnase pe ea. Mărmănjica citi fermecată, aflând că *leușteanul* fusese pe vremuri un bărbat viteaz, care ucidea demonii, *știrul* luase naștere din dinții unui mistreț, *dedițeei* te ucideau, pentru că la rădăcinile lor cățelul pământului își lăsa din când în când lacrimile. Mărmănjica citi despre tuse, despre creșterea părului, dar și despre dragoste.

Peste București veneau bolile iernii, iar ea nu mai contenea să fiarbă licori. Viața începea să prindă culoare. Drumurile în pădure erau din ce în ce mai dese și, cu

toate că mai mișunau și alții pe acolo, erau rare ocaziile în care ai fi dat peste vreo persoană. Totuși, într-una din zile le ieși în cale un om scund, care trăgea după el un coș cu ciuperci de stejar, pipăind cărarea cu bățul. Mărmănjică, pentru care Mutu era cel mai pirpiriu om, își înfipse privirile în el. Nu era pitic, ci doar foarte scund. Avea fața ridată și doi ochi care îți arătau imediat că era un om vigilent. Pentru că părea mai în vârstă, Mărmănjica îl salută, simțindu-se datorare să-l ia la întrebări.

— Ce vrei să faci din ciupercile astea? Elixire contra tristeții?

Mărunțelul dădu din cap că nu, continuând ș-o cerce-teze prudent. Nu-i ajungea nici măcar până la piept, dar din toată ființa sa răzbătea acea forță pe care o au oamenii înțelepți, mai ales că avea și o haină cum nu purta nimeni, un fel de tunică albastră, foarte uzată, dar în care se vedea că se simte în largul său.

— Eu sunt Elencu, iar el este Mutu, vizitiul, îi spuse ea, așteptându-se ca micul învățat să scoată din el niște vorbe care, odată intrate-n urechi, schimbă vieți.

Dar, în loc de asta, piticotul își făcu loc, să-și continue drumul. Abia acum observară c-avea coșul legat pe o roată. Lăsase în urmă o dâră adâncă.

— Nu ne spui cum te cheamă? insistă Mărmănjică, iar omulețul trase aer în piept.

Pe fața lui se vedea clar că-i disprețuia pe-amândoi. Totuși, spuse cu o voce profundă:

— Lecu. Acesta este numele meu.

— Și pentru ce-ți trebuie ciupercile? se intereseă Mărmănjică. Prepari doctorii?

— Da.

— Și eu, se lăudă ea. Acum fac numai sirop pentru tuse. Dumneata? Ce faci din ciupercile astea?

— Un elixir.

— Pentru ce?

Lecu porni în sfârșit mai departe fără să mai răspundă. În urma lui, Mărmănjica și Mutu aruncară privirile spre mica roată care continua să lase un șanț pe zăpadă.

— Oare nu-și dă seama că putem să ne luăm după el?

În loc de răspuns, Mutu oftă, apoi se auzi din nou glasul educat al căraușului de ciuperci:

— Un elixir care te face nevăzut. Asta fac!

Dintr-un motiv imprecis, întâlnirea cu Lecu îi apropie și mai mult. Mutu nu-și dezlipea ochii de la Mărmănjica, așteptând ca ea să-i dea câte o însărcinare, pe care el o considera capitală. Numai de intrat în pădure nu intra singur. Și întotdeauna se ținea în spatele ei, devenită pentru el un fel de călăuză cu puteri magice.

În Piața Gorgani încă se mai vorbea despre ghicitoare, dar Mărmănjica evita să mai iasă, mai ales că, pe când încerca să vândă o plasă cu pește, cineva îi furase căciula.

15

Tudorici încarcă lumânările în căruț, bucăți mari, de nuntă, apoi așează deasupra niște pachete mai mici. Se lăsa noaptea, iar Piața Gorgani era pustie.

— I-am comandat prostului de zugrav să-mi deseneze ceva pe obloane. Și-acuma, uite, c-a dispărut!

Pelticul pufni cu nemulțumire. Avea o părere proastă despre Pantelimon, exact ca lumânărarul, de altfel, numai că, spre deosebire de acesta, se credea pictor, cu toate că încă nu desenase nimic. Așa îl și știa lumea din mahalaua lui, adeseori numindu-l *meștere*, ca pe marii artiști. Dacă-l întreba cineva ce face, pelticul povestea afectat ce viață grea duce, fiind nevoit să refacă picturile din cutare biserică ori că era chemat la boierul cutare, ca să-i picteze pereții ori sobele, încât prin mahala se răspândise repede vestea că era foarte căutat. Mai mult, uneori mai și povestea ce pictase ori cu cât fusese plătit.

Prin urmare, ca pictor deja cu aureolă, îl disprețuia profund pe Pantelimon, ponegrindu-l ori de câte ori se ivea un prilej.

— Mai bine m-ai fi rugat pe mine, spuse pelticul, deși, la câte am acum de făcut, ai fi avut de așteptat niște luni!

Lumânărarul îl privi cu inima strânsă. Într-adevăr, nu se gândise la asta, dar nici târziu nu era.

— Dac-aș ști sigur că ai timp de mine...! Ce, crezi că mie-mi place Pantelimon?! Bagă prea multe în picturile lui, încât îți trebuie luni ca să înțelegi unde bate! În plus, poate e deja mort.

Pelticul era un bărbat mărunțel și înnegurat, al cărui singur motiv de mândrie era o barbă, pentru ale cărei întreținere și premenire pierdea multe ceasuri pe zi.

— N-a murit! S-a ascuns ca un șobolan, de frică să nu-l bage la ocnă! Oricum, niște tablouri mai proaste decât ale lui Pantelimon n-am văzut decât la niște proști din Buzău. Și ce vrei să-ți faci pe obloane?

— Niște lumânări care ard, în spatele unui geam, dar ceva diferit și cu schepsis.

— Asta îți poate face oricine, spuse pelticul, mângâindu-și cu două degete barba. M-aș băga, dar subiectul ăsta nu mă face să tremur.

Lumânărarul își privi cu înțelegere prietenul și, dându-și marea pălărie pe ceafă, îl întrebă ce-ar zice dacă și-ar scrie și numele:

— „La Tudorici, cel mai mare lumânărar!”

— Frumos, îl încurajă pelticul, asta îmi place, să știi!

Tudorici mai avea idei, dar din apropiere se auzea un hureit fin de roți, încât amândoi se gândiră că erau îmbrăcate în cărpe, și, cum lucrurile care nu se aud bine sunt mai frumoase decât cele urlate în goarnă, amândoi ciuliră urechile și se holbară la drum. Pe lângă Gorgan trecea o trăsură care, culmea, era vopsită în roșu.

— Ia-te după ea și vezi cine este! șopti Tudorici.

— De ce nu te duci tu?!

— Și căruțul meu...?

Pe când pelticul ezita încă, iar Tudorici îl privea cu buzele strânse, pe lângă ei trecu o siluetă spumoasă. Era o arătare, aproape albă și neobișnuit de înaltă, care alerga în urma trăsurii. Pelticul se strânse lângă prietenul său, iar acesta pipăi leușteanul pe care-l ținea în buzunar, ca să-l apere. Prin amândouă mințile trecea încet cuvântul *stafie*, dar niciunul n-avea curajul să-l spună. Apoi namila slăbănoagă se stinse, cam pe la Morți, lăsând în urmă o ploaie de scânteii argintii.

Cei doi prieteni o luară la fugă spre prăvălia de lumânări.

16

Ioniță luntrașul se auzi strigat de o voce înaltă. Drumul era pustiu, iar peste Lacul lui Dura băteau genele serii. Pescarii plecaseră, iar din mahalale se ridica miros de usturoi și de pește prăjit, semn că la acea oră lumea se pregătea să mănânce. Ioniță nu avea chef să se întoarcă acasă. I-ar fi plăcut să colinde, să bată cu piciorul orașul. Există uneori astfel de elanuri, când nu-ți mai sunt de ajuns fericirile vieții. Te simți împins de la spate să riști, să faci ceva nebunesc. Începu să se miște în direcția din care crezu că venise glasul, iar în marginea drumului descoperi o trăsură cu un felinar cât cireașa, care se bălăngănea sub un coviltir nou. Vizitiul părea adormit. Nu cunoștea trăsura, care era roșie, de un roșu cum nu mai văzuse la nimeni. La ferestre se mișca unduios o perdea de aceeași culoare, ceea ce îl făcu să rămână pe loc. Pânza se foi, iar după un timp apăru capul unei femei care îl îndemnă șoptit să urce în trăsură.

— De unde mă cunoști? întrebă el, foarte mișcat că femeia îi spusese pe nume.

— Toată lumea te știe!

Ioniță își aminti cum veneau târgoveții să-i vadă barca și instinctiv pipăi tibișirul din buzunar. O dată la câteva zile întărea literele care îi alcătuiau numele, iar operația asta îl făcea fericit, aducându-i în suflet zilele luminoase, pe când dascălul Filimon (ah, ce l-a mai iubit pe acel dascăl!) îl lăuda pentru scrisul său ordonat. Mai avusese clipe de glorie, dar lumea uitase. Acum însă chiar a ajuns să-l știe tot târgul, iar trăsurile, iată, opreau lângă el. Și-o și merita! Cine-și mai scrisese numele așa cum și l-a scris el?! Un sentiment de mândrie îi trimise tot sângele în urechi.

I-ar fi plăcut să scapere amnarul, ca să-i vadă fața mai bine, iar femeia parcă îi ghici gândul. Perdeaua se mai mișcă puțin, lăsând la vedere interiorul trăsurii, luminat de un ciob, la fel de mic precum cel de pe coviltir. Înăuntru licărea lumânarea. Femeia avea o față de un alb ireal, pe care buzele ieșeau foarte bine în evidență, roșii ca trăsura.

— Ce treabă ai tu cu mine? întrebă luntrașul cu un glas în care deja își făcuse loc aventura.

— Hai, urcă!

Era lună plină, iar în zare parcă toți lupii ieșiseră din păduri.

Pe canapeaua făcută din perne, carnea luntrașului luă imediat foc. Femeia din fața lui lăsă să-i cadă tartanul în care era învelită, iar de sub pulpanele grele ieși la iveală un picior gol, care se apropia șerpește de el. Așa ceva i se părea imposibil. Femeia nu avea nici rochie, nici șalvari. Trăsura porni, iar o mână nevăzută trase perdelele.

Peste București căzu iarăși teroarea parfumului de magiun. Prin livezile desfrunzite se lăsau valuri, iar pe străzi, pe poleiala de gheață, aluneca miros de arsură.

Lambru își înfoie nările, sorbind mirosul care anunța că mai dispăruse un om. Se aștepta să audă glasuri înspăimântate, însă orașul părea amorțit. De pe terasă se vedea ca-n palmă peste Lacul lui Dura, până la Cotroceni, unde plutea o pânză fină, o ceață de un roșu suav.

*

În Piața Gorgani domnea liniștea așteptării, căci mirosul nu prevestea nimic bun. Era o zi friguroasă, așa că oricum nu ieșise prea multă lume din case. Nici cafeneaua lui Mărin nu se deschisese, iar peste drum, la măcelărie, totul părea mort.

Numai în casa Doctorului era mișcare, căci Mărmănjica fierbea un cazan cu licoare de tuse. Mirosul de cimbru se topea în mugureii de brad și învia mai târziu în patul de mentă, făcând-o să viseze la zilele însorite, pe când colinda prin pădure alături de Doctor. Din acest motiv nici nu simțise mirosul care înfiorase deja mahalaua.

De la fereastră, piața părea că așteaptă ceva, iar când se auziră bătăi în ușă, fu convinsă că era Manciu în persoană, care venise s-o ducă legată la ocnă. Mai întâi o fulgeră gândul să nu deschidă, dar, auzind vocea lui Lambru, prinse curaj.

— Elencu! Deschide ușa, Elencu!

Acesta era un eveniment la care nici nu putea să viseze. Lambru Băleanu, în loc să trimită vreo slugă, venise în persoană. Înfășurat într-o blană de urs, aștepta la fereastra trăsurii, iar cu un baston lung ciocănea în ușă. Mărmănjica deschise și-l privi încruntată.

— Ai avut dreptate, Elencu! exclamă el.

Însă Mărmănjica îl săgetă cu privirea, întrebându-l cam repezit:

— Mi-ai adus căciula cumva?

— Ce căciulă? Am venit pentru pilulele ălea, știi, înțelegerea noastră... Cât vrei pe ele?

Întrebarea o luă prin surprindere. În acel moment, Mărmănjica nu mai era la fel de săracă, așa cum fusese în urmă cu trei săptămâni. O tăcere ostilă căzu între ei. Ochii ei se împotmoliră în ochii lui Lambru, făcându-l să-și piardă din siguranță.

— Uite, Elencu, dacă vrei să-mi mai aduci leacuri, îți promit că nu mai refuz nimic. Iar pentru pilulele astea ai aici un taler jumate. Ți se pare de-ajuns?

Mărmănjica privi punga pe care i-o întindea Lambru, fără să-i treacă prin minte ce schimbare se produsese. Coborî cele două trepte și înhăță darul.

— Chiar le-ai făcut din *sângele-dracului*?

Mărmănjica nu știa ce să spună. Pilulele astea le făcuse Doctorul pe vremuri. Nu le-ncercase, nu știa exact ce puteau să facă, însă de-a lungul timpului el îi băgase în cap două lucruri: că acele bile minuscule erau capodopera lui și că nu trebuia sub nicio formă să le înghită. Costau o avere, se lăuda el, însă i se citea în ochi îndoiala, așa că pe-atunci nu-l crezuse, dar iată că până la urmă câștigase totuși un taler jumate. Fugitiv, îi trecură prin minte toate lucrurile pe care le putea cumpăra. Doi curcani. Sau zahăr pentru două luni bune. Migdale. Patru găini, pentru ouă, ar fi fost o idee cuminte.

Bineînțeles, i-ar fi plăcut să știe mai multe.

— Îmi pare rău, spuse ea, am auzit că nu ți-au făcut bine.

— N-a fost foarte plăcut, dar a meritat. Dacă găsești cumva planta asta... te rog să m-anunți.

— De ce?

Lambru își dădu seama că Mărmănjica avea deja planuri.

— Uite, te plătesc, iar dacă o cauți pentru mine, n-o să ai nevoie de nicio țidulă. E bine așa?

Gălăgia din piață se întetise, iar Mărmănjicăi începură să-i clănțane dinții, căci ieșise numai în rochie, cu capul descoperit. Cuprinsă de frig, își aduse aminte și de lucrul care-o durea:

— Poate-mi dai și-o căciulă!

Abia atunci realizează că n-o mai văzuse așa, cu părul căzut din agrafe. Începea să arate și ea ca o fată. Lambru zâmbi, apoi strigă spre vizitiu să pornească.

18

Pe străzi se vorbea despre același eveniment care făcuse tot târgul să se cutremure. Așa cum prezisese Lambru Băleanu, luntrașul, acel erou care scosese ușa trăsorii din lac, omul care-și scrisese numele pe o barcă și pe care toți îl considerau transformat de întâmplarea prin care trecuse, acel Ioniță dispăruse de-acasă noaptea trecută. A doua zi, când nici nu se crăpase bine de ziuă, câțiva soldați de la spătarie au dat peste hainele lui în marginea pădurii, la Cotroceni. În buzunar au găsit un ban și bucata de calcar tocit, exact cum spusese Băleanu. Ce căutase Ioniță la pădure rămânea un mister! Poate plecase după lemne. Poate îl momise cineva. Poate înnebunise.

Prin oraș nu se vorbea decât despre această întâmplare, iar Pantelimon vedea pe fereastră mișcarea. Stătea ascuns, exact cum îi ceruse Manciu, până se mai limpezeau lucrurile.

Chiar din prima noapte, Firanda i-a adus de mâncare. Deși era stingherit de noua lui situație, nu se simțea vinovat. Nici ea nu prea avea chef să-l privească în ochi, dar îi mergea gura fără oprire. De la ușă îl întrebă ce treabă

avusese cu ghicitoarea. Niciuna, îi garanta. În privința aceasta nu avea nevoie să mintă.

— Totuși, te-ai dus cu ea în pădure!

Pantelimon se jură privind-o cu acea față pe care se citea adevărul, iar ea lăasă rochia să-i cadă pe pardoseală. În cameră mirosea ca-ntr-un calem, a hârtie și-a lemn cariat.

Ceva mai târziu stăteau rezemați de perete, dezamăgiți unul de altul, fără chef de vorbit. În camera asta se iubiseră prima oară, cu mulți ani în urmă, iar amintirea acelei nopți era ca un vis pe care îl știai dimineața, dar care până la prânz a fost deja șters.

Seară de seară, Firanda trecu pe la el, iar în dimineața în care s-au găsit hainele lui Ioniță luntrașul a alergat într-un suflet.

— Ucigașul se ascunde precis în pădure, i-a spus ea, poate chiar e vreun drac, cum se zice prin târg!

— Aiurea! Și-aici?! Nu se spune că sunt numai strigoi?! Și uite ce casă de om!

Firanda se îndoia. O umbră care-i bântuise copilăria și pe urmă întâlnirile cu Pantelimon îi stăruiau încă în amintiri. Nici Pantelimon nu era sigur pe cuvintele lui, căci, deși petrecuse nopți bune la Morți, un mic fulger îi trecea din când în când prin șira spinării. Amândoi oftară, iar aerul scos din plămâni se lovi de tavan. Mai mult ca să alunge presimțirile rele, Firanda începu să răscolească prin coșuri. Printre solnițe și călimări ruginite strălucea un dop în formă de pară.

— Manciu zice să mai stai ascuns o zi sau două.

— Până la urmă e un om bun, fu de părere Pantelimon.

— Normal. I-am dat cinci taleri și-o pulpă de porc.

Firanda se ridică de plecare, dar, împietrită, făcu ochii mari, ca și cum ar fi simțit o prezență străină. Respirația unui om sau doar un curent cald i se revărsa în ureche. Se uită la Pantelimon, care nu dădea semne de tulburare.

Apoi, cineva îi apucă dopul, care-i căzu dintre degete, iar Firanda scoase un țipăt.

— Ce s-a-ntâmplat?

Arătă cu bărbia spre dop, iar Pantelimon se aplecă să-l ridice. Obiectul se clătină, ca și cum ar fi stat într-un echilibru precar. Nu era nimic, se speriaseră fără motiv. Amândoi răsuflară ușurați. Firanda întinse din nou mâna, dar dopul nu mai era pe podea. Cineva îl așezase în coș. O secundă nu se mișcă, apoi o luară la fugă spre ușă.

Pe stradă era plin de lume. Pantelimon se opri, nu-i venea să se lase văzut. În spate nu era nimeni, peste curtea pustie se boltea rămurișul golaș.

— Ia-o tu înainte, eu vin când se mai întunecă.

— Și dacă ți se întâmplă ceva?

— Nu mi se întâmplă. Stau aici, lângă poartă.

Câteva trăsură treceau în jos, pe lângă Gorgan. Prin crengărima uscată, totul părea mai frumos. Firanda se pierdu în mulțimea care părea fericită. Îi era dor de viața pe care-o pierduse. O văzu pe Mărmănjica ieșind pe poartă, apoi din piață apărură trăsura Despinei. Pantelimon înlemni. Când luă cotul prin fața Gorganului, i se păru că-i vede obrazul, apoi chiar o văzu. Ca și cum i-ar fi îndeplinit o dorință, trăsura se opri în mijlocul drumului, iar perdeaua alunecă într-o parte. Dinspre agie venea Manciu, călare, iar ea-i făcu semn că voia să-i vorbească.

— Coconița Despina Băleanu! se fâstâci Manciu. Cine s-ar fi așteptat să dispară luntrașul?! Exact cum a spus coconașul Băleanu: i-au fost găsite hainele la Cotroceni, cu un ban, un taler nou-nouț, și-o bucată de cretă.

În mintea Despinei, fața atât de așteptată a căpitanului Manciu se făcu praf.

— De unde știa fratele dumitale c-o să se întâmple așa...?

Idiotul de căpitan își închipuia c-o să stea la povești cu el! Nu putea să pară surprinsă, așa că spuse cu o voce neutră:

— Prin urmare, luntrașul a dispărut, întocmai ca ghicitoarea... Asta înseamnă că Pantelimon e nevinovat.

De după gard, Pantelimon se făcu roșu ca racul.

— Se prea poate, aprobă Manciu, surprins că Despina știa cum îl cheamă pe pictor.

— Fratele meu vrea să-i comande ceva.

— La măcelărie?

— O, nu! Un portret de interior, pentru salon. Voiam să mă asigur c-o să-l găsești.

Lui Manciu nu-i venea să creadă că-l opriese pentru atâta lucru. Ce legătură putea să fie între frații Băleanu și prostul de Pantelimon Iorga?! Apoi își aduse aminte că erau vecini și imediat se liniști, gândindu-se că poate Băleanu mai pune uneori mâna pe bondoaca zugravului. Era singura explicație care-i venea. Poate că tot Bălenii puseseră la cale și dispariția nenorocitului de luntraș, ca să-l scoată pe Pantelimon din bucluc.

— Încercăm, coconița mare, dar să știi că Pantelimon a recunoscut că se ducea noaptea la Ciptoreanca.

În ochii Despinei, pentru o clipă, bâzâiră milioane de muște, iar Pantelimon era să leșine. Silueta ghicitoarei plutea peste stradă, de la Morți până la fereastra trăsurii.

— Aceasta nu e treaba dumitale, căpitane! spuse Despina cu o voce puternică. Dumneata găsește-l pe cel care omoară lumea prin București! Nu vezi ce se-ntâmplă? Lasă hainele la vedere, ca și cum ar vrea să știm ce-a făcut. E un fel de sfidare! Își bate joc de agie, de stăpânire, de tot!

Despina se roșise ca dracu', dar se putea crede că din cauza criminalului pe care Manciu nu era în stare să-l prindă.

Pantelimon începuse să tremure, dar nu fu în stare să iasă pe poartă. În spatele trăsurii rămaseră urmele roților, pe care le privi până seara, când o luă spre casă, cu sufletul ars. Era fericit și trist în egală măsură. Despina se interesase de el, dar aflate de ghicitoare.

La câteva zile după aceea a mai dispărut cineva. Un boier de prin părțile Piteștiului s-a evaporat tot pe lângă pădure. Omul s-a oprit să-și facă nevoile după o tufă. Slugile au așteptat la trăsură și, văzând că se îngroașă treaba, au strigat după el. Când Manciu a ajuns la tufa cu pricina, și-a dat seama că nu putea fi vorba de vreun tâlhar. Hainele au fost găsite grămadă, blănuri scumpe și alte podoabe, plus o pungă de galbeni. Era clar că n-apucase să-și facă nevoile.

19

Iarna a trecut greu pentru unii și ușor pentru alții, cu zăpezi și ghețuri, iar patru luni încheiate Mărmănjica n-a mai dat prin pădure. Din când în când îi ducea lui Lambru câte un praf sau o alifie, iar acesta o plătea plictisit. Amândoi așteptau primăvara. Căciula, atât de mult plânsă, n-a mai fost găsită vreodată, deși nu era prea departe, ci în cotețele lui Tudorici, unde ajunsese cuibar pentru o găină pestriță. În schimb, farmacistul i-a făcut cadou un capișon nou, tivit cu blană de linx, pe care s-a simțit dator să-l înfrumusețeze cu un nasture roșu, căci avea ea damblaua asta, un fel de extravaganță, care te făcea să n-o iei în serios. Oamenii se lasă destul de ușor păcăliți, când vine vorba de haine. Tipii ăia șterși, pe care îi vezi îmbrăcați întotdeauna la fel, fără note personale, fără nimic ieșit din comun, sunt de fapt cei care au înțeles că așa se câștigă încrederea. Chiar și cei ca Mărmănjica le acordă credit nemăsurat. Nu-i plac, dar le pupă laba cu toată convingerea.

Din iarna aceea, Mărmănjica a avut o singură întâmplare care-a marcat-o: întâlnirea vijelioasă cu Despina Băleanu. Era una dintre acele zile tăioase, care-ți fac cicatrici pe obraz. Când a ajuns în fața casei lui Lambru, ușa s-a

deschis pe neașteptate, iar Despina a țâșnit ca furtuna, demolând totul în drumul ei, de la o saccie prost așezată pe scară, la cenușar, ca apoi s-o măture pur și simplu pe Mărmănjica. Poate că și din cauza unor ghetе cu tălpile ca oglinda, aceasta a alunecat pe zăpadă. Două zile a zăcut de la căzătura asta, fiind convinsă că Despina o îmbrâncise premeditat.

În realitate, de vină era dragostea, care, pe lângă toate, e crudă. În numele ei s-au comis crime și răutăți cu mult mai mari decât îmbrâncirea unei femei. Un bărbier din București și-a îngropat nevasta de vie ca să-și aducă în casă amanta, faptă care în acel moment a cutremurat orașul, iar gândurile oamenilor miloși, adunate unul peste altul, au făcut ca moarta să se transforme într-un șarpe. În mai puțin de o săptămână, criminalul a murit cu spume la gură, mușcat, otrăvit. Iar atrocitățile începute din dragoste n-au luat sfârșit. Șarpele s-a plimbat prin oraș mai multe zile, lăsând în urmă șiruri de morți, iar când a fost prins, fiind o zi de vineri, se spune că inima lui, care era inima femeii îngropate de vie, a făcut aripi și-a zburat către cer, iar de-acolo în cine știe ce țări și în ce alte trupuri de șarpe, continuând să omoare oameni mai mult sau mai puțin vinovați. Prin urmare, Mărmănjica scăpase ieftin. Mai ales că pe lângă ea trecuse un suflet care se considera dator să răstoarne orașul.

În viața Despinei se întâmplaseră multe, petrecute într-o lună de zile.

După ce Pantelimon s-a văzut iarăși liber, fără suspiciunea c-ar fi ucis-o pe ghicitoare, un sânge nou a-nceput să-i curgă prin vine. Și cât îl uram pentru asta!

Într-o dimineață de decembrie, când Bucureștiul era sub nămeți, a ieșit din casă cu o lopată. Soarele se vedea vag, ca printr-o cârpă, iar în jur, cu excepția ușii lui Lambru Băleanu, totul era alb și pustiu. Mai întâi a făcut pârtie în fața casei, până la poartă, apoi a desfundat podul, iar

când ochii i s-au pierdut în albul zăpezii, și-a dat seama că nu se putea opri. Se simțea în stare să se lupte cu toată zăpada. Strada arăta neatinsă, ca o burtă de știucă. Un moment a privit-o în lung, apoi a scuipat în palme și-a continuat să-și croiască drum, potrivit nămeții pe margini. Îngândurat, a mers mai departe, iar oamenii care-l vedeau pe ferestre se simțeau îmboldiți să facă la fel, nu atât pentru că îi admirau hărnicia, cât pentru că în dimineața aceea era un bărbat neînchipuit de frumos. Părea că dansează printre munți de zăpadă, cu fața lui numai zâmbet, cu ochii aprinși de iubire.

Se spune că oamenii îndrăgostiți strălucesc, pentru că nu au nicio încordare pe față. Pierd dorința firească de a pune biciul pe cineva, devin serviabili, doritori de-a intra la stăpân. Vor să scape de vechea ființă, demolând zidurile care până atunci i-au ferit de atacuri. Iar Pantelimon, pe unde trecea, scotea lumea din case. Și, tot dând la lopată, tot fluturându-și basmaua, a ajuns în mahalaua Gorgani, unde, văzându-l câțiva prăvăliași, au pus și ei mâinile pe lopeți. Toată piața intrase în febra deszăpezirii. Străzile ieșeau la vedere, iar din loc în loc se ridicau movile și valuri pe lângă mica baltă de lângă Gorgan, ca un lighean cu piftie, apoi pe lângă tarabe și până la cazele lui Macsim. Dar Pantelimon, care avea mintea legată de fapte ce nu se întâmplaseră încă, nu s-a oprit, ci a continuat să arunce zăpada, bătătorind-o cu spor, până în poarta Despinei. Iar acolo a lăsat lopata deoparte și-a lovit talanga de două ori. Poate că, dacă nu i s-ar fi răspuns așa repede, ar fi plecat, însă Despina era la fereastră, trezită de gălăgia pe care o declanșase printre piețari, și-a trimis o slugă să-l cheme la intrarea din spate, unde aveau un salon pentru slugi.

Întâlnirea a fost scurtă. Pantelimon stătea în picioare, speriat de moarte că îndrăznise să vină. Nu știa ce să spună, nu-i venea în minte nimic. De sub cealma îi atârnav

șuvițele ude, iar în colțurile gurii îi răsăriseră niște zarzăre coapte. Mai întâi s-a gândit să plece, dar picioarele nu voiau. Presimțind că se apropie cineva, un tremurat perfid i se strecurase-n genunchi. Ușa se deschise cu zgomot, iar Despina intră în salon. Pantelimon știa că e ea, deși privea în altă direcție. Nu putea, nici măcar n-a încercat să deschidă gura. Era mut. Mai ales că ea nu s-a oprit în ușă, cum s-ar fi convenit, ci din doi pași a ajuns lângă el. În sfârșit a privit-o. Era îngrozit și-și dădea seama că ea știa ce avea să urmeze. Iar în lumina acelui salon, făcută din zăpezi și din visele soarelui, s-au sărutat prima oară.

20

Dar săruturile aduc după ele alte săruturi. Printre sărbătorile lunii decembrie, Pantelimon și Despina s-au căutat încontinuu. El își făcuse obiceiul să vină la măcelărie, iar peste portretul popii, cam șters de chiciura iernii, a făcut un câmp alb, apoi a pictat piața, cu toate prăvăliile dimprejur, cu măcelăria, cu târgoveții obișnuiți. Se apropia Crăciunul, iar în abator era multă treabă, dar toată lumea care se vânzolea pe-acolo căsca puțin gura și la peretele lui Pantelimon, ca să descopere figuri cunoscute, să vadă cine a mai apărut, pe cine-a mai desenat, ce fețe noi au ajuns pe peretele mahalalei. Într-o parte trona cafegiul, răsturnat în scaunul său, iar în partea opusă cobora trăsura Despinei. Iar între ei se îngrămădeau prăvăliile, cu mătăsuri fâlfâitoare, șopronul lumânărilor, a cărui pălărie, spre marea lui mâhnire, îi acoperea toată fața, în fine, mușteriii obișnuiți, măcelarii și chiar zidul pe care picta, cu el însuși, urcat pe scară, ceva mai înalt, cu un pic de zeflema pe obraz. Iar într-un plan îndepărtat se vedeau Casa Morților, Gorganul, biserica și coșmelia Doctorului, cu Mărmănjica în poartă. Nu lipsea nimeni, iar pentru cine

era atent, la fereastra trăsurii care cobora de la casele lui Băleanu se putea distinge fața Despinei, care, cel puțin în imaginația lui, era îndreptată spre pictorul de pe scară. Era un tablou fără bani, era nebunia lui de îndrăgostit, dar chiar și-așa tot mai primea câte ceva de pe la mahalagii, care se simțeau bine să-i lase lângă zid câte o pară ori câte o litră de țuică. Pantelimon picta pe la prânz, o oră, două, iar în restul timpului căra butoaietele cu slănină sub un șopron, ceea ce-i dădea libertatea de a se uita spre fereastra Despinei, urmărindu-i toate mișcărilor, toate ieșirile.

Către seară pleca spre casă la același ceas la care Despina se întorcea de la fratele ei. Ea îl privea pe fereastră trăsurii. El trecea în sanie, înfolfit în cojoc. Avea un mod al său de a-și exprima bucuria, trăgându-și ușurel colțul gurii, încât din pernița tivită cu două semiluni fine se ridicau fulgi fini de zăpadă.

Într-o seară însă, trăsura care îl făcea să tresară era oprită la Casa Morților, pe marginea drumului. Pantelimon a încetinit calul, trăgându-se sub un prun, în timp ce gândurile îl asaltau, aducându-i tot sângele în urechi. De sub glugă i se vedea numai gura, largă, șerpească. A tras de frâu și a așteptat. Timpul trecea într-o tăcere soră cu moartea. Nu se îndoia că Despina era în trăsură, deși perdeaua părea înghețată. N-o vedea bine, dar știa cum arată acea perdea – groasă, în falduri, de un albastru civit, cum e liliacul. Nu pusese niciodată mâna pe ea, dar îi cunoștea moliciunea, iar mintea îi era plină de parfumul acelei pânze în care se amestecau mătasea și firul de lână.

Poate că intrase undeva, iar slugile o așteptau să se-ntoarcă. Dar unde să fi intrat Despina, când în jur nu era nimeni pe măsura rangului ei? La Morți nu intra nimeni, nici măcar ziua. Măcelăria ieșea din discuție, biserica, Mărmănica... În mod clar, Despina se afla în spatele perdelei și-l aștepta. Pierzându-și răbdarea, legă frâul de

prun și făcu pași hotărâți. Arbănașul încremenise în coș, iar vizitiul trăgea dintr-un șip de rachiu, ca și cum nu l-ar fi simțit, n-ar fi auzit zăpada cum scârțâia. Poate era surd. Casa părăsită părea învelită în gheață.

Un timp lung, ochii lui, înlăcrimați din cauza gerului, au rămas lipiți de perdea. Apoi a deschis ușa și-a urcat în trăsură, fără să vadă nimic, așteptând ca negura să se risipească, să fie sigur că momâia din fața lui era totuși Despina.

Prima intenție a fost s-o sărute, să se întoarcă la ziua zăpezii, la prima lor întâlnire, care conta. Însă mâna Despinei l-a pironit pe banchetă, ceea ce a fost ca o săgeată în suflet.

— Te-ai gândit la mine zilele astea?

Nu i se părea normal să fie luat la întrebări, mai cu seamă acum, după ce își călcase pe suflet și bătuse la ușa ei. Așa că bombăni cu voce ursuză:

— Dar tu?

Despina își scoase mânușa. Acum ochii i se obișnuiseră cu întunericul, iar ce nu vedea prindea contur în închipuirea lui care dilata totul. Ea îi căuta degetele cu acea nehotărâre care îți dă fiori: nu voia să-l atingă, nu voia să stea departe de el.

— Aștept să-mi răspunzi, șopti ea.

Pantelimon se întreabă cât de mult auzea Arbănașul din conversația lor. Acel suflu care umpluse trăsură îi băgase o gheară în gât. Nu putea să-i spună orice. Iar pe moment, orice i-ar fi spus suna idiot. În cele din urmă îi ieșiră pe gură niște cuvinte stinse, care n-ar fi convins nici un câine:

— Numai la tine.

— Și crezi că eu m-am gândit?

— Nu știu. Așa sper.

Lui Pantelimon nu-i trecea prin minte ce voia cu adevărat Despina, cu toate că mereu e vorba despre același lucru. Ea ar fi vrut să-l întrebe direct ce-ar fi fost dispus

să facă pentru dragostea ei, ce fapte mărețe, ce sacrificiu, însă și mai mult de atât ar fi vrut să știe acel singur lucru, persistent ca un greiere: era el în stare să-și părăsească Bondoaca? Însă nu putea să întrebe lucruri atât de meschine! În tăcerea trăsuri, Despina trase perdeaua, atât cât să intre lumina cețoasă a nopții, și întrebă cu o voce suavă:

— Ce crezi că se află pe Lună?

În mod paradoxal, și Pantelimon se gândise la asta de-atâtea ori.

— Un fel de palat.

Spusese o prostie, așa credea, iar convingerea asta ridică din nou un zid între ei.

— Al cui palat?

În primul lui gând răsări Dumnezeu, dar îi era teamă ca ea să nu râdă. Tăcerea se lungea mult, de nesuportat.

— Crezi în stafii?

Pantelimon se destinse.

— La Cotroceni se zice că e plin de năluci.

— Și le-ai văzut? îl întrebă iarăși Despina.

— O dată. Când eram mic, plecam aiurea, fără să știe ai mei. Fugeam de la școală.

Despina chicoti, ceea ce-l încurajă să continue.

— Într-o primăvară mă hotărâsem să aflu ce se ascunde la Cotroceni, în pădure. Circulau povești, iar lumea știi cum zice, că cine intră acolo – adio viață! Nu mai ai cum să ieși din ea. E o pădure încâlcită, de tufe și de scaieți. Dar, dacă ai o secure cu tine și mai pui câte un semn, până la urmă te poți descurca. Iar eu aveam o seceră foarte bună și-așa am răzbit, nu m-am oprit până când n-am ajuns la o baltă, poate-o fi fost Balta Ascunsă, despre care se povestește că e plină de draci și de știte. Nu cred c-aș mai ști acum pe unde era. Am stat pe-acolo un timp, habar n-am ce făceam, tot felul de prostii. Scormoneam mîlul, mă uitam după șerpii de baltă. Nu te speria, nu

sunt în stare să-ți facă rău, nici măcar n-au venin! Și, tot holbându-mă în apă, am văzut în spatele meu namila.

Pantelimon tăcu. De departe se auzeau niște sâinii, iar în spatele trăsorii arăutul oftă.

— Cum arăta?

— N-am văzut-o prea bine. Doar o secundă, oglindită în lac. Speriat, am întors capul, dar eram singur. Deasupra pădurii se lăsa seara, așa că am luat-o la fugă.

— A fost o iluzie.

Pantelimon își dădea seama că nu-l crezuse, dar cuvintele ei i se lipiră de suflet, pentru că veneau dintr-o lume ascunsă, în care el nu fusese. Inima îi bătea, dintr-o intuiție care se adevăra, căci Despina se apropie de el, lungindu-se ca umbra pe ape. Îi simțea răsuflarea, ar fi putut s-o sărute.

— Dacă nu ți-e frică de spirite, mâine-seară...

Și-n timp ce-i atingea mâna, îi povesti amănunțit cum avea să intre în casă și pe unde s-o ia, ceea ce pe Pantelimon îl băgă în friguri și-n spaime. La așa ceva nu se gândise, nici nu-i trecuse prin cap. Să intre noaptea în casa Băleanu era caz de ocnă. Își dădea seama că Despina era diferită de orice om întâlnit până-atunci, iar în străfundurile sufletului se mișca temătoare o presimțire pe care nu voia s-o scoată la suprafață: dacă fata asta era nebună?

21

Primele seri au fost grele, mai ales prima, când până în ultima clipă crezuse că n-o să se ducă. Trebuia să intre prin grădină, pe porțița dinspre Cotroceni, unde era beznă. Tot drumul, care șerpuia printre zarzări și meri, i s-a părut că e urmărit. Auzea uneori scârțâitul zăpezii în spate. S-a oprit lângă ușă, încă nehotărât, obidit ca un om care tocmai a primit o pereche de palme. Nu-i venea să pună

mâna pe clanță, iar în gerul care se lăsase peste oraș nu se auzeau nici măcar câinii. Totuși, în clipa de așteptare, lângă ușa din dos a casei Băleanu, pe când încă se mai putea întoarce, lângă umărul lui a simțit răsuflarea cuiva. Poate a unui mort aciuit sub streășina casei. Nu-i era frică, nu-i venea să mai facă un pas. Clipe grele treceau peste el, iar mâinile, înfundate în buzunare, se făcuseră bulgări de gheață. Prezența străină era în preajmă și, ca o confirmare, un zgomot scurt s-a risipit în aerul iernii, ca și cum cineva ar fi pufnit pe nas, îmboldindu-l cumva să apese în sfârșit clanța.

Casa era largă, nu și-o închipuise așa, iar pe pereții înalți urcau șopârle negre, umbrele sfeșnicelor. Cineva nevăzut a trecut în grabă pe lângă el, lăsându-i impresia că urca scările, sărind peste trepte. Ori de câte ori a intrat de atunci, căci au urmat multe nopți în care s-a furișat pe poarta Bălenilor, ocolind cu grijă slugile și capcanele, în fiecare noapte simțea în ceafă o răsuflare străină, care poate că era născută din frică, din presimțirile sumbre, care într-o zi aveau să se-adeverească.

Salonul Despinei arăta ca o floare albă, de mac, învăluit în perdele și-n voaluri, iar lângă fereastră ținea un sfeșnic cu lumânări parfumate, între care una al cărei miros avea să-i intre pentru totdeauna în suflet. Același parfum, de pădure peste care a căzut o ploaie de vară, răzbătea și din hainele ei, la fiecare mișcare. Era suficient să ridice un deget, ca prin aerul încăperii, printre răsuflările calde care veneau de la sobă, să urce spre el și aroma de vară. Și mai erau și ochii, pe care, în ciuda tuturor încercărilor, nu putea să-i picteze – două vulpi învăluite în ceață.

Pantelimon a stat la început sfios pe divan, lângă ușă, fără să-și dea seama că în nări îi intrau deja stropii fini care descompun orice carne. Nu vedea nimic, nici măcar perdeaua de la ușa iatacului, dar continua uneori să simtă o prezență străină, o a treia persoană, care se mișca printre ei.

Despina știa multe, îi putea răspunde la cele mai fierbinți întrebări, care-l torturau de ani grei. Așa cum el intuise, nu credea în Dumnezeu sau în draci, ea părea să plutească pe deasupra fricilor omenești, izolată într-o cochilie, protejată de forțe obscure. Pentru ea, stăpânul lumii era pretutindeni și mai ales în sângele înfierbântat de iubire. Și-avea cărți care, inexplicabil, îl făceau să tresară, pagini tulburătoare, unele scrise de mână, cu înflorituri și desene pe margini. Odată i-a întins o cărțuție cusută cu sfoară, iar Pantelimon a citit titlul, ceva familiar și în același timp fără vreun înțeles, căci cuvintele erau simple, însă sensul lor, împreună, îi scăpa, se furișa ca un șarpe. *Della religione civile*. Asta scria. Nu-i venea să spună că nu înțelesese. Erau cuvinte clare, care-i aminteau nu atât de dascălul Filimon, de la Biserica Brezoianu, cât de meșterul lui, iconarul, care-l învățase alfabetul latin. Citise Sfânta Scriptură, nu mult, ci maxim zece pagini cu toate, și un dicționar, din care meșterul îi traducea uneori, cu titlu lung, un șir de cuvinte misterioase, singurele enigme care ajunseseră vreodată în creierul lui. *Dictiones latinae cum valachica interpretatione*. Ar fi putut să le spună, s-o uimească și el cu ceva, dar în parfumurile salo-nului, în lumina asediată de umbre și poate de fantomele casei Băleanu, Pantelimon nu putea să rostească niciun cuvânt.

*

Despina îl privea cu amintirea ei veche, de când îl văzuse pictând măgarul, cu aceeași față întinsă de lacrimi uscate. Este ciudat cum păstrăm în minte un om așa cum arăta în momentul de grație, iar nu cum este în realitatea prezentă. Pentru Despina, Pantelimon a fost aproape întotdeauna cel de la 17 ani. Dar, chiar și cu această eroare,

între ei începeau să se lege firele, mai ales că Pantelimon părea fără apărare, așa cum stătea pe divan, lângă mormanul mișos, căci își scosese cojocul, care umpluse salonul cu mirosurile familiei Iorga, inclusiv cu licorile ieftine pe care Bondoaca și le cumpăra din Obor.

Ca să uite de partea aceasta de viață, care acum era și a ei, îi povesti cum călătorise prin Italia, evident, doar acele lucruri pe care voia ca el să le știe, despre catedrale pictate și despre statui, despre mâncăruri și despre parfumuri. Apoi îi arătă cartea, făcându-i semn să vină lângă ea, pe mica sofa de mătase adusă de la Florența și pe care nu se așezase nimeni, nici măcar Lambru.

Stăteau alături, la distanță de două palme. Îi observase stinghereala, știa că e topit, dus, cu fața ascunsă în plete, dar nici ea nu știa ce să-i spună.

Câteva minute îi vorbi despre cât de bine îți pot face unele cărți, apoi îi povesti despre insule.

*

Pentru Pantelimon exista o singură insulă, cea de la Sfântul Elefterie, un dâmb ridicat prin smâncurile Dâmboviței, unde cineva a zidit o bisericuță, aproape acoperită de sălcii. Ca să ajungi la ea, treci un pod cu parapet alb, care pe la Paște se umple de lumânări și de ghirlande de flori. Despina nu se referea însă la Elefterie, își dădea seama de asta, mai ales că între timp încheiase capitolul insule.

— Oamenii se nasc liberi, dar moștenesc legi făcute cu mult înainte de ei, iar unele dintre ele le îngrădesc libertatea, obligându-i să fure, să mintă sau să omoare.

— Cine-i obligă? întrebă Pantelimon, care oricum nu prinsese toată fraza.

— Legile, modul în care merg lucrurile în lume.

Acum, Despina se ridicase și se fâșia de la fereastră la ușă.

— Gândește-te la sclavie! Nimeni nu are dreptul să vândă sau să cumpere oameni. Sper că ești de acord!

Pantelimon se gândi rapid la doi ȝigani pe care îi cum-părase din târg, își aminti cât erau de răpciugoși și de slabi și cât de bine arătau acum în gospodăria lui. Totuși, n-o contrazise, ea vorbea cu atâta pasiune, încât tunica lui Pantelimon se îmbibase de o sudoare fierbinte. Nu putea să-și ia ochii de la buzele ei, nu era în stare nici să se miște.

Ea continua să se plimbe, gesticulând, nemulțumită de conducători, de Biserică, de diverși oameni de prin oraș, ca la un moment dat să se oprească. Nu era furioasă, ci mâhnită.

— Ca să-ți spun drept, cei mai răi mi se par oamenii care vor neapărat să știi cum îi cheamă. Te asigur, Pantelimon, numai ticăloșii vor să le știi numele!

Pe el îl părăsiseră toate cuvintele, ca roiul de albine gonit dintr-un stup, iar prin minte i se perindară toate mărimile mahalalei, oamenii cărora le pupase mâna, icoa-nele ținute pe brațe, moaștele vindecătoare și cădelnițele din care inhalase trâmbe de fum. Iar dincolo de ele stră-lucea ca un fel de izbândă glasul Despinei, care îi spusese pe nume.

22

Sărbătorile au băgat lumea-n case, iar prăvăliașii din Piața Gorgani mai mult stăteau la taifas decât să mai vândă ceva. Nu se mai vedea nimeni pe străzi, nici măcar nea-murile Ciptorencei nu se mai văicăreau. Târgul chefuia fără grijă, iar grătarele sfârâiau fără întrerupere, răspândind peste mahala mirosul cărnii prăjite. Și câte altele! Când mă gândesc la Crăciunul de-atunci, mă înăbușă plânsul, fără să înțeleg din ce cauză amintirea lui a devenit acum

atât de acută! În vremea aia mi se părea o prostie. Evident, nu suportam aromele care sufocau mahalaua, mai ales acele mirosuri în care usturoiul ocupa un loc important. Dar timpul schimbă de multe ori preferințele.

Printre petreceri și lăutari întărâtați de aburii țuicii se vorbea în oraș despre apariția unei trăsurici roșii. Mai ales pelticul, prietenul lumânărarului Tudorici, pretindea că știa bine despre ce era vorba.

— Noapte de noapte, povestea el, răsucindu-și cu greutate limba, o trăsură roșie se plimbă prin mahala, momind oamenii, în special bărbații, iar dacă te-ai urcat, ești mort, nu mai știe nimeni de tine!

— A murit vreun om? Poți tu să dai nume? se mira Mărin cafegiul.

Lui Tudorici îi stătea pe limbă să povestească despre stafie, dar se temea c-or să râdă de el, mai ales că pelticul îi spusese clar că n-o să-l susțină, n-o să recunoască nici mort. Poate că nici nu văzuseră bine, poate că era vreun circar pus pe șotii.

Băcanul era convins că în trăsură se afla o femeie:

— Câte nu sunt care ziua se fandosesc prin târg, iar noaptea se tăvălesc pe sub sălcii!

— Mi-a spus cineva, susținea pelticul, pe care Tudorici îl încuraja continuu, că, în noaptea în care a dispărut Ioniță luntrașul, trăsurica asta era pe la debarcaderul lui Dura.

Iar ca să-și întărească povestea, sărută mătăniile, pe care le ținea răsucite pe mână.

— Tot acolo a dispărut ghicitoarea, să nu uităm! își holbă Tudorici ochii. Iar după mine, un criminal care ucide fără să jefuiască, iertați-mă, e nebun! Așa văd eu lucrurile!

Totuși, hainele ghicitoarei n-au fost găsite, ceea ce ridica multe întrebări. Poate că erau doi criminali sau poate că mătăsurile în care fusese îmbrăcată, șalurile și

celelalte găteluri zăceau încă pe sub tufişuri, în cine ştie ce viziună de vulpe.

Iancu pitarul răspândi vestea că Pantelimon bântuia noaptea prin piaţă, îl văzuse, iar de cuvântul lui nu se îndoia nimeni, căci pitarul scotea pâinea în zori, când nu umbla nimeni prin cartier. Încingea cuptorul când îl văzuse pe zugrav coborând dinspre casele lui Băleanu. Ce putea să caute pe acolo? Dar dacă avea legătură cu trăsura misterioasă?

— Mi-a trecut şi mie prin cap, se lăudă Tudorici, că cineva trebuie să fi vopsit trăsura aia. Or, cine ştie să vopsească trăsuri?! Pun pariu că are şi vreun desen de-al lui, ceva ce nu trece prin mintea unui om sănătos. Dacă m-aş întâlni cu trăsura, v-aş spune imediat a cui e. Am eu darul ăsta, se lăudă Tudorici, că-mi dau seama numai dintr-o privire!

*

Lambru auzise şi el de această trăsură şi-o plăti pe Mărmănjica să se uite pe geam. Dar nici ea nu află mai mult: o văzuse, însă nu ştia cine este stăpânul. Se vorbea c-ar fi avut legătură cu o casă de lângă Podul Gorgani, unde pe timpul nopţii se luminau ferestrele prin nişte perdele, roşii ca focul, iar prin subţirimea lor se zăreau umbre şi mişcări deşuchate, siluete de bărbaţi fără haine, şi cine a urmărit toată noaptea ştie că prin ziduri răzbat chicoteli de femei, din care cauză se întărise convingerea c-ar fi fost o casă de *chiramele*. Iar alţii insinuuau că s-ar fi întâmplat nişte lucruri atât de oribile, încât nu exista nimeni în stare să le spună până la capăt. Şi ceea ce nu se povesteşte se umflă în minte, încât mahalagiii visau noaptea ȕaŕte bobotite şi arse de dor, bărbaŕi gata să ucidă din dragoste.

Pantelimon îl văzuse pe pitar în acea dimineată, iar un gând subțirel i s-a lungit din mijlocul frunții peste Piața Gorgani. Se vedea ajuns în gura târgului, ca un fel de cocoloș, scuipat de la unii la alții, mozolit, insultat, iar în cele din urmă aruncat în țărână și călcat în picioare de cumnații lui, măcelarii. Din acest motiv, noaptea următoare, care era a Ajunului, ocoli Gorganul, coborând până-n Dâmbovița, cu gândul s-o scurteze prin grădina boierului Filipescu și să evite piața și cuptorul de pâine. Era lume multă, colindătorii deschiseseră pârții prin tot cartierul, iar din curți se auzeau melodiile care-ți aduc în suflet o tristețe de moarte, pe care n-o vrei, dar pe care o cauți în mod ipocrit.

Pe la casa cu ferestrele roșii o văzu pe Mărmănjica, pândind. Umbra i se lungea pe perete, neînchipuit de mare, deși lângă casă nu era decât un felinar chior. Cu toate că nu reprezenta un pericol, ar fi vrut s-o evite. Știa că bântuie noaptea, mai ales pe la piață și pe lângă măcelărie, și nu s-ar fi mirat să facă cine știe ce vrăji, moștenite de la unchiul ei, care poate se făcuse strigoii.

Așteptă un timp fără să se miște, iar când era gata s-o ia din loc, poarta scârțâi stins, iar din burțile căsoiului ieși o trăsură. Mărmănjica se lipise ca musca de zid, iar capul lui Pantelimon, lungit pe la colțul clădirii, părea fără trup. Trăsura era aurită pe muchii și păzită de-o slugă înfășurată într-un șal. Chiar atunci, un fel de umbră, o stafie înaltă, se urcă pe trăsură și dispăru suptă de lumina lăptoasă a lunii. Totul dură o secundă, chiar mai puțin, un timp scurt cât să te faci să crezi că n-ai văzut bine. A fost doar în mintea ta, în acele ape care-ți trimit somnul și din care se leagă visele nopții.

Ar fi uitat probabil, dar în noaptea cu pricina Despina i-a povestit despre stafia care bântuia mahalaua.

— Uneori trece seara pe la Gorgan, un fel de siluetă de gheață, un om cu mâini lungi, cețos, care alunecă la amiază pe lângă ferestrele casei, iar iarna l-am văzut încălzindu-se lângă foc, așezat chiar pe soba cea mare din salonul de jos. În copilărie aveam impresia că îmi aduce coșuri cu fructe, le găseam lângă ușă, nu zic, poate că unele erau puse de slugi, dar mai erau și apărute misterios, încât nimeni nu știa să spună cum ajunseseră lângă ușă. O dată am găsit pe' pernă, lângă mine, un ceas mic cât nuca, iar pe capac erau încrustate safire. Chelăreasa zicea că a fost al mamei și-am început să mă gândesc că poate stafia... Oricum, oamenii ăștia dispăruți – nu cred că au legătură cu ea. Nu e un strigoi. Nu mă sperie. Sunt zile în care îmi surâde, ca și cum ar ști că o văd ori îmi face câte o plecăciune.

Pantelimon nu știa ce să spună. Din ochii Despinei ieșeau scânteiuțele neputinței, se vedea că ar fi vrut ca el s-o creadă și-atât. Și chiar o credea. De-atâtea ori se simțise urmărit, de-atâtea ori îl izbise în față răcoarea pe care un om grăbit o lasă în urmă. Știa că în oraș bântuia o stafie și era firesc ca și Despina s-o fi văzut. Cu toate astea, nu-i venea să deschidă gura, preferând să-și închi- puie cum acea ființă, venită din tenebrele morții, făcea temenele, iar din brațele ei, învelite în cețuri, ieșeau trâmbe de fum.

Continua s-o privească, pipăindu-și discret micul șal de pe frunte. Oare i-l remarcase? Își dădea seama că era nou? Din curte se ridicau cântecele Crăciunului, iar prin fereastră se vedea căciula Gorganului. Se apropie ca și cum cineva l-ar fi împins de la spate, iar în acea clipă bân- tuită de duhuri, nu voia decât să închidă ochii și să plutească, mângâiat de mătăsurii. O avea în față și, cu toate acestea, cu ochii închiși era cu mult mai aproape de ea. În beznă fără sfârșit din spatele pleoapelor, ea era în totalitate a lui.

Deși venea hoștește noapte de noapte, deși intrase în cea mai tainică încăpere a casei Băleanu, lui Pantelimon i se părea că e încă departe acel ceas de iubire, la care visa. Și nu pentru c-ar fi fost vreun tâmpit, ci pentru că în inima lui se cuibărise un greiere.

Dar în noaptea aceea, care era a Ajunului, visul cel mai secret al lui Pantelimon avea să se împlinească. Pe când în casa Băleanu se pregăteau bucate alese, iar colindătorii cântau cu însuflețire, ca la casele mari, în iatacul Despinei intrase acel demon care te îndeamnă să uiți planurile cu care te mândreai până-n clipa aceea.

Pantelimon s-a aplecat s-o sărute din nou și-a simțit că sub rochia de mătase drăcușorii ei își scosese coarnele.

24

Mărmănjica nu văzuse nicio stafie, dar urmărise trăsura de pe Gorgan, căutând felinarul în întuneric. Era cineva care nu voia să se știe că fusese la chiramele, după cum ocolise, luând-o pe Brezoianu, ca apoi să coboare din nou spre Piața Lipscani, să urce Dealul Mitropoliei. Un popă, se gândi ea, cu siguranță, unul important, probabil un moș cu obraji căzuți de câtă supărare adunase în suflet! Pe timp de ziuă îl apăsau desfrâurile Bucureștiului, iar noaptea, ascuns în trăsură, lua drumul spre chiramele sau spre alte bordeluri și mai decăzute ca ăsta. Marginile aurite ale trăsurii arătau clar că nu era orice popă, ci poate însuși mitropolitul.

În ziua friguroasă, când Despina a împins-o pe scară, Mărmănjica venise să-i povestească lui Lambru această descoperire. Nu știa, nu bănuia că în acea zi Despina stătuse un ceas, lipită de ferestre, în casa fratelui ei.

De o săptămână, Pantelimon nu se mai arătase prin târg, iar ea era furioasă. Visul, amânat zece ani, se împlinise,

dar nu așa cum și-ar fi dorit. Noaptele în care ușa iatacului s-a deschis începuseră să se dilate, ocupând exact acea parte care nu se poate șterge din minte. Noaptea iubirii era acum o ciupercă și-nsemna cu spori mici un vast teritoriu. Mătasea cearșafului de Mosul păstra încă urmele părului risipit, iar de o sută de ori pe zi degetele ei se plimbau de la un capăt la altul al patului. Fața lui Pantelimon ocupa toată camera, iar jalea din sângele lui se mutase în carnea Despinei.

N-am înțeles niciodată de ce iubirea lasă urme atât de adânci. Când se îndrăgostesc, oamenii sunt devastați după prima atingere, după prima întâlnire. Când iubești, îți rămâne în piele mirosul străin, îi simți prezența în carne, chiar și după ce-au trecut zile multe. Iar Despina era în această etapă, când se bucura încă de parfumul unui bărbat și de prima lor noapte de dragoste.

În curtea lui Pantelimon era liniște, iar din casă nu răzbătea niciun sunet. În afară de servitori, nu se vedea nimeni, iar în mintea Despinei deja crescuseră acele fapte care anunță sfârșitul. Dacă murise? Dacă i se întâmplase ceva? Dacă vor fi găsite și hainele lui, făcute grămadă? Dacă îl mâncase stafia din Cotroceni?

Apoi îl văzu ieșind pe ușa din față. Pantelimon era viu și părea liniștit ca un om fără pasiuni, fără niciun gând important. Când Mărmănjica se pregătea să urce scările casei, Despina coborî ca furtuna, fără să-și dea seama ce dezastru lasă în urmă. Cenușarul, sacsia, Mărmănjica, toate astea nu existau.

— Arbănaș, strigă ea din mers, în așa fel încât era imposibil să n-o audă vecinii, de la farmacist până în capătul străzii.

Evident, nu se uita spre Pantelimon, cu toate că-i simțea privirile lovind-o în tâmplă. Zăpada scârțâia sub ghețele noi, iar blana scotea mici suspine. Arbănașul a deschis ușa trăsurii, iar vizitiul a pus mâna pe frâu. Cu toate că

mergea hotărât, părând să ignore întreaga lume, în mintea Despinei nu exista decât *el*, gura lui largă, din ale cărei colțuri zburau licurici și albine.

25

Mărmănjica s-a ridicat din zăpadă cu dorința nețărnută ca trăsura Despinei să se răstoarne în Lacul lui Dura, iar când a dat cu ochii de Pantelimon, rămas într-o nemișcare totală, a crezut că și el împărtășea aceeași dorință și, dintr-un imbold de moment, dintr-o solidaritate prost înțeleasă, i-a trimis cea mai amabilă privire pe care-o avea.

Pantelimon era aiurit. Întâlnirea îl luase pe nepregătite. Pentru el, lucrurile erau clare, sau așa i se părea, mai ales după ce trecuse prin bucuriile sărbătorilor alături de toată familia. În ziua de Anul Nou au pus caii la sânni și cu toți ai lui, înfodoliți în cojoace, au plecat la Ploiești, unde aveau neamuri.

Familia lui Pantelimon era numeroasă. În casa lui, a părinților săi, de fapt, trăiau multe suflete, atât rude de sânge, cât și oamenii lor, căci în jurul fiecăruia sunt alți oameni care-l fac să arate ca lumea. În afară de țârcovnicul Luca, mort în numele artei, Pantelimon mai avea doi frați, cu familiile lor, amândoi cu slujbe domnești. Unul era calemgiu la spătărie, ajutat de doi țigani, robii lui, care îi erau mai apropiați decât Pantelimon, căci unul îi făcea socotelile, iar celălalt avea grijă să-l țină la curent cu mișcările cancelariei. Celălalt frate încasa taxele de la măcelari, iar pe lângă el mișunau vreo câțiva malaci fără de care nu pleca niciodată de-acasă. Amândoi frații lui aveau câte doi copii, iar într-una din casele mai mici, din fundul curții, locuia și un cumnat de-al calemgiului, cu plozii lui. Urmau părinții, amândoi podgoreni, cu patru vii în arendă și patru slugi devotate, lipite de spatele lor,

căci erau cumpărate din târg, iar nu simbriași în care nu poți avea niciun strop de încredere. Pantelimon și Firanda, fiind cei mai tineri din casă, ascultau atât de poruncile părinților, cât și de ale celor doi frați.

În afară de zidul măcelăriei, Pantelimon mai avea multe alte sarcini. Încă de pe vremea lui Luca avea grijă de găște, care nu erau puține, 120 anual, din care trei sferturi mergeau la vânzare. Iar găștele, pentru cine nu știe, cer multe, printre care jumulirea lor periodică, pentru puful de perne, însemnarea ouălor și sortarea după vechime. El le pregătea cuibarele, el hotăra ce se vinde și tot el avea grijă primăvara să le învețe drumul spre Dâmbovița. Firanda umplea burdufurile cu fulgi, iar miercurea lua căruța și trecea prin piețe ca să le vândă la precupeți. Vara avea în grijă cânepa: ea știa când s-o cosească, ea știa când era bună de priponit în apă. Și tot ea făcea o pânză recunoscută în tot Bucureștiul, din care lumea își croia cei mai rezistenți saci. Pentru Pantelimon nu exista viață fără Firanda ori fără familia lui. Tocmai de aceea, drumurile hoțești până la casa Băleanu erau cea mai mare nebulie pe care-o făcuse. Acum însă, pasiunea pentru Despina i se părea stinsă, iar suferințele care îl mâncaseră toată toamna erau de domeniul trecutului. În ultima săptămână, viața lui se îndulcise considerabil.

Nu putea să spună că nu se mai gândea la Despina ori că n-o visa încă. În mintea lui se păstrau toate întâmplările petrecute, prețuindu-le ca pe niște pietre scumpe închise în cufăr. Își amintea clanțele pe care le apăsase, vedea încă în minte cearșafurile pe care le atinsese – și cât se mai gândise la ele! Mai ales pentru că erau albe! Cine mai văzuse până atunci să te culci pe-un așternut de zăpadă, când toate cearșafurile erau pestrițe! Și pe la Lipscani, dacă-ai fi căutat, și-n toate prăvăliile Bucureștiului, peste tot găseai pânzeturi frumoase de pat, porumbace, ca gușa porumbelului călător!

Nu uitase nici primul sărut, nici îmbrățișările de după aceea și nici noaptea de dragoste. Dar, când Pantelimon a ieșit din casă, acestea toate erau lucruri arse de mult, bune pentru nopțile fără somn. Tocmai de aceea, glasul Despinei îl luă prin surprindere, iar zăpada din jur începu să se ridice în fulgi fini și să i se topească pe frunte. Cuvântul pe care ea îl aruncase în stradă venea dintr-o gură de șarpe, chemându-l să se întoarcă din nou în strâmtoarea din care credea c-a scăpat.

Când doi oameni sunt legați prin iubire, o gânganie are grijă ca legătura să nu se rupă. Când femeia e gata să plece, bărbatul îi lasă pe pernă un gândac, ca să-i aducă aminte de el. Iar dacă peste bărbat cad cumva îndoieli, femeia îi trimite o lăcustă care se foiește prin inima lui, până când cedează și aleargă la ea, ca să-și lase sămânța. Exact asta făcuse Despina. Îl strigase pe Arbănaș nu pentru că avea vreo treabă cu el, ci pentru că voia ca acest cuvânt să-l străpungă pe Pantelimon drept în inimă. La viața mea am văzut multe femei zvâcnind furioase, trecând ca nebunele pe lângă bărbați, care păreau aruncați la gunoi, călcați în picioare. Le-am văzut urlând ori poruncind cu dispreț, pur și simplu arătând ca niște maimuțe în călduri. Multă vreme le-am judecat cu totul greșit, am crezut că sunt smintite, scăpate de la nebuni, fără să-mi dau seama că trimiteau o gujulie vrăjită spre sufletul nehotărât al unui bărbat. Cu timpul, după ce mintea mea s-a mai întregit, mi-am dat seama că, oricât ar părea de ridicol, scâlâmbăielile astea dau rezultate. Mereu.

După ce trăsura Despinei a luat-o la vale, către Gorgani, în urechile lui Pantelimon se mișcau încă șoptele hainelor ei, iar prin sânge i se târa lenevos un puișor de lăcustă. În acel moment, toată mahalaua o iubea pe Despina, singur el rămăsese pe dinafară, lucru care i se păru că sclipește și-n privirile Mărmănjicăi. Aceasta rânjea către el ca și cum l-ar fi văzut dezbrăcat.

Nu ştiu de ce, iubirile care încep iarna sunt mai intense şi de cele mai multe ori se termină prost. Mai ales iubirile de Crăciun par făcute dintr-o suferinţă bătrână. Acest lucru îl constatase şi Lambru, îngrijorat de tristeţea Despinei. În gândurile lui, misterul trăsurii roşii se afla pe locul întâi. Veneau apoi dispăruţii, pe care îi credea răpiţi de-un dement. Dar printre aceste gânduri Despina se legăna ca un şarpe, nelăsându-l să doarmă. O cunoştea foarte bine, ştia că e îndrăgostită din nou, dar nu putea să creadă că de data aceasta făcuse o pasiune pentru zugrav. Ştia foarte bine că iubirea nu te prea lasă s-alegi. Credea în libertate şi în puterea faptului trăit pe propria piele. Totuşi, de data aceasta poate că Despinei i-ar fi prins bine o călătorie mai lungă, în loc de dragostea lui Pantelimon. Nu ştia ce amploare căpătase povestea, iar după câteva încercări de-a sta de vorbă cu ea, renunţă. Oricum nu voia să-i spună nimic.

Într-o dimineaţă de februarie însă, o slugă de încredere a tatălui său îl chemă de urgenţă acasă. Băleanu îşi vedea fiul destul de rar, pentru că, după ce Lambru şi-a cumpărat casa, trecea pe la el doar să mănânce sau să ia câte-un lucru. Bătrânul îşi vedea de treburi, destul de multe, căci dimineţile şi le petrecea cu arendaşii ori trecând pe la alte afaceri, cum era fabrica de şaluri, iar când vremea era bună, o lua spre moşii. Băleanu era un om harnic şi nu lăsa niciodată pe seama altuia lucrurile care contau pentru el. Casa însăşi era organizată fără cusur. Primele se trezeau slugile care aprindeau focul, deloc puţine, căci în afară de salon şi de camerele boierului mai era şi apartamentul Despinei, la etaj, cu salon mare, iatac şi baie, pe care o amenajase ea însăşi, cu o sobă care încălzea cazanul de apă. Prin urmare, şase ȝigani de

la grajduri treceau din cameră în cameră cu fârașele de cărbuni, cu măturica de cenușar și cu lemnele așezate de cu seară în coș. Sobele din casă erau toate înalte, din cele cu cinci coloane care îngrădeau frumos un spațiu rotund, lustruit bine, unde stătea de regulă câte o cană cu apă sau câte un pisic norocos. Urmau sobele din bucătărie și din camerele slugărimii de casă. Apoi fârașele, cu restul cărbunilor, treceau fumegând spre odăile grajdurilor, unde era adunat grosul curții, servitorii care aveau grijă de cai, de păsări și de toate acareturile din curte, de la foișoare, grădini, cotețe de păsări, până la balta cu găște, la cup-toare și la căzanie. Iar cărbunii ajungeau pe la fiecare, în sobe mai mari sau mai mici, împreună cu lemnele care i se cuveneau fiecăruia, de la cinci bucăți pentru chelari, la două-trei vreascuri pentru rândași, care oricum, fiind doar rândași, nu stăteau ei prea mult în nădejdea boierului, ci-și mai aduceau câte-un maldăr de prin pădure.

Când în fine pâlpâia focul în toate sobele, răsărea soarele și începea vânzoleala în bucătărie. Atât Băleanu, cât și Despina mâncau singuri, fiecare în salonul lui. Cafelele și narghileaua îi erau aduse la bucătărie, unde boierului îi plăcea să stea de vorbă cu slugile cam o oră, până începeau să apară arendașii ori alți oameni care munceau pentru el. Într-una din aceste dimineți, în care servitorii îi înșirau ultimele zvonuri din târg, Băleanu a aflat un lucru de neînchipuit. Când băiatul, care golea cenușarul, urcase spre apartamentul Despinei, pe ușa iatacului ieșea un bărbat.

Noaptea următoare, boierul n-a închis un ochi, gândindu-se cu durere la anii lui tineri și la plecarea inexplicabilă a femeii pe care-o iubise. Despina semăna cu Mușă la multe și nu se îndoia că știa câte ceva din arta iubirii. Totuși, n-o credea în stare să aducă acasă pe cineva! Nici măcar prin târg nu credea că se uitase la vreun bărbat!

Călătoriile ei – asta da, era altceva, mai ales că Lambru o însoțea cu fiecare ocazie.

Pe la miezul nopții, când mintea îi colcăia de astfel de gânduri, i se păruse că aude un zgomot, niște pași pe podea, mici bufnituri repetate. Înghăță anteriorul, își puse papucii. Casa era cuprinsă de întuneric. Doar între etaje licărea lumânarea, pe care Băleanu a și luat-o cu el. Din salonul Despinei nu răzbătea niciun sunet. Dacă intra, oricum va fi prima oară. Fata e cam nebună, o să țipe la el.

27

Pantelimon și-a dat seama că sărbătorile erau departe, iar în sângele lui se întorsese veninul care îl lega de Despina. Haina ei, din blănuți ușoare, lăsase în urmă rânduri de șoapte, pe care continua să le-audă, iar fiecare sâsâit, fiecare silabă, chiar și micile plescăieli din puful zăpezii îl întorceau din drumul său drept. Și-a fost de-ajuns să se întoarcă o dată în cearșafurile de spumă, pentru ca apoi să revină noapte de noapte.

Peste marele tablou cu Piața Gorgani, cu Mărin cafegiul lăfăindu-se-n scaun, cu Macsim și măcelarii care hăcuiau carne, peste marele tablou în care Pantelimon se făcuse și pe sine pe scară, în timp ce Despina îl privea pe fereastră trăsuri, peste capodopera sa din acea iarnă s-a așezat o gheață subțire. Iar în oraș s-a risipit iarăși parfumul care anunța dispariția unui om, înfiorând nasurile mahalagiilor, băgându-le frica în oase. Mai mulți boieri voiau limpezirea situației, iar Manciuc, profitând de ocazie, a mai cerut niște arnăuți la agie.

Până la urmă s-a auzit că de vină ar fi cuptoarele care, nefiind curățate de mult, risipesc peste oraș un miros de arsură, atât de la pâine, cât și de la prunele puse la afumat. Prin urmare, după zile multe de vorbărie, care ajungea

de la Palat până-n stradă, pitarii au fost nevoiți să plătească o taxă, printr-un ordin venit direct de la Domn. Iancu, pitarul de la Gorgani, scos din sărite, a-nchis cuptorul, refuzând să mai facă pâine, ceea ce a stârnit multe proteste. Dar chiar și-așa, a trebuit să plătească taxa pentru anii mulți în care infectase orașul. Nemulțumit, a bătut din poartă în poartă, strângând la un loc mai mulți pitari care au scris o jalbă pentru Divan. Vorba vine c-au scris, pentru că de fapt a ticluit-o fratele lui Pantelimon, calemgiul. La Palat nu le-a răspuns nimeni. Perdelele erau trase, iar pe trepte stătea un turc abia ajuns în oraș.

— A venit vreun boier la Divan?

— Nu văzut pe nimeni, bre! Eu aștept pe Băleanu.

— Dacă tot aștepți, când iese, să-i arăți jalba noastră.

Hârtia a fost bătută în cuie pe-o cruce, apoi fiecare s-a-ntors acasă.

Până la urmă, pitarii au avut oarecare câștig. După zile multe de scandal și de bacșișuri date în stânga și-n dreapta, a venit altă poruncă domnească. În cazul în care cuptorul nu mai făcea pâine, pitarul avea dreptul să vândă mai departe dovada că și-a plătit birul. Și, ca să aibă cine s-o cumpere, taxa pentru miros a fost extinsă și asupra cazelor pentru țuică.

Toată această situație încâlcită a durat până în februarie, iar în paralel cu revoltele și nizamurile de la Palat curgeau și drumurile lui Pantelimon spre casa Băleanu, pe care începuse s-o cunoască atât de bine, încât ar fi putut s-o străbată legat la ochi. Refuza să se mai gândească la viitor ori la consecințele pe care altădată le vedea în detalii și, intrând într-un fel de rutină, alerga bezmetic prin curți după găște, își săruta copiii în fugă și apoi se odihnea la măcelărie, pictând fețele fericite ale celor care ajunseseră în sfârșit pe peretele mult râvnit. Până și pelticul își găsi rând, în ciuda faptului că-l disprețuia pe Pantelimon, iar timp de o zi, mahalagii îi văzură fața

mirată, cu sprâncenele ridicate și buzele ascunse în barbă, exact cum ceruse.

Seara, Pantelimon se ducea acasă, unde toată familia se aduna ca să-și povestească micile bucurii. Și când casa dormea, iar noaptea cuprindea mahalaua, o lua la goană către Gorgani, pe jos, ca să nu atragă atenția, deschidea poarta și urca în iatacul Despinei, de unde avea grijă să plece înainte de-a veni cenușarii. Viața lui era ordonată, iar zilele semănau între ele, încât, dacă l-ai fi întrebat ce-a făcut la ora cutare în urmă c-o săptămână, putea să spună pe negândite. Iar când ajungi să ai viață dublă, la început trăiești totul cu sufletul fluturând de emoție și de teamă, iar după aceea ți-e scârbă de tine, căci orice minciună pornește dintr-un entuziasm pur și sfârșește într-o disperare soră cu moartea. Iar el se afla în prima fază, când plăcerile invenției nu se alteraseră încă.

Tocmai de aceea, când Băleanu a deschis ușa iatacului, Pantelimon a încremenit de uimire. O întâmplare ca asta nu făcea parte din calendarul lui. Dar nici Băleanu, cu toată siguranța pe care o căpătase de-a lungul vieții, n-a fost în stare să mai vorbească. Fiica lui era dezbrăcată complet, cum n-o văzuse nici când era prunc, iar dedesubtul ei se afla un bărbat, care îl privea uluit. Nu era niciun strop de teamă în ochii lui, nu se vedea niciun dram de rușine. Era cu fruntea spre ușă și îl privea nefiresc, pe dos, s-ar putea spune.

Toată această întâmplare o ascultă Lambru din gura tatălui său, realizând pentru prima oară că îmbătrânise, nu mai era boierul puternic care învârtea Gorganii pe degete, ci un biet părinte peste care căzuse o pacoste mare. Primul lui gând a fost s-o trimită pe Despina departe, într-o călătorie la marginea lumii. Venise momentul să ia poverile de pe umerii tatălui său.

— O să se mărite. Îți promit. Până la Paște va fi măritată!

— Cu cine? Cine crezi...?

Bătrânul se îndoia, nu credea c-ar fi cineva atât de nebun încât să-și lege viața de fiica sa, care nici măcar nu era a lui, de fapt, ci a cine știe cărui curvar care-i lăsase moștenire năravuri urâte, atârinate acum de numele lui. Oricine putea să vadă pe fața Despinei c-avea să moară nemăritată.

Lambru avea altă părere. Deși împlinise 27 de ani, nimeni nu se gândea la ea ca la o fată bătrână. Cei câțiva bărbați care o ceruseră de nevastă au rămas pentru totdeauna răniți. N-o vorbeau de rău și nu existau povești care să fi răscolit cartierul. Iar Scarlat Filipescu, deși-l refuzase, încă îi trimitea flori și cadouri. Ea era Despina Băleanu. Venea și pleca, trecea pe străzi în trăsurile ei elegante, iar în rarele ocazii când atingea cu piciorul vreo stradă, orișicine era gata să-i sărute urmele fine întipărite în glod.

Toate acestea i le spuse tatălui său, cu un zâmbet care îi lumina toată fața, aranjându-și din când în când pălăria de catifea, care i se părea că-i dă un aer exotic. Nu știu dacă v-am spus, Lambru purta niște haine venețiene, în special un fel de fesuri molâi ori pălării, cu borurile întoarse într-o parte, veste brodate, dar și anterie, benișuri ori șalvari de mătase. Privindu-l, Băleanu era foarte mândru de fiul lui și avea în el o încredere oarbă.

— Tu pregătește-i zestrea, îl îndemnă Lambru, restul cade în seama mea.

Din toată mahalaua, Mărmănjica știa cele mai multe despre Pantelimon și Despina. De la fereastră prinsese mișcări și evenimente neștiute prin târg și-și dăduse seama că se întâmplă ceva în curțile lui Băleanu. Numai că una

este să vezi faptele și cu totul alta să le legi între ele. Despina își făcuse obiceiul să coboare în piață, iar în câteva rânduri intrase la cafegiu. În plină zi, fără precauții, se strecurase pe ușă, iar cafegiul intrase imediat după ea, târându-se ca un urs care-a dansat toată viața lui pe cărbuni. Ce putea să facă Despina, închisă în casă, cu Mărin cafegiul? Era o primă întrebare care nu-i dădea pace. Apoi observase drumurile lui Pantelimon spre Băleni, noapte de noapte, iar de câteva ori, nu mult după aceea, imediat după el apăruse în piață trăsura roșie. Cele două întâmplări erau legate în vreun fel. Deși prin Gorgani, chiar și la ore târzii, se învârtea lumea, mai ales dintre cei care aveau treabă, cum era podarul Cocean, totuși Pantelimon trecea cel mai des.

Într-o noapte prinsese curaj și ieși afară din casă. Trăsurica stătea pe loc, în mijlocul pieței, iar pe capră dormita cineva, înfășurat în cojoace, încât nu puteai să-ți dai seama dacă e bărbat sau femeie, dacă e tânăr sau nu. Apoi se mișcase perdeaua. Mărmănjica era complet înghețată de spaimă, dar hotărâtă să deschidă ușa trăsurii. Și-ar fi făcut-o dacă dinăuntru nu s-ar fi auzit o voce îmboldindu-l pe vizitiu să pornească. Iar în frigul acelei nopți i se păruse că în trăsură era Despina. Pe capră, între cojoace, putea fi foarte bine Pantelimon.

Zilele următoare, zugravul s-a apucat să picteze portretul pelticului, iar pe fundal se vedea un fel de poștalion roșu, ceea ce pe Mărmănjica o încredință că nu era străin de trăsura morții. Disparațiile, hainele lăsate la vedere, trăsurica misterioasă – toate astea aveau cu siguranță o legătură. Citise despre niște doctori care pretindeau că pot să învie morții, băgându-le în sânge un elixir ori stropi de argint viu. Unii vorbeau despre *fluidul lunar*, care s-ar aduna de pe plante, iar alții, și mai nebuni, sperau să capteze lumina solară, s-o închidă în borcane și în clondire, încât nopțile ar fi fost luminate ca ziua, ceea ce ar

fi dus la dispariția strigoilor și-a stafiilor. Dar erau și niște demenți, care făceau experimente pe oameni, pretinși doctori, lunatici, exact cum era Despina. Poate că și Lambru făcea parte din grup. Dar pe el nu-l văzuse încă bântuind noaptea, deși nu excludea posibilitatea ca Despina sau Pantelimon Iorga să-i care acasă cadavrele. Gândul acesta îi dădea frisoane, dar o și împingea să urmărească trăsura Despinei ori să-l trimită pe Mutu pe la porțile lui Băleanu.

Peste București se lăsă din nou mirosul, care aducea cu el groaza morții, iar nu peste mult timp au fost găsite hainele unui popă de la Gorgani, pe care toată lumea îl cunoștea drept Ambrozie. Nu erau mulți cărora să le știi numele, însă el avea grijă ca, de câte ori cineva îi spunea *săru' mâna, părinte*, să-l corecteze cu voce dulce:

— Părinte Ambrozie! Să ții minte!

Prin urmare, nu cred că era cineva care să nu fi știut cine este Ambrozie. Hainele lui n-au fost descoperite lângă pădure, ci pe aproape, în grădinile boierului Filipescu. Acesta, fiind boier mare, a mers imediat la Curtea Domnească să ceară măsuri de urgență, însă singura realizare a fost taxa pentru pitari, despre care v-am spus.

Mai mult interes decât dispariția lui Ambrozie a stârnit testamentul acestuia, prin care-i lăsase unei pisici casa și o sumă importantă de bani. Nimeni nu mai auzise până atunci de o dorință ca asta, dar era una pe care răposatul o întărise prin martori puternici. Era un animal alintat, cum sunt pisicile, cu o blană de tigru, o mătă care trăise trei ani alături de el, suficienți pentru ca popa Ambrozie s-o considere singura ființă demnă de sentimentele lui. Pe cine iubești? Pe cel care se potrivește în găoacea din suflet, în acel loc în care fiecare își păstrează măririle, ambițiile și idolii.

La vreo câteva zile după aceea, pe la amiază, Bucureștiul s-a umplut din nou cu miros de arsură, iar nori roz au răbufnit din pădure. Și-au mai dispărut niște oameni.

Discuția dintre Lambru și Despina n-a decurs tocmai bine. În plus, tot atunci a mai apărut și Mărmănjica și, pentru că părea hotărâtă să aștepte, farmacistul fusese nevoit s-o lase în salon.

Cei doi frați vorbeau în bibliotecă, iar Mărmănjica auzea din când în când glasul Despinei, fără să înțeleagă prea bine. Casa lui Lambru era aproape pustie, căci, deși i-ar fi dat mâna, avea doar o slugă, iar acareturile, obișnuite în curtea oricărui om, la el aproape lipseau. În afară de grajd, unde își ținea caii și două trăsură, nu vedea mare lucru. O dată pe săptămână bătrânul Băleanu trimitea slugăria să-i curețe casa și hainele.

Lambru avea trei farmacii risipite prin București, pe care le supraveghea cu discreție, una dintre ele chiar în casă, pe latura dinspre est, unde mai băga uneori capul pe ușă, atât cât să se asigure că vânzătorul nu doarme. Viața lui era un mister pentru Mărmănjica, incapabilă să-și imagineze pe ce cheltuia Lambru banii.

*

Curtea lui Pantelimon se vedea ca-n palmă, iar Despina se așezase pe pervazul ferestrei, transformat într-o banchetă, tapițată cu pânzică albastră. Lambru vorbea calm, aducându-i aminte că povestea ei nu avea viitor, numărându-i pe degete toate obstacolele, de la copii la Bondoacă și la familia lor, care n-o să-l lase pe Pantelimon să facă ce-l tăia capul. Plus că Lambru era convins că zugravul nici n-ar fi plecat vreodată de-acasă.

— E un biet mahalagiu, Despina! Ce-o să faci? Unde te poți duce cu el?

Ca de obicei, Despina nu avea niciun plan, nu voia să se gândească la viitor.

— Cred că-ți dai seama că tata n-o să te mai țină în casă!

Un răs gros zgudui camera, iar aici trebuie să vă spun că Despina avea o gamă întreagă de râsuri, unul mai teribil ca altul. Când primea satisfacție pentru ceva, scotea un oftat amplu, urmat de câteva sâsâituri de gânsac, în schimb, dacă voia să arate că se îndoiește, râdea ca acum, cu hăhăieli groase, care te puneau la zid mai rău decât dacă ți-ar fi dat două palme. Uneori râdea scurt, punând frână, ca să-ți dai seama că, deși nu meriți, totuși face un efort pentru tine. Nu-mi aduc aminte s-o fi văzut vreodată râzând din toată inima, dar, drept să vă spun, nici n-am prea văzut oameni care să se bucure atât de profund, încât râsul lor să ajungă până la mine. Cei mai mulți râd de răul altuia, de exemplu, când văd cum cade unul în nas, ori râd ascultând câte o glumă, dar în cele mai multe cazuri și gluma aia e despre cum a luat-o unul în barbă.

*

Hăhăiala Despinei o făcu pe Mărmănjica să se încrunte, ca în așteptarea unui pericol. Ar fi vrut să știe ce se întâmpla în bibliotecă, de unde nu ajungeau decât vagi ecouri ale discuției dintre cei doi frați. Încercă ușa, împingând-o c-un singur deget. O mică fantă apăru lângă toc, lăsând să se vadă o bucată de masă. Un măr roșu părea să se miște pe lemnul curat. Cei doi vorbeau în șoaptă.

*

Așa cum se întâmplase în multe rânduri până atunci, Despina știa foarte bine cum să-l scoată din sărite pe Lambru și apoi cum să-l pună cu botul pe labe.

— De data asta, nu, Despina! Crede-mă, ai mers prea departe! Au aflat toate slugile! Săptămâna viitoare te scoate în stradă.

— Dacă face asta, deși nu prea cred, mă mut la tine! Aș putea să ocup etajul...!

Lambru era pregătit, o cunoștea mult mai bine decât am cunoscut-o eu vreodată.

— Uite, Despina, tot ce pot să fac pentru tine este să-ți dau niște bani. Dar nu acum și nu aici. Doar dacă pleci la Pavia.

*

Mărmănjica asculta fără să înțeleagă, frânturi de cuvinte, sparte deja, după ce treceau printre rafturile bibliotecilor și printre pedestale cu statuete sau pe lângă alte lucruri pe care ea doar le bănuia, căci nu intrase niciodată în acea încăpere. Un zgomot mic o făcu să se uite spre masă: mărul se rostogolise puțin. Dinspre fereastră răzbătea vocea lui Lambru, care nu părea dispus la concesii.

— Când ajungi acolo, vei avea o sumă mică de bani. Puțin. Cât să-ți plătești chiria. Restul nu mă interesează.

Despina era derutată, dar după un moment începu să strige la Lambru, invocând toate amintirile care-i storceau lacrimi și drepturile ei asupra averii Băleanu.

Mărmănjica căscă urechea, fără să audă ceva din pledoaria lui Lambru. Acesta vorbea liniștit, înșirându-i Despinei posibilitățile realiste pe care i le oferea viața, între care măritișul era pe primul loc.

— Ca femeie măritată ai multe drepturi și nu mai faci pe nimeni de râs! Și poți să alegi! Gândește-te la asta, Despina: să-ți alegi un bărbat! Câte fete n-ar vrea, dar sunt măritate cu de-a sila...

— Am ales. Mă mărit cu Pantelimon.

Această afirmație atât de șocantă răsună clar printre cărți, oprindu-se în urechile Mărmănjicăi. Nu înțelegea dacă măritișul cu Pantelimon era adevărat sau doar o glumă, ca să-l enerveze pe Lambru. În salon era cald, iar

Mărmănjica se așeză pe marginea divanului. Stătea cu genunchii lipiți, nemișcată, și căciula înfundată pe cap. Prin pereți intrase în sfârșit o frază întreagă, dar pentru ea fără sens. Ce treabă avea Pantelimon în toată povestea? Dacă Lambru știa ce se-ntâmplă noaptea pe la Piața Gorgani însemna că și el era implicat. Mărmănjica voia să se apropie iarăși, ca să audă mai bine, când ușa se deschise vijelios. Lambru era îmbrăcat de plecare, iar deasupra ochilor mari crescuseră niște cute roșii, ca niște codițe de șoareci.

— Vino mâine, Elencu! Astăzi nu pot.

Mărmănjica aprobă, dându-și seama că vorbele erau inutile. Prin ușa deschisă se vedea masa, de pe care dispăruse mărul, rostogolit poate pe undeva pe podea.

30

Casa lui Scarlat Filipescu se întindea de la chiramele până lângă agie, un căsoi de fapt, mult mai mare decât al Bălenilor, înconjurat, ca un han, de ziduri albe și groase. Ca să intri în curte, nu trebuia decât să stai proțăpît lângă poartă, că precis te întreba cineva dacă ai treabă pe-acolo. Poarta era și ea pe măsură, cât să intre o armată pe ea, încât, dacă era deschisă, vedeai toată curtea. Iar în odăile zidului stăteau niște ostași înarmați. Scarlat nu avea arnăuți, nu putea să-i suporte, ci niște mercenari sârbi cu ochii umflați de cât trăgeau la măsea.

Vizitiul lui Lambru știa foarte bine ce avea de făcut. Opri trăsura și sună plictisit într-un corn, până când porțile se deschiseră, iar curtea li se arătă largă. Lambru o știa pe de rost, cu chioșcul mare în față, ca o floare de nufăr, îmbrăcat în iederă iarna și în trandafiri și lămâi pe timp de vară. De o parte și de alta era grădina, cu straturi săpate, încă umede de la zăpadă. Pe pământul răscolit

se vedeau urme de pași proaspeți. Lambru zâmbi, gândindu-se că el nu începuse încă să-și aranjeze grădina. Apoi, sub ochii lui visători, pământul se înmuie ca un aluat, luând formă de talpă. Putea să jure că nu fusese acolo. Valul ducea către chioșc, un rond cu flori de primăvară care nu răsăriseră încă.

Stătea nemișcat pe alee, așteptând să se mai întâmple ceva. Încă o talpă se întipări pe pământul abia zvântat. Erau niște labe mature, mai lungi decât ale lui. Lambru rămase pe loc, urmărind pașii care se depărtau. Era prima oară când se întâlnea cu stafia. Ar fi vrut să strige pe cineva, dar nu-i venea. Ce să spună? Tălpile dispărură lângă chioșc, iar frunzișul de iederă se scutură lin. Apoi se deschise o fereastră, iar Lambru își imaginează că stafia intrase în casă. Într-un prim moment îi veni să se-ntoarcă, dar, în spatele micilor frisoane care îi strângeau ceafa, se născu un gând îndrăzneț. La urma urmelor, asta își dorise mereu, să aibă dovezi.

Urcă scările, răspunzând din mers la plecăriunile slugilor, așteptându-se să descopere unde se ascunsese intrusul.

Scarlat stătea ziua la etaj, unde avea un salon mare, cu ferestrele spre chiramele, tapetat cu cit alburiu și înțesat de divane și de statuete din bronz. Un meșter italian îi acoperise un perete întreg cu portretul lui, tolănit între perne, cu un picior ieșit din mătăsuri.

Lambru era răvășit rău, încât Scarlat tresări.

— N-am dormit bine, se scuza el.

Cei doi erau prieteni vechi, deși, spre deosebire de Băleni, Scarlat stătea mai mult la Stambul, unde avea casă, iar unii ziceau c-ar fi avut și niște magazine de blănuri.

— Mi-ai adus?

Farmacistul așeză cu delicatețe pe masă o cutie rotundă.

— Te ungi cu un sfert de oră înainte, iar aici, îi arată o sticlură pe care o ținuse în buzunar, e licoarea ta preferată:

ca de obicei, pui câteva picături într-un pahar de vin și-l bei pe nerăsuflate.

Scarlat prețuia leacurile lui Lambru, între care afrodisiacele erau cele mai așteptate.

— Frumoasă haină!

Farmacistul era îmbrăcat cu un caftan de atlas, pe care atunci și-l pusese întâia oară, așa că ridică nasul, bucurându-se că prietenul său observase, în timp ce ochii căutau împrejur, încercând să ghicească dacă nu cumva omul invizibil se ascunsese după perdele.

Ceva mai târziu, cei doi stăteau la taifas, iar pe masă se vedeau resturile unui prânz copios.

— Am văzut o fantomă, aici, în grădină. I-am văzut pașii întipăriți pe alee.

Scarlat nu părea mirat. La rândul său îi povesti că într-o noapte se trezise cu o față deasupra lui.

— Se uita cineva la mine, un bărbat plăcut la înfățișare. Nici măcar n-am strigat după slugi. A stat uitându-se la mine o secundă, apoi a dispărut uite-așa, pocni el din degete, ca un fulg.

Cei doi se priveau cu ochi strălucitori, tatonând acele credințe nemărturisite din mintea lor.

— În seara următoare am presărat niște făină pe lângă pat. Iar dimineață am găsit urme.

Lambru era uluit.

— Și-ai mai văzut-o?

Scarlat nu se mai întâlnise cu ea, dar n-o considera o amenințare. Dacă era ceva, l-ar fi omorât în somn. Totuși, nu-i spusese că după noaptea cu pricina două săptămâni dormise la chiramele și-ar mai fi stat pe-acolo, dacă nu l-ar fi căutat Despina, care, culmea, și ea avea mintea plină de năluci și de strigoi. Zicea că pictorul de la măcelărie văzuse o nămilă în pădure. Era convinsă că stafia o răpise pe ghicitoare și insistă ca prăpăditul de pictor să fie căutat în pădure. Cu toate că el însuși se întâlnise cu arătarea,

schimbare discuția, mai ales pentru că se bucura de dispariția ghicitoarei, pe care o considera o năpârcă.

— Crezi că stafia asta are legătură cu oamenii care dispar?

Lui Scarlat nu-i venea să creadă. În secret, era convins că stafia din casa lui era a unui frate de-al bunicului său.

— Înainte de-a ridica eu casa, a stat pe-aici un unchi zărghit rău.

— O fată din bucătăria lui taică-meu crede că toți oamenii dispăruți până acum erau plini de ifose.

— Și noi nu suntem? Ce face taică-tău?

Lambru îi povestește pe scurt că Băleanu îi poruncise Despinei să se mărite, fără să intre în amănunte, fără să dea de înțeles că ar fi fost o prioritate.

— Pentru nuntă, vreau să-mi comand un costum nemțesc, foarte sobru, spuse Lambru, ca și cum acesta ar fi fost cel mai important lucru, cu toate că știa ce întrebare îl arde pe Scarlat Filipescu.

Un timp descrie acest costum, lăsându-l pe prietenul său să glumească.

— N-o să fiu de acord cu costumul ăsta. Mai ales dacă se mărită cu mine!

Lambru nu pierde timpul:

— Cred că știi că și tata s-ar bucura să se mărite cu tine!

— Și Despina?

— Asta să-mi spui tu!

Fața lui Scarlat se luminează. Era un bărbat robust și sigur pe sine, siguranță pe care și-o câpătase în bună parte în brațele chiramelelor. Cum se lăsa noaptea, cobora în pivniță, unde, printr-un culoar, ieșea peste drum, direct într-o cameră anume, unde nu intra nimeni în afară de femeile alese de el. Fiind născut din boieri mari, moștenise nu doar privilegiile, ci și obligațiile familiei, din care cauză era prudent și trăia cu discreție, ca să-și păstreze aparențele

de om cumpătat. Tocmai de aceea nici nu se grăbise să se însoare. Vestea că Despina își schimbase opinia îl făcu să zâmbească. Dintre coconițele Bucureștiului, cel mai mult ea merita să afle ce-nvățase el de la chiramele.

31

Toată luna februarie a fost un chin. Bătrânul Băleanu a plantat lângă ușa Despinei un zdrahon și-a pus o slugă în fundul trăsurii, poruncindu-i devotatului Arbănaș să rămână la grajduri.

Pantelimon nu se mai putea apropia, iar după noaptea de groază, când fusese prins de boier în patul Despinei, era speriat rău. Își închipuia că Băleanu o să-l jupoaie de viu, însă, în realitate, acesta nici măcar nu știa cine fusese amantul. Lucrurile se petrecuseră repede, iar după aceea nu mai avusese pe cine să-ntrebe. Nici slugile nu știau. De fapt, zugravul era în afara oricăror bănuieli, pentru că nu ieșise cu nimic din comun. Dacă era să te gândești la cineva, care sare gardurile în miez de noapte, primul ar fi fost Manciu sau vreun arnăut înțepat, dar, având în vedere că acel gard era al Despinei Băleanu, ți-ar fi venit în minte vreun derbedeu, de pe la Academia Domnească. Pantelimon era exclus și nu încăpea în imaginația nimănui.

Cu toate precauțiile pe care și le luase Băleanu, în februarie tot s-au mai întâlnit de câteva ori, în trăsură Despinei. Dar luna următoare situația s-a schimbat mult. Zăpezile s-au topit repede în acel an, iar lumea a-nceput iarăși să ia drumul spre Cotroceni, Mărmănjica și Mutu fiind printre primii. Două siluete mărunte, băgate una într-alta. Uneori, Mutu rămânea la trăsură, rar, căci de regulă o lăsau la intrarea în pădure, ascunsă în tufe. Calul era plin de clopoței, ceea ce, credeau ei, ar fi speriat pe oricine. Dar nici nu prea se fura pe la Cotroceni, de frică să nu iasă stăpânul din vreun tufiș.

Poienile gemeau de brebenei și alte sute de flori, pe care le culegeau cu sârg, chinuindu-se să le aranjeze în ierbare, să le găsească numele prin botanici. Uneori se întâlneau cu Lecu, la fel de reținut ca prima oară. Trăgea după el căruțul de papură. Mărmănjica își băga nasul, întrebându-l pentru ce-i trebuiau lichenii, mai ales unii tremurători, ca piftia, pe care avea grijă să-i așeze separat, înveliți într-o pânză. Desfăcea cu un cuțitaș mușchiul de pe stejar, culegea muguri, ciuperci și *fierea-pământului*. Ce putea să facă din ele? Numai el știa, nu dădea amănunte, deși răspundea la toate întrebările. Iar Mărmănjica avea destule. Voia să știe unde locuiește, ce face, iar din când în când îl întreba despre namilă, însă Lecu spunea că nu știe nimic. Cu toate astea, pe fața lui plină de riduri plutea umbra unui secret.

Cel mai adesea se învârteau pe la fântâna zidită, spe-rând să-l întâlnească iarăși pe omul înalt.

În jur era liniște, iar nu departe sclipea balta, ca la amiază, cu toate că ziua nu începuse de mult. Acoperită de crengi, ușa de la casa fântânii arăta ca și cum n-ar mai fi fost deschisă de o sută de ani. Mărmănjica apăsă clanța, apoi îi făcu semn lui Mutu să dea o mână de ajutor. Cu toate opintelile, ușa nu se clinti. Amândoi aveau în minte același lucru: cineva proptise de-a curmezișul un par.

Ar fi putut să plece, dar nu voiau să rateze o întâmplare pe care o considerau de-a dreptul misterioasă, așa c-au așteptat ascunși pe lângă niște măceși.

Când prin pădure s-au stins zgomotele, iar Mărmănjica era pe punctul de a-și pierde răbdarea, în sfârșit ușa de la fântână scârțâi lung. Printre crengile de alun, pe poteca zvântată, apăru o rochie de mătase, iar la scurt timp, silueta lui Pantelimon.

Un vâl i se luă de pe față, înțelegând acum ce nu înțelesese în nopțile iernii. Zugravul strălucea de o frumusețe

pe care n-o văzuse la nimeni, iar Despina arăta neajutorată, mai ales după ce i-a luat capul în palme și-a întors-o spre el. Abia acum vedea ce degete hotărâte avea el și cât de blândă se făcuse fața Despinei, pe care o socotise întotdeauna o scorpie.

Mărmănjica nu văzuse în viața ei doi oameni atât de aproape unul de altul, nu-și imaginase cât de tulburător este un obraz de bărbat, proaspăt bărbierit, ori cum arată o gură care caută altă gură. El tremura ca un câine pe care l-a prins ploaia mărunță a lunii octombrie; iar din înaltul pădurii se scuturau primele petale de corn.

Mutu zâmbea, era clar că s-ar mai fi holbat, dar Mărmănjica îi făcu semn că era momentul să plece. Câtva timp s-au târât de-a bușilea, prin tufișuri, printre bălăriile fragede, apoi s-au ridicat și-au rupt-o la fugă până în marginea bălții. Inima Mărmănjicăi bătea ca un pește pe moarte. Dar aventura era abia la început. Aproape o oră au ascultat un fel de suspine, un plâns înfundat. Uneori venea de foarte aproape, iar alteori părea ascuns în fundul pădurii. Era imposibil să fie Despina, deși i-ar fi plăcut s-o vadă plângând.

Au umplut coșul cu pește, iar Mutu a intrat în baltă să întindă plasa din nou. Mărmănjica stătea lipită de un pom. Era din nou liniște, iar în acea liniște, parfumată de tămâioare, lângă ea a răsărit din senin Despina Băleanu. Își ținea pantofii într-o mână și privea zâmbitoare spre baltă. Mărmănjica a așteptat cu teamă, sperând ca Mutu să întoarcă privirea spre mal. Putea să-l strige, dar nu voia să arate că i-ar fi frică.

— Vii des pe-aici, nu-i așa?

Despina se uită spre ea, obligând-o să-și adune gândurile și să compună la rândul ei o privire pe care o credea foarte potrivită ca s-o țină pe intrusă la oarecare distanță. Dar pe Despina o pufni râsul.

— Ce te uiți la mine cu privirea asta tăioasă?! N-are nimeni nevoie de ea, te rog să mă crezi! Mai ales că viața e scurtă, Elencu!

Apoi, temperându-și râsul, adăugă:

— Uite, Mărin cafegiul e bolnav rău, nu se știe cât o mai duce!

Mărmănjica își aminti de vizitele Despinei la cafenea, văzu în minte silueta cocoșată a lui Mărin și scaunul pe care stătea prăbușit zi de zi. I se părea normal să fie pe ducă, dar nu înțelegea ce treabă avea Despina cu asta.

— Poate dacă n-ar mai fuma, șopti Mărmănjica, încercând să nu se holbeze, dar cu coada ochiului constată că Despina zâmbea, închizând ochii, așa cum fac oamenii care au atâta experiență, încât nici măcar nu se mai obolesc să corecteze prostiile celorlalți.

Apoi scoase din buzunar o carte cât palma.

— Dacă nu ne-am fi întâlnit, aș fi lăsat-o aici și s-ar fi făcut flească, pentru că în curând o să plouă.

Nu erau semne, dar se gândi că era mai bine să n-o contrazică.

— Ia asta, îi întinse ea cartea, ca să găsești *sângele-dra-cului*.

Cuvintele acestea nu le aștepta. Pe jumătate se îndoia că Despina vorbea serios, iar cealaltă jumătate îi șoptea să fie prudentă. Ce știa despre plante o fată ca ea? Dacă n-ar fi fost întâlnirea cu Pantelimon, nici n-ar fi ajuns vreodată la Cotroceni. Cel mai bine era să tacă, mai ales dacă era o glumă, n-avea rost să-i dea apă la moară. Dar Despina continuă cu bunăvoință.

— Pe-aici, pe lângă baltă, s-o cauți! Iar dac-o găsești, să-mi spui și mie!

Mărmănjica deschise gura, dar, temându-se că n-o să primească răspuns, se prefăcu interesată de carte, pe care nici n-o privea.

Când Mutu ieși pe mal, Despina plecase de mult, iar întunericul se lăsa în valuri peste pădure. Avusese dreptate, stătea să plouă. Printre copaci plutea o umbră înaltă.

În mod ciudat, la Piața Gorgani nu ajunsese nici urmă de nor. Coborî din trăsură și lăsă peștele la băcan pentru jumătate de taler. Peste drum, la cafegiu, nu se vedea nimeni. Poate că era într-adevăr bolnav rău. În schimb, la măcelărie se auzeau râsete, era lume, trebuia să vadă despre ce era vorba. Un turc încerca să se înțeleagă cu târgoveții care îl cam luaseră peste picior, mai ales că purta pe cap o cealma care părea trecută prin multe.

Lumânărarul își făcu loc drept în mijloc, cu pălăria lui mare, luându-l la întrebări:

— Pe cine cauți, bre?

— Pe Băleanu, n-am spus?!

— Pe care Băleanu?

— Lambru, bre!

Câțiva își arătară bucuria imediat, ca și cum, dacă știa numele lui Lambru, era deja rudă bună cu ei.

— Și ce treabă ai dumneata cu farmacistul din Brezoianu?

— O treabă!

— Așa! Ai secrete! ridică Tudorici vocea, ca și cum l-ar fi prins cu vreo mână în sac. Dar cine ești dumneata, bre? Cum te cheamă?

Turcul se întristase. Probabil că își dădea seama că nu e tratat cu respect. Totuși, răspunse:

— Ahmet. Ahmet Tutungi.

Mai multe voci se aliară cu el. Dacă omul îl căuta pe farmacist, atunci, foarte bine, să se ducă cineva cu el și să-i arate pe unde s-o ia. Tudorici îl strigă pe prietenul său, pelticul, care, după ce făcu mofturi, începu să-i arate turcului drumul spre Brezoianu.

Lumea se risipi, iar Mărmănșica o luă spre casă. Abia acum cercetă cartea pe care i-o dăduse Despina. Era *Iliada* lui Homer, în greacă, o ediție tipărită la Florența în urmă cu o sută de ani.

Pantelimon a anunțat-o pe Firanda, în chiar acea seară, că în planurile lui de viitor ea nu mai avea niciun loc. Scandalul a început repede, toată familia sărindu-i în cap, revoltată. Calemgiul vorbea tare, rugându-se de el să nu facă vreo prostie, în timp ce taică-său, care-i amintea într-un anumit fel de Luca, trecu la amenințări. Pantelimon ieși, trântind poarta, astupându-și urechile ca să nu-și audă copiii, care, impulsionați de enervarea Firandei, urlau alături de ea, încât păreau să facă parte toți trei din aceeași persoană, una jignită rău. Pentru el nu mai exista viața de până atunci. Era hotărât și, cu toată durerea care i se deschisese în suflet, știa că ar fi suferit și mai mult dacă renunța la Despina și la viața pe care amândoi o plănuiau de câteva săptămâni.

Despina și-a vândut niște bijuterii și l-a trimis pe Arbănaș la Verona, să închirieze o casă. Unde în altă parte ar fi fost mai potrivit, dacă nu la Verona? Deși nu fusese nici măcar până la Galați, Pantelimon începu să vadă cu ochii minții strada pavată cu pietre, casa albă pe care i-o descriesese Despina și statuile din care curgea apa în mărgele de sticlă. Se vedea printre acei pictori pe care ar fi putut să-i descrie la orice oră din zi, bărbați în pelerine de catifea, plătiți regește pentru portrete, pe care nu erau nevoiți să le șteargă a doua zi, așa cum făcea el, artiști prețuiți, adorați de femei nebune de dragoste. Numele lor erau scrise în cărți și fluturau pe buzele tuturor. Iar între toate promisiunile viitorului era Despina, care, mai ales în ultimele săptămâni, devenise cu adevărat cea jumătate la care spera. Iubirile mănâncă poate cea mai bună parte a vieții, dar cu toate acestea, pe oricine întrebi, din tot ce-au trăit numai iubirea contează. Deși în bună măsură cine iubește e un prizonier benevol, agățat la centura

cuiva, uită cu totul de sine, tratându-și cuceritorul ca pe un zeu. Iar Pantelimon ajunsese aici.

33

La început, după ce-a aflat că bătrânul voia s-o arunce pe Despina în stradă, l-a cuprins disperarea, nu știa ce să facă. Noaptea a coborât tiptil din patul pe care îl împărțea cu Firanda. Casa dormea. Din camera părinților lui se auzea sforăitul unui somn greu. A deschis ușa și, pe băjbăite, a găsit cufărul. Când l-a deschis, orice zgomot murise, iar liniștea care se lăsase nu prevestea nimic bun. Dacă i-ar cere mamei lui niște bani? Cotrobăind prin lucruri, își imaginează ce i-ar spune. Oricât de optimist îi suna, mai prudent era să pună mâna acum, ca un hoț. A doua zi a văzut că furase un galben. Suma era importantă, iar prin mintea lui Pantelimon trecură sute de găște, o căruță acoperită, plus niște slugi bune, cumpărate de la piața de sclavi. Câte nu putea să cumpere cu un galben! Îi trimise vorbă Despinei să se întâlnească în pădure, la Cotroceni, singurul loc în care puteau să vorbească în tihnă. Găsise casa fântânii și era foarte mândru de această descoperire.

— Cu galbenul ăsta, i-a spus el, am putea să închiriem o casă pe lângă o piață mai mărginașă și să începem să vindem ceva.

Despina era aiurită. Să ajungă precupeață nu doar că nu era visul ei, dar credea că nici pentru Pantelimon nu era ceva potrivit.

— Poți mai mult de-atât, ia, gândește-te! Dincolo de București e o lume imensă, cu orașe mari și cu oameni care-i plătesc pe pictori în aur! Nici n-ai idee, Pantelimon, ce avere poți să faci, doar cu pensula!

Apoi îi povesti despre palatele din Florența și despre gondole venețiene. De ce-ar sta cineva într-o casă ticsită

de lume, din mahalalele Bucureștiului, când există atâta frumusețe pe lume, și nu la dracu-n praznic, ci doar la câteva săptămâni de mers cu trăsura!

Despina făcu planuri detaliate, trimițându-l pe Arbănaș la Verona, încât în acea seară, de primăvară grăbită, Pantelimon s-a hotărât să-și părăsească familia. Și, cu zâmbetul său, născut din semiluni argintate, îi repetă Firandei ceea ce deja își spusese în minte de multe ori:

— Omenii sunt liberi, Firanda, au dreptul să facă ce vor cu viețile lor! Eu o să plec peste trei zile.

— Unde? se miră Firanda, care la început crezu că vrea să plece pe la Ploiești și, neștiind cum să-și pună coada pe spinare mai repede, inventa lucruri în care nu credea nimeni.

— Pentru început, o să plec la Verona.

— La turci?! se miră Firanda, încercată deja de un dispreț mititel, dar încă preocupată de treaba ei, căci în vremea asta încheia niște saci, așezată turcește pe un divan.

— E mai departe! Dincolo de Veneția!

Oricum, pentru Firanda nu prea avea importanță distanța.

— Și din ce-o să trăiești? Să știi că de la mine n-o să pupi niciun ban!

Pantelimon zâmbi cam disprețuitor.

— Nici n-am nevoie. Totul e aranjat. Am închiriat o casă.

— Și vrei să venim și noi după tine?

— Nu. Vreau să mergem mâine la Mitropolie și să cerem divorțul.

— Pe ce motiv? întrebă Firanda, de data aceasta ridicându-se în picioare.

Lui Pantelimon îi venea greu să-i spună, totuși își luă inima-n dinți:

— Pentru că iubesc pe altcineva.

Mai întâi, camera se umplu de un râs cătelesc, apoi Firanda îl întrebă cu ochii ei jucăuși:

— Pe cine? Minți! Cine s-ar uita la un prost ca tine?! Nici dacă te scot în târg cred că nu te-ar lua nimeni!

Pantelimon își adună toată mândria și-și rotunji ochii ca pe niște alune.

— Vreau să divorțăm mâine!

Abia de aici avea să se declanșeze adevărata furtună. Firanda își ridică poalele-n cap și-și chemă în ajutor socrii, care se dovediră și mai supărați decât ea, iar în curând toată familia Iorga era în picioare. Din cauza mâniei, casa se clătina, iar după ce Pantelimon trânti poarta, toată strada se putu bucura de scandal. Pe măsură ce se aflau amănuntele, întâmplarea devenea cea mai palpitantă din ultimul an. Zugravul înnebunise și voia să plece în lume!

Prăvăliașii ieșiră-n stradă, iar un mărgelar din vecini, care avea o gură spurcată, începu să pună întrebări, una după alta. Încet-încet, toată strada se luă după el. Pantelimon mergea repede, în fruntea unui convoi care părea cuprins de turbare.

Când intră în Gorgani, se opri buimăcit. Nu avea unde să se mai ducă, nici nu se gândise la asta. În urma lui venea aproape toată familia, târgoveții din Brezoianu, lume care-l știa sau care n-auzise niciodată de el. Când turcul Ahmet plecase spre farmacist, iar Mărmănjica privea cu dezamăgire cartea de la Despina, în fața măcelăriei începuse scandalul. Frații Firandei au scos cuțitele, iar Pantelimon a luat-o la fugă, nu prea departe, căci l-au ajuns pe la o moară de lângă Podul Gorgani și l-au luat la bătaie, lăsându-l să zacă în marginea Dâmboviței, până când l-au găsit niște oameni miloși. Iar milosteniile, știți și voi, se fac pe spinările altora. Milosul găsește o mătă aruncată și face un tărăboi până-n cer, bătându-se cu pumnii în piept ca marele salvator al acelei mătă și al tuturor mătălor din Gorgani. Este indignat că cineva a putut să lase animalul

să moară, ține discursuri, se plimbă prin tot cartierul cu mâța în brațe, iar la final să nu credeți c-o ia acasă, ci cășună pe câte un om, unul mai slab de înger, considerându-l dator să ia el acea mătă în grijă. Marii iubitori de animale n-au crescut la viața lor nici un pui. Rolul lor este să umple casele altora cu pisici aruncate. Iar cei mai perversi dintre miloși iau totuși animalul cu ei și-l aruncă în prima râpă, așteptând un moment prielnic ca să facă din nou caz de pisicile părăsite pe stradă. Tot așa, miloșii care l-au găsit pe Pantelimon l-au cărat la Mărin cafegiul, în casa căruia a și dormit, dacă se poate numi somn, căci Pantelimon n-a făcut altceva decât să geamă și să spună numele Despinei, rugându-l pe cafegiu s-o cheme urgent.

Multe săptămâni s-a vorbit numai despre zugrav, fără ca cineva să creadă c-ar mai avea mintea-ntreagă. Nici măcar nu se știa bine de ce plecase de-acasă. Unii ziceau că voia să picteze pereții unui palat din Stambul, iar alții credeau că voia să cerșească la Viena. Cafegiul, care-i asculta văicărelile, credea că un vierme îl mușcase de creier. Nimeni nu pomenea de Despina și oricum n-ar fi crezut cineva că acea femeie plină de fumuri ar fi stat vreodată de vorbă cu el. Iar nu mult după aceea, pe când Bucureștiul se pregătea de Paște, s-a aflat că Despina Băleanu se logodise cu Scarlat Filipescu.

34

Dar până atunci s-a mai întâmplat un eveniment care merită consemnat.

În dimineața în care Pantelimon s-a trezit lângă scaunul cafegiului, iar familia Iorga se adunase la masă, un urlet, cum nu mai auzise nimeni până atunci, a scos toată lumea în stradă. Fiara care striga era Tudorici, sculat în

acea dimineată cu noaptea în cap. Ah, și ce bine începuse
acea dimineată! Își potrivise pălăria peste un baticuț mătă-
sos și-o luase spre târg, împingând un căruț cu lumânări
mari, de nuntă. Era vesel, se simțea norocos. Ajuns prin
dreptul casei lui Lambru, a ridicat întâmplător ochii, iar
în clipa următoare a început să zbiere cu limbă de moarte.
Din gardul farmacistului, niște ochi se holbau cu dispe-
rare la el. Era un cap înfipt drept în gard, înfășurat într-o
cârpă. Lumânărarul n-a mai făcut nici un pas, iar când
lumea a ieșit pe la porți, se spune că limba lui Tudorici
atârna ca la spânzurați. A zbierat fără întrerupere până
când au ajuns lângă el niște precupeți care-l cunoșteau.
Abia atunci și-a dat seama că omul din gard nu putea
să-i mai facă nimic. Era mort. Poate că stătuse acolo o
noapte. Cum ajunsese cu falca-n țăruș și care fusese
motivul nu știa nimeni. Într-un târziu a ieșit și farmaci-
tul din casă și, dând cu ochii de mort, se spune c-a
tresărit, ceea ce pe unii i-a încredințat că mortul nu era
un străin pentru el.

Tudorici și-a adus aminte că-l întâlnise c-o seară înainte:

— E Ahmet, a spus el cu vocea răgușită de cât strigase,
un tutungiu din Stambul.

Căpitanul Manciu a trimis vorbă la beilic, ca să se știe,
și nu după mult timp s-a înființat un ofițer turc, cu ochii
umflați ca după o noapte de tras la rachiu. Acesta a fost
de părere că era vorba despre o crimă cu sânge-rece.
Ahmet fusese înjunghiat.

În jurul acestui mort s-a stârnit multă vâlvă. Măcelarii
au jurat că omul întrebese de Lambru Băleanu, ceea ce îl
cam băga în rahat, mai ales că unii și-au adus aminte că
lua niște pastile și că prevăzuse dispariția lui Ioniță, lun-
trașul. Prin mințile tuturor au trecut la iuțeală mica movilă
de haine și chiar ceea ce avea dispărutul prin buzunare.

Cum mortul era turc, lucrurile se complicau rău. Dacă
era cineva important, de exemplu, un *meghistan*? Totuși,

Coean, podarul, susținea că turcul dormise la Morți mai bine de-o lună, ceea ce însemna că nu era decât un biet vagabond.

Când Despina sări din trăsură, în fața casei lui Lambru zarva era în toi, iar căpitanul Manciu se uita de departe la mort, pe care ofițerul turc îl examina cu un băț. Despina schimbă niște vorbe cu fratele ei, iar în scurt timp apăru bătrânul Băleanu, pe care Manciu îl salută aplecându-se până la genunchi:

— E un turc, mărite Băleanu!

— Și ce treabă are Lambru cu el?

— Deocamdată nu are, dar, orișicât, a murit în curtea dumnealui, urmăm procedurile, măritule, nu te supăra!

Băleanu se aplecă pe fereastra trăsurii și, cu discreție, îi întinse o pungă:

— O să am eu grijă de dumneata, te rog să ridici mortul mai repede.

Manciu s-a ploconit, iar lumea care-a observat această mișcare l-a apreciat pe Băleanu c-avusese bun-simț. Omul cu bani nu trebuie să ridice tonul ori pumnul la Lege, ci să bage mâna în buzunar.

În grădină erau urmele unei bătăi, ceea ce însemna că turcul se luptase, iar, după cât erau de călcate straturile de ceapă, agresorul nu fusese vreun slăbănog, ci un om puternic, cum era Lambru. Rănit, Ahmet se târâse până la gard, prin urmare, ucigașul, după ce i-a băgat cuțitul în gât, s-a speriat și-a luat-o la fugă.

Tudorici avea altă teorie:

— Poate că nu și-a dat seama că-l omorâse. A fost o harță, iar la final turcul a luat-o spre gard, iar celălalt... a plecat.

Lumea din jur nu părea mulțumită de versiunea aceasta. Prea era simplă.

Totul se petrecuse în curte, sub prun, de unde bietul turc se târâse cu ultimele lui forțe până la gard, ca să

ceară ajutorul cuiva. Sau poate că cineva, descoperind mortul în curte, se chinuise să-l arunce în stradă, și-ar fi reușit dacă nu trecea pe acolo lumânărarul. Un singur detaliu rămânea fără explicație: lângă balta de sânge se aflau resturile unui ulcior și niște pete de păcură, iar cineva se străduise să șteargă urmele, luând o parte din cioburi, care n-au fost găsite pe nicăieri.

35

Câteva zile mai târziu a aflat și Despina că Pantelimon plecase de-acasă. Însă ea era ca floarea pe care-o miroși și ești mort. Ce mai contau acum planurile cu Pantelimon, când Lambru îi șoptise acele cuvinte care aveau nevoie de acțiunile ei?! Verona, casa închiriată și șarpele care-o mâncase pe dinăuntru erau toate în al doilea plan. Și nu era de vină sângele care-o unea cu fratele ei, ci rolul pe care urma să-l aibă în faptele viitoare. Să iei parte la acțiune este mai important decât orice vis de iubire, cu toate că puțini sunt cei care recunosc acest lucru. Așa credeam în acel moment, asta vedeam eu din poveste. Oricum, ea părea să facă exact ce-i ceruse Lambru, pe care cu urechile mele l-am auzit, spunându-i cu o voce enervată la culme, du-te la Iane, Despina! Du-te acum!

*

În afară de ei trei, n-avea cine să mai știe despre Ahmet sau despre aventurile lui trecute. Despina era convinsă că Lambru nu l-ar fi ucis niciodată, deși existau multe lucruri care-l incriminau. Ce căutase turcul în curtea fratelui ei – asta știa. Dar cum ajunsese cu beregata tăiată rămânea încă un mister chiar și pentru ea. Nu-l văzuse mort, dar chiar și-așa, avea inima zob, ca și cum din miezul ei ar fi răsărit o buruiană care creștea cu o viteză nebună.

Pe Iane îl venerase, iar acum îl ura fără să poată să-i arate ce sentimente mai rămăseseră pentru el. Era cel mai vechi prieten al lor, de pe vremea în care puseseră pentru prima oară piciorul în Padova. Pe-atunci, Iane era un bărbat încă tânăr, deși avea cel puțin zece ani mai mult decât ei. Era distrusă după însurătoarea lui Pantelimon, după toate umilințele și mai ales după luni lungi în care singura ei consolare a fost afionul – gustul lui dulce, de fructă coaptă, și alunecarea de după aceea, când patul semăna cu o dună de nisip cald, mișcător.

Urmau să doarmă în casa unui negustor pe care îl cunoștea bătrânul Băleanu, iar pe ușa acelei case, în acel moment al amiezii, ieșea Iane, zâmbitor, cu o pelerină pe umeri.

Iane avea reputație în oraș, fiind considerat maestrul licorilor, lucru pe care Despina l-a aflat repede. Și chiar își merita numele, căci știa să prepare niște băuturi care-ți ridicau de pe suflet orice tristețe, cum era licoarea lui Pan, vinișorul tulburat de o coadă de șarpe, picăturile din semințe de mac, elixirul plăcerii, dar și alte medicamente miraculoase, care întinereau pielea și făceau ochii să-ți strălucească, prafuri care-ți dădeau încredere în tine ori tabacul poezilor, după care visai cu ochii deschiși. Dar făcea multe leacuri, printre care un elixir care îți schimba nuanța părului, făcându-l totodată să pară bogat. Despina cumpăra de la el vopseaua de gene și niște alifii pentru negi. Ca să nu mai vorbim de parfumuri! Nimeni în lume nu putea să-l întreacă. Pentru fiecare ocazie avea o aromă, însă ei îi plăcea un parfum anume, care-o făcea să se simtă iubită.

Plecat de multă vreme din București, Iane cunoștea lume bună, atât în Padova, cât și în alte orașe. El i-a introdus în saloanele unui anume Andreas Alberti, care se fălea că este nepotul contelui Ruggieri. Despina a

învăţat italiana, nu din cărţi, ci din jocurile pe care Andreas nu mai contenea să le născopească. Signorina, îi spunea el, în casă oamenii nu stau înfodoliţi cu atâtea hăineturi! Şi cât de uşurată s-a simţit îmbrăcând rochiile, pe care Andreas le ţinea la îndemână numai pentru musafirele lui! De la el a învăţat să aştepte şi să cântărească oamenii bine înainte de a promite ceva. Dacă ridici păhărelul fluturând două degete, a sfătuit-o el, ochii curioşilor se vor lipi de ele şi n-o să vadă cât torni pe gât! Iar Despina a dezvoltat o adevărată artă de a dirija lumea numai prin mişcarea falangelor, pe care i-o remarcasem şi eu.

Într-o dimineaţă s-a trezit în patul italianului, înţelegând în sfârşit diferenţa strigătoare la cer dintre un cearşaf de mătase şi cearşafurile din casa Băleanu. Era o zi cum numai la Padova poţi să vezi, luminată din toate părţile, iar prin perdelele de un verde-gălbui trecea un suflu de vară. Andreas dormea încă, iar peste coapsă aluneca mătasea cearşafului, de un alb ireal. Să nu te îndrăgosteşti de mine, Despina, i-a spus italianul, care doar părea adormit, iar ea, în loc să se risipească sub cruzimea unor astfel de vorbe, a luat-o ca pe-un sfat înţelept, mai ales că în sângele ei trăia încă microbul numit Pantelimon Iorga.

După cum era şi normal, deşi eu îi visam un alt viitor, Despina a rămas pentru totdeauna legată de Padova, chiar şi după ce Andreas murise de mult, călcat în picioare de caii unui soţ înşelat.

Iane i-a ales nu doar primul bărbat, ci a devenit confidentul, sfătuitoarul, iar până la urmă omul fără de care nu se mişca. Totuşi, Lambru era preferatul lui. Cu el petrecea cel mai mult, convingându-l până la urmă să se mute la Pavia şi să studieze arta rară a elixirelor. An după an, Despina îşi făcu obiceiul să-l viziteze pe Lambru, iar cu fiecare călătorie întârzia tot mai mult, ceea ce i se părea că o scapă de tristeţile ei din Gorgani. Dar şi călătoriile, dacă sunt multe, te usucă pe dinăuntru, şi-ncepi

să numeri zilele dintre o plecare și alta. Viața Despinei chiar așa a trecut, încât bătrânul Băleanu nici n-a mai insistat s-o mărite, fiind convins că-i lipseau multe ca să ducă o viață normală.

Chiar și după ce Lambru și-a deschis farmacie în București, satul de plecări și de aventură, Despina continuă să cutreiere lumea, însoțită de arnăuții casei Băleanu, între care și slugoiul numit Arbănaș. Omul ăsta și-ar fi dat viața pentru stăpână, un zdrahon îmbrăcat în fireturi și lipit în fundul trăsurii, ca un fel de blazon, încât, dacă, să zicem, ar fi lipsit într-o zi de-acolo, n-ai fi recunoscut nici trăsura. Arbănașul acesta l-a îndepărtat și pe Iane, care se băgase în viața ei mult prea mult. Nu doar că o însoțea peste tot, dar uneori, când Iane voia s-o îmbrățișeze, ca pe vremuri, simțea în umăr brațul acestei slugi.

Iar în ultimul an, după călătoria de la Stambul, între ei a crescut un perete de gheață.

*

Despina opri trăsura în poartă la Mărmănjica și-l trimise pe Arbănaș s-o scoată din casă.

— Nu e decât servitorul, coconiță! S-ar putea ca stăpână-sa să fie-n pădure!

— Cu atât mai bine! Du-te în casă și caută o carte cam așa de mare, îi arată ea dimensiunile, întinzând palma, cu coperți verzi, scrisă-n grecește!

Despina aștepta în trăsură, scrutând curtea năpădită de bălării, când îl văzu pe Mut venind către poartă. Cu toate că nu-l remarcase până atunci ori nu-l privise, i se părea cunoscut. Omul zâmbea spre ea, iar la intervale de timp se apleca respectuos, așteptând să-l bage în seamă.

— Unde este stăpână-ta?

Întrebarea ei pluti peste curte, pierzându-se-n Dâmbovița.

Mutu îi făcu semn că nu vorbea, dar îi arătă cu brațul către pădure. În mână avea o coajă de cartof din care mușcase. Despina nu știa ce să mai întrebe, iar omul nu se mișca.

Într-un târziu, Arbănașul se întoarse cu o carte, făcând-o să regrete cât așteptase.

— Nu e asta!

— Numai asta e verde, coconița Despina!

*

Iane sorbea gânditor din lichiorul de mentă, când Despina intră cu prudență în salon. După felul în care îi examina fața, își dădu seama că el știa câte sticle de afion golise în ultima săptămână. Era încă un bărbat elegant, cu gusturi alese. Chiar și în casă purta doar mătăsuri.

Deși de cele mai multe ori îi plăcea să se joace cu ea, ocolind subiectul, de data aceasta îi reteză orice suspiciune de la primele vorbe:

— Nu l-am omorât eu.

Părea sincer, dar viața o învățase că Iane putea să fie exact cum voia.

— Nici fratele meu!

Cuvintele Despinei pluteau agale, iar ea aștepta să-și facă efectul, aducând din beznă și acele lucrușoare aninate de ele.

— Atunci cine? Am auzit că l-au găsit în grădină. Poate a fost o moarte accidentală.

Amândoi știau că uneori Lambru era avântat. Poate că turcul scosese cuțitul... Despina îl lăsă să-și depene versiunea, apoi ceru un pahar, iar în secunda cât el îi arătă tipsia cu pahare curate, în acel timp cât își croi drumul, lăsă o mică pastilă în paharul lui Iane.

Își potrivi glasul, aducându-i aminte de timpurile frumoase pe când locuiau la Pavia, enumerând toate acele

fapte pe care, dacă ar fi fost cazul, Lambru le-ar fi făcut pentru el. Între ei crescură treptat amintirile nu prea vechi, în care turcul Ahmet ocupase un loc principal. Silueta lui, ca o frunză de crin, trecu fără grabă prin dreptul ferestrei, iar camera se umplu de tristețe.

— Gândește-te la consecințe, efendi! Dacă fratele meu e bănuț de ceva, nici pe tine nu te văd bine!

Apoi Iane își dădu seama de ce venise.

— Ce mi-ai pus în pahar, *chiralina*?

— Pilula de la Mărmănjica. Nu-ți face griji! O să stau lângă tine.

Primul lui gând zbură la un antidot, ea știa, de aceea îl împinse din nou pe divan, iar Iane își dădu seama că Arbănașul, care era umbra ei, se strecurase-n salon. Oftă și, îngropat în cuvinte, pe care Despina nu mai contenea să i le arunce, își făcu două cruci:

— Dacă mor, sper să plângi după mine!

Câteva clipe, Despina așteptă, privindu-l în ochi până când Iane începu să clipească. Abia atunci spuse cu un glas venit dintr-o suferință acută:

— Dacă vezi ceva despre mine, orice, să nu uiți!

Iane înclină fruntea și, cuprins de somn, se lungi pe divan.

N-a făcut nici spume la gură, cum se așteptase Despina, nici n-a dat ochii peste cap, cum i se întâmplase lui Lambru. După un ceas era la fel ca-nainte, mai odihnit și parcă mai vesel. Visase ziua în care avea să moară, peste zece ani, într-o duminică.

— Va fi o vară frumoasă, Despina! Înțelege? O să mor vara!

— Și criminalul? Cine l-a ucis pe Ahmet?

Mărmănjica era convinsă că Lambru îl răpise pe turc ca să facă experiențe pe el, iar printr-un noroc acesta își revenise și-o luase la fugă, ajungând până la urmă cu gâtul în gard. Într-un fel, se simțea legată de turc. Îl văzuse în piață viu, iar cuvintele lui, chiar dacă puține, o făceau să se lipească ușor de sufletul lui umilit. Dar și după Lambru îi părea rău, chiar și-așa, vinovat. N-ar fi vrut să ajungă la ocnă, unde și-l închipuia tăind cu târnăcopul la sare, slab, palid, zdrențuit și în cele din urmă hăcuit și făcut pastramă de ocnașii mai vechi. El era până acum singurul ei sprijin, omul pentru care căuta *sângele-dracului*. Ajunsă aici, își aminti de cartea Despinei, de întâlnirea din pădure, de Pantelimon Iorga. Se iubise cu el, asta era clar, apoi îl aruncase ca pe pantofii pe care se auzea că o dată pe lună îi ducea în fundul grădinii, de unde lumea care știa se bătea să pună mâna pe vreo pereche, ca s-o vândă la târg.

Toate astea nu erau de mirare, așa cum era faptul că Despina pomenise numele ierbii. Ce știa? Nu cumva își bătuse joc de căutările ei?! Cartea era scumpă, poate reușea să scoată pe ea niște bani, mai ales că avea deja un exemplar din *Iliada*, cu ilustrații și cu însemnările Doctorului, cu mult mai prețioasă în ochii ei, mai ales că, pe alocuri, acesta tradusese fragmente sau povestise câte un episod. Ce nevoie avea de un tom în grecește, când oricum nu știa limba asta?! Putea s-o cumpere vreun boier, ca s-o țină pe masă, de Paște. Mărmănjica răsfoi plictisită, iar ochii îi căzură pe o însemnare. Cineva subliniasă un cuvânt și scrisese pe marginea foii timpul verbal. Era o ediție școlară, probabil cea după care învățase însăși Despina, pe care și-o amintea venind de la dascălul grec, coborând din trăsură cu teancuri de cărți. Odată se opri

în piață, într-o mulțime de oameni care se holbau la un măgar chel. Era foarte tânără pe-atunci, dar tot înțepată. Purta un fes mic, făcut din mărgelă și mărginit cu dantelă de un verde persan.

Mărmănjica răsfoi cartea fără interes, iar când trecu de cântul al XII-lea, pe pagina cu litere împletite, descoperi o plantă presată. Floarea, firavă, cât o scânteie de mică, era roșie, iar în frunzele, ca niște inimioare rănite, tremurau cilișorii. După petale, întinse cu grijă, se vedea că cine-o presase era expert. Luă lupa și examinează nervurile care traversau frunza. Dacă era *sângele-dracului*? O grămadă de întrebări i se buluciră în minte, așa cum se întâmplă de multe ori când, după ce cauți o stradă mai multă vreme și-ți dai seama că te-ai învârtit pe lângă ea, lovit de regretul c-ai pierdut atât de mult timp, în loc să te bucuri, încerci să găsești cauzele ratării. Tot așa Mărmănjica numără în minte de câte ori trecuse pe lângă acea iarbă, pe care o cunoștea foarte bine. Nu se putea să fie atât de simplu, cu siguranță Despina făcuse o glumă. Prin lentilă, cupa florii părea încăpătoare, iar pe stamine tremura pulberea altei lumi. Nu-și putea lua ochii, iar mintea i se golise ca după un somn lung. O liniște fără cauză, fără origini coborî din tavan, iar în puful clipelor dilatate începură să curgă niște gânduri străine, întâmplări vechi, valuri, rămase în urma cuiva, fapte mici împachetate în fapte, plutind pe deasupra Gorganului, pe la ferestre, ca să intre apoi în creierul ei.

Lumea din spatele lumii i se arăta în sfârșit.

III

Povestea din spatele poveștii

1

Când era mic, în vremea, acum atât de îndepărtată, a vieții lui fericite, îi plăcea să bată cartierul de la un capăt la altul. N-avea prieteni, ci colinda singur. Îi plăcea să se joace mai ales în spatele unei brutării, unde fusese cândva o casă ajunsă ruină. Zidurile se mai țineau încă, însă acoperișul dispăruse de mult, iar peste tot în interiorul fostei case crescuseră iarba, tufe mari de cucută ori de turbare, copăcei țepoși și chiar un rug de mure, în care te puteai ascunde fără să fii găsit. Aerul era îmbibat cu mirosul de vatră pe care a ars pâinea, un miros de cenușă fierbinte și de sudoare de om. Când se gândește la fericire, acestea sunt primele lucruri care îi vin în minte, împletite cu bucuria de a fi singur, fără stăpâni.

Casa lor era mohorâtă și rece, mai ales după ce tatăl dispăruse în cel mai misterios mod. Era marinar, unul dintre cei mai buni, iar când ajungea acasă, parcă îl vede, un uriaș, cu fruntea înfășurată într-o basma neagră, peste care venea așezat șalul, împodobit cu un fir argintiu. Cum trecea pragul, îl lua în brațe, iar primele cuvinte pe care i le spunea erau în grecește. Își aduce aminte sabia proptită lângă ușă, flinta, pe care era scrijelit numele lui, și mai ales papucii, cu un ghemotoc de mătase în vârf.

Locuiau în marginea cartierului Büyük Dere, din Stambul, plin de greci bogătani, numai pentru că pe vremuri bunicul său dinspre mamă, un sârb, însurat cu o grecoaică, căpătase slujbe înalte. În schimb, tatăl, pe jumătate grec, se mândrea cu un bunic turc, mare slujbaș pe la Galibe Divan, unde nota numele celor veniți în audiență. Nu erau ei chiar fala cartierului, dar nici de aruncat nu erau. Lumea îi privea cu ochi buni, iar pe masa lor abureau mâncăruri alese.

Dar viața lui fericită s-a sfârșit într-o zi de octombrie, când galionul tatălui său s-a întors fără el. Unii ziceau c-ar fi fugit cu niște pirați, alții jurau c-a fost omorât într-o luptă, pe lângă Sardinia. Însă mai erau și guri care vorbeau despre galere, unde ar fi fost trimis pentru un act de indisciplină.

Aceasta s-a întâmplat în ziua lui Cassim Giuni, devenită pentru el zi de doliu. În fiecare an, pe 26 octombrie, când creștinii îl sărbătoresc pe Sfântul Dumitru, iar turcii pe Cassim Giuni, data la care au început toate nenorocirile lui, îi vine să se închidă în casă. Mai întâi, mama, o femeie posacă, a căzut într-un puț, pe când încerca să coboare în el o căldărușă cu lapte, ca s-o păstreze la rece. Veți spune c-a avut ghinion. Lucru însă destul de ciudat, trebuie să recunoașteți, această moarte accidentală s-a petrecut exact la un an, de când dispăruse marinarul, în aceeași fatidică zi a răzbunătorului Cassim Giuni.

Niște rude haine l-au dat lui Daltaban Ali Pașa, ca să-i fie de folos la orice-ar fi fost nevoie, moment în care a devenit Ahmet tutungiul, nume care i se potrivea foarte bine, ziceau stăpânii, întrucât era cam cu nasul pe sus. Avea 12 ani. Viața lui în casa lui Daltaban i s-a părut un infern. Dimineața se scula odată cu zorile ca să-i facă stăpânului cafeaua și micul dejun, să-i bătucească tutunul în narghilea și să-i pregătească toate uleiurile pentru masaj. Și să nu credeți că era ușor! Mai întâi aprindea focul,

dârdâind de frig, căci stăpânul nu era generos: în afară de cămașă și de niște papuci prăpădiți, nu primea nimic, ci trebuia să mai șparlească de pe la alți servitori, mai proști decât el. Punea apa la fiert, alerga în beci după uleiuri, le măsura cu atenție, să nu verse vreo picătură, așeza sticlulele pe tipsie, iar când, în fine, intra în odaia lui Daltaban, începea partea grea. Ahmet își scula stăpânul cu un pământul din pene de struț, parfumat cu ulei de lămâie, având grijă să tragă perdeaua puțin câte puțin, ca să nu-l sperie. Pașa dormea pe spate, iar de sub așternuturi i se ridica o movilă lănoasă.

Dar greul începea abia după trezire. Daltaban bombănea, pentru început, apoi, când își revenea de-a binelea, începea să-l ocărăască și, pentru că-l considera un câine necredincios, din *kiafir* nu-l scotea.

— Adu uleiul de smirnă și freacă-mă ușurel după urechi! Ai grijă, *kiafir*, să-mi lustruiești dinții bine! Ține lighenul sub bărbie, nu la mama dracu', m-ai înțeles? Cum vrei să mă clătesc cu apa asta rece ca gheața?! Du-te și adu alta, încălzită!

Ahmet alerga în vârfurile picioarelor, ca să nu-l enerveze mai tare. Amnarul îi tremura în mână, iar dintr-o ureche într-alta îi trecea un fir rece ca gheața. După ce aprindea în fine tutunul, pașa îi spunea cu voce mai blândă:

— Vino aici, *kiafir*, păcătosule, și ai grijă să nu mă muști! Că ți-ai mâncat fericirea!

Daltaban avea un ștremeleag roșu, pe care i-l lustruia bine, până când îi dădeau lapții, mai ales dimineța, când pașa era încă plin de faptele săvârșite în vise.

Viața în casă acestui pașă a fost începutul. Cu timpul, diminețile din dormitorul burtosului s-au decolorat ca pânzica ținută în soare, iar în mintea lui Ahmet au rămas doar papucii cu un moț de mătase.

Doi ani a stat la acest stăpân, iar într-o zi, înainte de revărsarea zorilor, a reușit să fugă de-acasă. Din nefericire

era chiar ziua ghinionistă, a lui Cassim Giuni, considerat în mod unanim dușmanul tuturor bolilor, sfânt milos și vindecător, dar nu și pentru Ahmet. Prin urmare, a fost prins după nici o săptămână de libertate, iar pașa, scârbit de o astfel de faptă infamă, l-a vândut la un harem de hadâmbi. Aici a dat de alt stăpân, un chefliu, cu o grămadă de prieteni, încât viața din casa lui Daltaban a început să arate ca o roză de mai. Câțiva ani buni și-a tăbăcit bine emoțiile și poponeața, însă tot i-a mai rămas o aripioară în suflet. Noptile și le petrecea printre bărbați plini de patimi, iar zilele printre eunuci, puși pe intrigi și pe șantaj. Într-o zi, stăpânul a plecat într-o călătorie, la Belgrad, și și-a luat și haremul cu el. Au început alte nopți de chiolhanuri și de frenetice frământări ale cărnii, nemai-contând decât scuturările unui mădular sau dulcelețile unor mâini parfumate. Dezmățul de câteva săptămâni l-a ținut minte ca pe-o noapte lungă și grea. Aici a înțeles că turcilor le fuseseră date plăcerile sexuale, pe câtă vreme Dumnezeu îi pricopsise pe creștini cu plăcerea beției. Cum se considera mai mult *kiafir* decât musulman, a descoperit că vinul, mai ales cel dulce, era păcatul lui preferat. Și, prinzând curaj, după câteva stacane de vin, a șters-o din nou. Dar, cum nu știa unde s-ar fi putut duce, a sfârșit într-un șanț de la marginea Belgradului, de unde, prinzându-l niște lefegii, l-au vândut la galere. Din *kiafir* batjocorit de stăpân, ajunsese *paizan*, condamnat pe viață să tragă la rame. Zece ani grei a trăit cu vâsla în palmă și cu biciul zbirului pe spinare. Au fost zile în care nu-și dorea decât moartea și zile în care nu se mângâia decât cu amintirea vinului din Belgrad.

Norocul lui a fost un incendiu. Corabia a luat foc de la o ghiulea, iar o parte din marinari au sărit în apă. Vâslașii au lăsat ramele, iar ultimul lucru pe care l-a ținut minte a fost zdrăngăneala zalelor în urletele din jur, iar, cum nu erau departe de coastă, la un moment dat s-au

izbit de ceva. S-a trezit ca o cârpă, cu lanțurile încă prinse de el. Corabia se făcuse țandări, iar în jur nu se vedeau marinari, nu mai rămăsese nici urmă de bice. Zile multe s-a târât pe o creastă de munte, până a dat de o gospodărie, iar, prin mila unui țăran, a scăpat de lanțuri și de semnul sclaviei, rămânând cu o cicatrice pe spate, ca o mușcătură de urs. Toată vara a muncit pentru omul care-l salvase, iar în toamnă, după ce-a trecut Cassim Giuni, și-a luat lumea-n cap. Era mai prudent, mai târșit. S-a înrolat marinar pe un galion de război, unde nu se poate plânge c-ar fi fost rău, ba, mai mult, perioada asta a fost și cea mai bună a lui, exceptând copilăria, desigur. A strâns ceva bani și poate c-ar fi reușit să-și facă și-un rost, dacă într-o zi n-ar fi dat de Lambru Băleanu.

2

Năucită, Mărmănjica lăsă lupa, închise cartea și-o luă la goană spre Cotroceni, îmboldindu-l pe Mut să nu lase hamul din mână. Calul tropăia zăpăcit, iar Mărmănjica trecea prin minte toate întâmplările care i se păreau importante, înțelegând foarte bine că viața unui străin, în multe privințe o viață de câine, ajunsese la ea dintr-un motiv care-avea legătură cu *sângele-dracului*.

Pe marginea bălții se răsuceau buruienile, verzi, sătule de soare, iar sub fiecare frunză pândeau mici făpturi, poate spiriduși, zâne ori măcar niște greieri netrebnici, dacă nu cumva joimărițele, de care se temea Doctorul. Draga mea Elencu, îi spunea el, nu există draci, nu există fantome, dar să te ferești de aburii otrăviți ai ierburilor de ape. Pe-aici, lumea le zice joimărițe, crezându-le duhuri ascunse pe sub tufele de pelin, pe lângă bălți și pe lângă fântâni, mici zâne care își așteaptă clipa de glorie, pe la prânz, în special joia, de unde și numele, clipă moștenită

de la Jove, stăpânul zilei de joi și zeul fulgerelor – marele Jupiter! Unii spun c-ar fi cât unghia de copil, înaripate și foarte agile, vânându-i pe visători, pe oamenii loviți de melancolie... Să nu crezi asta, Elencu! Sunt doar aburii otrăviți ai pădurii, de care, odată ce ți-au intrat în sânge, nu mai scapi, te urmăresc peste tot, așa cum mi s-a întâmplat mie! Dacă n-ar fi fost joimărițele astea, Elencu, alta era viața mea!

Mărmănjica privi în jur, răscolind prudent bălăriile. Nu se vedea nicio vietate, nu se simțea nicio răsuflare înveninată. Iarba-roșie, coada-calului, papură-pitică. Apoi, *ea!* Ciufulită puțin, cu flori mici, de un roșu intens. Părea plăpândă, lipsită de orice șansă. Primul impuls a fost s-o ducă la nas, dar, amintindu-și superstițiile, se mulțumi să înfigă o unghie. Frunza era apoasă, acoperită cu niște stropi fini, despre care Doctorul zicea că sunt roșii. Pe marginea ruptă se vedea seva, dar culoarea, cum sunt înșelătoare culorile, nu părea definită, ci mai degrabă se dilua ca o picătură de ceai căzută peste resturile unui dejun. Chiar și-așa, se gândi că merita studiată în tihnă. Umplu coșul, iar când se pregătea să plece, constată că de sus, poate de deasupra capului ei, venea un zgomot familiar, o respirație ritmică, ieșită prin niște nări care fornăiau. Nu se vedea nimeni, dar Mărmănjica simțea în creștet răsuflarea unui om invizibil. Apoi iarba de lângă ea începu să se culce. Un picior nevăzut se îndepărta fără grabă. Nu avea cum să se înșele. Pașii largi lăsau urme pe lângă baltă, iar când liniștea promitea să se reinstaleze în pustietatea pădurii, râsul cuiva răsună printre crengi.

— Îți place să fumezi, Mărmănjico?

Nu se vedea nimeni, nu-și dădea seama de unde se aude. Câteva hăhăituri mici se risipiră, stingându-se peste baltă. Omul înalt! Numai el putea să apară așa! Poate avea dreptate Doctorul: pădurea era otrăvită, iar aburii ei

te făceau să vezi demoni buzați ori să auzi cuvinte care nu existau.

Plină de gânduri, ieși din pădure. Mergea încet, ținând pe mână coșul cu plante. Trăsurica ei ponosită era la vedere, iar pe cărăruie venea cineva cunoscut – taingiu! Același fost taingiu care împărțea sarea și care fusese martor la dispariția morarului, dacă nu cumva chiar el îl ucisese și-l aruncase în râu. Acum era om bun la toate, destul de umil. Ca tot orașul, și Mărmănjica îl cunoștea. Primul ei gând a fost să-l ia la întrebări, mai mult ca să fie sigură că nu e și el o născocire a minții. Dar, bineînțeles, i-ar fi plăcut să știe ce se-ntâmplase în acea zi, mai ales că nu erau prea departe de moara cu pricina și-ar fi putut să-i arate tufa lângă care se topise morarul.

Dând cu ochii de Mărmănjica, taingiuul rămase pe loc. În viața lui nu mai văzuse o privire atât de războinică și nici măcar nu-și imaginase c-ar exista. Cu părul strâns într-o cârpă tărcată, fata arăta pentru el ca o viperă.

— Dumneata ești taingiuul care l-a văzut pe morar dispărând?

Bărbatul confirmă cu o mișcare înceată a capului. Era un om modest, îmbrăcat cu o ipingea tăiată deasupra genunchilor. Deși nu era o zi friguroasă, avea gluga trasă pe frunte. Mărmănjica nu-l slăbea din ochi, nu pentru că ar fi avut ceva cu el, ci pentru că nu putea să-și mai dezlipească privirea. Era electrizată, era prinsă de fața acestui bărbat care, la rândul său, părea să fi rămas ca o stană de piatră, fără reacții, fără să înțeleagă ce i se întâmplă. Din irisul pământiu, de dincolo de realitate, în mintea Mărmănjicăi începură să curgă fapte și fapte, necunoscute cuiva în afară de taingiu. Erau întâmplări ale unei vieți imprecise, imposibil de plasat în trecut sau în viitor. Pe aceeași cărare, poate vara, taingiuul mergea tăcut. Era singur, îngândurat. N-ar fi vrut să facă niciunul dintre lucrurile care urmau, iar dorința lui, care era plină de obstacole

și de vise, trecea treptat în creierul Mărmănjicăi, ca și cum toate faptele din viața de până atunci sau care urma, a acestui nefericit taingiu, ar fi fost în aceeași măsură și ale ei. Din partea opusă, pe aceeași cărare, venea Pantelimon – nu știa dacă în prezent sau într-un timp nenăscut încă. Zugravul era grav, iar părul îi flutura în vântul călduț, care nu putea să fie al iernii. În mână dreaptă ținea o pungă.

— Uite, ăștia sunt banii!

Taingiul îi numără tacticos. Nu erau mulți, vreo 60 de bani, pe care omul îi strecură în buzunar, iar Mărmănjica le simți greutatea, le auzi clincăitul firav. Bani noi.

— Prea bine, zugravule, n-ai nicio grijă din partea mea!

Cu toată bunăvoința taingiului, Pantelimon părea supărat:

— Pentru tine nu sunt zugrav! Sunt Pantelimon Iorga! Dacă tot te plătesc, măcar să-mi știi numele, nu-i așa?

În mintea lui Pantelimon, gândurile se încurcau, dintr-o nemulțumire cu mult mai veche. Nici un sfert din cei pe care îi pictase nu-i știau numele. Unii îl numeau *meșter*, alții îl știau de Pantelimon. Până s-o cunoască pe Despina, nici lui nu-i trecuse prin minte că numele era important. El era Pantelimon Iorga, cu amândouă numele lui, infundabil. Pantelimoni mai erau mulți, dar puțini dintre ei erau știuți și cu numele de familie, iar între aceștia, el singur era Iorga. Despina îi povestise despre un pictor venețian cu trei nume! Și-așa-l striga toată lumea. Îl chema Giovanni Antonio Canal, iar pe unde trecea, lumea striga după el! Numele lui era cunoscut prin orașele din Italia, încât și după moarte îl pomeneau, continuând să arunce banii pe picturile lui. Despina însăși avea un tablou atârnat în salon, iar de câte ori pomenea de el, spunea toate cele trei nume ale acelui pictor care putrezise de mult.

Mărmănjica ascultă gândurile lui Pantelimon cu toată uluirea de care era în stare, dorindu-și să vadă acel tablou, care în creierul lui Pantelimon începuse să prindă viață:

era o stradă largă, plină de lume. De unde știa zugravul cum arată salonul Despinei?

În mod straniu, silueta lui Pantelimon se stinse ca o flăcăruie de Paște. Taingiul făcea pași în alt peisaj. Lângă el era acum o căruță în care, ceva mai târziu, așeza gri-julu un balot. Mărmănjica ar fi vrut să știe despre ce era vorba, însă taingiul nu-i acordă atenție. Omul potrivea bagajul, un sul de preșuri, se pare, din care ieșeau tacticos doi pantofi. Mărmănjica făcu ochii mari. Dacă era un mort? Se apropie mult, într-un mod de neînțeles, ajungând lângă balotul suspect. Din valul cârpos se vedeau doi pantofi destul de familiari, niște încălțări fine, nici albaștri, nici verzi. Un bănuț de argint strălucea pe fiecare pantof. Țștia erau pantofii Despinei! Iar odată cu această descoperire îi veni în minte și ziua în care o așteptase să plece, lângă poarta lui Lambru. Se vedea pe sine proptită în baston, cu ochii înfipți în pantofii Despinei, îl vedea pe Arbănaș alergând spre trăsură. Era aceeași zi în care farmacistul a refuzat să-i cumpere alifiile, iar ceva mai târziu a dispărut Ciptoreanca. Ziua în care văzuse namila în fundul trăsorii. Ziua de toamnă.

— Ți-aș povesti, spuse taingiul, dar sunt cam grăbit, iar cuvintele lui o readuseră cu picioarele pe pământ.

Era iarăși în marginea Cotrocenilor, pe cărăruia care ducea spre trăsură. Mutu moțăia fără grijă, iar deasupra lui bâzâiau niște gâze.

Mărmănjica n-a dormit toată noaptea. Întâlnirea cu taingiul a fost în mod clar altceva decât ce trăise vreodată. Își dădea seama că se ridicase o parte din cortina care ascundea lumea, dar nu înțelegea rostul acestei dezvăluiri. Poate că Pantelimon îl plătise pe taingiu ca s-o omoare sau poate doar să ascundă cadavrul Despinei. Era supărat, se vedea. Aflase de nunta ei cu Scarlat Filipescu. În mod evident, intrase în casa Băleanu, văzuse tabloul și-o ucisese pe Despina în somn. Halucinant, aberant, imposibil. Era clar pentru oricine că Despina nu putea să rămână veșnic

iubita unui zugrav! Își aminti cum se uitau unul la altul lângă fântâna zidită și un regret ca un ac o străpunse în creier. Șaizeci de bani nu era totuși o sumă prea importantă. Numai dacă era un rest, o completare a unei plăți. Dar dacă banii n-aveau legătură cu moarta împachetată în preșuri? Aceste fapte erau aieveja, previziuni, lucruri care nici măcar nu se petrecuseră. Poate că *sângele-dracului* o făcea să viseze la niște întâmplări incredibile. Viața turcului, poveștile taingiului și, nu în ultimul rând, întâlnirea cu omul înalt erau într-un mod imprecis consecințele acelei flori pe care Despina i-o dăduse dintr-un motiv. N-o vedea făcând un act generos. Toată întâmplarea avea importanță doar pentru ea. Dacă era cineva care să dezlege misterele acelor viziuni aberante, persoana aceea nu putea fi decât Despina.

Masa din laborator era plină de plante secționate, iar pe o lamelă de sticlă se vedea o murdărie cleioasă. În contact cu aerul, seva din frunze, cărămizie la început, devenise de un roșu-închis. Doctorul avusese dreptate. Poate că în rădăcinile micii plante se mai păstra sămânța unei vietăți ancestrale – un drac tânăr, un vrăjitor imperfect. Și-apoi mai era și omul nevăzut din pădure. Intuiția îi spunea că nu putea să fie decât Năltărogu, care-o amenințase, un tâlhar, o stafie sau pur și simplu prietenul ghicitoarei. Anii petrecuți alături de Doctor îi întăriseră scepticismul. Nu existau fantome ori cai verzi invizibili! Cu atât mai puțin draci! Toate tainele au explicații până la urmă. Năltărogu găsisese cumva o metodă s-o sperie și aproape că reușise. Cuvintele lui sunau fără rost pentru ea. Nu știa că lumea îi spunea Mărmănjica, dar înțelesese că se referă la ea și c-o luase peste picior. Nu-i plăceau fumătorii. Și-atunci de ce-o întrebase despre fumat? Dar dacă planta se fuma? Uscată, presărată în narghilea...?

Când în sfârșit o cuprinse somnul, în București răsărea soarele de aprilie, alb, aproape lichid.

Iar în dimineața aceea orașul vuia, neliniștit de câte se întâmplaseră.

Pantelimon își lingea rănila sub privirea miloasă a cafe-giului, iar prin oraș lumea vorbea doar despre mâța popii Ambrozie, care, după ce devenise moștenitoarea stăpânului ei, își schimbase culoarea. Era ea, nimeni nu se îndoia de acest lucru, dar blana de tigru se făcuse albă, de înger. Doar pe cap rămăsese un petic din fosta blană, o pată care o lega de trecut.

Viața orașului se răsucea pe toate canalele ei, unele la vedere, cum era misterioasa trăsură roșie, iar altele ascunse în casele mahalalei și mai adânc, în acele zone secrete care există în orice oraș. Să nu-mi spunei că nu știi câte întâmplări tainice se petrec prin case, pe străzi dosnice ori prin grădini, ca să nu mai vorbim de păduri! Și, orice-ai face, este imposibil să știi toate întâmplările care stau la temelia măruntei istorii. Află fragmente, vezi doar câte ceva, uneori o mânecă sau doar urma unui papuc. Iar din puținul pe care îl știe, fiecare își face o lume și o impresie, uneori de nezdruccinat.

Pentru Manciu, transformarea pisicii era mai importantă decât turcul înjunghiat, pentru care nu-și bătea capul. Dacă ar fi fost cineva, să zicem, un trimis al sultanului, s-ar fi aflat în câteva ore. Dar mortul era neica nimeni, așa cum presimțea el, care mai văzuse multe la viața lui. În schimb, cu pisica se întâmplase ceva care merita cercetat.

În cancelarie ardea încă focul, deși vremea se încălzise. Căpitanul ridică fărâșul pentru cenușă, apoi, cu dexteritate, o stinghie anume din pardoseală. Cutia cu banii nu se afla la vedere, trebuia să bage mâna până la cot. Era o casetă de tablă, ruginită pe margini. Scoase capacul și zâmbi mulțumit. Înăuntru erau numai galbeni și arginți,

majoritatea bani noi. Manciu numără câteva monede, apoi ascunse din nou sîpetul, în care se afla bună parte din averea lui neştiută de nimeni.

Cancelaria era cea mai sigură încăpere, locul în care muncea şi de unde, în afară de el şi de servitor, nu avea nimeni cheie. În sertarele mesei ţinea pungile de mătase, cele mai multe albastre. Puşi în pungă, banii căpătau mai multă valoare, lucru pe care îl învăţase încă de pe vremea când era un biet cămăraş. Dacă stăpânii sunt oameni de neam, ai ce să-nveţi, iar viaţa este pe urmă cu mult mai uşoară. Or, stăpânul lui fusese Scarlat Filipescu. Când îl trimitea să ducă un cadou pentru cineva, îl sfătuia să aleagă şi punga.

— Dacă ai respect pentru om, îi dai o pungă de mătase, de preferinţă albastră. Cele roşii sunt pentru curve. La Palatul Domnesc ori la turci ai grijă să fie galbenă. Iar pungile de piele sunt pentru geambaşi, pentru plătit datorii.

Manciu ieşi din agie şi rămase pe scări. Arnăutul care păzea caii nu se vedea, aşa că fluieră scurt. În piaţă era mişcare, iar străzile duduiau de roţi şi potcoave. În sfârşit îi apărură calul şi-o luă la trap, printre coşurile cu ceapă, pe lângă panerele mari cu urzici.

Boierul Scarlat Filipescu îl aştepta în cerdac, pregătit, după cum arăta, să plece de-acasă, ceea ce însemna că întrevederea nu va fi lungă, aşa cum sperase. Manciu se ploconi cu toată convingerea, amintindu-şi de vremurile nu foarte îndepărtate, când fusese omul cel mai de încredere al acestui boier.

— Ce se mai petrece prin târg, căpitane?

— E bine, măritule! Pisica lui Ambrozie şi-a petrecut noaptea prin Rai, ca să-şi vadă stăpânul.

Scarlat zâmbi, ducându-şi spre buze arătătorul împodobit cu smarald.

— Şi turcul?

— Până acum n-a venit nimeni.

Manciu ar fi putut să întrebe ce-ar fi fost de făcut dacă farmacistul era găsit vinovat. Dar nu era atât de tâmpit. Dacă Scarlat Filipescu nu întreba însemna că toate lucrurile erau aranjate, poate că deja îi și plătise pe turci, iar lui i-ar fi plăcut să știe și cât îl costase, dar, bineînțeles, dacă ar fi deschis gura, agia ar fi avut în scurt timp un alt căpitan. Oricum, boierul schimbă subiectul.

— Cum îți merge afacerea?

Manciu băgă mâna sub haină și extrase punga albastră.

— Foarte bine, mărite boier, mulțumim prea plecat!

Lui Scarlat îi plăcu răspunsul, se vedea după cum i se luminează fața. Îi făcu semn să lase punga pe măsuta de lângă divan.

Apoi, potrivindu-și haina, împodobită cu blană de vidră, îi spuse cu bunăvoință:

— La nuntă să vii cu niște arnăuți dichisiți, șase-șapte. Voi o să fiți în coada alaiului.

Când ieși de la fostul stăpân, Manciu văzu de departe trăsura mitropolitului, aurită pe muchii, însoțită de niște soldătoi tolomaci. Un val de căldură îi cuprinse urechile. Preaînaltul prelat era, după el, un bărbat plin de ifose și mișel, genul care se ține de capul cuiva și nu se lasă până nu-l vede căzut. Plus că pleca urechea la niște guri demne de tot disprețul, între care și-a nenorocitei de ghicitoare. Manciu scuipă într-o parte și încălecă, plin de importanță.

4

Trăsura mitropolitului străbătu tot orașul, iar pe la prânz, când Mărmănjica abia se trezise, intră în Piața Gorgani. Zarva se întinse până în Brezoianu, iar mahalagiii alergară, sperând să pupe poala marelui popă. De la fereastră se vedea intrarea de pe Gorgan, unde niște sutane negre

fâlâiau în întâmpinarea trăsurii. Un arnăut așează scara îmbrăcată în catifea, iar Mărmănjica văzu coborând din trăsură un omuleț sprinten, plin de neliniști și de multe pretenții. Mitropolitul ridică instinctiv ochii, niște mărgele albastre, iar pentru un timp scurt rămase lipit de fereastra pe care privea Mărmănjica. Piața părea încremenită, iar de sub fruntea mitropolitului se deschideau petale albe de crin.

Viața ei, acea intensă zvârcolire din sânge, prinse însă o viteză nebună, iar în secunda următoare se îndreptă spre micuțul mitropolit, înlemnit pe scara trăsurii. Era încă la fereastră și totodată înainta, așa cum se întâmplă în vis, atingând ochii mitropolitului, trecând printre amintirile lui, ca la final să ajungă într-o casă, luminată de ferestre înalte, împodobită cu mobilă aurie. Pășea ușor dintr-o încăpere într-alta, iar la urmă a deschis ușa celei mai tainice încăperi, ceea ce o făcu să roșească. Patul alb părea înfășurat în dantele, din cauza unor perdele bogate, iar printre perne și cearșafuri pestrițe, Mărmănjica descoperi cu uimire fața ghicitoare care murise sau care, oricum, era dispărută de câteva luni.

Mitropolitul părea indignat, ceea ce-i săpase niște mici șanțuri deasupra sprâncenei.

— Eu nu înțeleg cum a putut el să intre în casă la tine! Înseamnă că ții ușa deschisă!

— Uite așa, foarte bine, prea iubitul meu! Cum ți-am spus de atâtea ori, el este stăpân peste toată mahalaua Gorgani. Intră unde poftește și la ce oră vrea! Deschide ușa caselor cu piciorul, iar unde nu poate, pune zdrăhonii s-o facă țândări! Are o îndrăzneală de palicar și ochi de zaraf bătrân, care dibuie orice ascunzătoare. Cum a intrat, s-a dus direct la sipet și-a înșfăcat toată agoniseala pe care-o aveam!

— Dar pe ce motiv?!

— Ți-am spus: pentru că taie și spânzură, fără frică de nimeni!

Ghicitoarea i se plângea mitropolitului de toate nelegiuirile pe care Manciul le comisesese, după părerea ei, un fel de tâlhar, ținut în brațe de Scarlat Filipescu, și, de bani mulți ce avea, nimeni nu-ndrăznea să se pună cu el.

Mărmănjica asculta ca prin vis, dar povestea căpitanului de la agie, pe care oricum nu-l plăcea, nu avea nicio importanță, prin comparație cu lucrurile care se petreceau chiar atunci sub privirile ei. Căci Mărmănjica nu văzuse până atunci un bărbat dezbrăcat, nici măcar un pișpirel cum îl considera pe mitropolit, care, în mod surprinzător pentru ea, părea cu mult mai impunător așa, cu un picior încordat peste șoldul spumos al ghicitoarei, și ea mai frumoasă decât o crezuse. Învăluită în părul de culoarea castanei, arăta ca o nimfă pictată pe coperta unei cărți. Ghicitoarea își trecea degetele peste fața mitropolitului, iar Mărmănjica simțea pe pielea ei toate plăcerile popii. Când ochii lui revărsau, la fiecare atingere, valuri de perle, și din ochii ei se rostogoleau lacrimi mari.

— O să-l chem la Mitropolie chiar mâine și îți făgăduiesc că n-o să mai auzi niciodată de el! În ostroavele Dunării o să-i putrezească ciolanul! Ai să vezi!

Pe măsură ce promitea astfel de fapte, din căldura cearșafului și din parfumul saltelei, i se ridica falnică bărbăția, căci puterea îi venea din cuvinte. Când promitea să-l pună pe Manciul cu botul pe labe, prin sângele lui se mișca țațos cocoșul. Ca toți oamenii, și el încălzea la piept acel puișor de lumină pe care îl lași să se plimbe prin lume cu unicul scop de a se ști că-i al tău!

Mărmănjica privea aiurită, mai ales că mitropolitul o încălecaser pe ghicitoare, micșorată ca prin minune, dar, cu toată impresia de realitate trăită, își dădu seama că se afla la fereastră, lângă Gorgan, și tresări după ce răsună goarna din foișorul cel mare al pieței. Crainicul strigă tare, ca să se audă până la Lacul lui Dura:

— Preasfântul nostru mitropolit a sosit la biserica din Gorgani!

Nu era obosită, nu se simțea ca după un efort, ci doar tulburată, cum nu mai fusese până atunci, căci Mărmănjica se ținuse departe de poftă și de păcate. O singură dată a simțit imboldul de a-și căuta norocul în lume, nu cu mult înainte de-a fi împlinit 20 de ani, când un bărbat o făcuse să sufere. Era un sticlar din Târgoviște, care venea o dată pe lună la București, încărcat cu sticlărie, pe care Doctorul o aprecia foarte mult, căci între toate cea mai curată și neînchipuit de subțire era pe-atunci sticla de Târgoviște, de un albastru care te făcea imediat să visezi. Sticlarul cu pricina modela niște șipuri după desenele Doctorului, care era foarte pedant, mai ales când venea vorba despre ambalajul elixirelor sale, pe care, nu mai știu dacă v-am spus, nu le-a încercat nimeni. Acest sticlar era un bărbat zvelt, poate cu câțiva ani mai mare ca Mărmănjica, foarte dichisit, mi-aduc aminte că purta un fes înalt, dintr-o stofă molatică, ceea ce-i dădea un aer exotic, făcându-l să semene cu panțării și cu husarii. Mărmănjica își însoțea unchiul de fiecare dată, iar după ce intrau în odaia sticlarului, ea rămânea lângă ușă, privindu-l pe acest băiat pe furiș, dar cu toată concentrarea de care era în stare. Cei doi vorbeau în șoaptă, nu se știe de ce, trecând sticlăria dintr-o mână într-alta, mici șipuri care păreau îndopate cu flori de cicoare.

— E fata dumitale? întrebasese odată sticlarul, iar Mărmănjica se făcuse ca o sfeclă roșie.

— O, nu! a răspuns evaziv Doctorul, care nu se lăuda niciodată cu Mărmănjica.

— Aha! răsuflă ușurat sticlarul. De-aia nu semănați.

Mărmănjica zâmbi, crezând că o laudă, pentru că nici ei nu-i plăcea cum arăta Doctorul. Dar imediat lucrurile se întoarseră pe partea cealaltă.

— Ce-are de se uită așa de crunt? E cumva bolnavă sau e slabă de minte...?

Cuvintele acestui sticlar, pe care ea îl privea ca pe un iubit, o loviră în plin. Dar nici răspunsul Doctorului n-a fost mai prejos:

— Așa e ea, seamănă cu ta-său, care era cam ceacâr.

Remarca era cu totul nedreaptă. Mărmănjica nu era o femeie urâtă. N-avea ochii încălecați sau ceva. Să nu credeți că era vreo muscă bolnavă! Avea acea privire care descurajează, un fel de a te privi cu toporul la brâu, cum se zice. Te intimida pur și simplu. Totuși, întâmplarea aceasta a băgat-o sub plapumă zile în șir. Nu voia să mănânce, nu voia decât să fie lăsată să moară. Dar, cum se întâmplă, până la urmă și-a pus iarăși hainele ponosite și-a plecat spre pădure, care era și singura ei alinare. Dacă n-ar fi existat Cotrocenii, ar fi stat toată ziua închisă în casă. Și, plimbându-se prin pădure, mai bine zis, târându-se prin încălcirea pădurii, realizează că nu putea să lase lucrurile așa. Și să știți că îi dau dreptate: când te rănește cineva, dacă taci, o mai iei o dată în barbă, iar în scurtă vreme ajungi ciuca bățăilor. Cum tocmai urcase pe tron un grec paranoic, obsedat de conspirații și de omoruri, Mărmănjica ticlui o scrisoare în nemțește pe care o strecură pe sub ușa sticlarului. Apoi trimise un denunț direct la Palat, prin care îl avertiza pe principe că sticlarul era mesagerul unui conspirator care-i pusese gând rău. Sticlarul a fost bătut câțva timp și, cu toate că nu putea să spună nici cine îi dăduse scrisoarea și nici cine era odiosul căruia trebuia să i-o ducă, și-a petrecut câțiva ani la ocnă, până când familia lui a reușit să-l răscumpere.

5

După „întâlnirea“ cu mitropolitul, Mărmănjica fu sigură că totul îi venea de la *sângele-dracului*. Nu era nevoie să prepare vreun elixir, ci era suficient să atingă acea

floare, mai mult chiar, până și cartea în care Despina presase iarba căpătase aceeași putere. Poate că sângele acelui drac inocent chiar supraviețuise cumva în sevele ierbii! Sau poate că în apropierea ei se producea o schimbare, ca atunci când arunci un strop de sare pe rană. Ceva explicabil sau ceva pe care mintea normală nu putea să-l pătrundă o făcea să ajungă șerpește în gânduri străine. Și nu în oricare gânduri: ale taingiului, ale mitropolitului. Plus Ahmet, mortul, ale cărui gânduri mai pluteau poate prin București, fără ca ea să știe dacă le va mai întâlni vreodată. Singura care cunoștea explicația era Despina. Altfel, de ce i-ar fi dat floarea? Cu siguranță și ea pătrunsese în cotloanele neguroase ale unor oameni străini. Poate că de-asta se despărțise de Pantelimon Iorga.

Mai întâi cercetă porțile, încercând să privească în curte. Casa Băleanu părea cuprinsă de liniște, ca și cum un somn lung ar fi căzut peste toți locatarii. Apoi își făcu un pic de curaj și lovi cu putere talanga. Știa că piețarii erau acum cu ochii pe ea. De la cafegiu și până în vale, la cazanele lui Macsim, toată lumea privea spre Mărmănjica, întrebându-se ce treabă putea să aibă cu boierul Băleanu. Mâna lovi din nou în talangă, iar o ușă scârțâi în străfundurile căsoiului. După ceva timp, în poartă apărură o slugă neagră-cărbune, care o întrebă din priviri ce poftea. Mărmănjica era derutată. Își închipuia că slugoii, mai ales cei cumpărați de prin târg, cum părea femeia de față, erau mai smeriți. Insultată de atitudinea slugii, o săgetă cu privirea, dar, culmea, femeia își arată dinții. Abia acum Mărmănjica văzu clar că sclava era importantă în casa Băleanu. În ochii ei trecură pe-ndelete nopțile înfocate din patul che-larului, darurile pe care acesta i le făcea, dar și bucuria de-a fi pus laba pe niște bani uitați într-un buzunar.

— O caut pe Despina Băleanu, spuse Mărmănjica, ridicând un pic vocea.

— Coconița nu este.

Mărmănjica încercă să afle când o găsește, însă sluga nu știa mare lucru. Despina nu dăduse pe-acasă din ziua în care îl arestaseră pe Lambru.

— E plecată din București?

— Nu știu, jupâneșica!

— Dacă nu-mi spui, își rotunji Mărmănjica buzele groase, să știi că te pârăsc pentru cei doi taleri...

— Ce taleri? șuieră servitoarea.

— Ția pe care i-ai luat din buzunarul coconiței Despina, două monede poleite cu argint.

Femeia era uluită:

— Asta a fost demult, jupânița! Anul trecut! Mi-am mâncat papara pentru acei bani!

După cum vorbea, părea sinceră.

— Mă refer la cele două monede din haina venețiană a coconiței Despina!

— Da, jupâneșico, ălea! Au fost demult, nu mai contează acum.

Mărmănjica plecă plină de emoții. Vasăzică, lucrurile pe care le vedea erau din trecut! Asta însemna că Despina murise deja! Iar Pantelimon, ca și taingiu! Știa! Putea să-l înștiințeze pe Manci. Dar ce să-i spună? Că Pantelimon îl plătise pe taingiu ca să-l scape de Despina Băleanu?! Dar de unde știa?! O s-o ia la întrebări, poate chiar o s-o scoată pe ea vinovată! Ar fi putut să pretindă că auzise din întâmplare! Dar n-ar fi crezut-o. De câte ori minte, se cunoaște de la o poștă. Manci o să vrea să știe mai multe, o s-o chema la agie... Cel mai bine era să vorbească direct cu Pantelimon, care continua să doarmă la cafegiu. De altfel, nici nu-ndrăznea să iasă pe timpul zilei, de frica măcelarilor, care l-ar fi luat din nou la bătaie.

La cafenea se vedea lume, iar dintre capetele prăvăli-așilor ieșea pălăria lumânărarului, ca o roată de car. De la primele cuvinte își dădu seama că-l plângeau pe peltic, în primul rând Tudorici, prietenul lui, devenit cu această

ocazie cel mai important om din mahala. Hainele pelticului au fost găsite lângă pădure, însă buzunarele erau goale, nici măcar mătăniile, de care nu se despărțea niciodată, nu mai erau. În plus, nimeni nu simțise mirosul morții. Disparația lui semăna cu a ghicitoarei, era de presupus că și pelticul pățise ceva. Poate că amândoi se aflau în același loc, pe mâna aceluiași monstru. Cei mai mulți se temeau c-a murit.

În acea seară, Mărmănjica a stat cu ochii lipiți de fereastră, presimțind că ucigașul pelticului nu putea să fie departe. După ce piața se goli, iar luminile se stinseseră prin mahala, dinspre Dâmbovița apăru alergând podarul Cocean. Omul ăsta, foarte amabil cu toată lumea, chiar dacă ziua meșterea pe la poduri, noaptea mișuna pe la chiramele. Or, acest mahalagiu se vedea clar că nu mergea pe-acolo să-și cheltuie banii, ci să pună osul la vreo treabă din casă.

Podarul căra un coș cu struguri, cam mare pentru puterile lui, probabil furat. În dreptul Gorganului făcu un popas și zâmbi, cu ochii ațintiți către cer. Îl vedea bine, iar, dacă ar fi vorbit, ar fi putut să-l audă. Cocean lăsă coșul, continuând să privească spre cer. Multă lume a luat-o razna, observă Mărmănjica, însă n-apucă să-și ducă gândul până la capăt. Coșul pe care podarul îl lăsase din mână începu să se ridice, vreo cinci-patru coți. Plutea deasupra pământului ca și cum ar fi fost aninat de ceva, cu toate că nu mai era nimeni în jur. Mâna lui Cocean stătea întinsă, ca la pomană, iar în palmă îi căzură doi bani. Mărmănjica încremeni în fereastră, privindu-l pe podar, care nu mai contenea să se ploconească, în timp ce coșul se depărtă ca un balon plutitor.

Ahmet! Stafia lui bântuia Bucureștiul. Ahmet umbla pe străzi noaptea, iar pe timpul zilei se furișa în pivnițe sau în case. Și, pe măsură ce se gândea la el, pașii turcului i

se strecurară în creier, mâinile, muncite de vâsle, îi atinseră tâmpla, iar visele lui, aflate pe moarte, se revărsară în cameră.

6

În Stambul, profețiile sunt interzise prin legea Coranului. Viitorul se află în mâinile lui Allah, iar ochii plini de urdori ai unui muritor n-au cum să bată până acolo. Dar profeții apar exact unde n-au voie, sunt ca pirul care crește în piatră seacă. Nu există cetate fără prooroci. Un mare ghicitor al vieților viitoare e un om gingaș, care învață de mic cum să te gâdile acolo unde îți place. Dintr-o privire îți vede slăbiciunile și-ți cunoaște cele mai ascunse dorințe. Un profet nu se grăbește niciodată să-ți spună dintr-o suflare ceea ce aștepti ca un câine legat. Dimpotrivă, îți arată efortul enorm pe care-l depune pentru fiecare cuvânt. Cu toate că nu proorocește decât faptele bune, e tot timpul jenat, ca și cum cine știe ce lucruri neplăcute ți-ar spune. Pentru oricine ajunge pe mâna unui profet, viața se împarte în două: înainte de el și după aceea, când începe cea mai îngustă bucată a ei, a marilor și desperate-lor așteptări. Un ghicitor vorbește puțin, cu pauze largi și multe plecăriuni, așa încât să-l ia în seamă stăpânii. Când pălăvrăgești sau te-arăți disponibil din prima, n-ai sorți de izbândă, nici la Stambul și nici în altă parte a lumii. Profetul deschide uși dosnice cu cea mai mare discreție, ca să aducă vești bune. Niciunul care se respectă nu anunță dezastre, iar, dacă s-ar întâmpla totuși să-i scape vreo vorbă, ar sfârși-o ca bietul Kislar. Acest blendărau a rămas în istorie pentru prezicerea făcută lui Çorlulu Ali Pașa, un om drept care-a iubit adevărul. Kislar i-a prevestit că în trei luni avea să-și piardă slujba și banii. Indignat de obraznicia proorocului, pașa a chemat gărzile, poruncind să-l

ducă pe neghiobul de Kislar direct la închisoarea Edikule. A stat acolo exact trei luni, iar în ziua în care paşa ar fi urmat să ajungă pe drumuri, Kislar a fost vândut la galere. Tocmai de aceea, când vine vorba de viitor, mai ales de al altuia, e mai bine să-ți ții gura și să-ți vezi dracului de treaba ta. Regulă de care Ahmet n-a ținut cont.

Începuse să facă demersuri pentru o prăvălie și, cum fusese tutungiu în casa primului său stăpân, se gândea să vândă tabac și cafea. Iar pentru aceasta își pusese toate speranțele în Kiel Mehemed Beg, un funcționar de la calemul Palatului. Îi mergea bine și-și făcuse ceva prieteni prin cartierele bune ale Stambulului, nu chiar printre negustori sau printre slujbașii de prim rang, dar adeseori putea fi găsit în casa lui Kiel Mehemed Beg, unde venea lume foarte pestriță, mai ales de prin Imperiu, mulți creștini. Cu toate că Ahmet nu se mai dădea grec în acea perioadă, ci turc get-beget, recunoștea că-i plăcea să intre în vorbă cu grecii, în special dacă erau neamuri mai subțiri, cu ceva carte, căci gusturile lui sexuale, formate pe vremea când slujea în harem, îl aduceau de cele mai multe ori în preajma unor astfel de oameni. Iar printre aceștia era un doctor care avea să-i deschidă ochii, arătându-i cum să câștige bani, în același timp petrecând în compania unor bărbați importanți.

Curând și-a dat seama că, datorită anilor petrecuți la galere, se bucura de ceva căutare. Unii dintre clienții săi cei mai buni îi spuneau Herakles, nume de care era foarte mândru, iar printre aceștia erau și niște valahi. De la prima întâlnire i se păruseră cam ciudați, doi bărbați foarte dichisiți, care cărau peste tot după ei o femeie, pe care inițial o considerase cam deranjată la creier. Cei trei nebuni veneau la Stambul o dată la două-trei luni și înspăimântau pe toată lumea prin petreceri grandioase și printr-un dez-măț pe care rareori îl găseai în vreun harem din Imperiu.

Aveau o casă în Terapia, cu pivniță largă, unde aduceau, cine știe de unde, vinuri și mai ales lichioruri care îți fac mintea să nu mai judece și gura să nu mai țină cont de nicio prudență.

Ahmet a petrecut multe nopți în casa din Terapia, amețit de alcool și aiurit de ierburile pe care le ardeau pe lângă ferestre, căci casa părea căptușită cu miresme înșelătoare și cu un fum subțire, pe care îl mai are încă în creier. Iar când și-l aduce aminte, simte și-o mână înfiptă între coapse și toate bucuriile cărnii de-atunci, mai doritoare pe vremea aia, când plutea ca o baclava într-un vas de sirop. De cele mai multe ori erau doar bărbații, unul mai bătrâior, care adormea pe la miezul nopții, și altul de vârsta lui Ahmet, poate mai tânăr, un bărbat cu ochi mari și cu o poftă de vorbă rar întâlnită. Acesta era Lambru Băleanu, de la care i se trăgeau și necazurile. Mai ales spre ziuă, când noaptea nici nu se terminase ca lumea, valahul era pus pe vorbă, iar subiectele lui preferate se legau de oameni sus-puși din Sтамbul, pe care pretindea că îi cunoscuse. Uneori apărea și femeia, sora lui Lambru, de-o eleganță care-ți tăia răsuflarea, îmbrăcată în mătăsuri și drapată cu perle, care erau și bijuteriile ei preferate. Avea tichii, cingători și colane din mii de mărgele, pe care Ahmet le echivala în minte cu pungi numeroase de galbeni. Ea a și fost singura femeie pe care a sărutat-o, la început, de dragul lui Lambru, pe care l-a iubit mai mult decât pe oricare bărbat, din șirul lung al celor care merita să nu fie uitați. Lambru era în sufletul lui, locuia în ființa sa dinăuntru. Chiar și-acum, după catastrofă, încă îi mai dau lacrimile, și nu acele lacrimi de regret, cât cele de jale, încât, dacă Lambru s-ar întoarce cumva spre el, ar uita imediat suferințele, iar carnea i-ar tremura iarăși ca la-nceput. Iar mai presus decât Lambru era Despina, despre care nu i-ar ajunge o viață să povestească.

Poate că, dacă și-ar fi ținut gura, ar mai fi fost și-acum împreună. Nu putea decât să blesteme noaptea în care l-a visat pe Kiel Mehemed Beg.

7

Mărmănjica vedea aieva toate aceste lucruri venite dintr-o minte străină, îl vedea pe Ahmet, mortul, plină de uluire, căci, spre deosebire de bărbatul cârpos pe care îl cunoscuse în fața măcelăriei, luat la întrebări de lumânăr, acest nou Ahmet, adus de *sângele-dracului*, o făcea să-și piardă hotărârea și planurile. Îl vedea răsucindu-se pe sub perdelele patului, îl vedea dezmiardat de Lambru și apoi de Despina, simțea în nări parfumurile și înțelegea patima din sângele fiecăruia. De la poarta ei și până în dreptul măcelăriei, mintea i se umplu de sânii botoși ai Despinei, iar pe tarabele precupeților creșteau, cărnoase, ștremeleaguri aburite de gurile arse de dor. Oriunde se uita, vedea răsucindu-se bărbați dezbrăcați, gata să-și dea sufletul doar ca să atingă altă piele de om. Iubești și vrei să fie al tău. Asta înțelesese, iar, și mai grav, zeci de mâini o căutau, exact cum și ea își lungea degetele, nu cele din carne, ci unele răsărite într-o zonă perfidă a minții, ca să prindă ceva din bunătățile vieții.

În fața măcelăriei se trezi dintr-un vis care îi lăsase bujori în obraz, dar și o altă perspectivă asupra lumii. Din cafenea ieșea nimeni altul decât Pantelimon, deținătorul multor răspunsuri, după cum credea ea. Bărbatul era grăbit și, cum tocmai trecea pe-acolo căruța de la cazane, se agăță în spatele ei. Mărmănjica urcă pe Gorgan, ca să vadă mai bine, iar nu după mult îl zări pe Pantelimon grăbindu-se parcă, pe drumul spre Cotroceni. Părăsise căruța și făcea niște pași largi spre pădure. Peste mahala treceau pale de vânt care aduceau cu ele mirosul de iarbă, iar din biserică se auzeau niște dondăneli de țârcovnic.

Mărmănjica îi făcu semn vizitiului să înhame mârtoaga.

La Cotroceni totul era înverzit, de la mărăciniș până în creasta copacilor. Îi spuse lui Mutu să rămână pe capra trăsorii și-și făcu loc printre crengile pline de frunze. Înainta greu, ca printr-un ciorap verde.

Drumul prin fosta vizuină de vulpe i se păru acum lung. Cu greu ieși în prima poiană și se uită după tufa de soc. De jur împrejur, printre ramuri și buruieni, scăpărau mici scânteii. *Sambucus nigra*, șopti cu prudență, ciulindu-și urechea ca să prindă o mișcare de șarpe. Peste tot era liniște. Semnele Doctorului nu se vedeau, niciun pom nu părea atins de mână de om. Pipăi scoarțele, alergă dintr-o parte într-alta. Era imposibil ca cineva să fi venit până aici ca să ia copacul cu totul și, chiar dacă ar fi făcut asta, tot ar fi rămas urme. O luă orbește printre tufele încâlcite, iar după un timp își dădu seama că nu mai știa unde era. Nu se auzea clopotul de la mânăstire, nu se zărea soarele. Cum s-ar spune, ajunsese într-un fund de pădure. Cu siguranță, Pantelimon era la fântână, iar dacă alergase așa spre Cotroceni, avea întâlnire. Poate că Despina nici nu murise, iar totul făcea parte din jocul lor.

Mărmănjica începu să lase semne pe unde trecea, încrustând copacii mai groși, cu toate că și aceștia erau încolăciți de vițe bătrâne și plini de vâsc, sugrumați din toate părțile de mărăcinoase, mai ales de tufe mari de turbare și de tecari tineri, ai căror ghimpi făceau și mai greu drumul. Joardele de răsură se răsuceau prin tufișuri, sfâșiind hainele, iar lama cuțitului își pierduse din ascuțime. De peste tot venea o răsuflare calduță, care o făcea să creadă că e urmărită. Apoi simți mireasma de mâl și de lintiță și-și făcu drum tăind fără milă crengile care îi astupau calea. Prin frunziș se vedea balta, poate era chiar balta ei, cea de lângă fântână.

De cum ieși, ochii îi căzură pe apă, deasupra căreia stătea nemișcat un cap de bărbat. Câteva clipe se priviră în tăcere, fiecare măsurând situația. Era un om tânăr, așa

i se păru, cu părul tuns scurt, încât, văzut de la distanță, părea o țeastă îmbrăcată în catifea. Din cauza asta și avea un aer străin. Poate că era vreun drumeț care făcuse greșeala să intre în pădure. El zâmbi primul, iar nu mult după aceea începu să vorbească, dându-i fiori, din cauza vocii groase.

— Iarăși ai intrat în pădure! Și – nu-mi spune! – precis ai nimerit aici din greșeală!

Mărmănjica tresări de la primul cuvânt. Bărbatul din baltă era Năltărogu. Și, pentru că o neliniște i se strecurase sub piele, îl luă la întrebări, rugându-se în gând să nu iasă din baltă.

— Ce faci aici, mai ales că apa trebuie să fie rece ca dracu'?

— Am scăpat ceva din greșeală, iar acum încerc să-l găsesc...

— Un inel?

Năltărogu râse, iar în creștetul capului i se ridică un moț rozaliu, ca un deget.

— Un inel de logodnă! completă el, dar, observându-i privirea, adăugă: Nu te uita așa, e doar un cucui.

Într-adevăr, umflătura din creștet semăna acum cu un bumb. Continua să țină cuțitul în mână și nu se mișcase din loc, cântărind încă situația.

— Te-am văzut zilele trecute cum te-ai făcut nevăzut. La cealaltă baltă, îți aduci aminte? Când ai zis ceva de fumat...

Mărmănjica prinsese curaj, simțea că începea să conducă discuția, așa că insistă.

— Cum faci?

Năltărogu hohoti, iar vocea lui groasă se răspândi în toată pădurea. Ceva îi spunea că nu era complet sănătos. Poate nici nu era om. Așa cum râdea cu ochii spre cer, părea venit de pe lumea cealaltă.

— De ce crezi că *eu* sunt invizibil? S-ar putea ca *tu* să nu mă poți vedea uneori.

Nu ştia ce să zică. La așa ceva nu se gândise. Un singur lucru aprecia la el până acum, că răspundea tuturor întrebărilor, chiar dacă nu lămuritor, măcar se străduia. Greu este cu cei care se supără ori pur și simplu îți cer de la-nceput să-i lași în pace. Atunci, legăturile se încurcă și în multe cazuri nu-ți rămâne decât să scoți sabia. Mărmănjica zâmbi, hotărând că era momentul să bage cuțitul în tașcă.

— Cum s-ar zice, s-ar putea să am vreun defect, nu-i așa?

— Și-ar fi o surpriză?

Deasupra ochiului avea un fel de linie argintie, ca o dără de melc.

— Și unde locuiești? continuă Mărmănjica.

De data asta nu-i mai răspunse. În tăcerea pădurii se auzeau niște stropi de apă alunecând pe frunzișul din jur, mai ales din mijlocul bălții, unde se înălța un fel de insulă de verdeață, o împletitură de viță sălbatică. În depărtare se zărea coroana unui copac.

— Cred că-ți dai seama că vreau să ies din apă și nu pot atâta timp cât tu te holbezi!

Observația lui o făcu să roșească, împotriva oricărei rațiuni. Mereu i se întâmpla așa, era un prim val de sânge care-i urca în obraz, apoi năvălea un puhoi la gândul că roșise.

Trebuia să-i spună că s-a rătăcit, dar, pentru că-i venea greu să se arate așa, fără apărare, mai întâi îi spuse că vrea s-ajungă la fântână, căuta o cale mai scurtă. Năltărogu începu să râdă, de data aceasta cu sâsâieli, care veneau mai degrabă din nas decât din rărunchi.

— Te-ai rătăcit, nu-i așa?!

Veni mai aproape de mal, îl vedea bine, avea niște ochi neobișnuit de blânzi, de un verde mălos. Totuși, din acești ochi nu curgea nicio întâmplare, *sângele-dracului* nu părea să aibă putere asupra lui.

— Cât de înalt ești? îl întrebă ea, amintindu-și de întâlnirea anterioară.

— Nu sunt foarte înalt, erai tu speriată în acea noapte, iar eu întârziaseam prosteste pe la fântână. Uite, dacă mergi pe marginea bălții, spre stânga, până la salcie, își mișcă el bărbia, acolo ai să vezi săgețile Doctorului și nu-ți rămâne decât să te ții după ele.

— Îl știi pe Doctor?

— L-am întâlnit de câteva ori.

Mărmănjica se îndoia. Poate că-l știa după nume.

— Și ghicitoarea? Tu ai ascuns-o în pădure?

Bărbatul clătină din cap, habar n-avea de ce se-ntâmplase cu Ciptoreanca. Părul îi arăta ca mușchiul pământului, scurt și des. Ar mai fi avut întrebări, dar îi spusese că vrea să iasă din apă, i se părea aiurea să mai tragă de timp.

— Unde-ți sunt hainele?

— De ce? Vrei să mi le furi?

— Ești nebun!

Mărmănjica grăbi pasul spre salcie, iar pe la jumătatea drumului întoarse capul. Năltărogu nu mai era în apă, nu se vedea nici pe mal. Poate se îmbrăca, ascuns prin tufișuri.

8

În seara de aprilie, Manciu tocmai oprise trăsura în fața prăvăliei unor lipscani, când o zări pe Mărmănjica. Dondăia pe lângă mârtoaga înhămată la jalnicul ei căruț, încercând să îmbuneze animalul, care se speriasse, pesemne. Vizitiul îl freca pe o crupă, privind în jur cu ochi speriați. Se vedea că niciunul nu mai călcase de mult pe acea stradă, care era cea mai aglomerată din București, iar acum își blestemau ceasul în care plecaseră de acasă. Lui Manciu îi era milă de Mărmănjica, pe care o considera dusă rău,

crezând sincer că, dacă n-ar fi avut uitătura aia de vrăjitoare, ar fi luat-o la chiramelele lui. Cu aceste gânduri în minte se apropie de ușa prăvăliei, iar pe sub eșarfele care fluturau pe obloane ochii lui se întâlniră pentru o clipă cu ochii de șarpe ai acestei fete ciudate.

*

Manciu! Abia atunci îl vedea cu adevărat. Era el un bărbat falnic, mai ales datorită uniformei, cu pieptar mătăsos, dar să-l vezi în pat de dantele, cu narghileaua lângă obraz, era deja altceva! Manciu avea mintea plină de femei dezbrăcate, una mai frumoasă ca alta, femei care și-ar fi dat bucuroase viața pentru scumpul lor căpitan, pe care îl considerau un fel de prinț al Gorganilor, în stare să le împlinească orice dorință, iar treptat, intrând în camerele luminate de felinare, trecând cu ochii pe deasupra divanelor ori răscolind lăzile ticsite cu rochii, realiză repede că Manciu era altul decât îl știa. Poate că avusese dreptate Ciptoreanca să-l pârască mitropolitului, poate chiar făcea tâlhăriile de care îl acuzase.

Manciu era stăpânul casei cu perdele roșii de lângă Podul Gorgani; o clădire cu multe camere, în care locuiau vreo cincisprezece chiramele frumoase, toate tinere și dispuse să contribuie la bunăstarea lui Manciu. Nu erau podărese ori femei care se învârt pe la hanuri. Chiramelele erau niște curve alese, de unde și numele, care le deosebea de scursurile mahalalei, crăcănate pe malul Dâmboviței ori prin bozăriile dimprejur. Înțelepte mai ceva ca un popă, educate la școli înalte, multe văduve sau chiar femei care pe timpul zilei duceau o viață normală, foste călugărițe ori fugite de la vreun harem cu pretenții, știau să învârtă cuvintele, să dea sfaturi, dar, mai presus de orice, știau să scoată dintr-un bărbat toate tristețile. Erau coconițe fără rang social și iubeau fericirea neprefăcută, singura

care contează până la urmă și care face să crească viteza sângelui și prețuirea de sine. O chiramelă face parte din viața ascunsă, ea însăși cunoscând toate secretele din oraș. Nu-și ridică poalele până când nu se apleacă bărbatul să-i pupe piciorul. Cu ea poți să vorbești despre destinele țării și despre noul principe. Nu rareori chiramelele pot să aranjeze lucruri pe care banii nu sunt în stare să le cumperi, iar cele din casa lui Manciu erau una și-una. Nimeni nu le văzuse pe timpul zilei. Niciun client nu știa ce făceau în viața reală. Niciuna nu era luată cu japca, mai mult, oricare dintre ele putea să plece oricând, dacă ar fi găsit un loc mai bun decât casa lui Manciu, prin care se perindau numai musafiri importanți, de la negustori putrezi de bani la ofițeri din garda domnească, beșlii, delii, turcaleți și greci din Fanar, bărbați cu dare de mână, galanți și iubitori de petreceri, iar până nu demult chiar și mitropolitul le călcase pragul, iar dacă n-ar fi fost Ciptoreanca, să-și bage coada, poate că și astăzi ar mai fi fost printre musafiri.

Ghicitoarea ocupa un loc însemnat în mintea lui Manciu și erau rare întâmplările fără ea. Fiind favorita lui, o trata ca pe un fel de prințesă a casei. Unsă cu toate alifiile lumii și încurcată cu mai-marii orașului, până și la Palat avea intrare! Nu exista niciun lucru pe lume pe care Ciptoreanca să nu-l poată avea. Cel puțin, așa credea Manciu. Unde nu răzbea cu prezicerile, aflate la mare preț în tot Bucureștiul, își făcea loc cu fustele, care aveau pe ele lipici. Dar treburile se stricaseră între ei după ce mitropolitul se lăsase prostit de vorbele șerpești ale ghicitoarei și, în mod neașteptat, se răzbunase pe el, socotind, poate cu dreptate, că bună parte din câștigul acelei case era al ei. Manciu n-a refuzat-o, numai că nu avea acești bani. Casa cerea cheltuieli pe măsură, între care rochii și alte găтели, fără de care afacerea n-ar fi mers. Ce bărbat se uită la o femeie în zdrențe? Poate să fie ruptă din rai!

Dac-o îmbraci în haine de servitoare, n-o să vrea nimeni să se culce cu ea! Ghicitoarea însă nu-l credea, bănuind că adunase bănet în anii din urmă. Și chiar adunase, nu se putea plânge, însă nu atât cât să-i împartă cu ea. Avea planul lui, să-și cumpere rang de spătar. Această dorință era pentru el scopul vieții. Un spătar nu era mare lucru. Viața lui nu s-ar fi schimbat prea mult. În esență, era vorba despre o hârtie care i-ar fi dat dreptul să poarte haine luxoase la sărbători. Se și vedea cu ișlic boieresc, cu papuci galbeni. Mai erau și alte beneficii, scutiri de taxe, de exemplu, dar, cum el nu avea afaceri la vedere, astea chiar nu contau. În schimb, rangul l-ar fi scos din tagma nemernicilor. El, care știa atât de bine să poarte o haină, într-un anterior boieresc i-ar fi făcut pe toți să-i pupe papucul! Și chiar știa să dea strălucire unei simple fermenale! Când era cămăraș, avea ceva al lui care impunea respect printre slugi. Poate ochii rotunzi, ca niște mere rostogolite pe o tîpsie, poate felul în care privea. Oricum, pe vremea aia nu conta fesul lui ponosit: lumea din casă îl saluta respectuos. Dar băgase de seamă că negustorii, nu mai vorbim de boieri, îl tratau ca pe-o slugă. Totuși, aceiași burtoși, înfășurați în blănuri și parfumați cu licori aduse de la capătul lumii, începuseră să se plece în fața lui după ce devenise căpitan de agie. Și nu era numai funcția, ci și haina, care impunea respect prin felul cum era aranjată. Nu era doar credința lui. Într-o zi, în amiaza mare auzise o voce. Asta n-o spusese la nimeni, era secretul lui, dar unul care conta foarte mult. Ieșise de la baia turcească și intenționa să încalcece calul, când a auzit în spate o voce groasă, de om închis în butoi:

— Așa, căpitane, se vede că știi să porți haina! Dac-ai avea rang boieresc, precis ai ajunge-n Divan!

Nu era nimeni. Nu avea idee cine vorbise. Poate era chiar îngerul lui, care îi știa toate gândurile și care îi

poruncise să se încreadă în dorințe și să-și cumpere rang de spătar.

Prin urmare, n-avea cum să dea aiurea venitul! Mai întâi își lua rangul, apoi i-ar fi făcut parte și ghicitoarei. În plus, nu toți banii erau ai lui, ci un sfert se duceau la Scarlat Filipescu, care ținea un ochi important asupra afacerii. Or, acest amănunt era secretul lui pe care nu putea să-l împartă cu nimeni!

Totul dură o secundă, atât cât Mărmănjica să afle o parte din viața secretă a căpitanului de agie, care în sinea lui o compătimea încă, fără motiv serios, i se păru ei, crezând că lui Manciu nu-i plăcea cum se uitase la el.

Pentru ea, întâmplarea n-avea valoare, căci gândurile îi erau la Despina, pe care o credea moartă. Nimeni n-o văzuse de-o săptămână și nici Lambru nu părea să mai fie acasă. Dacă ar fi fost cineva să știe de existența Despinei, acela nu putea fi decât Pantelimon Iorga, care îl plătise pe taingiu. Pe urmele lui venise până în Piața Lipscani, iar cât îl așteptase să iasă din prăvălie, se petrecu întâlnirea cu Manciu.

9

Mutu era abătut, căci, de când stăpână-sa se lăsase purtată de *sângele-dracului*, nu mai avusese ochi pentru el. Nici măcar în pădure nu-l mai lăsase să intre. Mai mult, își pierduse și preocuparea pentru comerțul lor profitabil, așa încât bucătăria era goală, iar Mutu nu mâncase de-o zi, ceea ce Mărmănjica știa foarte bine. Totuși, descoperirile pe care le făcuse îi încălzeau mintea, îndemnând-o să afle mai multe. Căci, pentru un om curios cum era Mărmănjica, nu există sfârșit. Orice descoperire ar face, orice mistere i s-ar dezvălui, va avea mereu o întrebare fără răspuns.

Când Pantelimon ieși în sfârșit din prăvălie, Mărmănjica îi căută ochii. Dar, în loc să intre în poveștile lui, așa cum se așteptase, acesta o privea uluit, cu acea uimire care electrizează, care te înrobește. Nu mă refer aici la împietrirea prostească, ci la mirarea care răspândește în jur strălucire, contaminându-te cu emoție, care te face pe moment să te crezi iubit. Pantelimon era luminos în acea după-amiază de primăvară, iar văzut de aproape, cum îl vedea Mărmănjica, părea parte din peisajul plin de viață și de dorințe. Strada zumzăia, căci ziua era pe sfârșite, iar lumea se gândea deja să se întoarcă acasă. În jur foșneau coșurile cu lăcrămioare și zdroncăneau căruțele cu miei și gânsaci, iar din când în când venea în valuri mirosul de usturoi verde, ca peste el să coboare în trombă aroma prăjiturilor calde și-a scorțișoarei. În foiala aceea, Pantelimon zâmbea cu tristețe, iar Mărmănjicăi îi curgeau lacrimile fără motiv. Abia acum înțelegea de ce se îndrăgostise Despina de el. În colțul gurii îi răsărise o stea, iar ochii răspândeau o pulbere aurie, care n-o lăsa să privească în mintea lui. Pantelimon era închis pentru ea.

— Acum, că Despina e moartă, se adună în sfârșit, poate c-o să te întorci la familie...

Pantelimon era derutat, se uita la ea ca și cum ar fi văzut un câine vorbind. Apoi izbucni.

— E moartă?! Știam eu! Unde este? De unde-ai aflat?

— Tu știi cel mai bine! Nu de-aia l-ai plătit pe taingiu, să te scape de ea?

— Ce vorbești? Care taingiu? Mai bine spune-mi unde-i Despina!

Așa enervat părea și mai tânăr, și mai plăpând.

— Te-am văzut când i-ai dat 60 de bani taingiului!!!

— Ah, taingiul! Da, i-am dat niște bani.

— Pentru?

— Mi-aduce vopsele de la Galați!

— Dar după aceea am văzut-o pe Despina înfășurată în preșuri, în căruța acestui matuf...

— Îl omor! De unde știi că era ea?

Mărmănjica înlemnise. Pantelimon nu era decât un băiat deșirat, cu o gură cam largă. Nu părea în stare să omoare pe nimeni. Se înșelase și nu-i mai venea să povestească.

— Era ea, spuse cu voce mai moale. Am cunoscut-o după pantofi...

Ar fi vrut să-l mai întrebe ceva, dar Pantelimon sărise deja în căruță.

10

Se simțise trădat. De zile lungi, prefăcute în săptămâna cea mai neagră a vieții lui, nu fusese cu putință să mai dea de Despina. Se evaporase, o înghițise pământul sau nu-l mai iubea. Poarta din spatele casei era păzită, iar la ferestre nu se mai arăta nimeni. Nici măcar arnăutul nu se vedea prin curte.

Îl făcuse să plece de-acasă, să-și lase familia, iar după aceea îi întorsese spatele, lăsându-l să se facă de râs. Nu-l credea nimeni că, pentru câteva luni, fusese iubitul secret al acelei femei, dorită de bărbați importanți și visată de toți ceilalți, între care și de el, ajuns peste noapte doar un prost cu mintea plină de fuste. Nu mai picta, iar mahalagiii își pierduseră orice respect pentru el. Zilele fericite, pe când era stăpânul celui mai râvnit zid, se topiseră fără urmă. Acum era doar un nenorocit fără căpătâi. Și-ar fi suportat batjocura lor, dacă Despina ar fi ieșit la fereastră. Mai întâi o crezuse bolnavă. Apoi îi trecuse prin minte c-a plecat la Verona. Dar acestea erau doar speranțe de bărbat părăsit.

Prin mahala începu să circule zvonul că Despina s-ar fi logodit cu boierul Scarlat, pe care Pantelimon îl ura într-atâta, încât nopțile își făcea planuri cum să-l omoare și să scape de el. Niciodată nu-l plăcuse, nici chiar cu ani

în urmă, când n-avea vreun dinte împotriva lui. Văzându-l cum se legăna la fereastra trăsurii, i se părea un om prefăcut, din categoria celor pe care n-ai niciun motiv să ți-i faci prieteni și care nu sunt demni să-ți devină dușmani. Era un om șters, cu mânuși de cucoane și gulere care îi acopereau jumătate de față, încât, dacă l-ar fi pus cineva să-i facă portretul, ar fi desenat o bufniță cuibărită într-o blană de vulpe. Dacă Despina era hotărâtă să-l schimbe cu Scarlat Filipescu, o vedea văduvă imediat după nuntă!

Dar întâlnirea cu Mărmănica îi deschidea altă ușă: dacă Despina era moartă? Dacă într-adevăr nenorocitul de taingiu o omorâse la comanda cuiva? Dar de ce-ar fi vrut și mai ales cine îi dorea moartea, încât să plătească un criminal? Nu era nimeni care s-o urască pe Despina Băleanu! În afară poate de... familia lui. Dar dacă frații săi îl plătiseră pe taingiu? Acest lucru i se părea imposibil. Dacă era cineva care-o voia moartă, acela nu putea fi decât Filipescu, pe care probabil Despina îl refuzase. Pantelimon își strânse părul într-o batistă și, cu toată hotărârea care-i fierbea în vine, lovi cu piciorul un câine și smulse din țâțâni ușa casei.

Taingiul stătea la masă, aplecat peste o strachină cu pește prăjit. Când îl văzu pe Pantelimon în ușă, încremeni ca o șopârlă la soare.

— Ce-ai făcut cu ea, criminalule?

Taingiul, care avea pe conștiință multe, din prudență tăcu, dar, văzându-l pe Pantelimon că se apropie și vrea să-l înșface de gât, din două mișcări puse mâna pe flintă, pe care o ținea întotdeauna lângă el.

— Cine te-a plătit s-o omori?

Vocea lui Pantelimon era acum slabă, pușca o înmuiase. Prinzând schimbarea, taingiul încercă să clarifice situația:

— Despre cine vorbești, zugravule?

— Despre Despina! Ai omorât-o pe Despina Băleanu!

Taingiul lăsă imediat flinta și spuse cu toată sinceritatea:

— Pe coconița Despina?! Nici mort! Ce treabă să am eu cu fata boierului nostru?!

— Te-a văzut Mărmănjica!

Taingiul se destinsese total.

— Fata aia nu e în treaba ei! Toată lumea știe ce-i poate pielea! Dacă mă crezi, am văzut-o de multe ori ieșind din Cotroceni noaptea! Aia nu e fată, Pantelimoane! E un fel de câine pe care l-a gonit stăpânul de-acasă!

Exact așa gândea și Pantelimon. Totuși, sperietoarea aia îi dăduse detalii.

— Zicea că te-a văzut cu pantofii ei...

Pe taingiu îl pufni râsul.

— Hai, nene, cum crezi balivernele astea? Cum să m-ating eu de pantofii coconiței Despina! Am auzit prin târg că tu plângi după ea, dar, zău, crede-mă, cine s-ar apropia de femeia aia? Nu-ți dai seama ce ți-ar face boierul Băleanu?! Crezi c-aș îndrăzni să pun eu mâna pe pantofii ei? Ori tu? Sau oricine altcineva?

Pantelimon se gândi la nopțile petrecute în dormitorul Despinei, încercând să-și amintească dacă îi văzuse vreodată pantofii.

Norii grei se risipiseră, iar taingiul ținea deja în mână o sticlă de țuică. Din grădini se auzeau câinii, iar în camera mică plutea încă mirosul de pește prăjit. Pantelimon se lăsă moale pe scaun. Dar n-apucară să dea paharul pe gât. De afară se auzi lătratul, iar în depărtare se ridică un urlet de lup.

Peste București se răspândea în valuri mirosul crud care anunța încă o moarte. Pădurea Cotroceni mai mâncase un om. Pantelimon se repezi afară cu o presimțire în suflet. Din curți se auzeau glasuri. Iuți pasul până la drumul care duce spre Cotroceni, când din față îl izbi lumina unei trăsurii. Dinspre pădure venea alene un cupeu roșu, care parcă își dăduse întâlnire cu el.

Mărmănjica se îndură și câteva zile colindară prin pădure după mâncare, ceea ce pe Mutu îl înveseli mult. Frunzele foșneau, iar din depărtări se auzeau glasuri. Apoi alte zile jupuiră iepuri și vulpi. Cel mai bine se vindea blănița de vidră, apoi cea de vulpe și de răs, dar râși nu văzuseră decât foarte rar. În capcanele Mărmănjicăi de cele mai multe ori cădeau iepuri. Venea Paștele și se vindeau și iepurii bine, în special la ospătăriile de prin centru. Viața lor se învârtea pe la fântâna zidită, despre care se zice c-ar fi făcut-o un prinț în urmă cu o grămadă de ani. Între fântână și baltă era poate cel mai liniștit loc din tot Cotroceniul, singurul om care mai bântuia pe acolo fiind Lecu, la fel de tăcut ca întotdeauna.

Mărmănjica încercă să se întoarcă la balta cealaltă, care nu putea fi prea departe, dar n-ar fi vrut să se-ntâlnească iarăși cu Năltărogu. Nu acum, de fapt, pentru că, după experiențele ei din urmă, căpătase alte măsuri ale vieții. În primul rând, începuse să se privească în oglindă. Știa foarte bine cum arată, însă niciodată nu avusese părere mai proastă decât acum. Își dădea seama că e cam șleampătă, mai ales prin comparație cu femeile din casa lui Manciu, și-ar fi vrut să remedieze câte ceva, iar în ascuns se gândea chiar la o pălărie, ca a lui Tudorici, deși n-ar fi îndrăznit niciodată s-o poarte.

După ce Mutu vându din blănuri, Mărmănjica își comandă o rochie, tocmai în cealaltă parte a orașului, la un croitor turc. Acesta n-avea s-o mai uite vreodată, fiind cea mai caraghioasă rochie pe care o cususe în viața lui. În primul rând, Mărmănjica a ales o pânză de draperii, un fel de cit, cu flori roz, ceea ce croitorul acceptă greu. Apoi l-a pus să urmărească întocmai un model desenat de ea, o rochie ca o traistă, până la glezne, cu un nasture foarte

mare pe piept, pe care fu nevoit să-l confecționeze dintr-un carton îmbrăcat în mătase. Cum a terminat, a împachetat-o imediat, ca să nu dea nimeni cu ochii de ea și să-i scadă prestigiul pe care credea că-l are printre vecini.

În zilele Paștelui, îmbrăcată cu noua rochie, care costase o căruță de bani, se privi în oglindă, iar din apele ei momitoare veni un impuls îndrăzneț și, în sfârșit, renunță la căciulă în favoarea unei eșarfe legate prin păr, răsucite șerpește, în așa fel încât o buclă îi cădea artistic, acoperindu-i jumătate din frunte. Nu era Despina Băleanu, dar arăta măcar ca o fată de precupeț, dacă nu cumva ca una dintre acele străine pe care le vedeai călătorind în trăsuri luxoase. Dacă nu i s-ar fi părut penibil, ar fi adăugat și un șirag de mărgele. Dar când schimbi hainele nu e ușor, și se pare că sari în ochi, că râde lumea de tine. Iar gândul c-ai putea să semeni cu o curcă-mpăiată te face să arăți și mai prost, căci asta-i cu hainele: nu doar calitatea contează, ci mai ales ce gândește stăpânul lor despre ele. Iar în Gorgani erau câțiva oameni care știau să arate prin haine niște vise frumoase, care deveneau imediat și visele celorlalți. În primul rând, Macsim, țuicarul, purta niște anterie care cădeau boierește, nu atât datorită calității, cât nuanțelor potrivite, niște țesături aduse de la Brăila, în toate culorile toamnei. Și avea croitorul lui, care știa să le taie exact deasupra gleznei, ceea ce-l făcea să pară mai înalt și mai zvelt. Toate hainele îi veneau bine. În schimb, Tudorici, cu pălăria lui mare, te făcea mai degrabă să râzi, pentru că la fiecare mișcare avea grijă să-și atingă pleșca ori mai avea obiceiul să se uite pe sub boruri, ca și cum ar fi vrut să se asigure că-l vezi bine. Pălăria era autorul adevărat al faptelor sale.

Odată cu noile haine, Mărmănșica își schimbase și uitătura, care, pe lângă înclinația ei analitică, mai căpătă și un strop de obrăznicie, dar și o licărire de dor. În mod neașteptat pentru ea, într-o noapte îl visă pe Lambru

Blăleanu, iar în zilele următoare realizează că voia să-l vadă. Dintre întâlnirile lor, una singură îi revenea tot mai des în minte, îl vedea în trăsură, la ușa ei. Dar în spatele acestei amintiri proaspete se aflau și poveștile lui Ahmet, împingând-o parșiv să se gândească la gâtul turcului, la coapsele pline, la buzele rănite de sărutări. Nu putea să-l mai separe de turc. Când ți se mișcă animalul din sânge, cuvintele frumoase se sting. Nimic viu nu exista în fostul lambru, a cărui față aproape că i se ștersese din minte. În schimb, pulpele scurte ori glezna îi stăteau bine înfipite în creier și, cu toate că i se păreau oribile, nu se putea abține să se gândească la ele. Iar odată cu asta o ajungea un parfum de pepene roșu, de fruct care țipă să muști din el.

În ciuda acestor gânduri, căutările ei nu încetară. Ajunsese să-și aleagă faptele pe care voia să le știe, căci, dacă o cuprindea îndoiala, observase că se putea desprinde cu ușurință de orice poveste. În noua ei rochie, peste care nu purta decât o mantiluță subțire, cu buzunarele pline de *sângele-dracului*, cobora din trăsurica ei, șubredă, ca și cum ar fi fost un cupeu aurit. Și-apoi cutreiera străzile printre oameni, citindu-le gândurile dintr-o privire, chiar mai mult, ajunsese să înțeleagă care erau de fapt marii jucători de pe scena orașului. Iar după multe plimbări, după ce trecuse prin sute de minți, își dădu seama că una dintre cele mai importante persoane din târg era ghicitoarea. Nu găsisese mahalagiu prin creierul căruia să nu fi trecut Ciptoreanca, nu exista om care să nu fi avut de-a face cu ea. Cei mai mulți îi doreau moartea, așa cum i-o dorea Manciu, iar dintre aceștia, mulți se și gândiseră în detaliu: unii o voiau spânzurată sau trasă în țeapă, iar alții visau s-o jupoaie de vie. Dar ce făcuse femeia asta, de supăraseră atâta lume? Cartierul i se arăta altfel acum, înțelegând că sufletul lui nu bătea în cafenea, la Mărin, așa cum crezuse, și nici la biserica din vârful Gorganului.

Toate faptele însemnate se petreceau în casa lui Manciu, la chiramele, printre șaluri și fuste, unde își începuse ascensiunea și ghicitoarea.

În acte se numea Chița Ciptoreanca, nume pe care îl moștenise de cinci generații, de pe când ai ei erau sclavi la un boier din Craiova. Ea a fost primul om liber din neamul ei, libertate pe care și-o câștigase cu bani și cu cinci martori de rang înalt, între care și Manciu, „cheia” eliberării ei și într-un fel omul căruia îi schimbase planurile și viața. Pe-atunci, el era doar chelarul lui Scarlat Filipescu și, trimițându-l boierul c-o treabă pe la moșiile lui din zona Craiovei, așa cum se întâmplă în romane, îl sârșise în față o fată. Ciptoreanca știa multe de pe la bunicile și mătușile ei, toate neamuri de vrăjitoare, care se lăudau că veniseră din Egipt, de unde și numele. Și aici aș face o paranteză, ca să vă spun că și eu am dat peste o Ciptoreancă odată. Nu mă-ntind, ca să nu vă supăr, ci voiam să știți că această femeie, plină de ascunzișuri, în privința rădăcinilor vechi spunea adevărul.

— Coconașule, a început ea, dacă vrei cumva să știi de unde îți vine norocul, îți spun sigur că n-are legătură cu treaba pe care o faci în curțile lui Scarlat Filipescu!

Manciu a rămas cu ochii căscați de mirare și, cum era din fire cam visător, a crezut că are darul ghicitului, rămânând să asculte până la capăt, iar de aici i s-au tras toate — și norocul, dar și zilele fripte pe care i le-a făcut Ciptoreanca.

Deși nu se poate spune că nu avea și un dram de previziune, în cele mai multe cazuri culegea informații pe care știa să le folosească la timp. Multă lume află secretele altora, fie voit, fie din întâmplare, dar nu știe când și cum să le valorifice. Or, Ciptoreanca avea darul ăsta, unii ar spune un fel de instinct, o îndrăzneală pe care o au eroii și oamenii fără obraz. Pe cei mai tâmpiți îi împingea în belele, pe baza marilor lor ambiții, iar pe bătoși îi lega,

bălgându-le un ghimpe în creier. Unora le lua lucrurile de preț și-i făcea apoi să-i pupe picioarele, numai ca să le capete înapoi. Dar marele ei succes era dat de faptul că toată lumea o credea ghicitoare. Ce om n-ar vrea să afle ce-l așteaptă în viață, care-i va fi perechea ori când va veni clipa să-și întindă copita în pulberea drumului?! Ca orice maestru, ghicitoarea nu întârzia prea mult într-o afacere, de unde și multele patimi din care se hrăneau visele criminale.

Prima ei cucerire de răsunet a fost un grec care tocmai urcase pe tronul țării, nici nu mai știu cum îl chema, pentru că în acele vremuri, acum șterse deja, conducătorii se schimbau des, mai ales cei fanarioți, care-și cumpărau tronul pentru perioade scurte, de maxim doi ani. În cel de-al treilea se și împutea treaba, iar alt grec, mai coios, făcea rost de parale și găsea un funcționar pe la palatul sultanului ca să-l urce pe tron. Ciptoreanca a făcut pe dracu-n patru și-a intrat la marele bal prin care fanariotul își serba venirea la București. Nu i-a trebuit mult, căci ochii acestei femei adăposteau chemări pe care nu puteai să le uiți, nici măcar dacă erai pe tronul Valahiei și aveai la picioare tot Bucureștiul. Și peste cine mai domnea omul ăsta după ce ghicitoarea i se uitase în ochi?! Nu e asta iubirea? Îți intră o picătură în sânge și ești gata să-ți dai și viața. După nici o lună, grecul era al ei. Ciptoreanca nu era o femeie ușoară, nu s-a mulțumit cu huzurul de la palat și nici cu sipetele de bijuterii, ci a dat drumul poruncilor, hotărând tot ce e mai dulce în viață: scutiri de taxe, slujbe grăsane, cadouri și recompense domnești. Iar grecul nu zicea nu, era gata să facă pod peste Dunăre. Nu dormea fără ea, nu respira fără să-i simtă carnea în preajmă. Era legat, era orb și hotărât mai bine să se sinucidă decât s-o piardă. Se zice că asta nu e iubire, ci doar pasiune, o legătură organică, unii îi spun de-a dreptul *kimie*, un magnet de care nu scapi, decât

rupând-o la fugă. Dar, chiar și-așa, tot parte a iubirii rămâne, care rupe carnea pe dinăuntru, ca uraganul, iar pe unde trece nu mai poate fi reparat. Ce era în mintea acestui grec care se epuizase muncind să pună mâna pe tron? Ajunsese la limită, până aici putuse să meargă, se târâse cu sacrificii până la castron, ca să constate că nu era pe măsura lui, nu era de ajuns pentru visele lui grandioase. De cele mai multe ori, castronul dorit e înșelător, încărcat cu dezamăgiri. Iar iubirile se înmulțesc cel mai bine pe această margine de castron. Nu contează fericirea de-a fi împreună, ci suferința de-a fi refuzat.

Cum o astfel de poveste nu putea să aibă un sfârșit suportabil, grecul a dispărut. Într-o dimineață de iarnă, ghicitoarea a găsit patul gol, a atins cu tălpile catifeaua podelei și-a descoperit lângă pat o grămăjoară de spumă, care era cămașa fostului domn.

Cu mult înainte de această poveste, la prima lor întâlnire din Craiova, Manciu și-a dat seama de valoarea pe care-o avea ghicitoarea, iar ea de capacitatea lui de-a o scoate de sub robie. Totul a mers ca la carte.

— Dacă mă cumperi doar pentru matale, i-a spus Ciptoreanca, vei avea parte de o viață mai bună, dar care nu e decât un oscior din marele ospăț la care ai putea să iei parte, dacă ai pune umărul să mă răscumperi, făcând din mine un om liber! Gândește-te, coconașule! Pune alături ceea ce faci acum pentru Scarlat Filipescu, așa, ca slugă, și ceea ce-ai face dacă, să zicem, dumnealui te-ar pune căpitan de agie!

Între ei s-a lăsat o tăcere, un timp de gândire care l-a ajutat pe Manciu să-și recapete mintea.

— Glumești, gheroaico! Nu merg lucrurile așa! Un che-lar nu ajunge șef peste arnăuții domnești! Niciodată!

— Și dacă eu te ajut acum pe dumneata, o să fii om de cuvânt? O să-mi plătești răscumpărarea, cât o fi ea?

Ea avea în momentul acela aproape 18 ani, iar el trecuse binișor de 20. Cu toată această diferență de vârstă, nu-i dăduse niciodată prin cap să ajungă șef la agie. Ciptoreanca s-a ținut de cuvânt, învățându-l pe Manciu ce cuvinte meșteșugite să-i spună stăpânului său. Dar, pentru că știa că el nu are încredere doar în vorbe, i-a dat o sticlă.

— Înainte să-i spui ce ți-am zis, să te dai cu licoarea asta pe față, sfințită la șapte biserici și descântată de mine!

Vorbele ei au fost ca o cheie de aur. Mai ales că nici nu era greu, căci i se dusesse vestea lui Scarlat Filipescu de om generos, în stare să facă multe pentru cei care-i erau devotați. Iar când îți plătești datoriile, viața se vede printre petale de trandafiri.

— Bunul meu stăpân și măritule, i-a spus Manciu, exact cum îl învățase, nu ți-ar prinde dumitale bine un om de încredere la agie?

Un timp, Ciptoreanca s-a învărtit printre chiramele, pe care ea însăși le alesese, apoi și-a făcut loc în alte straturi, deschizând cele mai simandicoase uși de prin târg. După nici un an și-a cumpărat casă, iar în al doilea și-a chemat rudele, încât toată mahalaua ei era plină de neamuri. Bănetul din sipetele negustorilor, galbenii din pungile scumpe ale boierilor ori *veneticii* din vistieria domnească, rubinele și smaraldele, rochiile bogate primite în dar, toate s-au dus pe răscumpărarea rudelor, de multe ori la prețuri cu mult mai mari decât făceau. Iar acestea, crezând-o mai bogată decât era, se plâneau că e cam zgârcită, iar unii dintre ei îi doreau moartea. Căci așa se întâmplă în viață. Când ești generos, ești deja mort.

Și mai mult o urau cei care nu ajunseseră încă la ea. Iar printre aceștia se număra și pelticul, închipuitul zugrav, prieten cu Tudorici. Acesta ura dintr-un fel de datorie cam pe oricine se ridica în vreun fel, așa cum făcuse Pantelimon, cu portretele sale, sau cum făcea Ciptoreanca,

la ușa căreia băteau noaptea tot felul de personaje, de la fețe domnești, la ciudățeniile ieșite din tufișurile pădurii, printre care Tudorici susținea că văzuse și o arătare înaltă, înfășurată într-o blană de urs. Căci în tenebrele Cotrocenilor trăiau feriți de ochii lumii căpcăuni și alte făpturi de la începuturile istoriei, câini vorbitori și femei cu trupuri de șarpe. Iar ghicitoarea, care stăpânea toate dormitoarele din oraș, intrase cumva și în vizuinile acestor năluci. De aici îi venea și darul previziunii, căpătat cu licori și vrăjitorii pe care numai căpcăunii din Cotroceni știau să le facă.

Toate încercările pelticului de a ajunge la ghicitoare dăduseră greș. Femeia, care avea și niște ochi aducători de boli și de vise urâte, îi dăduse de înțeles că n-o să-și piardă timpul cu el. Mai mult, i-a spus că, după ea, nu era decât un bărbătuș care merita călcat în picioare. Mai ales după ce-l primise în casă chiar și pe Tudorici, lucrurile se agravară, iar pelticul hotărî că sinistra ghicitoare trebuia omorâtă. Observase drumurile ei spre casa de chiramele și era sigur că uneori înnopta acolo. Odată, după ce și-a luat toate precauțiile, a sărit gardul, încercând să intre în casa celei mai temute femei. Dar lucrurile n-au mers așa cum crezuse. Deși nu era mare, casa ghicitoarei nu avea ușă și nici ferestre. Era rotunjită ca sfecla. Nici măcar Tudorici, care fusese înăuntru, nu știa pe unde intrase. Toată noaptea, pelticul a pipăit zidurile, fără să dea de vreo ușă, dar, pentru că pusese suflet în toată acea căutare, a adormit exact când începuse să se crape de ziuă și-a sforăit fără grijă până când l-a trezit ghicitoarea.

12

Mărmănjica a aflat toate astea cutreierând străzile, fără o direcție anume. Dar abia după ce-a bătut în poarta lui Iane faptele au început să prindă contur. În ochii acestui

farmacist bătrânior dormea o mierlă bolnavă și-i trebuia ceva timp ca să-și dea seama ce știa despre Lambru, care erau lucrurile cu adevărat însemnate. Observase că, la omul târșit prin viață, și gândurile sunt mai bine păstrate. Bătrânii cunosc prețul oricărui cuvânt. Chiar și cei care trăncănesc întruna, sub pretextul că-ți dau toate învățămintele lor, de fapt nu vor decât să-ți pierzi timpul cu ei, să le dai dijmă din viața ta, pe care o consideră nedrept de lungă, iar uneori ruptă din viața lor.

Lambru nu era niciodată acasă, se zvonea că își trece timpul pe la Scarlat Filipescu, iar Despina dispăruse cu totul de pe fața pământului. Mai mult, nici pe Pantelimon nu-l mai văzuse lumea de două zile. Tocmai de aceea, Iane farmacistul i se părea cea mai bună soluție, dar, după ce se izbi de privirile lui, o cuprinse o tristețe de moarte. În adânc, în acea peșteră mocirloasă unde trăiesc suferințele, farmacistul oblojea silueta lui Lambru. Dar nu așa cum îl știa Mărmănșica, ci un alt Lambru, cu forme mai pline, cu priviri care te făceau să-ți fie rușine de tine.

S-au întâlnit prima oară la Pavia, într-o vară atât de frumoasă, încât, după ce dădu cu ochii de ea, pe Mărmănșica o cuprinse o jale pe care o cunosc numai oamenii care au pierdut pe cineva drag. Aerul era îmbibat de plictiseala care zace în zarzăra coaptă, iar pe via Mentana se risipiseră păpădiile. Lambru avea pe-atunci 19 ani și încă nu știa ce-o să facă în viață, însă capul îi era împuiat cu poveștile din Gorgani, fiind obsedat de niște mistere care îi aprindeau ochii și-i umflau buzele de plăcerea cu care vorbea. Asta îl și atrăsese la el de la bun început. În copilărie ajunsese în tenebroasa Pădure Cotroceni, unde, zicea el, ar fi văzut un demon, o persoană cât cotul, un spiriduș subțirel care se evaporă în lumina puțină a unei poiene. Dar mai întâi vorbise cu el. De fapt, Lambru îl întrebase diverse lucruri, nu prea multe, căci în situații de-astea nu prea-ți vin chiar acele întrebări cu adevărat

importante. Cine era, ce făcea acolo și de câtă vreme se afla în pădure? Astea au fost curiozitățile lui de copil. Iar micul om, orice-ar fi fost el, îi răspunsese într-un mod foarte serios, ca și cum Lambru ar fi fost o persoană demnă de tot respectul, cu toate că la acea oră avea cel mult 12 ani. Numele piticului era Lecu și se născuse în pădure, în urmă cu 100 de ani. Exact asta i-a spus, cum unii spun anul nașterii, fără să se teamă că-i vei judeca după vârstă. Lecu prepara un fel de sirop care te făcea invizibil.

— Nu te cred, râse Lambru. Arată-mi și pe urmă vorbim.

Iar micul om îi arătase, dispărând în lumină ca nălucile de pe comori. Lambru era convins că toată pădurea colcăia de astfel de ființe, iar visul lui în acea vară era să taie pădurea. Numai că întâlnirea cu Iane i-a schimbat năzuințele.

Între ei a fost o pasiune care venea din creier. Noapți multe petrecuseră în îmbrățișări și zile nenumărate răsfoiseră cărți, însă bucuria comună de a face săpunuri îi unise pe veci. Căci, între toate câte încercaseră, printre alifii și licori, săpunul din coji de lămâie rămăsese pe primul loc. Din asta și câștigau sume importante de bani, căci săpunarii din Piața Cucului vindeau, pe lângă săpunuri bucureștene, și unul după care se omora lumea, crezându-l adus de peste mări, și care nu era altceva decât capodopera lor, un săpunaș care mirosea ca în băcănia lui Alecu de la Gorgani când aducea lămâi și naramze.

Fericirea li se tulburase puțin după ce apăruse Despina, dar Iane a înțeles repede legătura puternică dintre frați. Fata era o sălbăticiune care trebuia educată cu mare atenție. Fusese o perioadă când putea s-o trimită în patul oricui, iar mulți bărbați ajunseseră să-l stimeze după o singură noapte cu frumoasa valahă. Despina era tânără și credea orbește în Iane. Dacă el îi spunea că iubirea adevărată ține de mișcările limbii, ea îi făcea fericiți pe toți

babalâcii căroră le murise tăria. Iane îi alegea rochiile, lane o-nvăța ce parfumuri să folosească și îi prepara elixirele care-o făceau fericită și după care tânjea. Iar în schimbul acestui neprețuit sprijin căpătase liniștea de a-l iubi pe Lambru, ascunși sub pânzeturile patului său din Paviă sau pe canapelele largi din Florența, în mansarda din Padova ori în largul salon al unei case venețiene, unde fiecare suspin făcea pui în drumul lung de la un perete la altul. Lambru era fulgul de lumină care se plimba prin sângele lui, făcându-l să uite că avea o moarte și-o carne blestemată să putrezească.

Până la povestea cu dobitocul de Ahmet, fata nu s-a băgat între ei. Știa că de mici dormiseră împreună și în mintea lui, prin care trecuseră gunoaiile lumii, îi vedea masturbându-se reciproc, în odăile lui Băleanu, unde, dacă nu intra luna de vară, ferestrele se luminau de la cazanele lui Macsim. În obscuritatea iatacului, orice lumină aducea cu ea și speranța unei iubiri viitoare, iar frații porniseră în viață cu această dorință mōcnită.

Anii trecuți, Iane a început să bată drumul Stambulului. Mai întâi îi picase o moștenire de la un unchi mizantrop, o casă la Terapia, cu o pivniță plină de vinuri și de lichioruri, de butoaie cu brânză și de alte provizii. Probabil că posomorâtul de unchi se crezuse nemuritor. Tot atunci, marele boier Văcărescu, știind prea bine care erau aface-rile acelui unchi mort, îi încredințase lui Iane misiunea de-a continua treaba, distribuind prin Stambul băutură pe la fețele simandicoase și dispuse să încalce legile sfinte ale Coranului. Nu trebuia decât să se fâfâie prin niște case de turci, unde se întâlnea pe atunci protipendada orașului, și să se bage în niște suflete slabe de îngeri. Or, la asta orice valah este as, chiar și astăzi, căci, dacă e chemat vreunul pe undeva, ca să-și laude ginta, în cele mai multe cazuri va începe să povestească despre străinii fără pereche care s-au perindat pe la București. La asta se

pricepe cel mai bine orice român. Aşadar, şi Iane avea poveştile lui despre Hasan Çelebi, zburătorul, care dăduse numele unui pod.

Despina se ţinea scai de ei, iar Lambru nu concepca să meargă fără ea. În orice loc s-ar fi dus, mai întâi pe ea o întreba. Într-una din seri, pe când îşi făceau veacul în casa unui anume Kiel Mehemed Beg, au dat de turcul Ahmet, un ins musculos şi prudent, care cu siguranţă petrecuse ceva timp pe vreo corabie de piraţi. Este drept, Iane era în privinţa aceasta mai vinovat decât toţi, el începuse, era supărat, iar când îţi intră amăreala în suflet, eşti în stare să faci moarte de om, dac-ar fi! Desigur, nu fusese şi cazul lui, dar nici nu era mulţumit de cum se sfârşise. Lambru îi dădea prea multă importanţă Despinei, iar ea începuse cu pretenţiile, cu răzgâielile, insistând, de exemplu, să meargă la nu ştiu care Mustafa, un turc cu dinţi rari, genul de care nu mai scapi, dac-ai făcut greşeala să-l bagi în seamă! Voia chiar să se plimbe noaptea pe ţarmul Bosforului sau să intre prin cafenele îmbrăcată cu şalvari bărbăteşti. N-a mai suportat. Fata întrecuse măsura. L-a luat pe Ahmet de-o aripă şi, în toiul petrecerii, au plecat, dar n-a trecut mult şi-a venit după ei şi Lambru, iar la vreo oră după aceea a apărut şi Despina, care i-a poruncit lui Ahmet să treacă în camera ei. Nu se mai întâmplase, dar, pentru că nu voia să strice şi mai rău treaba, Iane a închis ochii. Ahmet avea şcoală bună şi, pe deasupra, era docil. N-a făcut mofturi la nimic, a suportat îmbrăţişările şi parfumul Despinei, întotdeauna de caprifoi, un parfum greu, pe care Iane i-l alesese demult, într-o vară, rămasă intactă în amintirile lui, ca un deget ce ţi se răsucesce prin carne.

Ahmet a dormit cu Despina, Lambru a citit toată noaptea, sprijinit de pervazul ferestrei, iar Iane s-a gândit cu durere la vremurile trecute. În sângele lui Lambru intrase viermele plictiselii. Altădată, doar o simplă atingere a lui

lane era de ajuns ca să-i bage veselia în vene! Ceasuri lungi a trecut prin minte fapte mărunte – de la mișcările degetelor plecate în căutarea căldurii străine, la micile cute în care pielea își ascunde plăcerile.

Mărmănjica urmări uluită toate amănuntele care umpleau viața acestui om, pe care ea îl considera un moș, la fel de prăbușit ca Mărin cafegiul! Farmacistul se trezea întotdeauna la prânz, iar primul ceas îl petrecea într-o cadă împodobită cu țapi aurii. Apoi sorbea cafeaua, ronțăia fără grabă cașcavalul, mesteca oul, până când îi simțea gălbenușul topit în obraz, se îmbrăca, mereu tacticos, cu hainele de oraș, iar prin perdeaua trăsorii urmărea mișcările târgului ca pe niște umbre care-i coborau după aceea în sânge și mai departe, în mîlul gros din șira spinării.

Dacă s-ar fi lăsat târâtă de bucuriile lui, n-ar mai fi aflat niciodată sfârșitul poveștii, așa că, adunându-și voința, regăsi drumul spre noaptea pe care el o considera capitală. Îl vedea muncit de gânduri, aproape învins, zvârcolindu-se pe un divan, înfierbântat din cauza mătășii și-a vinului. Știind că nu putea s-o trimită pe Despina acasă fără să-l piardă pe Lambru. Dimineața, Ahmet s-a trezit speriat. Avusese un vis care l-a tulburat mult, iar impresia de realitate trăită îl făcea să tremure încă.

— L-am visat pe măritul nostru Kiel Mehemed Beg. Și sunt speriat. Era așezat pe marginea patului, iar eu eram lângă el, în genunchi. Ahmet, mi-a spus el, sunt pe moarte, iar tu o să-mi moștenești toate averile! Atât mi-a spus și-a închis ochii. Era rece, era mort, iar eu fusesem martor la această întâmplare. Abia atunci am auzit cum cineva, o voce din apropiere, spunea Allah fie lăudat! Bunul nostru Kiel Mehemed Beg a murit exact în ziua lui Cassim Giuni!

Lambru îl asculta lângă pat, pătruns de importanța mărturisirii. Iane se afla în altă cameră, de unde trăgea cu urechea. Deși auzise vorbă cu vorbă, l-a lăsat pe Lambru să-i povestească din nou, prefăcându-se foarte interesat.

Nu în acea dimineață, ci seara a văzut în visul acesta un fel de porțiță deschisă. Și, pe când lumea îi făcea temenele lui Kiel Mehemed Beg, Iane a-nceput să vorbească:

— Bunul meu amfitrion, măritule Kiel Mehemed Beg, printre noi este un profet care susține că vei muri pe 26 octombrie, dimineața!

O tăcere cumplită a cuprins salonul, iar Lambru se făcuse roșu ca focul, ceea ce l-a obligat pe Iane să întindă și mai mult coarda:

— Tot ce știu e de la prietenul meu, Lambru, mare boier valah!

Evident, Kiel, care era și el un biet om, crescut în credință pentru Coran, a făcut spume, cerându-i lui Lambru să povestească tot visul. Dar nu erau faptele, puține de altfel, cât tensiunea pe care o producea profeția, gândul că orice prezicere ține de tărâmul tenebrelor. Ce este de fapt o prezicere? De ce cutremură încrederea pe care omul o are în sine și în alcătuirile lumii? Să știi dinainte ce-o să ți se întâmple este până la urmă un avantaj, dar, când faptele par bătute în cuie, iar omul pare condamnat să treacă prin niște lucruri oribile, începe depresia. O să mori peste trei zile, o să te întâlnești cu șarpele negru, îți vei pierde averea, vei fi vândut la galere, copiii, ah, progeturile tale, în care ți-ai pus toate speranțele, vor fi secerate de holeră! Ce poți să faci, decât să te agăți de profet, într-un mod absurd, disperat, sperând să-ți mai spună ceva, să-ți dea alternative și completări salvatoare. Profetul devine prin transfer arhitectul viitorului tău. Sau, mai simplu, poți să tai capul mesagerului infernal! În Stambul, la acel timp, când se petrecea povestea, profeții erau omorâți fără multe regrete.

După ce a aflat ce și cum, Kiel a chemat gărzile. Bietul Ahmet era pierit și se uita la Lambru ca la cel mai mare dușman. Nicio clipă nu i-a trecut prin cap să-l urască pe Iane! Își încredințase visul lui Lambru, iar el, care era

lumina ochilor săi, îl aruncase în stradă. Astea erau pentru el faptele, care se făcuseră șobolani și-i rodeau arterele cu dințișori tineri. Ceea ce-a urmat a fost trist. Pe Ahmet l-au azvârlit mai întâi în pivnița casei, apoi i-au confiscat toate bunurile. Coșmelia lui a fost scoasă la licitație, iar banii, lăsați în păstrare la un imam, au intrat în vistieria lui Kiel. Coranul interzice profețiile, iar în virtutea acestei legi Ahmet a fost judecat și condamnat la galere.

Cei trei s-au întors la București, dar după luni multe s-au pomenit cu Ahmet în Gorgani: îl căuta pe Lambru să se răzbune.

13

Povestea lui Iane o cam dă râmase, pentru că-i aducea confirmarea că Lambru nu și-ar fi coborât ochii spre vreo femeie, dar, așa cum se întâmplă cu omul plin de speranță, Mărmănjica se gândea încă la el ca la perechea posibilă. Este adevărat, nu la fel ca-nainte. Acum îl vedea ca pe un potențial ucigaș, de fapt, singurul care avea motiv să-l omoare pe bietul Ahmet, ajuns mai aproape de sufletul ei. Oricine era ucigașul, Mărmănjica avea să afle și-și promise să nu-l lase nepedepsit pe călăul unui om care-i devenise foarte simpatic.

Lângă siluetele care i se fââiau prin minte, mai era acum și cea a lui Iane. Orașul colcăia de mistere, iar între acestea, oamenii dispăruți ridicau stoluri de întrebări. În visele mahalalei Gorgani, toate relele se aflau în pădure, la Cotroceni, unde mulți nici nu intraseră vreodată, deși o vedeau aproape la fel, ca pe țesătura de ghimpi, locuită de pitici cu gheare înveninate, care ieșeau în special noaptea, împânzind toate străzile, omuleți minusculi, cât șchioapa, neînduplecați și perfizi, gata să-și înfigă dinții într-o pulpă de om. Pe acești monștri îi ține în viață doar

o dorință – să distrugă Gorganii, toată plasa cu mahalalele ei, considerându-se stăpânii de drept ai apelor Dâmboviței, într-un fel datori să-și ia în primire ținutul. Prin restul Bucureștiului nu erau așa de temuți, nu se vorbea prea des despre ei, cu toate că pentru toți pădurea rămânea un loc diabolic.

Mulți știau de existența omului nevăzut, îi simțiseră prezența ori răsuflarea, iar alții, mai puțini, vorbeau despre un om înalt care ar fi trăit în burta Gorganului. Gândul acesta deveni persistent, iar nopțile Mărmănjica se trezea speriată și alerga la fereastră să vadă dacă nu cumva răbufnește în valuri răsuflarea stafiei. Năltărogu, pe care îl văzuse atât de bine, începea să devină o amenințare, un monstru care se hrănea cu oamenii din Gorgani. Alături de zeci de creiere, și ea începuse să se gândească la bucătăria fabuloasă pe care Năltărogu o avea sub Gorgan, o plită groasă pe care gătea ciulamale de oameni! Când deschidea ferestrele dinspre piață, adeseori venea miros de tocană, o mireasmă care seara, când coroanele teilor păreau nemișcate, plutea peste case, intra în grădini și se pierdea peste Dâmbovița, până în fundul bălților și-n mâlurile întărite de valuri, iar pe deasupra Pieței Gorgani se adunau uneori pălării aburite, sufletele celor care fierbeau în cazanele stafiei mâncătoare de oameni. Și-l amintea în baltă, un cap plutitor, îi visa ochii încinși, largi, obligându-te să-ți ștergi din minte orice gând despre căpăuni și despre stafii. De ce n-o mâncase? Poate că prefera anumiți oameni, făcea mofturi și, se înțelege, avea de unde s-alegă! Doar nu pui la tocăniță mierle și sturzi!

Mărmănjica sărea din pat și cobora scările în viteză, uneori urcând până-n vârful Gorganului, intrând în biserică să tragă în nas mirosurile străvechi, de tămâie trecută peste imperiile carilor din lemn, și lipăia cu papucii până-n altar, ca s-o audă monstrul de dedesubt, iar dacă în biserică era cineva, începeau să-i intre în creier micile năpăsturi

ale sărăcimii și visele care pluteau pe deasupra icoanelor. Niciun gest nu-i mai aparținea, niciun gând nu mai era în totalitate al ei. Mergea printre oameni cu o buruiană crescută în creier, o tufă cu milioane de ramuri care, halucinant, căutau capetele pline de gânduri ale întregii cetăți. *Sângele-dracului* îi intrase în vene, se amestecase cu sângele ei.

Într-o seară, pe când se grăbea spre Gorgan, întrebându-se unde se ascunde lunganul, o voce cunoscută începu să-i vorbească.

14

Stafia înaltă care bântuia Bucureștiul era una dintre obsesiile acestei femei pe care Ahmet începuse s-o plăcă, mai întâi ca pe un prieten, care îi povestea lucruri exact pe măsura dorințelor lui, iar apoi, după ce dormiseră nopțile, îmbrățișați ca niște copii care s-au adăpostit de furtună, după multe vorbe, după ce-i cunoscuse parfumul și suferințele, abia după ce-i povestise parte din viața lui, într-o seară de octombrie se îndrăgostise de ea.

Făcându-și loc lângă umărul lui, clincăindu-și mărgелеle risipite pe perne, nu știi tu, Ahmet, îi spunea ea, în grecește, câtă suferință încape în sufletul meu, căci, de când mă știu, am fost singură, fără mamă și fără tată, aruncată într-o casă din București. Și, ascultând-o, începea să vadă fereastra și să audă zgomotul străzii, căci anii bolnavi, acei ani în care dorințele se alterează, anii cu neputințe și îngrădiri, care storc orice vlagă din om, anii de dinainte de acea faptă crudă, prin care oricine se rupe de mângâierile părintești, în acei ani care seamănă cu o infecție și care pregătesc libertatea, ea stătea închisă în casă. Se cuibărea pe sofa fără să aprindă lumina, iar prin fereastra deschisă răzbăteau glasurile bărbaților care se făleau la

cazanele lui Macsim, șoapte și mormăieli de resemnare ori voci ascuțite, ale speranței, mai familiare în multe privințe decât vocea tatălui ei, încât se poate spune că, dacă cineva o veghease, erau aceste glasuri, făcute din rachiu cald, din dorințele și din măhnirile târgului. Iar peste ele se ridicau uneori vocile disperării, mai ales sâmbătă seara, când se adunau lăutarii, iar bărbații, aceiași bărbați încălziți de rachiu și îmboldiți de aceleași vise, frânte de multe ori, bărbați avizi, ignorându-și nefericirea, se legau în *rustem* ori în *brâuri*, cu mâinile încrucișate la spate, și băteau pământul cu talpa, unii desculți, ca să simtă mai bine sub degete moliciunea țărânei, alții cu ghete de la cavafi, cărora le săreau bucăți din pingele. Iar când începea *vulpea*, se scufunda toată lumea, căci e greu să fii fată singură lângă o fereastră crăpată și să auzi hora asta pentru femei! Și nu oricare, ci acelea care rad în calea lor totul, ținându-se de mână și gonind în ritmul cântărilor, ca o furtună de vară, chiuind nu din gât, nici măcar din fundul plămânilor, ci din tenebrele cărnii femeiești, unde stau adormite dorințele.

Iar într-una din sâmbete, când nu se lăsase încă seara cum trebuie, Despina a ieșit la fereastră și, în norul de praf care se ridica peste căzănie, în păienjenișul albastru al serii, a văzut o siluetă rezemată de gard. Și-a știut imediat că era Pantelimon Iorga.

Despre el Ahmet știa totul, încât, dacă l-ar fi pus cineva să-l deseneze, ar fi fost în stare să-i facă exact câte fire de păr avea în sprâncene. Îi știa bosumflările, își imagina cum îi flutură părul și-l ura pentru zveltețea care, din punctul lui de vedere, îi sucise mințile frumoasei lui prietene.

În acel timp, care ținea în viață povestea, Pantelimon se hotărâse probabil să se însoare cu bondoaca Firanda, pe care, tot așa, fără s-o cunoască, Ahmet o ura într-atâta,

încât, dac-ar fi ajuns vreodată la București, se gândea să-i taie beregata cu un cosor. Dar astfel de gânduri întrerup povestea și tocmai de aceea acum nu mai știe cum a ajuns în stradă Despina. Își aduce aminte cu ce groază s-a apropiat de cazane, ea, care n-avea voie să iasă din casă, moartă de frică la gândul c-ar putea s-o prindă Băleanu și s-o închidă cine știe pe unde, poate-ntr-o mânăstire, Despina, ca o nalbă legănată în căldurile verii, a trecut pe la ușile prăvăliilor, pe lângă tarabele florăreselor. Iar de-acolo, pe când se ducea și ultima lumină a zilei, a simțit cum îi intră în creier febra ochilor lui. Era doar el, era doar al ei. Tot ce s-a-ntâmplat după aceea n-a mai contat. Se poate spune c-a fost singura lor întâlnire, singurul moment plin, fără fisuri. Poate să fi fost câteva secunde, dar pentru ea durează și astăzi.

Pantelimon a luat-o din loc, fără s-o slăbească din ochi. N-au vorbit, dar, credeți-mă, nu aveau nevoie de vreun cuvânt. Ea știa că voia să-l urmeze și s-a târât prin piață fără să privească înapoi. A trecut pe lângă prăvălia de lumânări, a văzut scaunul cafegiului, a făcut pași largi pe lângă măcelărie, fără să se uite la ea, și abia aici și-a dat seama care era planul lui. Pantelimon a trecut strada și s-a oprit o secundă în poartă, la Morți. Casa era ascunsă în coroane de tei, iar poarta s-a mișcat greu sub brațul lui. Ca să fie sigur că ea va veni, a proptit-o c-o piatră. Apoi a dispărut în bezna acelei case în care Despina nici nu intrase. Acum era deja noapte, iar inima îi bătea nebunește. A alergat peste stradă, iar într-o clipă a fost în poartă. Dar n-a apucat să facă vreun pas. Lângă scară, o arătare a apărut între ei. Era o stafie înaltă, în jurul căreia sclipeau licurici. Despina era gata să plângă când duhul, care era probabil un fel de stăpân peste morți, a vorbit cu un glas care i se părea cunoscut:

— Du-te acasă, Despina! Hai, du-te acasă!

Și, cum ea rămăsese stană de piatră, namila a țipat. Nu mai contează ce-a spus, că Despina s-a întors și a rupt-o la fugă.

Ahmet era sigur că Pantelimon, care oricum nu avea nimic pentru ea, de vreme ce se pregătea pentru nuntă, voise s-o umilească. Numai el putea să fie acea arătare. El sau un prieten de-al lui. Dacă i-ar fi spus Despinei, ar fi rănit-o, așa că a lăsat-o să creadă că există stafii.

Și cum ar fi putut s-o dezamăgească?! Ea îi intrase în suflet, fără ea era mort. Nici măcar Lambru nu mai însemna mult, după ce cuvintele ei îi înfloriseră-n piele.

Și câte lucruri frumoase nu aveau împreună! Au colindat străzile Istanbulului în trăsură, de cele mai multe ori închiriate cu ziua, coborând prin mahalale mizere, de unde Despina cumpăra lucruri, în special opium și licori pentru somn. Cunoștea multă lume, printre care și-un armator, un turc cu dinți rari pe care îi plăcea să-l asculte și de la care lui Ahmet i-a venit până la urmă salvarea.

În noaptea de dinainte de Cassim Giuni i-a povestit despre ghinioanele lui, iar Despina a zâmbit, cum făcea ea de câte ori voia să-și arate iubirea, și i-a spus că toată povestea duce spre bine. Dacă deja i-a mers rău, acum era timpul ca roata să se întoarcă, iar Cassim Giuni, cuprins de remușcări, avea să-i aducă noroc. În noaptea aia l-a visat pe Kiel, murind exact în ziua nefastă a celui mai răzbunător sfânt. Iar lucrul acesta a-nsemnat și sfârșitul.

Totuși, pe când îl duceau spre galere, în acea lungă zi a lui Cassim Giuni, cuiva din cer i s-a făcut milă, iar Ahmet a reușit să fugă de sub escortă. Și, cum cunoștea mahalalele mărghine, până la urmă a ajuns la armatorul cu dinți rari și-a urcat pe-o corabie.

Luni multe a rătăcit pe drum, străbătând ținutul Balcanilor, care e plin de tâlhari și de vânzători de oameni, rămas și astăzi negoțul cel mai prosper. Totuși, ajutat sau nu de vreun sfânt, într-una din zilele lui aprilie a intrat în orașul

Despinei. Gândurile-i erau la ea, dar ştia că mai cuminte ar fi fost să-l caute mai întâi pe Lambru, pe care-l ura, dar de care i se legau toate visele vechi de iubire. În schimb, Despina, de care se îndrăgostise şi pe care într-un fel o considera începutul vieţii lui noi, era adevăratul motiv pentru care venise la Bucureşti.

15

Luându-şi inima-n dinţi, Mărmănjica se hotărî să bată din nou în poarta casei Băleanu. Dar, înainte de-a atinge talanga, poarta se deschise şi apăru Arbănaşul, pe care niciodată nu-l văzuse decât în fundul trăsorii, un ornament printre multele podoabe ale Despinei. Era îmbrăcat lejer, cu nici jumătate din hainele lui zilnice. Văzând-o cum se uita la el, ca un câine turbat, instinctiv strânse în mână pumnalul. Fata asta, care nu semăna pe deplin nici cu florăresele, nici cu popii de la Gorgani, voia să ştie unde este Despina.

— Coconiţa se odihneşte, îi răspunse Arbănaşul cu toată înfumurarea, iar Mărmănjica trecu peste observaţiile care-o priveau.

Abia întors de la Verona, unde închiriasse o casă, după cum îi poruncise stăpâna, Arbănaşul arăta ca scos din cutie, impresie întărită şi de o eşarfă spumoasă, care ieşea parţial de sub cămaşa de arnăut, punându-i în evidenţă grosimea gâtului. Peripeţiile lui recente n-o interesau câtuşi de puţin, dar, pe când dădea la o parte cu iscusinţă faptele de fală ale acestui slugoi plin de fumuri, o întâmplare o lăsă cu gura căscată. Din ochii bărbatului începură să curgă fapte mai vechi şi nu prea, la care însăşi Mărmănjica fusese de faţă. Era ziua de toamnă în care ea plecase spre Lambru cu planuri multe şi c-o taşcă de alifii, ziua în care îl văzuse pe Năltărog prima oară. Pe când Pantelimon şi

Ciptoreanca şușoteau în trăsura albastră. Se văzu pe ea, așa cum arăta în mintea unui arnăut, pe care îl considera idiot, doar o umbră, o pată în marginea străzii, apoi, prinzând contur, un fel de greiere bosumflat. În mod neașteptat, în mintea odihnită a servitorului se vedeau multe detalii, chiar și frunzele peste care călcase, gardurile plouate recent, câteva căciuli care în acea zi trecuseră fără grabă prin Brezoianu.

Arbănașul deja alergase într-un suflet la farmacist, iar la întoarcere, exact cum îi ceruse Despina, a aruncat un ochi spre trăsura albastră. Ghicitoarea i-a făcut semn să vină pe partea ei de trăsură. Mărmănjica își aduse aminte cum își plimba degetele pe colier, dar, văzând-o din nou prin ochii Arbănașului, i se păru aproape altă femeie, mai înaltă, cu degetele cuprinse de o lene distinsă. În ciuda ochilor plini de momeli, avea stil și prestanță.

— Ia, spune-mi, Arbănașule, îi șopti ea la ureche, ce-ar fi să-mi aduci pantofii stăpâne-tii, ăștia de-i are în picioare?

Arbănașul zâmbi, iar mica lui veselie coborî repede până în vintre, făcându-l să se simtă mai sigur pe el.

— Și ce-mi dai în schimb?

Ciptoreanca nu se lăsă rugată:

— Dacă vii la noapte cu ei, o să stai la taclale cu pitulicea de sub rochia mea!

Arbănașului nu-i venea să creadă. Era un om cât se poate de cu picioarele pe pământ, născut la Ploiești, unde lumea nu stă să viseze aiurea. Plus că văzuse destule și prinsese mersul vieții de mic. Ai lui l-au dat slugă la un negustor din Vidin, iar în câțiva ani, considerând că învățase artele slugăriei, s-a întors în Valahia, dându-se arbănaș, căci găsisse în drumul său un arnăut mort ca prostul, pentru că băuse prea mult, și-l dezbrăcase de haine. Cu uniforma acelui albanez, drumul vieții a fost mai ușor, căci până la urmă haina îl face pe om, oricât ni s-ar părea de nedrept. Dar și faima arnăutului a contat: dacă ai

nevoie de-o slugă înarmată, gata să scoată sabia să te apere, n-o să iei niciodată în slujbă un român care te vinde cu prima ocazie ori un bulgar care doarme pe el. Orice om cu scaun la cap o să tocmească un albanez, care nu stă la taclale cu nimeni și care abia așteaptă să-și spele lama într-un sânge de om. Din tot ce-ar fi vrut să fie în viață, meseria de arbănaș i se părea cea mai bună.

Prin urmăre, Arbănașul a înșfăcat pantofii Despinei, care oricum nu purta mai mult de două ori o pereche, și, în noaptea zilei în care Mărmănjica îl văzuse pe Năltărog, ghicitoarea primi în dar pantofii turcoaz, dichisiți cu nas-ture de argint. Și, bineînțeles, Arbănașul își primi fericirea la care visa. În memoria lui, noaptea petrecută în patul ghicitoarei arăta ca un vis, învelit în aburi de vin și în valuri de miere. Mărmănjica era uluită de fericirea rămasă în sufletul lui și își propuse ca, dacă va fi cazul, exact cum îl dezmierdase ghicitoarea, tot așa să facă și ea la improbabila întâlnire cu un bărbat.

Când ieși din mintea slugii, era numai zâmbet, iar pe față i se citea încrederea, pe care rareori o văzuse cineva în ochii ei pânditori și prudenți. Arbănașul i-era simpatic, în plus, misterul începea să se dizolve, lăsând în urmă o cărare care ducea direct către taingiu: la comandă sau nu, o făcuse pe ghicitoare balot, așa cum era, împopoțonată cu pantofii turcoaz. Ceea ce însemna că murise abia după noaptea petrecută cu Arbănașul. Cu această descoperire, care i se părea uimitoare, spuse pe un ton cam înalt că o chemase Despina Băleanu. Arbănașul căscă ochii cu îndoială, însă Mărmănjica îi citise intenția și-l opri înainte de a deschide gura.

— Spune-i că este vorba despre... o carte!

Prin crengăraia încâlcită răzbăteau niște țipete de om disperat. Lecu nu se mai întâlnise cu nimeni de câteva săptămâni și, cum singurele evenimente din viața lui erau întâlnirile cu nebunii rătăciți prin pădure, lăsă coșul și așteptă, urmărind direcția strigătelor care se mișcau încet către el. Pășise ceva, după cât erau de lungi văicărelile, probabil fusese bătut. Când în sfârșit îi văzu fața, îi părură că nu pusese pariu cu Lăbosu, care pierdea întotdeauna când era vorba despre voci.

Speriatul era un amărât gol pușcă și bătut bine. Într-un prim moment îl privi pe Lecu așa cum îl priveau toți, ca pe un fel de minune, ca pe un drăcușor al pădurii, apoi, prinzând curaj, în loc să se-mbătoșeze, cum făceau cei mai mulți, începu să i se plângă peltic:

— M-am rătăcit prin pădure! M-au bătut, mi-au luat hainele, tot ce-aveam! Chiar și mătăniile mi le-au luat! Înțelegeți?! Ce fel de oameni fură mătănii?

Lecu îl asculta în tăcere, așa cum făcea de obicei, încât pelticul, crezând că-l compătimește, începu să intre în amănunte. Oamenii lui Manciu îl făcuseră zob.

— Îl știi pe căpitanul agiei? Manciu?!

Lecu nu-l știa, clătină din cap. Văzându-l cum se uită, cu o politețe evidentă, crezu că voia să știe mai multe, așa că îi povesti, punând pasiune.

— Căpitanul ăsta e un păgân. Taie și spânzură în mahalaua Gorgani. Știi casa de chiramele de lângă pod? Imposibil să n-o știi, doar dacă n-ai trecut noaptea pe-acolo, ia să te duci! E o casă cu desfrânate! Vine multă lume prin dos, pe poarta grădinii, oameni cunoscuți, de la negustorii lipscani până în deal, la Mitropolie! Dar ce credeai, că popii sunt sfinți?! Pe-acolo își făcea nopțile și ghicitoarea, cea care-a dispărut și ea, jur, omorâtă de Manciu!

În mod inexplicabil pentru Lecu, pelticul începu să plângă încet, ca un copil. Dârdâia, iar o dâră de sânge cobora de la tâmplă până în barbă. Se așează, culcând florile care abia înfloriseră, ceea ce nu fu deloc pe placul lui Lecu.

— Am și eu o vină, nu zic că nu. Într-o dimineață, devreme, am trecut pe la prietenul meu Tudorici, a doua zi după furtună. Ți-aduci aminte? Când a fost găsită în mijlocul lacului ușa trăsurii. Ți-ai amintit, nu-i așa?

— Nu.

Pelticul nu luă în seamă răspunsul lui Lecu, grav, ca un jurământ. Încolăcindu-și brațele peste genunchi, continuă să se confeseze, privindu-l din când în când în ochi, pentru ca Lecu să-și dea seama că-l lua părtaș la nemai-pomenitele lui aventuri.

— Amândoi știam că era de la trăsură ghicitoarei, pe care o credeam dispărută pe-atunci, deși, în realitate, abia a doua zi s-a dus, săraca! Nici nu cred că mai știe cineva în afară de mine și de lumânărar. Mai întâi l-am văzut pe Arbănaș ieșind țanțoș, pentru că, dacă nu știi cumva, ghicitoarea era o ștoarfă. Crede-mă, noapți la rând am văzut-o intrând în casa cu chiramele, iar de-acolo plecând în trăsură, cu fețe simandicoase, unele de pe la Palatul Domnesc, dar și cu piețari de-ai noștri ori arnăuți, cum era și ăsta, pe care l-am văzut ieșind dimineața. Ce făcuse el în casa Ciptorencei, te-ntreb?! Înainte să se lumineze de ziuă!

Lecu răspunse cu toată corectitudinea că n-avea habar.

— A plecat Arbănașul, apoi a ieșit din casă și ghicitoarea și, cum a dat cu ochii de noi, i-a făcut semn lui Tudorici să vină la ea. Totul a fost scurt, nici un minut, cred, iar când s-a întors de la gard, prietenul meu, care e un om, cum să zic, se cam lasă pe val, chiar și când știe bine că nu e cazul, ei bine, Tudorici, lumânărarul, cred că-l știi, mi-a spus cu o voce de mătă moartă de

foame te rog eu, prietene, ajută-mă cu ceva! Este adevărat, fiind lumânărar, are și multă treabă, căci își aduce marfa tocmai din Vergului, de la niște bulgari care au lumânări ieftine. Dacă n-ajunge la prima oră, nu mai găsește nimic. De-aia mă și rugase inițial să trec pe la el, ca să-i dau o mână de ajutor, ca acum, după ce-și băgase coada femeia asta, să mă trimită la dracu-n praznic să duc o scrisoare la Mitropolie, pe care trebuia să i-o dau mitropolitului personal. Ca și cum la ora aia ar fi fost treaz! Mai întâi am refuzat, dar, cum mi-a spus că nu mai vorbește cu mine, am luat scrisoarea și-am întors careta s-o iau spre pod. Dar în drum, fără să fi plănuît ceva, am dat de Manciu, care m-a-ntrebat ce mai fac. Crezi dumneata că întreabă așa, pe oricine? Nu! Omul ăsta în mod normal nici nu-mi răspunde la bună ziua. Dar în dimineața aia, care era blestemată, a oprit calul lângă roata căruței. Așa că i-am spus. Ce scrisoare, m-a întrebat el, pot s-o văd? Și i-am arătat-o. După ce și-a aruncat ochii pe ea, mi-a spus să-mi văd de treabă, că scrisoarea rămâne la el. Și-n ziua de azi îmi pare rău că nu știu să citesc, oftă pelticul. Ce crezi că scria Ciptoreanca?

Lecu își dădu seama că povestea era la sfârșit, n-avea rost să mai piardă timpul. Luă coșul, dar, auzind întrebară, se simți dator să răspundă.

— Îl chema pe mitropolit să vină la ea.

Pelticul nu comentă, dar, văzând că Lecu se pregătește să plece, începu să se plângă din nou, că nu știa cum să se întoarcă acasă. Între timp se ridicase în picioare, zgribulit și plăpând. Nu era cu mult mai înalt decât Lecu, dar suficient să se uite la acesta de sus.

— Arată-mi un drum, se rugă el.

Lecu urmări cu înțelegere văicăreala, dar îi spuse că nu știa niciun drum.

— Dar dumneata pe unde ieși din pădure?

— Nu ies, mărturisi Lecu.

— Adică... locuiești aici?

— Da.

— Și vrei să spui că n-ai ieșit niciodată?

— N-am ieșit.

Pelticul era uluit și, într-un fel disprețuitor, îl întrebă din ce trăia.

— Fac licori, alifii. Leacuri.

— A! Ești un mic vraci, rânji pelticul. Și la ce sunt bune doftoriile astea?

— Unele te fac nevăzut.

Lecu răspundea fără șovăire, cu un pic de emfază, iar pelticul, deși se vedea că era uluit, începu să-și facă planuri cu elixirul micului om.

— Și ai mușterii mulți pentru licoarea asta?

— Unul singur, răspunse Lecu, uitându-se, nu se știe din care motiv, spre gâlma pelticului, o nucă atârnată între picioare.

Pielea îi se făcuse ca la găini. Cu toate că dârdâia, dezbrăcat, cu toate că nu știa cum va ieși din pădure, în mintea pelticului încolțeau deja planuri, când nu departe se auziră niște pași, iar Lecu îi spuse la revedere.

În mai puțin de un minut se așternu iarăși tăcerea, iar pelticul își dădu seama că nici măcar nu-i știa numele. Vrând să-l ajungă din urmă, nimeri în niște mărăcinișuri, unde începu să urle fără speranță. Printre crengile țepoase, la o oarecare distanță, se vedea o siluetă albastră. Se târî pân-acolo, sperând să fie un om, dar era un copac, de sus până jos vopsit în albastru. Deznădăjduit, se întoarse și se lovi cu toată puterea de cineva.

Pantelimon se trezi într-o stare bună, cum nu mai avu-
sese de mult. Își amintea trăsura roșie și tot ce urmasse
după aceea, noaptea cu stele și dulceața care îi curge în

vine după ce primești niște daruri cinstite, care nu te lasă dator. Mai întâi s-a deschis ușa, ca o feliuță scoasă din măr, apoi a auzit vocea. Era o șoaptă care inițial i se păruse c-ar fi a Despinei. Fără multe gânduri, a urcat, rămânând o vreme amorțit pe banchetă. Femeia era dezbrăcată, iar el năucit. Între ei era o distanță mică, de maxim un cot, iar în lumina anemică, silueta arăta ca un porumbel pe altar. După ce i s-au obișnuit ochii, a observat că peste sânii femeii plutea un voal fin, transparent, ca o mică fantomă. Abia atunci i-a trecut prin minte că poate era trăsura morții, despre care se tot vorbea prin târg, și l-a cuprins un gând dureros, amintindu-și că nimic măreț nu avea să lase în urmă, nici măcar unul dintre tablourile lui lăudate. O găleată de apă năvăli peste perețele proaspăt vopsit. Zeci de găleți, zeci de ziduri șterse fără regret. Cât de repede trece viața și cât de stupid pierdem timpul. Din tot ce iubise vreodată se va alege praful, iar numele lui nu-l vor pomeni nici măcar copiii. Îl vor ține minte ca pe un tată fugar. O gură începu să-i mănânce plămânii și, cu toate că-i stătea pe limbă s-o ntrebe pe necunoscută dacă voia să-l omoare, a întrebat-o șoptit cum o cheamă.

— De ce vrei să știi? Oricum până mâine o să-mi uiți numele!

Avea o voce plăcută, ca înfățișarea, de altfel, căci părul lung și buzele roșii făceau ca nimic să nu mai conteze. Întotdeauna mi-au plăcut femeile cu păr lung, mai ales brunetele, iar în privința asta, Pantelimon gândea ca mine. Iar femeia din trăsura morții părea desenată în cărți. Nu arăta și nici nu vorbea ca femeiuștile care dau târcoale pe lângă cârciumi și nici nu-i făcea avansuri. Îl citise din prima, înainte ca el să deschidă gura. În plus, îl și cunoștea.

— Zugravule, i-a spus ea, nu te țin nimeni cu forța, dacă vrei, n-ai decât să cobori.

Trebuie să vă spun că Pantelimon nu concepea ca un bărbat sănătos să ajungă la chiramele sau să plătească pentru plăceri sexuale. Mereu crezuse că numai bărbații pe care nu-i iubea nimeni cumpărau mângâieri, plătind pentru fiecare atingere grămezi însemnate de bani. În mintea lui, aceștia nici nu luau parte la mersul lumii, ci erau doar niște rezerve, folosite vremelnic, fără urmași, fără drepturi.

Ar fi vrut s-o întrebe dacă era chiramelă. Dar cum s-o întrebe? Poate era moartea, pe care nu putea s-o insulte. Măcar așa, în tăcere, i se părea că păstrează un avantaj. Dumnezeu sau dracul îi legaseră limba, încât un timp lung au mers în tăcere. Apoi, femeia s-a aplecat spre el, aducând un parfum de cireșe. Erau numai ei doi, iar prin perdelele subțirele intrau visele lunii.

Fusese o oră din care nu-și amintea multe, mai precis, un singur moment era limpede, când ea îi desfăcuse șalvării, iar părul ei, ca un val de mătase, i se risipise între picioare.

Întâlnirea cu necunoscuta i-a adus fericirea în suflet și un somn bun, în pățul, de unde se vedea ca-n palmă curtea cu toată familia lui de care fugise. Durerea pe care i-a lăsat-o Despina se făcuse subțire, iar vinovăția, până atunci ignorată, începea să iasă la suprafață în clăbuci mari. De la bucătărie se auzea glasul Firandei, înalt, plin de înrâncenare. Agita un coș cu urzici care trebuiau curățate și puse la foc. Pe pirostrii fierbea cazanul cel mare, iar cineva căra un șir de ardei uscați, îi auzea clin-căind, pe măsură ce persoana înainta, iar ochii lui căutau lucrurile știute. Prin nuiielele pătului se zărea cârpătorul cel mare acoperit de lipii. La prânz vor avea urzici cu usturoi și ardei perpeliți pe tăciuni. Pantelimon se gândea la toate acestea, dar, în același moment, mintea cântărea încă beneficiile nopții trecute. Întâlnirea cu trăsurica roșie fusese o mană cerească, iar cei doi taleri pe care îi pusese în palma necunoscutei i se părură bani cheltuiți cu folos.

Despina se ridică din pat după multe zile în care bolise, adâncită sub perdelele afionului, ocrotită de întunericul încăperii. Trăsese obloanele, se zăvorâse pe dinăuntru. Nu voia să știe de nimeni, nici măcar de Lambru, care trecea uneori seara ca s-o aline și-i bătea ușurel în ușă.

Erau doar ea și viața ei, apă scursă printre degete, animal scăpat din obor. Ani lungi de călătorii, niciodată hotărâte de ea sau de fratele ei, ci de Iane, pe care acum îl vedea ca pe-o vulpe bătrână. Viața ei trecuse-n trăsuri și în tropăitul potcoavelor, pe drumuri lungi, de câte trei săptămâni, cu opriri pe la hanuri, cu nopți petrecute în cearșafuri străine, care mai păstrau mirosul oamenilor care se răsuciseră în ele. Viața trecută e un șir de paturi de han, un drum prăfos, văzut prin perdele. Își amintea mai bine aceste zile decât pe cele petrecute la Padova, cu toate că și acestea erau acolo, adormite de afion, topite printre licori, în aburii băilor și în ochii lui Iane, care știa întotdeauna ce-ți place și ce bucurii trecătoare te fac să-ți lași viața în mâinile altcuiva. Nici zilele nu erau ale ei și nici nopțile în care visase la lună. Nici plimbările din Stambul. Și nici măcar sufletul lui Ahmet, gingaș ca petala de nalbă și parfumat ca perelă de Pergam. Nimic n-o bucurase cu-adevărat, încât să-i bage bucuria asta în carne. Râdea dându-și capul pe spate, de teama să nu treacă prin viață fără să râdă. Nu iubise pe nimeni. Nici măcar pe Pantelimon. El nu era decât un fel de rezumat al nefericirilor ei, bărbatul care o refuzase.

Ar fi vrut să se ridice din pat, dar îi era imposibil. Știa că greșește, știa că închiriasse deja o casă în Verona. Și cu toate acestea, o mână enormă o ținea ținută de pat. Mâna namilei din pădure. De la ea începea și scârba care îi coborâse în sânge. Știam și nu puteam să fac nimic pentru ea, auzisem zăvoarele, îi simțeam prin pereți disperarea.

Totul a început când s-a îmbolnăvit Mărin cafegiul. Era încă veselă, cel puțin la suprafață încă râdea, încă mai avea speranțe și vise. Apoi, într-o amiază a intrat în cafenea și chiar de la ușă, își amintește, și-a prins poalele rochiei într-un cârlig care ieșea din perete. A fost semn rău, ar fi trebuit să se întoarcă din drum, dar n-a făcut-o. Cafegiul venea în urma ei, târșindu-și papucii. Era bătrân și bolnav. Întotdeauna îi plăcuse moșul ăsta, avea ceva familiar, iar cei care se plac de obicei se întâlnesc undeva, în zona umbroasă. Nu știi de ce-ți place cutare, punând atracția pe seama miresmelor pe care le răspândește un om. În realitate sunt legături nevăzute, de cele mai multe ori înrădăcinate într-o istorie veche la care au participat niște strămoși de mult duși pe lumea cealaltă. Moștenirile te leagă de dorințe care nu-ți aparțin, iar dacă nu ești atent, ți se duce viața jelind niște morți care n-au nicio treabă cu tine. Iar Despina începea să înțeleagă câte ceva din aceste reguli ascunse, puse bine, la umbră. N-avusese povești de dragoste, îmi dădeam seama, și, cu toate că suferisem la început, acum îmi părea rău că iubirea pentru Pantelimon se transformată în fulgi de zăpadă.

Așadar: a intrat în cafenea și a așteptat cât bătrânul s-a târât până la un scaun. Așa îl și avea în minte, și ea, și oricine din mahalaua Gorgani, răsturnat într-un scaun căptușit cu macate și perne, cu narghilea alături, pe un taburet alb. Era un om vesel, care știa să zâmbească pe gustul oricui.

— Sunt destul de bolnav, i-a spus cafegiul, s-ar putea să nu mai prind Paștele.

Despina nu știa ce să zică, îi părea rău, dar fără să i se fi rupt sufletul. În cafenea nu era nimeni, probabil se pregătise, voia să vorbească numai cu ea. Niște divane micuțe pe lângă pereți și două-trei mese cu picioarele scurte – ăsta era tot mobilierul din încăpere.

— Mama ta, reluă cafegiul, a fost o femeie frumoasă!

Cât el îi făcu portretul, pe care ea îl știa dintr-un tablou atârnat în salonul cel mare al casei, încercă să-și imagineze cum arăta pe atunci cafegiul, probabil mai slab, tolănit tot așa, între perne și trăgând ocheade spre trăsura frumoasei Mușa Băleanu, care, după ea, nici nu fusese chiar așa de frumoasă – o femeie cam decolorată, cu niște ochi rotunzi, aproape gălbui.

— Și cânta cum n-o să mai aud niciodată pe nimeni, își continuă cafegiul elogiul, fluierând o melodie despre care zicea c-o auzise din gura Mușei. I-ai moștenit vocea?

— Nu. Chiar deloc.

Mărin râse ca și cum ar fi fost o glumă, apoi șopti compătimator, totuși cald:

— M-ai moștenit pe mine, ai avut ghinion! Nu degeaba se spune că fetele seamănă cu tații și băieții cu mamele. Precis Lambru știe să cânte!

Despina zâmbi, refuzând să se lase lovită, deși cuvintele lui o tăiară.

— Vrei să spui că... ești tatăl meu?!

Dincolo de vocea ei liniștită se afla trufia lui Băleanu, se ghiceau niște colți cu venin. Încăperea cam tristă, cu divanele ei mohorâte, devenise o criptă. Cafegiul o fixă cu privirea.

— De ce crezi c-am stat toată viața în mahalaua asta, dacă nu pentru tine?!

Știa că Mușa murise și că Băleanu nu era tatăl ei. Primul care a venit cu vestea a fost Lambru. Erau mici pe atunci, iar cuvintele zburau fără să lase urme prea însemnate. Servitorii vorbeau uneori, dar, dacă ea sau Lambru îl întrebau pe Băleanu, el răspundea de fiecare dată la fel: sunteți ai mei amândoi. Și ofta. Mama chelarului îi povestise odată că Mușa ar fi plecat în lume cu alt bărbat.

— La Viena.

Și cum spuneai „Viena“, te și gândeai la o zi anume. Era primăvară, pe Gorgan înfloriseră zarzării, iar dintr-o

trăsură albită de drum cobora Doctorul, urmat de nepoata lui, devenită între timp Mărmănjica. Despina își amintea ziua în care ușa trăsurii se deschisese, lăsând la vedere un bărbat cu baston alb, de fapt, coborâse mai întâi bastonul subțire, fragil, apoi au coborât ghetetele, și ele immaculate, cu bombeu lustruit. Prima impresie a lăsat urme. Doctorul și nepoata lui au constituit un lung subiect de discuție. Se știa că vin de la Viena, un fel de emblemă a mahalalei Gorgani. Ori de câte ori venea vorba de ținuturi exotice, pe primul loc era Viena. Așa se face că mama chelarului era sigură că Mușa plecase acolo, iar Despina nu s-a îndoit nicio clipă că mama ei cânta prin saloanele vieneze și nici după ce Băleanu i-a mărturisit că era moartă de mult n-a încetat s-o vadă cântând alături de baroni cu ochii albaștri, pe sub cupole înalte ori prin grădini luminate de felinare. Toți dispăruții din mahalaua Gorgani erau fie rătăciți prin pădure, fie luaseră drumul Vienei.

Cafegiul continuă cu vocea lui vinovată:

— Eu te-am adus. N-am vrut să-ți stric viitorul și... o să râzi, dar te-am văzut măritându-te cu Scarlat Filipescu.

— Cum m-ai *văzu*?!

Bătrânul își dădea seama că era dezamăgită și i se strângea și lui inima. Nu-i convenea că e fiica lui. Îl simpatiza, îi plăcuse de el, dar nu ca tată, ci ca moș proptit între prăvăliașii din Gorgani, un fel de reper pe drumul trăsurilor ei. Trase aer în piept și-o privi rugător.

— O să te întâlnești cu cineva care știe mai mult. De fapt, știe toată povestea. Îl cunoști, deși nu știu dacă îți vei aminti imediat...

— Nu mă-ntâlnesc cu nimeni, spuse Despina, ridicându-se de plecare.

— Știu, știu, zâmbi cafegiul, totuși te vei întâlni, iar lucrurile vor arăta altfel!

Cafegiul nu putea fi tatăl ei. Întâlnirea o aruncase în beznă. Făcuse atâta caz de numele și de sângele vechi al

Bălenilor, ca deodată să aflecă era fata unui mahalagiu. Nu era tristă, ci rușinată. În viață fie te naști cu un nume, fie faci parte din masa amorfă a celor care n-au niciun rol, nicio importanță. Nu există alternativă. Cine ține cont de fata lui Mărin cafegiul? Nici nu mai contează că se numește Despina sau altfel. Este doar cineva din neamul unui cafegiu, fără șansa de a se smulge vreodată de-ăcolo. Chiar dacă mâine s-ar mărita cu un prinț, prin absurd, să zicem că prințul ăla și-ar pierde mințile și s-ar însura cu fata cafegiului din Gorgani, chiar și-așa numele ei va fi trecut sub tăcere, iar copiii vor fi rodul unei nebunii de moment. Cel mai bine era să plece unde nimeni n-o cunoștea.

Două săptămâni mai târziu se hotărî să-l ia pe Pantelimon la Verona, să-și piardă urma, să nu mai știe nimeni de ea.

Drumurile spre Cotroceni deveniseră din ce în ce mai frecvente, după ce Pantelimon tăiasse o scurtătură care ducea la fântâna zidită, un drum camuflat de niște tufe de rug. Într-un fel, întâlnirea cu cafegiul o făcuse să se hotărască mai repede. Dar, așa cum se întâmplă, o întâlnire care te dă peste cap are zeci de urmări și de episoade la care nu te aștepți.

A dat la o parte crengile și-a intrat pe potecă. Dar, înainte de-a ajunge în capăt, cineva a strigat-o în șoaptă. Apoi a văzut un obraz printre ramurile de corn. Era un bărbat cu ochi largi, de un verde întunecat. Toată fața radia, iar cuvintele tremurau de o emoție care nu-i era străină cu totul.

— Despina, i-a spus el, îți mai aduci aminte de mine?

Deși nu-i venea să răspundă, se opri totuși cu presimțirea unei descoperiri. Vocea, care părea să vină din pântecul unui hău, i se părea cunoscută.

— Sunt eu, spuse bărbatul, al cărui cap înainta printre crengi, ridicându-se ca și cum până atunci ar fi stat aplecat.

Niște degete lungi, cum nu mai văzuse la nimeni, au dat la o parte frunzișul. Despina era uluită. Pe măsură ce se apropia, părea din ce în ce mai înalt. Era o prăjină înfășurată într-o haină lungă, de catifea, cu o scufă pe cap, ca frunza de tutun ofilită.

— Îți mai aduci aminte de mine?

Bărbatul zâmbea, iar din priviri i se revărsa o liniște ireală, ceva vechi și atât de familiar.

— Ține asta, să-ți amintești...

Între degete, care păreau crengi înnegrite de chiciura iernii, ținea o carte. Despina citi în fugă numele lui Homer, iar după o ezitare întinse mâna.

— N-o deschide acum. Doar du-o la frunte, îi spuse bărbatul, zâmbind larg. Există cărți care au nevoie de o perioadă de tatonare: le citești titlul, le ții lângă tine, înainte de-a le deschide, te apropii de ele.

— Am citit *Iliada*.

Despina regretă imediat aroganța din glas.

— Du-o la frunte, insistă bărbatul, aplecându-se asupra ei ca asupra unui copil.

I se părea nemaipomenit de penibil și, în ciuda hotărârii din minte, duse cartea la tâmplă. Avea coperta puțin jilavă, amestecând mirosul de igrasie cu cel al unui cuțar de brad. Își închipui casa în care locuia namila, probabil vreo coșmelie dintr-o margine de oraș, deși, la cât era de înalt, probabil că locuia sub tavane care nu-l obligau să se aplece, ceva impozant, iar dintre toate casele care-i veneau în minte, casa lui Andreas Alberti era cea mai înaltă pe care-o văzuse. Mintea i se deschise spre altă lume, în nări îi intră un miros vechi, de arsură, apoi, încercând să-și aducă aminte de unde vine, își dădu seama că se afla lângă o plită încinsă. Din turta de pâine se ridica un fum subțirel. Lumea din jur nu avea încă forme, iar încăperea arăta ca o cutie căptușită cu lână. Era casa

în care locuia Muşa, alta decât cea din tablou, o femeie mai tânără, mai puţin dichisită, cu părul despletit, căzut peste jumătate din faţă. Purta o rochie simplă, aproape albă. Negustorul de ibrice plutea şi el prin odaie, o siluetă subţire, o faţă oacheşă, cu ochi îndureraţi de plăceri. Era Mărin cafegiul, nu putea să se înşele, chiar dacă vedea totul cu ochii de pe vremea în care nu împlinise doi ani. Aceasta era şi măsura fericirii părinţilor ei. Doi ani de fericiri imbecile, îşi spuse Despina. Pentru asta îl părăsise pe Lambru, lăsase casa şi lumea. Apoi un val de căldură îi lumină ceafa. Ea însăşi făcea parte din această fericire ceţoasă. Pentru ea îl lăsase pe Lambru, pentru ca ea să se nască. Despina era mişcată, fără să vrea, un dor tăios îi creştea în suflet, iar faţa mamei, aşa cum arăta acum, învăluită de fumul firav care continua să iasă din turtă, deveni dintr-odată parte din sufletul ei, obligând-o şi pe ea să lase în urmă viaţa ştiută.

Despina se ţine de marginea unui scaun, iar între pereţii lănoşi se aude un plâns înfundat. Muşa e moartă, cafegiul hohoteşte peste coşul cu ierburi. La uşă, cineva bate cu lovituri foarte fine, iar cafegiul deschide cu greu, fără chef. Prin fanta uşii se vedea aplecată o siluetă. Este omul înalt.

— Nu poţi s-o ţii aici, în pădure, şopteşte lunganul, iar cafegiul continuă să plângă fără oprire. Copilul trebuie dus în oraş. Gândeşte-te! Ce-o să se aleagă de ea dac-o ţii aici, lângă tine?

Zilele trec, lacrimile încep să sece, iar cafegiul rătăceşte năuc prin pădure, cu Despina aşezată într-un căruţ, de fapt, un coş terminat cu două roţi mici, de lemn. Scotoceste cu băţul prin iarbă. Lângă un trunchi de stejar se vede un muşuroi mic, o grămăjoară de cenuşă roşcată, pe care cafegiul o pipăie, strivind-o între degete. Mai târziu stau amândoi rezemaţi de copac. Viitorul cafegiu, tatăl ei,

zâmbește, aducându-i aminte de fața celui bătrân tolănit în scaun, la Piața Gorgani. Milioane de fețe trec una în alta, până la fața tânără din pădure. Lângă ea fumegă încă o lulea grosolană, iar în jur se risipesc nori de fum. Pe potecă, la oarecare distanță, se mișcă silueta lunganului, care, văzut așa, de la rădăcina copacului, este doar un copac mergător.

— M-am hotărât, spune cafegiul, printre norii de fum, o duc la Băleanu.

— Cum așa?

— Am *văzut* ce-o să se întâmple cu ea. Te-am *văzut* cum o duceai la Băleanu.

— Și? Ce zicea? ridică lunganul din sprâncene, care semănau cu niște țipari.

— A crescut-o. Adică o s-o crească, mai frumoasă ca Mușă, iar eu voi fi pe-aproape, mai mult, o să joc la nunta ei, care va fi cea mai mare petrecere din toată istoria mahalalei Gorgani!

Omul înalt se lasă pe vine, coborându-și ochii asupra Despinei – două clipociri peste care suflă o boare de vânt.

— L-ai *văzut* și pe el?

— N-o să-ți vină să crezi! Dac-o duc la Băleanu, o să se mărite cu băiatul boierului Filipescu!

Despina începu să se depărteze, auzindu-i din ce în ce mai încet, două siluete sub crengi de stejar, răspândind în jur murmure lovite de vânt.

Amândoi erau încântați. Apoi, cafegiul șopti cu tristețe:

— În lumea asta, numele încă te trage în sus. Deocamdată. Dar va veni timpul când numele o să fie cel mai mare dușman.

— Pentru cine?

— Pentru toți. Pentru specie.

Mărmănjica intră în salon, lăsându-l în urmă pe Arbănaș, făcând pași mici în camera de primire, integral ocupată de două divane despărțite de o masă scundă, măiestrit cioplită, cu picioare de țap. Ochii urmăriră pereții îmbrăcați în mătase de culoarea nisipului, presărată cu flori.

Abia după ce îi auzi glasul, o văzu pe Despina, o petală pierdută în perne de barșon:

— Ai citit *Iliada*? Ai deschis-o măcar?

Nu se grăbi să răspundă, continuând să cerceteze avid încăperea, care îi tăia respirația. Lângă sobă descoperi tabloul pictorului venețian – o piață largă, cu oameni tihniți. Prin urmare, zugravul chiar intrase în casă! Despina părea obosită, iar felul neglijent în care își strânsese părul arăta că nu se sinchisește de musafiră. Mărmănjica își netezi rochia cea nouă, ceea ce smulse un zâmbet de pe buzele palide ale gazdei.

— Ce sperai să fac? Nu citesc grecește, să știi!

În sfârșit, îi făcu semn să se așeze.

— Ai... visat ceva?

Mărmănjica voia să știe *exact* ce rol are Despina în toată povestea, așa c-o privi drept în ochi, dincolo de apele neclintite, dincolo de paznicii nevăzuți, care aveau grijă să nu-i tulbure vreo emoție, iar în adâncimile lor, în pădurea plină de ramuri țepoase, o regăsi pe adevărata Despina, pe cărarea care ducea spre fântână. Ținea în mână *Iliada* și stătea de vorbă cu Năltărogu.

Această descoperire aproape că-i rupse șirul poveștii. Era prima oară când îl vedea bine: o prăjină foarte ciudată. Era mult mai slab decât îl crezuse. Prin ochii Despinei, Mărmănjica se holbă la fața lui limpede, la fesul molău, dar mai ales la degetele cu cel puțin o palmă mai lungi decât orice deget normal, niște bețișoare subțiri, cenușii.

La prima vedere, pielea de pe mâini părea uscată, dar, judecând după mișcări, degetele erau foarte elastice și agile. Probabil că purta mănuși scumpe, pentru că o astfel de piele nu putea să fie adevărată. Se vedea că e un om dichisit. Și haina părea diferită de tot ce văzuse, italienească, după culoare, o nuanță rară, între turungiul turcesc și albul drumului bătut de soarele verii.

— Ia-o, deocamdată, o încurajă nămilosul.

Iar Despina, care părea lovită de o trăsură în mijlocul drumului, ezită un moment înainte să-ntrebe:

— Ceea ce-am văzut... e din cauza ta?

— O, nu, râse discret Năltărogu, e din cauza ierbii. Ce-ai văzut?

Fața Despinei se luminează.

— Nu știi?!

— N-am nicio idee...

— Este adevărat că Mărin cafegiul e tatăl meu?

Lunganul duse mâna lui subțirică la inimă și adăugă cu emfază că poate să jure.

Era nostim omul ăsta înalt, zâmbitor și plin de emoții, n-avea cum să mănânce oamenii! Deși, când vine vorba despre crime și tâlhării, nu trebuie exclus nimeni. În pasiunea din sângele nostru se află întotdeauna un bob mic, o sămânță a violenței. Mărmănjica zâmbi, dar nu avu timp să rumege faptele, pentru că Despina nu mai voia să stea de vorbă cu namila, era dintr-odată grăbită, iar gândurile îi zburau spre fântână.

Frunzișul se mișcă într-o parte și-n alta, iar pe cărarea luminată de ochii Despinei, călcând odată cu ea peste iarbă, ascultând cum trosnește unțiorul sub talpă și trăgând în nări tămâioara pădurii, Mărmănjica intră în poveste.

Pantelimon aștepta lângă ușa, la fântâna zidită, și, văzut prin ochii Despinei, părea altul, risipea în jur o ploaie de aur. N-ar fi crezut că cineva se poate schimba într-atât. Gura lui, pe care întotdeauna o considerase cam largă,

i-a băgat o slăbiciune în genunchi, iar brațele, în loc să-l stârnească râsul, o-mboldesc să alerge spre el. Poate asta era iubirea. Patul chiramelelor și plăcerile Arbănașului pălesc spulberate față de îmbrățișarea unui zugrav, pe care îl cântărise greșit. Sărutarea lui știe deja că n-o s-o mai uite. Și n-a fost doar ea. Partea cea mai frumoasă a vieții începe cu prima atingere și se sfârșește cu dezmiertările rușinoase, făcute din noduri de care numai sabia te mai poate scăpa. Chiar și-așa, ca un șobolan în mintea Despinei, apropierea de Pantelimon i-a secerat gândurile, lăsându-i în suflet numai dorința de-a trăi veșnic lipită de carnea acestui bărbat. Nu-și amintește ce caută în pădure, nu-i pasă că trăiește o viață străină.

Un timp vorbiră despre Verona, de fapt, doar Despina vorbea, cu o însuflețire care-ar fi convins pe oricine să-și facă bagajul și să se urce-n trăsură, pentru a bate piețele largi ori străzile luminoase care, după ce descrise pavajul de piatră, îi apărură în minte ca o spinare de crap. Bărbații, înfășurați în pelerine luxoase, pictorii, mai ales, așa cum avea să ajungă Pantelimon, coborau din trăsuri aurite, aruncând flori în stânga și-n dreapta, iar de pe acoperișurile clădirilor, aliniate ca sarailiile în vitrine, zburau în stoluri porumbei albi.

Totul plutea când, în realitatea îngustă de lângă fântână, se întâmplă ceva de-a dreptul surprinzător. Despina îi arătă cartea, iar Pantelimon rămase într-o nemișcare de fier. Prin mulțimea care forfotea în spatele ochilor lui se deschise un drum care ducea la casa închiriată de Arbănaș, în orașul tuturor viselor, la Verona.

Cameră înaltă, peste tot blide cu vopsea și pânze pictate. O femeie plânge în hohote. Nu este umbra, nu este nici măcar amintirea Despinei, ci doar o femeie plină de bube, murdară și îmbrăcată în zdrențe. Când oare fusese asta? se întrebă Mărmănjica, iar în același timp auzi cum întrebarea răsună și în mintea Despinei.

Clanța se mișcă, ușa se dă de perete, Pantelimon intră în casă, un altul și el, ceva mai distant, mai sigur, are umerii mai înalți. Caută ceva prin casete, făcându-și loc printre obiectele aruncate prin casă, enervându-se progresiv.

Despina începe să râdă cu hăhăieli lungi. Între ei zboară vorbele ca niște petale albastre, suflate de vânt. Pantelimon se apropie, încercând s-o lovească. E crud, disprețuitor. Din gheata uzată se vede ieșind un picior la fel de jegos ca fața Despinei. Pe neașteptate, dinții ei se înfig în pulpa murdară. Scaunele zboară dramatic. O fereastră se face zob. Apoi, Pantelimon se aruncă asupra ei și din două mișcări îi sucește gâtul subțire.

Despina e moartă, zace pe podeaua tocită, o cârpă și ea, printre mormanele de cârpe din jur.

Aventura se termină, Mărmănjică e din nou în salon, așezată pe micul divan.

Ceea ce văzuse era viitorul. Dar cine văzuse?

În liniștea camerei, doar din depărtările casei se aud niște vorbe de slugi.

Despina o privea nemișcată, nici măcar respirația nu i se auzea, iar în ochii ei, tulburați de efectele afionului, se ascundea încă durerea pe care i-o lăsase întâmplarea de la fântână: își văzuse viitorul, pe care îl credea roz. A dus cartea la frunte, dar, în loc să vadă trecutul, i se arătase alt drum, aflat în mintea lui Pantelimon, probabil ca o sămânță din care se știe prea bine ce va ieși. Dacă semeni ovăz, în niciun caz n-o să-ți iasă lalele sau crini. O sămânță are un viitor limitat, previzibil. Judecând după umbrele din ochii Despinei, aceasta era viziunea care o făcuse să se închidă în casă. Mărmănjica își aminti cadavrul care zăcea pe podea. Ce-ar face ea dacă și-ar vedea viitorul? Un viitor implacabil și sumbru. Poate că și ea, într-un prim moment, ar fi aruncat cartea. Sau poate că nu. Voia să știe ce se întâmplase după aceea și, lăsând la o parte alte gânduri, reveni la fântână.

Pantelimon era acum un străin, iar atingerea lui nu făcuse ca sficul de bici. Toată amăreala Despinei trecuse în sângele ei. I-a făcut să plece, iar Pantelimon a ieșit. În urmă a rămas plânsul Despinei, supt de pereți, acoperit de curgerea apei. Un timp lung. Mărmănjica vedea poteca atât de familiară, șerpuind către baltă, iar în mijlocul apei, silueta sfrijită a lui Mutu. Un val de căldură îi urcă în creștet. Lângă copac este chiar ea, chircită, parcă mai mică decât se crezuse.

Văzută din afară, cu ochii Despinei, arăta atât de umil, încât îi venea să-și plângă de milă. Drumul devenea tot mai scurt, știa că *sângele-dracului*, ascuns între pagini, era din ce în ce mai aproape.

— De ce mi-ai dat cartea? o întrebă Mărmănjica, iar vocea ei sună cam nesigur în salonul înalt.

— Deci ai avut viziuni! constată Despina, ignorând întrebarea.

— N-am văzut viitorul, așa cum ai văzut tu!

Fața Despinei se luminează. Viitorul?! Ce înseamnă viitorul pentru un om care trăiește în prezent, fără așteptări, fără planuri și fără grija de-a le clădi? Se văzuse moartă în mormanul de zdrențe, în casa care-o aștepta la Verona. Ar fi putut fi mâine, ar fi putut fi peste un an, într-o zi în care trecutul va fi îngropat, iar ziua de mâine va fi acel viitor alb ca zăpada în așteptarea tălpilor nemiloase, pe care chiar tu le-ai trimis în direcția aia. Își dădea seama că Mărmănjica vedea dincolo de privirea ei și un regret greu îi urcă până-n gene.

— Ai adus cartea?

Mărmănjica făcu un semn vag, iar în clipa aceea își dădu seama că Despina nici nu știa despre iarbă. Ea credea că omul înalt îi strecurase un elixir între filele cărții.

— Să mi-o aduci înapoi! Mai ales că nu știi grecește, mi se pare normal s-o înapoiezi.

— N-o mai am, minți Mărmănjica. I-am lăsat-o Năltărogului din pădure.

— Îl știi și tu?! Cum îl cheamă, de fapt?

Mărmănjica nu răspunse imediat. I-ar fi plăcut să-i știe numele, s-o pună pe Despina în umbră. Era clar că nu avusese nici ea prea multe întâlniri cu omul înalt.

— Năltărogu. Ți-am spus.

Despina se liniști, era evident că în scurt timp o să-l caute, iar minciuna va ieși la iveală.

— Știi cumva cine l-a omorât pe turc, pe Ahmet?

Capul Mărmănjicăi se clătină cu dezamăgire, iar în ochi îi coborâra niște nori grei.

— Dar ai putea să „vezi“ la un moment dat, nu-i așa?

20

Bătrânul Băleanu intră în casă exact când cele două femei coborau. Ochii Mărmănjicăi îl opriră în loc, în timp ce se întreba ce treabă putea să aibă Despina cu încredințata de lângă ea. Remarca boierului o făcu să clipească de câteva ori înainte de-a arunca o privire în căpățâna lui de om arogant. Paharnicul fusese la hanul turcesc, unde lăsase o grămadă de bani. Cineva îi șoptise că Lambru îl cunoștea pe turcul mort în grădină, iar, după cum o știa, cu siguranță și Despina era amestecată în moartea asta. Era imposibil ca Lambru să facă ceva fără ea. Probabil că de-asta și anunțase logodna. Copiii lui se întâlniseră cumva cu acel turc prin Stambul, iar între ei se întâmplase ceva. Nu s-ar fi mirat ca amândoi să-l fi omorât pe nenorocit. Nu-i venea s-o privească pe Despina în ochi, într-un fel îi părea rău de ea că sub cine știe ce vină hotărâse să se mărite cu Filipescu, dar și mai frică-i era ca nu cumva să se răzgândească. Dar dacă Scarlat fusese noaptea la ea? Bineînțeles, era o întrebare aiurea. Bărbatul din acea noapte era fără importanță, de vreme ce Despina își anunțase logodna.

- Ai trecut pe la Lambru? îl întreabă Despina din mers.
— Dimineață, răspunse el.

*

Piața gema de lume, iar pe lângă cazane era mare petrecere. Lăutarii trăgeau la țambal, înconjurați de niște dansatori îndrăciți. Femeile chiuiău, iar bărbații strigau porcării.

— Ia-o înainte, îi spuse Despina, a cărei trăsură aștepta lângă poartă, cu Arbănașul alături.

Mărmănjica se grăbi spre căruțul ei, care părea ieșit din război, prăbușit puțin într-o parte.

La prăvălia lumânărarului se vedeau niște mahalagii care căscău gura la obloanele proaspăt vopsite: câteva lumânări tremurau în spatele unei ferestre, care părea aproape reală, iar deasupra scria cu litere albe numele lui. Pantelimon primea laudele, iar Tudorici îi întindea niște taleri, fălindu-se în mijlocul admiratorilor lui. În orice parte a pieței te-ai fi aflat, era imposibil să nu-i vezi numele, iar după ce-l observai, era greu să-l mai uiți. Literele arătau ca niște porți, dincolo de care te așteptă să găsești uluitoarele fapte ale lumânărarului. Mai ales *D*-ul arăta ca o trăsură de lux, în care Tudorici, tolănit în atlazuri, dormita sub pălăria lui mare, visând la mese întinse și la femei dezbrăcate. Zeci de ochi luceau prin ferestrele prăvăliilor din vecini, urmărind cu invidie numele alb, singurul nume din toată Piața Gorgani. Și de ce l-ar fi scris cineva, când oricum toată lumea știa a cui era orice prăvălie? Băcănia lui Alecu era imposibil de confundat, iar băcanul le era tuturor cunoscut. Nici nu spunea cineva că se duce la băcănie, ci la Alecu și-atât, pentru că era singura băcănie de la Piața Gorgani. Nici la cazane nu scria vreun nume, mai ales că nici nu era nevoie, oricine ajungea acolo după miros. Iancu pitarul îl plătise

pe Pantelimon să-i deseneze o pâine, care se vedea bine tocmai de pe Gorgan. Dar în rest, prăvăliașii se mulțumiseră să-și scoată marfa afară, atârând-o cât mai vizibil. Numele lui Tudorici avea să intre în istorie. Prăvălia lui arăta imediat cine este stăpânul.

Când Mărmănjica îl văzu pe Pantelimon, un val de tristețe năvăli peste ea: din inima lui urlau niște câini feroși, pentru că zărise trăsura Despinei. O crezuse moartă, își închipuisese c-a mâncat-o pădurea. Pe fereastră flutura tabinul perdelei, lăsând la vedere un obraz care-l făcea să moară cu zile.

Despina, acoperită cu sulimanuri, părea odihnită și nepăsătoare. În realitate, nu-l vedea pe Pantelimon. Rumega în minte întâlnirea cu Mărmănjica și posibilitățile cărții pe care o refuzase, făcându-și acum planuri care îl cuprindeau în primul rând pe Scarlat Filipescu. Pe lângă Verona, unde o așteptau umilința și moartea, măritișul cu Filipescu arăta ca un premiu.

Era zi de Paște, iar de la bisericuța din moșul Gorganului se auzeau zumzete. Creștinii plimbau pe brațe coșuri cu ouă, iar de sub pământ se auzeau tânguiriile morților. Și în fața agiei era lume multă, care se învârtea fără treabă, iar căpitanul tocmai cobora scările.

Mintea lui Manciu nu avea ascunzișuri. Se gândea încă la prostul de peltic, pe care într-un fel îl simpatiza. Ar fi trebuit să se întoarcă acasă încă de ieri, dar, după cum îi spusese oamenii lui, nu ieșise încă din tufișurile pădurii. Deși nu l-au dus prea departe, ci într-un măraciniș de unde se vedea drumul. Doar un tont s-ar fi putut rătăci, iar în privința inteligenței pelticului, Manciu nu prea avea păreri pozitive. Era băgăcios și mult prea supărat pe toți oamenii ca să reușească în viață. Nopti la rând urmărise trăsura de întâlniri, care lui Manciu îi aducea un venit bun, încât fetele i se plânseseră că nu mai aveau clienți. Cum ieșea pe poartă, cum se înființa și pelticul, gata de

urmărire, iar dacă trăsura oprea pe lângă vreun bărbat, urla ca nebunul ori se repezea la ușa trăsurii, să afle cine e înăuntru. Pe de altă parte, pelticul îl scăpase de Ciptoreanca. Dacă n-ar fi fost el să-i dea scrisoarea, poate că acum era la răcoare, ținând cont de faptul că mitropolitul are o gură pe care nici Palatul Domnesc n-o poate închide. Dacă îl afurisea în biserică, Scarlat Filipescu n-ar fi sărit să-i ia apărarea. În mintea căpitanului de agie, dimineața în care citise scrisoarea, pe care ghicitoarea i-o trimitea stârpiturii de popă, era amară ca fierea. El începuse, nu contesta, dar și ghicitoarea era o fiară turbată. Luni multe l-a hărțuit, cerându-i atâta bănet, încât, dacă i l-ar fi dat, ar fi rămas cu degetu-n gură!

Ziua, acea zi de toamnă, în care mie mi-a intrat un fluture în sânge, a fost una peste care șuiera răsuflarea pădurii. Noiembrie anul trecut. Ciptoreanca își cumpăraseră o trăsurică albastră, ajutată de mitropolit și de alți nevoznici, care salivau pe lângă fustele ei. Lumea zicea că-i vin puterile din pădure, de la niște căpcăuni sau de la vrăjitori, ceea ce Manciu nu excludea, căci, dacă exista cumva vreun monstru, ghicitoarea era în stare să-l ducă pe degete chiar și pe el. Era deșteaptă și știa să te facă din vorbe. Și chiar dacă nu credeai în demoni sau în duhurile pădurii, în acea amiază a lunii noiembrie, căpitanul fusese foarte-aproape să creadă.

Venea de la Lacul lui Dura, unde avusese o mică afacere, când a văzut mai întâi trăsura Despinei. Nu era greu să-și dea seama că fusese la farmacist. În urma ei făcea pași mari o persoană înaltă, un fel de neamț, îmbrăcat într-un anterior lung. Dar ceea ce l-a speriat puținel a fost că, după o clipă, omul ăsta înalt s-a făcut nevăzut. S-a evaporat ca picătura de apă. Era uluit, așa că a oprit calul și, pentru că îi tremura un genunchi, a descălecat, mai mult ca să se miște nițel.

Și-atunci a apărut ghicitoarea cu trăsura proaspăt pictată. Inițial a vrut s-o salute, însă ea a oprit. Voia să-i vorbească

pe fereastra trăsurii, ca o mare coconiță ce se credea, iar căpitanul, enervat, a tras ușa. Ghicitoarea s-a repezit s-o țină pe loc, dar, din cauză că fusese scoasă, ca să deseneze pe ea, se ținea cam prost, într-un singur cui. Toată povestea a durat cât ai clipi de șapte-opt ori. Nu mai mult. Ciptoreanca a vrut să închidă ușa, ridicându-se pe scara trăsurii, iar Manciul a tras cu putere. Nici măcar nu știe dacă și-au spus ceva, în afară de înjurăturile care circulau de obicei între ei. Balamaua s-a desfăcut, iar Ciptoreanca s-a rostogolit cu ușa cu tot, și, luând în șale pietroaiele bătute în mal, s-a scufundat în Lacul lui Dura. Vizitiul stătea înlemnit pe capra trăsurii, așa, că i-a spus s-o ia spre pădure și să nu se miște de-acolo până când n-o să trimită pe cineva după el. Trăsura, așa, fără o ușa, a mâncat pământul spre Cotroceni, în timp ce pe drum trecea tărăboanța cu Mărmănjica, pe care a depășit-o, în viteză, calul prostului de zugrav. Manciul încălecaser deja și, ca să nu stârnească suspiciuni, a luat-o în cealaltă direcție, spre Brezoianu, și de-acolo în centru. Era sigur că drăcoaica s-a prăpădit. Ce om normal cade în mocirla lui Dura, exact unde este apa mai mare, și mai ieșe de acolo nevătămat? Era distanța, dar mai erau și bolovanii, aduși din cariera de piatră. O văzuse izbită de pietre, căzând în mijlocul scocului. Nu era mândru de cele întâmplare, dar nici nu avea regrete prea mari.

Spre seară și-a trimis niște oameni care l-au convins pe vizitiu să nu scoată o vorbă. Omul era pierit, iar vreo săptămână a stat ascuns la o târlă, dincolo de Dealul Lupeștilor. Trăsurica ghicitoarei a fost vopsită în roșu și transformată în trăsură plăcerilor, idee care s-a dovedit foarte bună.

Numai că a doua zi, dis-de-dimineată, a dat de peltic, care alerga spre Mitropolie. Mai mult instinctiv l-a oprit, iar pelticul i-a dat scrisoarea. Nu doar că scorpia ieșise

din apă, ci îi scria mitropolitului tărașenia, cu înfloritură și cu fapte care nici nu se petrecuseră, ca să-l scoată pe el vinovat. Dacă scrisoarea ajungea la destinatar, scârba aia de popă l-ar fi adus pe sus la Mitropolie, unde ar fi avut parte de un rahat de proces, apoi l-ar fi afurisit în biserică, în așa fel încât n-ar fi rămas bucureștean care să nu știe cât de javră fusese! Ce putea să mai facă? L-a plătit pe taingiu, care avea un drum la Galați, s-o facă balot și s-o arunce prin smârcuri, la Gurile Dunării, de unde nu s-a mai întors nimeni! Nu i-a spus s-o omoare, ci să-l scape de ea! Deși era clar că numai moartă putea s-o ducă pe-un drum așa lung. Zece taleri l-a costat afacerea asta, pe care îi mai plânge și astăzi.

Prin urmare, pelticul îi făcuse un bine, dar pe urmă începuse să-și bage nasul și să răscolească rahatul. Sperase că o bătaie cinstită și o noapte prin Cotroceni o să-l facă să-și vadă de treabă. Numai că pelticul rămăsese-n pădure. Lumea care i-a găsit hainele deja îl dădea mort, cu toate că Manciuc voise doar să glumească pe seama așa-zișilor dispăruți. Dar dacă chiar trăia în pădure vreun monstru?

Mărmănjica zâmbi spre căpitanul agiei, care nici măcar nu-și dădu seama că se uitase la el. Cât despre rest, nici dacă aducea martori nu l-ar fi convins că cineva i-a citit gândurile.

Pe la chiramele luă cotul, îndreptându-se spre Brezoianu, după trăsura Despinei.

21

Lambru avea barba crescută și ochii roșii, ceea ce-l făcea să semene cu un călugăr, după câteva nopți petrecute alături de sora Sfântului Ștângă. Când o văzu pe Mărmănjica intrând pe aceeași ușă pe care intrase Despina, se ridică în picioare.

Dacă sora lui o aducea pe *ciudată* la el însemna că ceva important se întâmplase. Poate găsisse în sfârșit iarba. Gândul lui se întinse în tot salonul, ca o ceață de toamnă.

Primele cuvinte au fost despre nuntă și despre Scarlat Filipescu, pe care Lambru îl vizitase recent. Apoi, Despina i-a spus că Mărmănjica avea viziuni. Nu voia să-i povestească despre carte, nici despre întâlnirea cu Năltărogu. Legătura de sânge cu Mărin cafegiul devenise un secret greu, pe care nici măcar Lambru nu avea dreptul să-l știe.

— A găsit un hap printre lucrurile unchiului ei.

Lambru era aiurit, iar Mărmănjica – uluită de-a dreptul de această minciună. Totuși, el își reveni primul. Se plimba, înfășurat în mătăsuri, ca un prinț care face favoruri.

— Știi cumva cine l-a ucis pe Ahmet?

Despina răsuflă ușurată. Chiar dacă trecător, gândul că fratele ei l-ar fi putut omorî pe turc i se foise prin creier, ca aripa unui corb. Deși o durea sufletul că Ahmet o sfârșise atât de trist, măcar avea consolarea că Lambru nu-i făcuse nimic.

Mărmănjica nu știa, dar nici nu voia să știe. În acel moment se gândea cu mâhnire că, în ciuda hainelor noi și a schimbărilor importante, pentru el, ea nu era decât o persoană *ciudată*. Această descoperire îl ștergea din sufletul ei. Noptile în care îl văzuse prin ochii lui Ahmet sau prin privirea lui Iane luaseră foc, exact cum arde hârtia. Lambru nu era mai breaz ca sticlarul, merita și el să ajungă la ocnă!

Mărmănjica avea o părere bună despre felul în care privea. Voia ca omul să vadă că-l bagă în seamă, că se concentrează pe el, iar nu pe lucruri aiurea. Nu făcea decât să privească cu toată atenția. Dar Lambru, abia acum vedea, nu era în stare să prețuiască un lucru atât de cinstit. Nu putea să deosebească un om bun, care te privește în față, de un ticălos care zâmbește și-ți bagă cuțitul în burtă!

— Dacă nu tu l-ai omorât pe Ahmet, atunci cine? întrebă ea, încercând să-și îmblânzească privirea.

Lambru ridică din umeri, dar prin mintea lui plutiră alene Despina și Iane. Mai ales Iane, care în ultimii ani nu mai însemna mare lucru pentru el. După întâmplările din Terapia, când aruncase vina pe el, firul dintre ei se rupsese. Ahmet îl făcuse părtaș la o profeție pe care n-ar fi divulgat-o nici mort. Se certase cu Iane pe tema aceasta, dar, cum el avea întotdeauna dreptate, până la urmă supărarea murise. Totuși, lucrurile s-au răcit între ei. Îl iubise. Fusesse parte din sufletul său, care acum rămăsese infirm. Datorită lui Iane și-a petrecut cei mai frumoși ani la Pavia și tot datorită lui era acum farmacist. Uneori îl bătea gândul să se apuce de negustorie și să lase în urmă pasiunea lui pentru leacuri, să șteargă cu totul viața de până acum. Mai ales după săptămânile petrecute la Scarlat Filipescu.

De la moartea lui Ahmet o dusesese numai în petreceri. Noaptea chefuia pe la chiramele, unde juca faraon cu alți boieri, trăgând la măsă din vinuri bune, aduse direct din pivnița lui Scarlat, iar dacă îl omora plictisul, trecea într-o cameră pregătită special pentru el, numai perne parfumate și cearșafuri care foșneau la atingere, mai ceva ca hârtia de la patiseria franceză. Iar între pânzeturi își arăta dinții nimeni altul decât Cocean. Iarăși el! Mărmănjica era uluită. Multă vreme îl știuse ca pe un om cârpos, destul de umil, până în seara în care-l văzuse cu acel coș de struguri. Iar acum era și mai și! Când se gândea la el, nu putea să-l vadă decât fluierând, lovind cu ciocanul scândurile sărite din poduri. Pentru ea era nimeni. Dar în camera chiramelelor arăta ca și cum ar fi fost pictat pe o oală de lut, neted și arămiu, de-ți era milă să pui mâna pe el, ca să nu-l strici.

— Ce mai e prin târg, dragul meu? se interesa Lambru, rezemat de o pernă mare, cât o saltea.

Ținea un pahar între degete și clipea des, din cauza unei lumânări care ardea nu departe.

— Nu mare lucru!

— Am auzit c-a mai dispărut cineva pe la Cotroceni. Blestemată pădure...

Prin mintea lui treceau amintiri din copilărie, caravane de draci cu fețe ridate, cu haine vechi. Pădurea din amintirile lui era ticsită cu viermi, o hrubă făcută din grote și din gogoși uriașe.

— Așa e, au fost găsite hainele unui vânzător de amnare, un peltic de la Piața Gorgani. Cine știe pe unde mai colindă și ăsta! Unii își lasă hainele pentru că vor să scape de-acasă...

Lambru protestă, nu i se părea drept.

— Pleacă! insistă Cocean. Sunt mulți care s-au săturat de nevastă, care nu și-au plătit dările ori care vor să-și ia lumea în cap de nebuni! Așa a fost cu mărgelarul din Brezoianu, pe care l-a văzut lumea pe la Pitești, însurat din nou, cu altă femeie. Dar, pentru că n-au curajul să spună pe față ce vor, își lasă hainele, să se creadă c-au fost răpiți, păpați de pădure!

— Nu râde, îl avertiză Lambru, să știi că în pădurea aia chiar sunt niște demoni. Cu ani în urmă am văzut unul...

Lambru așteaptă să vadă efectul, crezând că podarul va face ochi mari, dar, spre surprinderea lui, acesta îl întrebă, ridicându-se într-un cot:

— Pe cine ai văzut? Pe omul înalt sau pe Lecu?

— Este și unul înalt?

Vocea lui Lambru trăda emoție, care-l făcu pe podar să pună capăt discuției.

— Am glumit!

Cocean știa multe, iar Mărmănjica se hotărî să pună ochii pe el cu prima ocazie.

Din câte capete vizitase Mărmănjica, al lui Lambru era de departe cel mai activ. Ideile treceau ca săgețile, iar

planurile înfloreau și luau foc cu o viteză nebună. În mintea lui se vedeau amestecate fapte și gânduri, între care apropiata nuntă a soră-sii părea cel mai important.

Același lucru o preocupa și pe Despina, dar, printre multe altele, era și un firicel de apă rece ca gheața, care ducea direct la Pantelimon.

22

Pantelimon o zări pe Mărmănjica de la distanță și făcu pași largi către ea, așa încât, la puțin timp după ce coborî din trăsură, o prinse de braț cu o mână puternică.

— Mi-ai spus c-a murit! îi reproșă el, iar Mărmănjica, luată prin surprindere, se prăvăli în sufletul lui larg și gol.

Era nefericit și pustiu, ca un grajd în care toți caii au murit înjunghiați de mâna unui nebun. În mintea lui Pantelimon nu se vedeau multe, și-acelea doar gânduri fugare, impresii recente, iar peste toate plutea silueta Despinei, cu trei capete de balaur. Era legat de prezent, iar amintirile păreau pentru totdeauna închise.

N-avea rost să-i povestească despre pantofi. Oricum, nu se putea concentra la nimic. În plus, pentru Mărmănjica, Scarlat devenise prioritatea. Dacă nici Lambru nu-l omorâse pe turc, atunci nu mai rămânea decât Scarlat Filipescu. El avea de câștigat cel mai mult. Pantelimon era doar trecutul pentru care nu se mai putea face nimic. Despina urma să se mărite, iar zugravul probabil că se va întoarce acasă. Privindu-l în ochi, văzându-i tremuratul ușor din colțul gurii, se lăsă copleșită de amintirile nu prea vechi ale Despinei Băleanu. Ca amant, Pantelimon rămânea până acum pe locul întâi.

Văzând-o zâmbind și pentru o clipă cu ochii închiși, lui Pantelimon i se păru că Mărmănjica arăta uneori omeneste.

De fapt, nici n-o privise vreodată în amănunt. Era doar un fel de grămadă de boarfe de sub care se vedeau ochii unui câine legat.

Impresiile zugravului o tăiară adânc. Nu înțelegea pe deplin de ce-i spuneau *Mărmănjica*, dar își dădea seama că nu era ceva pozitiv. Poate că oamenii nu știau cum o cheamă. Sau poate că un ticălos îi scornise un nume pe care ceilalți îl repetau din simpatie pentru acel ticălos.

— Știi cum mă cheamă?

Pantelimon o privea uluit, niciodată nu-i trecuse prin gând că *Mărmănjica* ar putea să aibă un nume.

— Elencu. Țsta este numele meu.

N-avea habar și era sincer. Puține persoane își impun numele. Există zeci de lumânări în București, dar lumea îl știe după nume numai pe Tudorici. Nu contează ce faci, cum arăți ori cât bănet ai pe mână, ci câtă lume știe numele tău. Iar darul acesta, de a intra în căpățânile celorlalți, cu nume cu tot, nu-l are oricine. Pantelimon căpătase un fel de lumină în ochi.

— La revedere, Elencu, îi spuse el, dintr-odată grăbit, preocupat de ceva.

Mărmănjica îi făcu semn vizitiului să ducă trăsura în curte și-l urmă cu mintea plină de gânduri. Curtea era o fâșie îngustă care ajungea aproape de Dâmbovița. Lângă casă era șopronul, iar în spate o grădină năpădită de bălării.

Mutu venea spre ea oropsit, cu fruntea-n pământ. Pentru ziua prin care trecuse, meritau amândoi un iepure la proșap, unul dintre cei păstrați special pentru Paște. Îi atinse un umăr, cu intenția de a-l face să se uite spre ea, dar, când ochii lui se loviră de privirea muncită a *Mărmănjicăi*, lumea pe care o ținea înăuntru, visele și multele lui gânduri, amintirile de demult și faptele îngropate, toată viața lui ieși la vedere.

Era la vârsta ingrătă când trebuia să ridice privirea pentru că toți ceilalți păreau uriași. Avea nouă ani și învățase că era bine să-și țină gura. Făcea pași mici prin grădină, aceeași grădină, cu pomi înfloriți, iar din când în când arunca o privire în urmă, spre fereastra de la etaj. Perdeaua făcea valuri mici, iar inima lui bătea cu putere.

Apoi, cu pași temători, trecea printr-o cameră, iar pe măsură ce obiectele ieșeau dintre amintirile lui, încăperea i se păru cunoscută. Și, făcând aceiași pași ca el, Mărmănjica trecu prudent pe lângă divan, pe lângă o banchetă roscată, în camera următoare. Camera cu perdele verzi. Fereastra este deschisă, iar pe lângă fanta perdelei răbufnește o mireasmă de râu. Inima îi bate cu presimțiri. Într-o mână ține niște pantofi, iar cealaltă palmă e strânsă, ca înainte de un pericol. Ușa se deschide, iar din depărtările camerei pătrunde un miros puternic de camfor și, odată cu el, câteva lacrimi i se agață în gene.

— Este bine, coconașule?

Vocea sună atât de cunoscut, atât de plăcut.

— Lasă-i acolo, răspunde bărbatul, de care lui Mutu îi este frică, un om suplu, îmbrăcat după moda nemțească. Mutu lasă pantofii la ușă, apoi întreabă dacă mai are vreo treabă cu el.

Mărmănjica realizează în sfârșit că Mutu vorbește și o lovi un gând vinovat: niciodată nu-l întrebese despre muțenie.

Bărbatul se apleacă să-și încalțe pantofii, în timp ce-i poruncește lui Mutu să aducă niște pelin din grădină. Dar nu îi spune așa, ci cu mai multe cuvinte, mici fluturi care îi intră în nări:

— Ia-o pe Elencu și duceți-vă prin grădină, pe la zarzărul pistruiat!

Pânzeturile încep să cadă, iar din tihna acelei case cresc amintirile ei. Bărbatul subțirel este Doctorul. Cum putuse să uite? Mai ales că multă vreme a arătat așa, un om puțin botos, dar cu ochii veseli, foarte îngrijit în purtări. Și

jacheta! Acum își amintește bine jacheta, care poate mai era încă împăturită prin vreun cufăr, jacheta albastră, încheiată cu un șir lung de nasturi strălucitori.

Mutu intră în încăperea din care vin valuri de camfor. Din mintea lui, totul se vede clar. Un copil se joacă pe pat, aranjând rochia unei păpuși, iar în spate se aude râsuflarea Doctorului, care-i strecoară în sânge o frică de moarte. Mutu șoptește încet:

— Hai, Elencu! Vino aici!

Mărmănica scoate un suspin, care este suspinul acelui copil, apoi vede realitatea amară. Pe patul îngust doarme o femeie, așa vrea Mutu să creadă, cu toate că o parte a minții lui de copil îi spune că femeia e moartă. Iar la picioarele ei, pe același pat, Elencu se joacă. Doctorul așteaptă nemișcat, în picioare, lângă măsuță. Flacoane, bisturie și cutiuțe cu doctorii. În spatele lui se vede grădina prin fereastra deschisă.

O tristețe crudă îi pătrunde în creier odată cu țipătul care întoarce casa pe dos:

— A murit! A murit stăpânica!

— Gata, hai, ia-o pe asta mică și duceți-vă în grădină.

Doctorul este supărat, dar Mutu pare să nu mai țină cont de nimic. I-a dispărut frica.

— Știam eu! Băuturile ălea otrăvite! Dumneata ești de vină!

— Hai, liniștește-te, îi spune Doctorul. Au fost prescrise, cumpărate de la farmacia lui Iane!

— Te-am văzut aseară cu săricica!

— Nu era nicio săricică!

— Da?! se rățoiește Mutu, cu o voce care se subțiasse. Atunci unde e săricica pe care m-ai trimis s-o cumpăr de la băcan?

Scandalul crește. Mutu urlă, iar cuvintele lui se furișează pe sub perdele în stradă, ceea ce pe Doctor îl irită la culme. Mica Elencu privește scena fără să respire, cu ochi

mari. Doctorul îl apucă de ceafă pe Mutu, încercând să-l închidă gura cu forța. Dar băiatul țipă ca din gură de șarpe,

— Joimărițele o să te mănânce, nemernicule! Uite-le-aici!

Pe pervazul ferestrei se mișcă ceva, iar mica Elencu începe să plângă. Dintr-odată soarele pare stins, iar ochii Doctorului se lărgesc spre podea. Ceva mic trece pe lângă picioarele lui.

— Te caută, stăpâne! Eu le-am adus! O să vezi!

Mutu pare nebun, iar Doctorul înhață bisturiul de pe măsută. Lupta e scurtă, băiatul e lipit de perete, iar bisturiul îi intră în gură și, dintr-o mișcare expertă, i-o umple se sânge.

Un urlat coboară gălgâit până-n mațe, apoi totul se transformă în beznă.

Doctorul. Acum povestea începe din altă parte, dintr-o viață uitată. Venise de undeva și se aciuse în casa lor, Mărmănjica nu-și amintea cu exactitate, dar știa că mama ei murise pe când ea abia împlinea patru ani. Și nici Mutu nu era prea mare, dar, în ceața copilăriei, era cavalerul ei îmbrăcat în armură. Cum de uitase? Tatăl lui fusese chelarul care avea în grijă via familiei și o moară la marginea Bucureștiului. Murise și el, după cum își amintea Mutu, nu mult după moartea stăpânei, înecat lângă moară. Doctorul devenise tutorele lui Elencu, fiind singura rudă, cu toate că nu se prea știa ce fel de rude erau. La puțin timp după înmormântare vânduse via și moara, cele două valori ale familiei ei, și plecaseră împreună la Viena. Nu era clar de ce o luase pe Mărmănjica, dar o cărase cam peste tot. Ea era de fapt proprietara casei și a micii averi pe care Doctorul o păpase la Viena. Mai întâi au stat într-un hotel. Aveau o slugă și se îmbrăcau în haine frumoase. Apoi au început să se mute în camere din ce în ce mai mizere. El visa să descopere un fel de elixir al tinereții și făcea experiențe pe câini. Mărmănjica își amintea ca prin ceață perioada din Viena, apoi destul de clar ziua în care coborâse din trăsură la Piața Gorgani. Fusese

impresionată de casă, fără să-și mai aducă aminte de vremea în care locuise acolo. Avea opt ani când s-au întors, ceea ce înseamnă că nici nu petrecuseră multă vreme la Viena. Un timp a dus-o la biserica de pe Gorgan să-nvețe alfabetul chirilic. Copiii râdeau de felul în care stâlcea cuvintele, dar după aceea se ocupase Doctorul de educația ei. De multe ori o puneă să învețe poezii compuse de el, iar de câteva ori o forțase să iasă pe scară și să cânte, ceea ce îi distra pe mahalagii opriți în stradă. În fine, doi ani a învățat cu un neamț, care o puneă să copieze pagini întregi din tot felul cărți. De la el a prins puțină latină. Trecându-și prin minte viața, care arăta acum altfel, o singură întrebare i se părea importantă: cum de-l uitase pe Mutu? Din ce cauză nu-și mai amintise de el? Când s-a întors de la Viena, el nu era decât vizitiul mut, care nu ieșea din cuvântul bucătăresei, o grăsană pe care Doctorul o adusese de pe la Giurgiu, lăsând-o să aibă grijă de casă în lipsa lor.

— Cine era de fapt Doctorul?

Mutu se uita în ochii ei ca și cum ar fi vrut să-i spună că nu mai contează. Probabil fusese un aventurier fără nume.

Și joimărițele? Mutu era convins că au grijă de el și că-i salvaseră viața. Chiar în clipa asta știa că ele pândesc de sub scară. Curtea era pustie, ca de obicei. Doar dinspre Dâmbovița venea din când în când mirosul de apă care rupe în drumul ei ramuri de sălcii. Poate că avea dreptate și Doctorul. Multe plante răbufnesc, mai ales primăvara. În tot cazul, el se considera victima acestor parfumuri.

Câteva zile, Mărmănjica a plâns, scotocind printre lucruri. Ar fi vrut să facă mai mult pentru Mutu, de exemplu, să-l învețe să scrie, ceea ce, credea ea, i-ar fi făcut viața mai ușoară. Preocupată de această descoperire a trecutului, uită de Scarlat și de toate celelalte, chiar și de Năltărăg, de pădure și de *sângele-dracului*, iar în zilele care urma să nu mai ieși prin Gorgani.

La Casa Morților se vedea o fereastră crăpată. Firanda se apropie hotărâtă și împinse poarta cu șoldul, strângând bine traista, simțindu-i mișcarea, iar din când în când scoțând câte un sâsâit, pentru a liniști cele 24 de suflete, de care ținea viitorul ei. Mahalaua dormea, dar în întunericul casei se mișca pe la fereastră o umbră înaltă, n-o văzuse, dar cu siguranță era acolo. În copilărie îi plăcea să se joace prin curte, mai ales către seară, trecea strada, de la măcelărie, și alerga până în fundul curții, unde era o fântână abandonată, căptușită cu mătasea-broaștei, fără ciuturi, doar un hău în pământ din care se ridicau mirosuri aduse din mlaștină, dar și ceva tăios, de pietre îmbolnăvite și de rugină. Zarzărul se copsese, încă mai este acolo, de fapt, și ține minte cum se urca pe cheiul fântânii ca să ajungă la fructe, niște zarzăruci aproape portocalii, în care uneori i se părea că se strecoară și gustul morții, de pământ dens și umed, ca bucata de unt. Casa părea nemișcată, dar uneori trecea umbra prin dreptul ferestrelor, n-avea nevoie să se uite direct, îi era de ajuns s-o prindă cu coada ochiului și, prefăcându-se preocupată de zarzări, urmărea silueta fantomei. Odată a găsit-o în curte, culegând mere. Era un bărbat foarte înalt și slab-mort, probabil pentru că se hrănea doar cu poame. El nu i-a aruncat nicio privire, dar se vedea după zâmbetul care i așezase pe față că îi simțise prezența. A întins brațul, apoi a tăiat aerul, ca și cum s-ar fi înfășurat într-un șal nevăzut, și-n clipa următoare nu mai rămăsese nici urmă. Stafia a dispărut, coșul cu mere s-a ridicat în aer și-a plutit câteva clipe spre casă, evaporându-se și el treptat, ca o barcă scufundată în ape. Ce făcea cu merele a rămas un mister! Firanda se îndoaia că le-ar fi mâncat: erau mici, viermănoase – mere de vară, verzi. Poate că

asta obișnuia să facă pe când trăia. Se zice că duhurile toate, stafii sau strigoi, repetă ceea ce făceau pe când erau vii, iar unii dintre ei nici măcar nu știu că sunt morți. Boierul care trăise aici era un om singuratic, înalt, asta știa de prin mahala, și bolnăvicios. Pentru că toată viața lui a stat în casă, pitit de luminile zilei – din cauza asta se și făcuse stafie!

Apoi l-a mai văzut de câteva ori ieșind din casă, mai ales noaptea, ca o făclie, încununat de scânteii. Frații ei ziceau că e un vagabond care mai doarme pe-acolo. Ei nu credeau în fantome. Aveau dreptate, fusese un venetic care și-a târât papucii pe-acolo vreo săptămână, însă se topise, ori mâncat, ori aruncat în fântână. A pierit. Îi găsisese hainele făcute grămadă sub zarzăr. Altădată, stafia cânta pe scara din spatele casei, nu era propriu-zis un cântec, ci mai mult îngâna, scoțând niște sunete de bolovani aruncați într-o apă adâncă.

Firanda cercetă cu prudență câteva camere. Casa părea pustie. Nu se mișca nimeni, nu scârțâia podeaua. Un geam era într-adevăr deschis, cât să intre o mierlă. De-aici, de la fereastra asta, mai privise de multe ori pe vremea când Pantelimon suferea. Într-o vară pictase un măgar dambla-giu pe o trăsură, iar Firanda privea de la distanță, din casa fraților ei, de deasupra măcelăriei. El era pierdut în acel desen, cu dinții înfiți în buze, într-o lume în care ea nu avea loc. A coborât și i-a șoptit în ureche că-l așteaptă la Morți. Dar el n-a venit. Nici atunci, nici în zilele următoare. Era infectat cu Despina Băleanu, care cumva îi băgase în sânge o tristețe atât de adâncă, încât făcuse pui, care-i mâncau ochii pe dinăuntru. Unde și cum se întâlniseră nu mai conta, căci oricum fata aia era peste tot. O pălugă, întotdeauna cu niște cărți sub braț, vorbind de sus, iar de câte ori deschidea gura îi tremurau buzele vopsite, de un roșu pe care nu-l avea în mod normal nicio gură. Băleanu era un tont care-o lăsase de

capul ei, într-atâta, încât noaptea ieșea cu trăsura prin târg, iar uneori se arunca dezbrăcată în Dâmbovița, la rând cu mahalagioaicele. Se auzea că e amanta lui Iane, farmacistul din Batiște, nedespărțit de Lambru Băleanu.

În ceea ce-l privea pe Pantelimon, lucrurile începuseră de mult, de pe vremea măgarului, care a și murit, puțin după ce-a terminat tabloul, ca semn al unei blestemății otrăvite. Se întâmplase ceva, probabil Despina a ridicat coada sau îi promisesese cine știe ce, îi băgase în cap niște cuvinte care se înmulțiseră, încât era imposibil să mai scape de ele. Pantelimon era trist. Când a terminat tabloul ăla care a și fost prima lui comandă, i-a spus lasă-mă, Firanda, nu-mi mai place nimic! Nu se sărutaseră încă. El venea des prin Gorgani, mai lucra uneori pe la măcelărie, dar cea mai mare parte din timp o petrecea cu un meșter, mare iconar și zugrav de portrete. Taică-său îl plătea pe moșul ăla ca să-l învețe pe Pantelimon arta picturii, până în vara aia, când a pictat măgarul și s-a îmbolnăvit din cauza Despinei Băleanu. Câteva săptămâni au venit la Morți ca să se uite pe geam. Piața nu prindea viață decât după ce apărea trăsura, pe care o sorbeau din ochi amândoi, ceasuri multe, cu coatele pe pervaz, așteptând s-o vadă pe fata aia care era o vulpe, bună de omorât în bătaie, cu bâte noduroase din lemn de salcâm.

— Nu fi prost, Pantelimon! Fata asta nu e de tine.

Știa și el, nu trebuia să i-o spună, iar uneori, de nepuțință, îl apuca plânsul. Firanda n-a mai suportat. L-a pus mai întâi să-i facă portretul. Dacă seamănă cu mine, i-a spus, înseamnă că poți să cauți comenzi! Iar pe el nimic nu-l bucura mai mult decât să picteze, chiar dacă în timpul ăsta se gândea la Despina și la lucruri, poate frumoase, dar imposibile. A tot pictat-o; iar ea îl tot obliga să modifice, ca să lungească povestea, încât, la sfârșit, când i-a dat portretul, părea supărată, căci din tot ce trăiseră, lui nu-i rămăseseră în minte decât nemulțumirile ei, care se

întâlneau cu nefericirea din sufletul lui. Apoi, într-o după-amiază de toamnă, au făcut dragoste în casa stafiei, chiar în camera asta, pe podea, lângă geamul pe care acum se pregătea să-l închidă.

Fără să lase traista, răsuci cuiul din giurgiuvea. Era mult mai bine. Putea să lase *comoara* în casă, iar peste vreo săptămână să vină și să pună condiții! Își lipi urechea de traistă: dinăuntru se auzea supărarea micilor drăcușori, care nu mâncaseră de vreo zi, poate două. Meritau să iasă din traistă. Firanda scutură cârpa și ascultă plescăielile pe podea. Îi adunase greu, dar și rezultatele vor fi pe măsură. Erau 24 de greieri pe care îi băgase în casa stafiei, de unde nici dracu' nu mai putea să-i scoată afară. Dacă voia să scape de ei, nu avea decât să-i îndeplinească dorința: să i-l aducă pe Pantelimon pentru totdeauna acasă. Iar dacă nu, greierii ăștia, care se știe că sunt rude cu dracul, își vor aduce neamurile pe capul strigoiului. Nici nu voia să știe! Dacă îți intră în casă un greiere – unul singur –, ești ca și mort: nu te lasă să dormi, nu te lasă să speri. Te învăluie într-o ceață groasă, aducătoare de boli și de moarte. Lumina zilei dispare și începi să pășești prin lume ca printr-o pădure în care te-ai rătăcit, iar gândul că nu mai știi unde ești îți rupe splina în două, te scutură plân-sul. De dimineața și până seara îți curg lacrimile, uneori șiroaie lungi, care inundă totul în jur, făcându-te iască. Unii ajung un fel de păstaie uscată, din care s-a scurs viața, iar într-o zi pocnesc, despicându-se de la cap și până la noadă.

Firanda trase aer în piept, întărită de încrederea pe care-o avea în greieri.

În piață încă se mai mișcau vreo doi oameni, întârziați pe la cazanele lui Macsim. Pe poarta Bălenilor era pus lanțul, iar în curte mișunau câinii. Dar Firanda era hotărâtă să meargă până la capăt. O luă pe lângă gard, cu ochii pe casă. La ferestre licăreau lumânările slugilor. Bătu în talangă și așteptă.

Tudorici se privi în oglindă și zâmbi. În ciuda faptului că-și pierduse părul, nu era un bărbat urât. Cel mai mult îi plăceau buzele. Mai ales pe sub pălărie, la umbra ei, avea ceva care lui îi dădea siguranță. Era suficient să se gândească la fața lui, că-i și venea în minte gura întinsă într-o parte, zâmbetul care nu lăsa pe nimeni să treacă de el. Iar acesta era începutul. Când va fi gata și cealaltă prăvălie, pe care se chinuia s-o deschidă în Piața Lipscani, cu alți ochi o să se uite lumea la el. Nu voia fapte mici. Visul lui era să cumpere toată mahalaua Gorgani, ceea ce nu era deloc imposibil. Comerțul cu lumânări este pentru oamenii tineri. Mai încolo o să treacă la bijuterii, mai ales pietre, care pot fi ascunse cu ușurință. Știa c-o să reușească. La un moment dat o să se însoare cu o femeie bogată și nu doar că nu se îndoia de acest lucru, dar avea un caiet unde își notase numele posibilelor neveste, numai una și-una, tot ce avea Bucureștiul de soi, de la fata unui căpitan, care înnebunise orașul de cât era de frumoasă, la alte fete de negustori sau chiar de boieri, pe care Tudorici îi credea în căutarea unui ginere falnic. Nu-și punea problema că l-ar refuza cineva. Știa că orice om are găuri pe care o minte ca a lui știa cum să le facă mai mari. Iar într-o vară o trecuse pe listă și pe Despina, care i se părea o pradă ușoară. Era clar că taică-său n-o s-o ducă prea mult, iar Lambru, care trăia fără slugi, era ca și mort. Nu-i rămânea decât să plătească vreun nemernic să bage cuțitul în el. Ce-o să facă Despina după aia? Mai ales că i-a cam trecut și ei timpul. Era suficient să intre o dată în casă, c-ar fi știut el cum să-i scoată gărgăunii din cap. De metode nu ducea lipsă. Averea Bălenilor nu putea fi lăsată să se ducă aiurea, pe mofturi și pe trăsuri. Singurul lucru de care avea nevoie era răbdarea. Iar el

era un om care trăia cu ochii în viitor și știa că timpul schimbă totul în lume.

Planurile lui Tudorici erau foarte amănunțite, iar uneori scotea caietul din lada cu lumânări și-și nota acele idei care meritau să intre-n istorie. Dar în seara aia gândurile i-au fost tulburate de un zgomot. Era târziu. Lumea dormea. Dacă era din nou stafia înaltă? Amintirea nopții în care se întâlnise cu ea îi răspândi în vene sute de furnici furioase. Pe fereastră nu se vedea nimeni. Piața era luminată de felinarul de la cazane, iar mai sus, la Băleanu, ardeau două făclii mari. Apoi, pe lângă garduri i se păru că vede o umbră. Își făcu o cruce și puse mâna pe topo-rișcă. Fără grabă, o luă spre cazane. Umbra se învârtea pe la Băleanu, pe lângă poartă, iar după mișcări era o femeie, așa că mări pasul, iar în scurt timp își dădu seama că era femeia zugravului. Tudorici o știa de pe vremea când venea pe la măcelărie să ia resturi, pe care le vindea în mahalalele mărginașe. Pe-atunci, Firanda se îmbrăca băiețește și tăia fleicile, la rând cu frații ei și cu taică-său. Avea niște mâini mari, care, prin comparație cu statura ei de pitic, o făceau caraghioasă. Ce căuta oare pe lângă poarta Bălenilor? Poate voia să fure ceva. Traversă piața cu pași mari, iar aproape de poartă ridică felinarul.

— Ce faci, Firanda, pe-aici? Ce cauți?

Femeia îl privi peste umăr fără să se intimideze.

— Îmi aștept bărbatul ca să-ți dea un picior drept în cur! Ce, nu poți să dormi că te roade grija de mine?

Tudorici nu se aștepta la așa ceva și deja i se urcase sângele până în frunte. Apoi amândoi amuțiră. O lumină puternică, li se păru, se ridica pe deasupra prăvăliilor, la măcelărie. Era un fel de felinar care se clătina, făcând lumina să treacă razant cu acoperișurile din jur. Ușa cafe-nelei lui Mărin scârțâi, dar nu se vedea nimeni. Cu pași prudenți, coborâră la măcelărie. Peretele era luminat din două părți, iar cocoțat pe scară, Pantelimon mișca pensula dintr-o parte într-alta.

Pentru Firanda era un semn bun. Dacă picta, poate că se terminase *povestea*.

— Ei, ce ți-am spus? În noaptea asta o s-o iei pe cocoasă!

Lumânărarul ar mai fi stat să vadă ce se întâmplă, dar femeia era spurcată la gură și începuse deja să ridice glasul la el, bătându-și joc de pălăria lui mare. Un timp continuă să privească de la fereastră. Firanda se agita pe lângă scară, iar Pantelimon picta absorbit, ca și cum n-ar fi fost nimeni în jur. Până la urmă adormi, pe o ladă, cu fața spre geam.

25

Prin Gorgani nu se vorbea decât despre nuntă. Se auzea că Scarlat Filipescu ar fi plătit niște comedianți și promisese să pună butoaie cu vin în mai multe răscruci. Și la biserică se făceau pregătiri, căci Despina o alesese pe cea din Gorgani, ceea ce era o mare cinste pentru popime și pentru mahalagii, mai ales că urma să participe însuși mitropolitul. Măcelarii cumpăraseră coșuri și așteptau să le vină vorbă de la curtea boierului. Pitarul avea căruțele pregătite, iar Tudorici împodobise lumânările pentru cununie, scoase în față, ca să se bucure lumea de ele. Erau lumânări albe, cât el de înalte, cu trei rânduri de flori și cu frunze de nufăr.

Cu vreo câteva zile înainte de nuntă, lumea s-a adunat buluc la măcelărie. Zidul era pictat de sus până jos, iar mahalaua privea cu uluire. Peste noapte, Pantelimon pictase o femeie care semăna cu Despina, cu toate că nu se putea spune cu certitudine, fiind complet dezbrăcată, cu excepția șoldurilor, înfășurate într-un voal transparent. Părul, despletit, cum n-o văzuse nimeni, părea răsfirat de o boare de vânt. Alerga pe o stradă pavată cu piatră, iar

de la balcoanele unor case cădeau buchete de flori. Arăta mai frumoasă decât o știam, dar puțini se uitau la ochii ei, căci bustul era partea cea mai privită. Cel puțin eu o să mi-l aduc aminte până la capătul vieții! Sâni, în mișcare, albi, parțial acoperiți de un șir de perle, exagerat de mari, și ele luate de vânt, cu sfârcuri proeminente, care ieșeau din ape întunecate, ca dintr-o cafea, încrețită puțin, pentru că niște buze grijului suflau peste ea. Pe unul licărea o picătură de un roșu curat, dar abia după ce priveai cu atenție îți dădeai seama că era sânge, un strop căzut, care lăsase în urmă o dâră infimă. Gâtul Despinei era tăiat, ca și cum o lamă subțire ca ața i-ar fi trecut cu viteză pe sub bărbie. Câțiva stropi roșii, minusculi, marcau tăietura, care părea proaspătă, aburită încă de îngerii vieții. Descoperirea îți dădea frisoane, dar cu toate acestea, cele mai multe discuții erau legate de golicune.

Popa de la Gorgani a venit într-un suflet, roșu ca focul, și le-a cerut măcelarilor să spele zidul, dar aceștia n-au stat de vorbă cu el. Erau prea ocupați, oricum pentru ei Pantelimon era mort, în sensul că nu mai aveau de gând să-i acorde aceeași încredere, iar pictura aduna gură-cască, ceea ce nu putea să fie rău, mai ales că intraseră părtași și la grătarul lui Murgu, cu tot felul de resturi, zgârciuri și tocătură pentru cârnați, iar grătarele sfârâiau și era plin de lume. Veneau unii tocmai de la Oborul de vite ca să vadă pictura și se auzea că deja alți zugravi se apucaseră să o copieze pe alte ziduri, încât Despina alerga cu gâtul tăiat prin tot orașul. Iar lucrul cel mai uluitor era totuși că Pantelimon se și iscălise, cu un scris frumos, alb, pe fundalul de fum al străzii, și, cu toate că era numele lui, destul de citeț, literele se desfăceau ca niște flori, ca niște joarde subțiri, ca o împletitură pe marginea cărților din vechime. Lumea era în extaz, până și Tudorici, care uitase de dispariția prietenului său, recunoștea că era o pictură

frumoasă, iar Pantelimon, cu ochii cârpiți de nesomn, rânjea rezemat de peretele cafenelei, ca să aibă la vedere ușa măcelăriei și să poată fugi în cazul în care ar fi ieșit cumnații lui să-l ia la bătaie. Din toată piață, numai Mărin cafegiul nu ieșise din casă. Cafeneaua era închisă, iar perdelele trase.

Despina a aflat de la niște slugi că devenise subiectul principal al orașului. Primul impuls a fost să urce în trăsură și să treacă peste Pantelimon de câteva ori, până când îl vedea mort. Dar, uitându-se pe fereastră, a lovit-o emoția. Îi plăcea cum arăta, chiar și-așa, cu gâtul tăiat, ca în visele ei, mai ales expresia de libertate totală era exact ceea ce rămăsese din Pantelimon, nu cel care rânjea în piață, ci acela din carnea ei, multiplicat, transformat într-o armată de păsări de pradă.

Nu era doar un portret, ci era o noapte anume, când ea a scos perlele din sipet, exact cele care tremurau pe zidul măcelăriei, uite, mărgелеle astea nu sunt ce par, a șoptit ea, ci ascunzătorile mele, cochiliile în care îmi țin otrava, demonii și sufletele amanților morți, iar aici, în globul ăsta ca un ochi cuprins de albeață, păstrez un elixir pentru tine. Pantelimon privi perla, rezemat într-un cot, așteptând. Dacă-ți dau un strop, mă vei iubi până la moarte și dincolo de ea, în viața eternă! Oricâte femei îți vor ieși în cale, pentru tine nu voi exista decât eu, o să mă visezi cu ochii deschiși, o să vrei să mori pentru mine! El și-a ridicat părul de pe tâmpile, cum făcea adesea, apoi a plescăit, îndoindu-se – și mai este asta iubire, Despina?! N-o să fiu un fel de boală, lipită de tine? N-o să-ți pierzi libertatea, cu mine transformat peste noapte într-un fel de lipitoare flămândă? Ca să nu mai pomenim de faptul că va fi *veșnic*! Râdea, cu glasul lui care știa să se spargă în zeci de picături care cad pe o sticlă. Nu cred în elixire, Despina, și nici în iubirea pe viață! Dacă un om este lângă tine, dorințele tale dispar, uite-așa, luate de niște drăcușori puși pe șotii. Nu iubești decât pe cine nu poți să ai! Ea

oftase, jucând pe degete perlele, știa foarte bine cât de mult îl dorise, în ciuda însurătorii lui cu Bondoaca, în ciuda faptului că se legase, c-avea copii. Ea, care ținea la rang și la nume, în cazul lui nu pusese la socoteală nimic. Ziua de vară, măgarul cu ochii albaștri, dorința, invidia, furia fără margini. Îl dorise pentru că era imposibil. Iubirea e un fel de vanitate, șopti ea, nemulțumită de calea pe care o apucase discuția, dar Pantelimon mai avea de spus alte lucruri, mai crude, Despina, o întorsese spre el, trecându-și palmele peste urechile ei înroșite de o tristețe care-i încălzea sângele, Despina, îi rosti din nou numele, iubirea e cel mai trufaș sentiment, crede-mă! Se priveau, trecând fiecare prin minte punțile dintre ei. El se gândea cu orgoliu la femeia care plutea ca o petală de măr. Ea vedea melancolia de pe vremea primei lor întâlniri. Iar pe lângă atingerea mătășii și mișcarea infimă a unor unghii agățate în pânză, în noaptea deschisă, ca o floare de nalbă, un singur cuvânt zumzăia între ei: *vanitate*. Suna ca o palmă peste fruntea făloasă a unui om care n-a dat încă de niciun necaz. Să vrei să ieși prizonieri, să vrei sclavi, să vrei să fii idol, adică veșnic și adorat. Să cazi în păcatul trufiei. Dar ea nu voia asta. Și-atunci ce? O căsătorie cuminte, să fie o copie a Bondoacei? Surâse fără să-i spună ceva și cum ar fi putut să povestească gustul amar care i se răspândea cu viteză în vene?

— Vreau să plecăm la Verona!

Și-ncepuse să-i povestească, pentru prima oară în acea noapte, despre plecări și despre orașe cu pictori, despre străzile pavate cu piatră. O viață fără obligații, fără mari așteptări! Chiar se auzea cum rostise cuvintele astea, își amintea nuanțele, tonul, deși știa bine că nu va fi așa, nu se va opri, nu va avea limite. Lumea e făcută din vanități, din dorințe absurde, iar pe treapta de sus, la capătul aurit al drumului pe care îl visează un om, se află cea mai ușoară dintre trufii: dorința de a-ți amesteca sângele cu un sânge străin. Dragostea.

Stătea ascunsă după perdea și privea spre zidul măcelăriei, când și-a dat seama că de partea cealaltă a geamului mai era cineva, o umbră pe care străluceau pete mici de argint. Era Năltărogu din pădure, imaginea lui, mișcătoare, apoasă, dar cuprinsă de o neliniște care o făcu să deschidă fereastra.

— Mărin e pe moarte, îi spuse umbra, iar Despina încremeni în cadrul ferestrei, fără să realizeze că lumea din piață remarcase apariția ei. Vino până la el! Și-a dorit mult să te vadă mireasă, dar nu cred că va apuca ziua de mâine.

Despina nu era în stare să vorbească și nici nu mai avu timp, căci Năltărogu sări în curte, depărtându-se ca o ramură luată de vânt. Era o umbră, iar în transparențele ei străluceau niște lumini ireale. Lumea din piață vorbea despre ea, ridicând brațele spre fereastră.

Despina trase în fine perdeaua și șopti, cu nasul afundat în pânzele draperiei: De-acum n-o să mai pot scoate capul prin târg. Orice mucos o să aibă în minte țâțele mele!

Pantelimon merita biciuit. Era mânioasă și totodată cuprinsă de niște dorințe care o înmuiau. Pe cafegiu nu voia să-l vadă. Ce făcuse el pentru ea?!

26

Totuși, când se lăsă seara, ieși pe ușa din dos și, înfășurată într-un șal ponosit, traversă piața. În fața zidului era încă lume, mai mult bărbați, iar Manciu vorbea, lămurindu-i că zidul trebuia șters. Însă mahalagiii erau destul de porniți.

— E un lucru frumos, căpitane! N-o să lăsăm să fie spălat zidul ăsta! Dacă dumneata sau vreun arnăut se apropie de peretele ăsta, să știi c-o să curgă sânge în mahala!

Vocile de bărbați strigau supărate, iar câteva florărese începuseră să vândă niște flori vineții despre care susțineau

că sunt cele pictate pe zid. Pantelimon nu se vedea nicăieri, probabil se dusese să doarmă.

Despina intră în cafenea și imediat fu izbită de un val gros de fum. Cafegiul stătea, ca de obicei, în jilțul său, printre perene, trăgând din lulea.

— Ești pe moarte, dar tragi la tutun!

Cafegiul nu spuse nimic, părea să n-o vadă. Despina păși prin perdeaua de fum, iar când ajunsese în dreptul ferestrei, vru s-o deschidă.

— Lasă fereastra, vorbi în sfârșit cafegiul. Aerul primăverii mă omoară imediat! Nici n-ai idee câți păduchi sunt în aerul ăla!

— În schimb tutunul...

— El mă ține în viață!

Din spatele cafegiului se auzi un mormăit, iar Despina observă că cineva dormea pe divan. Ridică lumânarea, cercetând cu atenție încăperea. Bărbatul adormit era Pantelimon Iorga. Un mic sunet i se opri în gât.

— Ce caută aici? Ai văzut ce-a desenat pe zidul măce-lăriei?

— Lasă-l, uită-l, Despina! Dacă ai fi fugit cu el, cum voiai, te-ar fi omorât! Crede-mă!

Despina își aminti cum zăcea pe podea, cu gâtul frânt, printre zdrențe murdare.

— De unde știi? De-asta mi-ai trimis cartea? Ca să mă convingi c-o să mă omoare?

Bătrânul mai trase un fum.

— Nu trebuia să i-o dai fetei ăleia... *ciudățenia*.

Despina strânse buzele, recunoscându-și formal vina.

— Nu-i nimic, o să moară și ea! Cu timpul ai să vezi că nu e rău să te folosești de *sângele-dracului*! Din tot ceea ce urmează, un singur lucru e important pentru tine: să te măriți cu Scarlat! Ascultă-mă bine! Chiar dacă vei simți un imbold să-l părăsești la altar, chiar dacă, să zicem,

îți va veni să alergi spre altcineva, spre zugrav, de exemplu, amintește-ți că te-am rugat să n-o faci!

Instinctiv, Despina aruncă o privire către divan. Degetele lui Pantelimon se mișcau prin somn, probabil visa că pictează.

— De ce crezi c-aș putea să alerg după...?

— Chiar și faptul că-mi pui întrebarea asta. În loc să mă întrebi cum de cred că l-ai putea părăsi pe Scarlat... primul tău gând a zburat la...

Cafegiul făcu un semn subtil din cap spre divanul din spate.

Un moment se lăsă tăcerea, iar Despina se abținu să se mai uite spre adormit, dar simți că, oricum, toată cafe-neaua se umpluse de spiritul lui. Fumul care ieșea pe nările cafegiului era înțesat cu mii de Pantelimoni, care-i luminau fața. Deși în ochii stinși încă mai licărea o picătură de viață, se vedea că e dus.

— Înainte de a ajunge la el, oricum va fi mort! Nu uita! Singura ta salvare e Scarlat Filipescu!

Despina asculta, străduindu-se să nu-l contrazică. Bineînțeles că se va mărita cu Scarlat. Pe dinaintea ochilor îi trecu rochia de mireasă, care chiar în acea clipă era gata, probabil croitoresele fixau florile de pe poale, în timp ce în spatele ochilor trecea alene gâtul tăiat. Privi o clipă spre divan. Pantelimon dormea, iar părul îi acoperea fața, căzut de la tâmplă. Ar fi vrut să se trezească. N-o interesa să schimbe vreo vorbă cu el, ci s-o vadă plecând. S-o vadă ieșind pe ușă și să i se frângă sufletul după ea.

— Nu-ți fie teamă, nici Scarlat n-o să trăiască prea mult, profeți cafegiul.

Despina era indignată de indiferența din glasul acestui om dărâmat care era tatăl ei.

Ușa se deschise, iar Năltărăogu intră aplecat, ca un baton de halviță. Din două mișcări se așează pe podea, lângă scaunul cafegiului. Cum stătea, ca o lumânare în opaiț,

părea ireal, amintindu-i de o statuie pe care-o văzuse la Florența cu mulți ani în urmă.

— Mi-ai adus?

— Asta e tot, îi arată Năltărogu, care ținea între degetele sale subțiri o mică legătură de cârpă.

— Va fi ultima, șopti cafegiul. Hai, Despina, acum pleacă! Știu că ai întrebări, dar vei avea timp pentru ele, pe când eu... mai am doar un ceas.

Despina era derutată. Nu-i venea să-l îmbrățișeze, dar nici să plece fără niciun gest de rămas-bun. Pantelimon se foi. Dacă ridica puțin glasul, poate l-ar fi trezit. Năltărogu flutură degetele spre ea, îndemnând-o să plece, iar cafegiul îi spuse ultimele cuvinte.

— Nu vreau să ne luăm rămas-bun! De la tine nu vreau decât un lucru: să nu cobori scările! M-ai înțeles? Orice-ar fi, să mergi spre altar!

În sfârșit, Despina ieși, iar în stradă, după ce aerul cald îi curăță nările, își dădu seama că-l iubea pe Pantelimon.

Lumea continua să păzească zidul, iar în jur se răspândea un miros de cârnați și de usturoi. Apoi o boare străină suflă peste mahalaua Gorgani, aducând de undeva un parfum și odată cu el o tăcere de fier. Era mirosul morții, dar, spre deosebire de alte dăți, era cu mult mai puternic. Venea de undeva, de aproape, plantând în mințile tuturor gândul că mai dispăruse un om.

27

Dimineața următoare începu cu țipete și cu văicăreli. Mărmănjica alergă la fereastră. La prăvălia de lumânări, niște siluete se agitau. Își trase pe ea rochia și, căutând prin boarfele atârinate pe ușă, mâinile i se opriră pe o jachetă albastră. Nu era chiar aceea, dar era una dintre hainele Doctorului, cu guler înalt. Mărmănjica zâmbi și-și

spuse că toate bunurile Doctorului erau ale ei. Fusese un impostor, poate un ucigaș. Nici măcar nu era rudă cu el. Îl schilodise pe Mutu și-i otrăvise mama. Dar acum nu mai conta, era mort, iar amintirea lui se va șterge. În haina albastră i se păru că impune respect. Talia se lungise, umerii erau drepți. Își strânse părul sub un potcap, alburu în aceeași nuanță cu rochia, și ieși din casă zâmbind.

Hainele lui Tudorici au fost găsite pe treptele prăvăliei, un morman mărișor, între care săreau în ochi niște pantaloni înflorați pe care îi purta pe dedesubtul șalvarilor. La oarecare distanță zăcea pălăria. Criminalul lovise din plin, de data aceasta nu pe vreun drum mărginaș, ci în inima mahalalei. Întâmplarea aceasta îți băga frica-n oase, făcându-i pe mulți să vorbească despre nesimțirea lui Manciu, care nu mișca un deget pentru paza Gorganilor. Oamenii mureau pe capete, iar el petrecea noaptea și ziua dormea.

Băcanul, urcat pe o puțină, îi îndemna să pună mâna pe niște securi.

— Pădurea aia ar trebui tăiată! Dacă ne-am pune mintea câțiva bărbați, într-o săptămână am da-o gata!

Deocamdată oamenii mormăiau.

— O să cerem la stăpânire să ne dea lemnul. Tot ce tăiem e al nostru!

Câteva râsete îl descurajară. Totuși, avea și susținători.

— Dacă iei dumneata ordin de la Divan, eu sunt gata și mâine!

— Și dacă e pe-acolo vreo sălbăticiune, cum se aude...?

Prin mai multe minți trecu o namilă cu coarne și coadă.

— În pădurea aia nu e nimic pe care să nu-l putem tăia cu securile! E un criminal scăpat de la ocna de sare. Le dă în cap și-i dezbracă de haine, ca să ne fie frică de el!

Un timp nu se auziră decât sfârâitul grătarului și mișcările lui Murgu, care întorcea din când în când carnea.

Apoi, Macsim spuse fără grabă, dar cu o sumă de îndoieli în glas:

— Poate-i mănâncă. Am auzit că sunt oameni care se hrănesc numai cu carne de om.

— Asta n-o cred! Mai degrabă îi ia ca să-i vândă, fu de părere băcanul.

Asta da, era demn de crezare.

— S-ar putea să fie o bandă ascunsă la Cotroceni, samsari de sclavi. Sunt multe locuri în care au căutare oamenii albi, mai ales știutori de carte!

În sfârșit apăru și Manciu, cu ochii cârpiți, ca după o noapte de chef.

Aruncând o privire prin piață, Mărmănjica înțelese repede că niciunul nu vorbea serios. Nimeni n-avea de gând să treacă la fapte și să taie pădurea. În afară de asta, era convinsă că un singur om știa unde e Tudorici, iar în dimineața aceea, când toată lumea era preocupată de misterioasa dispariție a lumânărilor, ea plecă hotărâtă spre Cotroceni.

Pădurea șoptea ca de obicei, fără să se vadă urmă de om. Intră prin vizuina știută, pe cel mai scurt drum, apoi căută semnele care duceau spre balta lunganului. Pe un copac erau două săgeți, în direcții opuse, făcute de Doctor. Una era albastră. Își aminti vopselele pe care ea însăși le prepara pentru el. Câtă vreme pierduse cu ele! Niciodată nu știuse ce înseamnă, ce importanță avea culoarea. O luă în direcția săgeții albastre și-ncepu să-și aducă aminte. O zi întreagă o pusese să vopsească un carpen, iar acum acel pom, ceva mai bătrân, se înălța nu departe, la câțiva pași. Copacul albastru. De ce-l vopsise? Nu știa, nu avea habar dacă marca un hotar. Poate că pe-acolo credea el că ar putea găsi *sângele-dracului*. Uneori o puneă să facă lucruri care nu aveau nicio noimă. Voia să se așeze, să-și tragă sufletul, când observă lângă copac o grămăjoară de nisip colorat. Era o pulbere fină, de un roz-cenușiu. Ce putea

să fie? Strecură câteva fire într-o cutie și porni mai departe. Dincolo de copacul albastru se întindea un mărăciniș fără capăt, una dintre acele zone pe care întotdeauna le ocolea. Nu puteai să intri acolo fără să-ți rupi hainele. Poate că era bine să încerce și cealaltă săgeată, ceea ce și făcu. Aceasta era scobită în carnea copacului, așa cum erau cele mai multe dintre semnele Doctorului, și ducea spre o poiană, nu departe de fântâna zidită. Drumul era încheiat. De aici îi fu imposibil să mai găsească vreo potecă spre balta în care-l văzuse pe omul înalt. Nici în capcane nu era nimic, cu greu găsi un iepure și o luă spre oraș.

28

Când Pantelimon a deschis ochii, o siluetă înaltă se legăna lângă scaunul lui Mărin. Nu se mișcă, așteptând să vadă ce se-ntâmplă. Cafegiul vorbea cu oarecare supărare în glas, iar imediat și-a dat seama că cineva se îndrepta către ușă. Era Despina! Înfășurată într-un șal cenușiu, părea aproape docilă. Cafegiul o ruga să nu coboare scările, să nu fugă de la altar. Poate ea nu-l voia pe bufnița de Scarlat. Dar ce treabă avea cafegiul? Doar nu se culca și cu el! Bineînțeles că nu. Asta chiar n-o credea. Primul lui gând a fost s-o ia în urma Despinei, pe care nu trebuia s-o piardă. Dar totul părea rupt dintr-un vis. În primul rând, silueta necunoscutului, cu un fes moale de catifea lipscănească, nu după mult începu să se lungească până-n tavan, pregătindu-se de plecare. Era un bărbat slab, neînchipuit de înalt. Poate vreun furnizor de cafea. Omul se îndreptă spre ușă și dispăru în întunericul nopții, iar Pantelimon răsuflă ușurat. Acum trebuia să gonească și el. Despina nu putea să fie departe. Dar ceva îl opri, era ținut pe divan. Pe scaunul cafegiului nu se mai vedea nimeni. Mărin părea înghițit, intrat în pământ.

Poate se prăbușise. Poate se dizolvase în pâcla groasă de fum. Câteva momente țin u ochii închiși, apoi se ridică, cercetând încăperea. Scaunul era gol. Hainele, făcute morman, zăceau pe podea. Speriat, ieși în grabă, luând hotărârea să nu mai treacă pe-acolo. Lunganul nu se vedea nicăieri, iar silueta Despinei tocmai intra pe poarta casei Băleanu.

Un timp se învârti printre piețari, care nu mai conteneau cu laudele. Pictura de la măcelărie adusese alte valuri de oameni. Ziua trecu greu. Către seară constată că nu avea unde să înnopteze. Până și-n ușă la Morți se instalase Firanda, ca un gardian crunt. Îi era foame, era trist și singur.

Când cineva îl întrebă ce făcea cafegiul, Pantelimon spuse că-l lăsase fumând.

Mai întâi bătu în geam, prefăcându-se că nu știe nimic, apoi intră în cafenea, unde, aduși de strigătul său, mai apărură câțiva mahalagii. Hainele făcute morman însemnau doar un lucru: cafegiul, care era sufletul mahalalei, dispăruse și el, luat de monstrul pădurii.

— Noaptea a ajuns în piață, iar dimineață a intrat peste cafegiul!

— Dacă a intrat în cafenea, care orișicât este luminată, vă dați seama ce-o să se întâmple pe la marginea mahalalei!

— Cafegiul nici nu putea să se miște!

Un timp lung, fiecare își imaginează o namilă care putea să care oamenii în spate. Un monstru care îi înghițea de vii, unul câte unul. Un demon care îi făcea să dispară, pocnind două degete.

Nu existau îndoieli, nici măcar Manciu nu mai credea altceva.

Cum era aproape de-al casei, Pantelimon își petrecu noaptea în cafenea, fără somn, scotocind prin sertare și prin cutii. Mărin fusese sărac, nu era mare lucru. În

dulapuri ținea doar lingurițe și zahăr candel, iar pipele, marea lui avere de fapt, stăteau lustruite într-o cutie de lângă pat. Răscoli plictisit prin cufărul de lângă divan, plin de ibrice și de tipsii. În chichiță era ascunsă o cutie cât palma, în care se vedea înfiptă o cheie. Pantelimon o răsuci înfiorat oarecum. Capacul se deschise, iar un om mic începu să cânte cu patos. Îi plăcea. Nu mai văzuse un obiect atât de frumos. Pe fundul cutiei se vedea un fel de sertar, pe care îl deschise cu oarecare efort. Înăuntru era o hârtie împăturită, pe care scria că în ziua a patra din august se născuse Despina, fiica Mușei și-a lui Mărin cafegiul. Actul era semnat de popa Ambrozie, de la Biserica Ilie Gorgani.

*

Disparația lui Mărin era a doua petrecută în mahala, sub ochii lor, ceea ce dovedea că acum oamenii erau atacați în casele lor. Goarneau de prin foișoare sunară, iar mai multe picioare o luară imediat spre agie.

În timp ce Manciu cerceta cafeneaua, lumea se adunase deja la curțile lui Scarlat, căci a doua zi era nunta. Prin urmare, nici măcar băcanul nu mai avea chef să taie pădurea. Cel mai bine era să fie aduși arnăuții în piață. Mai mult, în acea seară apărură în ușile prăvăliilor ostași aduși de la spătărie, care de obicei păzeau podurile. Era imposibil să mai fie răpit cineva. Pe străzi mișunau străjile și gărzile boierești, între care oamenii lui Scarlat Filipescu.

— Dacă mâine intră vreun tâlhar în mahalaua Gorgani, va fi mort!

Asta promisese Scarlat, iar lumea prinsese curaj. Disparația celor doi negustori mișcase în sfârșit inimile. Toată seara, Manciu străbătu străzile, rotindu-și ochii prin curțile oamenilor. Nu era nimeni care să nu fi aflat noutățile, ceea ce însemna că și dihania auzise.

Despina bănuia cine era răpitorul. Rememorând faptele, își dădu seama de două lucruri: cafegiul știa că peste un ceas va muri, iar Năltărogu fusese ultima persoană care îl văzuse în viață. Își aminti cârpa în care îi adusese ceva, poate otravă, îl văzu cum îi făcea semn să plece. Poate că el răpea oamenii, pe care îi ducea în pădure, unde îi mânca sau mai degrabă îi transporta undeva. După haine, părea să călătorească. Poate că aveau dreptate mahalagiile: dacă-i vindea? După cât părea de liniștit cafegiul, mai degrabă avea cu lunganul un târg. Poate lăsa hainele pentru că oamenii dispăruți nu mai aveau nevoie de ele. Poate că-i transforma în ceva, în păsări de noapte.

Despina își privi rochia de mireasă, întinsă pe un suport care-o făcea să arate ca o floare de crin. Era exact cum ceruse. Alături, pantofii cu pampon păreau adormiți. De undeva se auzea un cântec de greier, care-i aminti de ultima lor întâlnire, în pădure. N-avea rost să se mai gândească.

În ciuda mulțumirii de suprafață, era tristă, iar ochii i se legau periodic de zidul măcelăriei, care, văzut pe fereastră, din cauza perlelor albe, părea stropit cu fulgi de zăpadă, ca-n ziua primei lor sărutări. Regreta că nu-l trezise, ar fi putut să se ducă mai aproape de el. Și-l aminti cum dormea, cu părul căzut peste față, îi auzi răsuflarea de om obosit, iar din amintirile serii trecute, dintre pernele divanului răsări o limbă de șarpe. Nu cumva Pantelimon a fost martor la dispariția cafegiului? Dormise acolo, în spatele lui. Cât putea să doarmă? Probabil că se trezise înainte de ziuă. Dacă răpitorul era Pantelimon? Știa că acest lucru nu putea să fie adevărat. Totuși, i-ar fi plăcut să-l vadă vânat de poteră, aruncat în ocna de sare. Să aibă nevoie de ea. Dacă n-ar fi primit cartea de la

Năltărog, n-ar fi știut niciodată că Pantelimon avea s-o omoare. Impresia de realitate trăită o ucisese. Dar dacă fusese numai un vis, trimis de cafegiu prin cine știe ce forțe oculte? N-o voia el măritată cu Scarlat Filipescu? Era tatăl ei, acum era sigură de acest lucru, și, că și ea, puneai preț pe nume. Un timp și-l închipui tânăr, fugind în pădure cu Mușa. Ce gusturi! Ea n-ar fi trăit niciodată în pustietate, departe de oameni. Nici măcar de dragul lui Pantelimon Iorga, viitorul ei ucigaș.

Înainte de nuntă voia să mai vorbească o dată cu el. Dar unde putea să-l găsească? Oare unde dormea? Dacă se întorsese acasă? Pentru prima oară se gândi că Pantelimon nici măcar nu știa pentru ce-l părăsise.

Faptele trecutului sunt de multe ori mai otrăvitoare decât veninul de viperă. Am avut un unchi care-mi spunea zilnic să nu mă gândesc la trecut. Stătea pe scările casei și fuma mult, cu o pasiune dementă. Cine se fălește cu un trecut glorios, îmi spunea el, n-o face decât ca să-și întărească prezentul! Timpul mi-a arătat că unchiu-meu avusese dreptate. Pentru Despina, trecutul părea capital și chiar și-atunci, mai importante decât dorințele din prezent, care mergeau tiptil către Pantelimon Iorga, îi sunau în urechi cuvintele cafegiului, adevăratul ei tată, investit cu puterea de-a o lega de faptele timpul lui, dus.

30

Mărmănjica, urmată de Mutu, se amestecă în mulțimea care se bulucea în gardul lui Filipescu. În curte dansau niște scamatori mascați, iar din afumătoare ieșeau mirosuri suave. Slugile împărțeau polonice de vin, care treceau cu viteză din gură în gură, apoi niște torțe luminară alea, până la poartă, iar în cerdacul împodobit cu flori de lămâi ieși Scarlat Filipescu. Îl vedea pentru prima dată. Era un

bărbat îngrijit, cu un fel de bunătate întipărită pe față. Alături de el se fandosea Lambru, îmbrăcat cu o haină albă cu margini verzi.

Lăutarii miorlăiau un cântec blegos, compus special pentru Scarlat, proslăvit ca un zeu, iar el în timpul acesta făcea semne de bunăvoință spre lumea adunată în drum.

Mărmănjica înaintă câțiva pași, iar ciohodarii și alți paznici ai curții îi făcură semn să rămână pe loc. Nu-i rămânea decât să pună la bătaie hrana lor din acea seară. Ridică iepurele, fluturându-l cu insistență, până când un arnăut veni să ia ploconul, mișcare care atrase pentru o clipă și atenția mirelui – o clipă prețioasă și lungă, în care încăpea adevărata poveste a lui Scarlat Filipescu.

Mărmănjica sări repede peste copilărie, nu lipsită de fapte interesante, oprindu-se mai mult asupra unei zone intense, dedicate în întregime Despinei. Cu Scarlat nu merita să retrăiască ceva. Era ca o carte care se cerea răsfoită: se îndrăgostise banal, într-o zi de mai, când teii erau în floare. Un bal la Palatul Domnesc, într-o sală luminată de candelabre, prin care se plimbau mătăsuri și șaluri. Era acolo lume pe care o știa Bucureștiul întreg, boieri mari, ale căror nume erau pe buzele tuturor, dar pe care nimeni nu-i văzuse de-aproape. Despina plutea, drapată cu perle, într-una din rochiile ei decolorate, ca scoarța mestecănelului, iar lui Scarlat, foarte tânăr pe-atunci, îi bătea inima gata să-i sară din piept. Era prima oară când o femeie îl făcea la propriu să tremure, s-o dorească înainte de-a ști a cui e. Nu-și dădea seama de unde picase și abia când îl văzu pe Lambru realiză, prin asociație, că era fata paharnicului Băleanu. Nu voia să danseze, nu voia să zâmbească. Trecea pe lângă invitați ca și cum ea ar fi fost gazda petrecerii, iar aroganța ei i se păruse un semn bun. Cu cine se putea mărita fata asta, dacă nu cu Scarlat Filipescu?

Lumea se foia dintr-o parte în alta ori lenevea pe divane, iar unii dansau ținându-se cu finețe de degete, de vârful lor, ca și cum și-ar fi cerut scuze pentru atingere. Lăutarii cântau despre dragostea de fecioară, iar bărbații suspinau, făcându-și cu ochiul. Iar în foșnetul de mătăsuri se ridica și mirosul bucatelor, care alunecau prin salon, așezate în tăvi de argint: țepușe cu bucățele de carne, brânzeturi și cuiburi de urdă, frământată cu nuci și stafide, oușoare dulci, mizilicuri de carne, prepelițe și piftii puse în coajă de măr. Plus vinurile, lichiorurile și sucii dulci, de afine. Printre toate aceste bunătăți care îți luau ochii, Mărmănjica văzu fereastra deschisă, iar pe pervazul ei din afară surâdea Năltărogu.

Balul fusese nu doar locul în care Scarlat și Despina se întâlneau, ci și singurul în care se sărutaseră. În ciuda ochilor ei, care păreau să nu iubească pe nimeni, cu tot botul ei alungit, care voia să țină la distanță pe toată lumea, într-un moment al petrecerii, cât musafirii se buluciseră să-l asculte pe vodă, lângă fereastra pe care o veghea Năltărogu, Despina îl sărutase pe Scarlat Filipescu. Oricui ai fi spus nu te-ar fi crezut! Scarlat însuși, cât era de încrezător și hotărât s-o facă să plângă din cauza lui, se transformase în statuia uimirii.

La două săptămâni după bal i-a cerut mâna și a fost refuzat pe loc, fără timp de gândire. Cu toate că era un învingător și puține lucruri i se refuzaseră până-atunci, se considera, din nu știu care motiv, condamnat s-o iubească doar pe Despina și, mai mult, credea că are timp să aștepte, convins fiind că, în felul ei, îl iubea: altfel, de ce l-ar fi sărutat? În plus, chiramelele de peste drum îi ofereau toate consolările la care putea să viseze un om aflat, din punctul său de vedere, pe un fel de listă de așteptare. Iar când plăcerile sunt numeroase, și vremea trece ca vântul. Până într-o zi când Lambru i-a bătut la ușă, cu vestea la care sperase. A fost flatat că bătrânul Băleanu

era de partea lui, dar nu avea chef să fie respins de Despina. Poate că se obișnuise într-atâta cu viața pe care-o ducea, încât n-avea chef de nicio schimbare.

După moartea lui Ahmet, lucrurile s-au schimbat radical. Lambru a rămas la el peste noapte.

— Dacă vrei să te însori cu Despina, acum e momentul cel mai bun pentru tine!

I-a spus o poveste lungă și foarte întortocheată despre ceea ce se află în mintea unei femei și, pentru că Scarlat nu părea să fi înțeles, a adăugat cu jumătate de gură:

— Despina te iubește! Știu foarte bine! Nu s-a măritat până acum pentru c-apucat să declare că disprețuiește familia și îngrădirile vechi. Dar toate femeile își doresc o rochie de mireasă.

Cu toate că suna destul de prostește, Scarlat a crezut fiecare cuvânt, pentru că exact asta credea și el. Fiind un om ordonat, și-a făcut un plan și s-a ținut de el până la capăt, iar rezultatele nu s-au lăsat așteptate. Mai întâi și-a reînnoit cererea, într-o vizită aproape oficială, în casa Băleanu, însoțit de doi arnăuți. Apoi a trimis daruri, iar la sfârșitul acelei săptămâni deja anunțase logodna.

Scarlat nu știa nimic despre Ahmet, practic turcul nici nu exista pentru el. În schimb era amărât din cauza picturii de la măcelărie și, în sinea lui, între straturile fierbinți, bănuia că zugravul avusese parte de puțină atenție din partea Despinei. Poate că ea îi zâmbise, poate că vorbise cu el despre stafii – lucruri pe care le considera detestabile.

Toată ființa lui Scarlat emana o plictiseală adormitoare, încât Mărmănjica era gata să plece cu regretul că-i cedase un iepure pentru o poveste stupidă. Dar, chiar la plecare, ajunsă în acest punct al secretelor lui, fără să vrea, găsi sămânța din care curgea viitorul. Trecuse un an, iar al doilea ajunsese la jumătate. Despina picura o licoare într-un pahar impozant. O văzu ducând cupa ca pe-un trofeu în

iatac, apoi îl văzu pe Scarlat bând din ea. Scarlat avea să moară otrăvit, după un an și jumătate de fericire. Într-un fel, îi părea rău de el, ar fi vrut să-l avertizeze. Apoi își dădu seama că aceeași sămânță în care zăcea viitorul putea să fie deschisă în multe feluri. Dacă Despina nu-l otrăvea, oricum mureau amândoi în acel an, din cauza ciumei. Iar dacă scăpau și de asta, pe Scarlat îl aștepta alt pericol. Murea înjunghiat, lovit de-o trăsură, cădea de pe terasa lui Lambru. Până la urmă, Mărmănjica se plictisi. Orice-ar fi făcut, Scarlat era mort.

Faptul că în sfârșit văzuse în viitor îi deschidea alte perspective, iar iepurele pe care-l adusese plocon era o plată prea mică pentru o descoperire la care nici nu sperase!

31

A doua zi nu s-a putut circula prin Gorgani. Nunta Despinei era singurul lucru care interesa, iar așteptările mahalalei ridicaseră valuri în jur. Nu era om care să nu fi sperat să vadă mireasa, iar aspirația asta, pe cât de banală, pe atât de intensă, crease o tensiune pe care putea s-o simtă orice suflet sensibil. Pictura de pe măcelărie fusese spălată, iar zidul vopsit alb. Oricum nu conta, căci în restul orașului răsăriseră alte ziduri și alte Despine.

Pantelimon a stat toată ziua urcat pe cafenea, fără treabă. Se hotărâse să-și ia lumea în cap și, pentru că tot avea în minte Verona, primul drum voia să-l facă acolo. Peste tot sunt oameni care vor să-și vadă fața pictată, așa că n-o să moară de foame. Să se întoarcă acasă i se părea imposibil. Îi era dor de familie, dar nu putea să intre pe ușă înfrânt. Dacă s-ar fi întors era ca și cum ar fi acceptat că trecuse printr-o nebunie, pe care o va purta tot restul vieții în spate. Copiilor o să le fie rușine cu el, iar

Firanda o să-l calce-n picioare. Mai bine murea decât să se întoarcă acasă!

Se așezase într-un loc confortabil, aproape de horn, de unde credea că n-o să-l deranjeze prea mulți. Bineînțeles, nu era singur. Cum casa rămăsese fără stăpân, mai urcaseră câțiva, iar de jur împrejurul Gorganului toate acoperișurile erau pline de lume.

Pentru Pantelimon, lucrurile arătau acum mai clar ca oricând. Fără Despina nu-i era bine, dar nici nu merita să se mai gândească la ea. În fond, nu era decât o fată de cafegiu care voia să se căpătuiască măritându-se cu un bou! Mai ales acum, că Mărin dispăruse, cuvintele lui vor rămâne bătute în cuie până la capătul vieții. Pentru eternitate, exact cum voia ea.

Își bătuse joc de el, își făcuse vise din cauza ei. Dar timpul lui nu se dusesese. Se vedea bogat și puternic, într-un oraș unde lumea îl știa după nume. Planul său era să picteze zidurile unor case străine. Va trece noaptea din oraș în oraș, iar pe unde va trece va lăsa chipul Despinei și numele lui, scris citeț, vizibil de la distanță. Despina spânzurată, Despina cu gâtul tăiat. Spintecată. Bătută. Cu ochii scoși. Ziduri nenumărate, pe care vedea deja în detaliu cum va aluneca pensula și ce culori se vor amesteca în țățele ei, picurate cu sânge, pe buzele ei atinse de lacrimi. Toată lumea o să afle despre cruzimea acestei femei. N-o să lase niciun oraș neatins de Despina. Peste tot, mai ales prin orașele mari, o să dai de-o Despină condamnată la moarte! Nu va fi om căruia să nu-i povestească. Se vedea deja oprindu-se-n piețe, cățarat pe o scară, umplând zidurile cu viteză nebună, zugrăvind chipul morții. O s-o ucidă în sute de feluri, zile multe, luni, ani, până când inima va înceta să mai bată. Când Sfântul Petru îl va întreba ce făcuse în toată viața, va fi simplu: tăiasse în carnea Despinei! N-o să scape nici un deget de piele. Iar în urma lui, după ce-i vor putrezi oasele, va

rămâne numele scris în toate orașele! Ce-au făcut alți pictori? Au migălit la portretele unor oameni, niște bicicnici care au închis acele tablouri în case! Pe când el va rămâne în istorie! Va fi autorul femeii ucise în sute de feluri. Când piețele, care de-aia sunt piețe, se vor umple de oameni, în primul rând se vor holba la picturile lui, care vor intra în mințile tuturor și de-acolo în visele nopții. Până și numele piețelor se vor da după ele. La care brutărie muncești? La brutăria de la *Despina înjunghiată*. Am băut de-am stins, în piață, la *Spânzurata*! Unde locuiești? Pe lângă *Despina c-un singur ochi*! Asta avea de făcut: s-o ucidă. S-o facă să sufere. Când va trece pe-acolo, în special prin Verona, să dea cu ochii de *el*! Va picta toate casele, toate străzile! Iar când ochii Despinei adăvurate se vor întâlni cu ochii Despinei lui, ea, femeia care nu merita să trăiască, o să-și aducă aminte că pierduse singurul bărbat care-a iubit-o vreodată!

Pantelimon se simțea mult mai bine. Aștepta alaiul de nuntă ca să fie convins că acesta era sfârșitul poveștii. Apoi va pleca. Măine, în zorii zilei, va ieși din oraș, lăsând în urmă Gorganul și tot ce-l legase de el!

32

Mărmănjica și Mutu stăteau călare pe creasta casei. Ei aveau și cea mai bună poziție, puteau să vadă inclusiv tufele de răsură care mărgineau scările, până la tindă. Pe-acolo au văzut-o pe Firanda, coborând panta Gorganului, iar pentru o clipă Mărmănjica a auzit șuvoiul de vorbe care i se învârtea de la o tâmplă la alta.

Firanda lăsase la ușa bisericii un blestem, scris cu sânge de capră, pe o cârpă, pe care, Doamne, cât se mai chinuise s-o ruleze subțire, ca șnurul. Foarte mândră de asta, era convinsă că Despina o să moară imediat ce va trece

pragul bisericii. Mărmănjica pufni în răs, iar Mutu tresări, văzând-o cum stătea cu ochii încrucișați. Apoi i se stinse zâmbetul de pe buze. Firanda călca voinicește, ca un pitic plin de fală, dar pe dinăuntru era mâncată de o poveste pe care o simțea ca pe-un vierme. Era seară, iar Pantelimon, cu toată familia pe urmele lui, ieșea pe poartă. Seara în care plecase de-acasă.

Furia, acel ghem de fum care momește orice fiară să iasă din vizuină, drojdia groasă care rămâne în urma oamenilor răniți din iubire, acel *ceva* care-i îndeamnă să se răzbune, creștea cu nepăsare peste Brezoianu, peste casa lui Lambru, peste grădini. Iar în spuma asta perfidă o inimă bătea nebunește.

Firanda era furioasă. Știa de mult că Pantelimon intra noaptea în casa Băleanu. Îl și urmărise. El, până atunci un stâlp înflorit în jurul căruia se învârtea toată viața, același bărbat căruia îi făcuse copii, se ridica noaptea din pat și pășea iepurește, își lua hainele de pe cufăr și deschidea ușa și, abia după ce ajungea în curte, își trăgea pantalonii din mers, răsuflând ușurat. Cu pașii lui largi, cu pletele-n vânt, alerga tocmai la Gorgani, unde se agăța de gardul Despinei, ditamai lunganul, se cățara ca o mătă, rupându-și hainele de pe el, ca să intre în casă și să-i mototolească cearșafurile unei femei care nu merita nici scuipată! Așteptase un timp, era sigură că până la urmă o să-i vină mintea la cap, dar în acea seară lumea lor s-a făcut țandări. Nu vorbea Pantelimon, ci gura spurcată a Despinei, pe care nu avea altă soluție decât s-o omoare. Când Pantelimon ieși pe poartă cu toată familia după el, Firanda intră în coșare și înhăță ulciorul cu păcură. Pe la acea oră, Despina urma să vină la fratele ei, în fiecare seară venea. O să-și lase trăsura în stradă, o să intre apoi în salon, cum îi era obiceiul. Lambru o să-i spună ceva, în timp ce ea va privi cu nesimțire în curtea lor. Asta făcea zi de zi. Iar în timpul acesta Firanda o să dea foc

la casă! Mai întâi avea să împrăştie păcura de jur împrejur, cu grijă, va mozoli bine atât uşa din spate, cât şi pe cea dinspre stradă, apoi o să-i dea foc. Iar la plecare o să-nghe-suie în ulcior o zdreanţă aprinsă şi-o să-l arunce pe geam. I se părea un plan bun. Apoi va alerga în vale, până la Gorgani, unde toată lumea va jura că fusese acolo. Fraţil ei precis o să-l snopească-n bătaie, iar ea va ridica vocea să-i ia apărarea, ca s-o ţină minte cine se uită. Şi cine nu se uită când e bătaie?!

Totul a mers bine până a ajuns la poarta din spate, pe care şi Mărmănjica o văzuse de-atâtea ori, încât îi era uşor să coboare cu totul în povestea Firandei: aleargă spre cea mai apropiată poartă, dinspre Gorgani, deschizând-o cu uşurinţă. Numai că simte cum o palmă i se încleştează pe braţ. Speriată, se smulge şi ţâşneşte în curte, dar după ea vine şi un bărbat, bolborosind ceva, ca şi cum ar fi fost damblagiu. Firanda îl scuipe între ochi, dar nici el nu pare un molău. O împinge în prun, spărgându-i ulciorul. Abia atunci îşi iese din fire şi-i trage un picior în stomac, însă el îi bagă mâna-n gât. Ce poate să facă? Nu-i rămâne decât să scoată cosorul din şorţ şi să i-l bage în gât. Un timp se chinuie să-l smulgă din rană. Doar nu era să-l lase acolo, la câţi bani făcea! Trage de el, proptindu-şi o talpă în coastele lui, şi reuşeşte să-l recupereze cu greu. Omul, din care ţâşnea sângele ca la nebuni, se răsucesce pe călcâi şi cade cu bărbia în gard. Firanda e plină de sânge şi tremură toată. Totuşi, strânge cioburile în şorţ şi dă cu piciorul peste răzoare, acoperind păcura, apoi o ia la fugă spre casă.

Ce putea să mai facă? Nici o clipă nu-i trecuse prin minte să-l păzească pe mort. Şi nu se îndoia că murise, de pe când se chinuia să-şi ia cosorul înapoi. Îşi scoate bluza şi-o aruncă în cuptorul de pâine, unde arde focul pentru pâinea de seară. Nu priveşte spre slugi. Oricum, toată curtea îşi închipuie că l-a rupt pe Pantelimon în bătaie.

Abia a doua zi a aflat că mortul era un turc care îl căuta pe Băleanu și că, dacă îl ajuta cineva, poate că n-ar fi murit. Firanda nu credea asta. O mai fi mormăit el un ceas, poate două. Dar cel mai probabil a murit imediat ce-a ajuns cu barba în gard. Chiar dacă-ar fi știut că trăiește și tot n-ar fi chemat ajutoare, de frică să nu ajungă la ocnă.

Mărmănjica trecu repede prin povestea Firandei, într-un fel satisfăcută de rezultat. În sfârșit, știa cine l-a omorât pe Ahmet, deși nu mai conta foarte mult. Turcul trăia în sufletul ei și merita răzbunat. Dar cine ar fi crezut că Firanda-i venise de hac? Și chiar dacă s-ar fi găsit cineva, cine ar fi acceptat că merita să plătească pentru un turc?

33

În sfârșit, începură să apară trăsurile. Prima era o caleașcă deschisă în care se vedeau mirii, drepti, îmbrăcați în zar-pale, împopoțonați cu niște cununi aurite. Iar în urmă veneau încă zece trăsură, cu câte un om, doi, mai mult de formă, căci invitații boierului erau deja în biserică, unde așteptau de vreun ceas, privindu-se unii pe alții, surâzători pe dinafară și roși de plictiseală pe dinăuntru.

Despina era pierdută, risipea în jur o tristețe, care plutea peste case, până la mine, căci aveam un loc bun, pe acoperișul de la Morți, pe Gorgan. Vedeam ca-n palmă trăsură, și puteam să-mi dau seama cât e de tristă, după cum întorcea privirea ori de câte ori Scarlat încerca s-o atingă. Deși era abia începutul lui mai, soarele dogorea ca vara, iar puhoiul de lume făcea ca aerul să fie de nerespirat. Era cald, iar de pe mine curgeau șiroaie de apă, mai mult pentru că împărtaşeam aceeași neliniște cu Despina.

Străzile erau pline de lume, de la Gorgan până dincolo de piață, iar în stânga, până la Dâmbovița, nu vedeai

decât scăfârlii: fesuri, turbane și coame de păr, uneori strânse în eșarfe, cauce colorate, pălării, șaluri legate cu o fundă mare deasupra urechii, ișlice și alte căciuli înalte, a căror amintire n-a rămas decât în creierul meu. Iar peste tot se vedeau arnăuții călare, plătiți de Scarlat Filipescu.

Mirii au coborât din trăsură, iar printre dondănelile târgoveților, care se împingeau să vadă mireasa, l-am auzit pe Pantelimon urlând ca o fiară. Era în picioare, pe acoperișul cafenelei. Oricum nu-l asculta nimeni. Toți ochii erau pe trăsură, toate gurile strigau să trăiască mirii, iar unii se apucaseră de urlat, căci era o melodie pe-atunci, pe care neamurile proaste o cântau înainte să intre mireasa în biserică, un fel de ultimă întrebare, ca s-o facă să renunțe la nuntă. Un grup de târtani, băieți care măturau prăvăliile și care habar n-aveau unde și cât ține o glumă, lăläiau acest cântec, prin care îi îndemneau pe miri să se mai gândească nițel.

Au urmat treptele, multe trepte, căci, biserica fiind pe Gorgan, era de mers – număraseram pe-atunci mai bine de cincizeci de trepte. Manciu și oamenii săi plus alți arnăuți ai boierului Filipescu țineau mulțimea la oarecare distanță, deși era greu. Mi-aduc aminte că unui arbănaș îi curgea sânge pe lângă tâmplă, deoarece în nebunia acelei zile cineva îl lovise c-o piatră.

În urma mirilor urca asudat boierul Băleanu, iar lângă umărul lui, cu un buchet de narcise în mână, zâmbea Lambru, îmbrăcat într-un costum de atlas, cu anterior verde, dar nu un verde ordinar, ci de măslină peste care a nins puțin. După ei urcau alte rubedenii din neamul mirelui, iar ceva mai în spate venea Iane, cu o pălărioară de catifea albă.

Urcaseră jumătate din trepte, când Filipescu, nemaisuportând hărmălaia, i-a făcut un semn omului său de încredere, care a suflat într-un fluier, iar în scurt timp s-au auzit vocile goarnelor de prin foișoarele mahalalei, anunțând că începuse potolul.

— Măritul boier Scarlat Filipescu vă invită pe toți lângă pod, unde sunt mese întinse și ciuturi cu vin!

Oamenii știau că niciodată mesele nu erau pe măsura burților lor, așa că au luat-o la fugă, o parte bună din mahalagii scurgându-se către pod.

Când Despina a ajuns în capătul scării, Pantelimon a coborât de pe cafenea. Își făcea loc printre oameni, la început greu, dar, când a ajuns în fața bisericii, puhoiul se risipise.

Scarlat și-a pus un braț protector pe după umărul miresei, îndemnând-o să intre în biserică, dar, în mod inexplicabil pentru mine, ea a întors capul. Și-atunci am știut că se va întâmpla ceva groaznic și-am coborât în grabă, fără vreun plan, fără să-mi dau seama ce va urma.

34

Mărmănjica nu l-a văzut pe Pantelimon decât când a ajuns în fața bisericii. Exact când Despina s-a întors din capătul scărilor. Totul s-a petrecut repede, sub privirile a zeci de nuntași, arnăuți, gornari de prin foișoare, dar și mulți mahalagii, care nu se mișcaseră de pe case, sau oameni rămași lângă Gorgan, hotărâți să aștepte până când se termina slujba.

Despina s-a uitat la Pantelimon, care-o privea împietrit. Primul ei gând a fost la femeia cu gâtul tăiat, dar imediat a cuprins-o o bucurie nebună. Cuvintele cafegiului, Năltărogu, cu fața lui blândă, Lambru și sfaturile bătrânului Băleanu se făcuseră flori spulberate de vânt. Erau frumoase și poate că erau drepte, dar viața alături de Scarlat Filipescu i se părea un fapt imoral. Toate lucrurile pe care le trăise, dezmațurile, aventurile ei de o noapte, totul era doar un pachet mic, care, pus pe aceeași balanță cu nunta aceasta, nu cântărea nici cât fulgul de gâscă. A se mărita cu Scarlat

era mai rău decât tot ce făcuse până atunci, iar a se arunca în brațele lui Pantelimon, care avea s-o omoare, ȧra până la urmă o faptă eroică. Nu toate profețiile se ȧmplinesc. Vocea bătrânului cafegiu o striga din morți, dar ea nu voia s-o asculte. Știuse c-o să fugă de la altar, *să nu cobori scările!* ȧi spusese, dar glasul lui, pe care acum ȧl asculta altfel, ascundea și credința că Pantelimon era singurul bărbat făcut pentru ea. El era perechea astrală, partea care-i lipsea. Cum poți să știi dacă omul pentru care plângi și te rogi este acea bucată din tine rătăcită prin lume și pe care fiecare celulă a cărnii tale o strigă? Nu știi. Te ȧnvinovățești de nebunie, de boală. Există totuși o probă care nu dă erori, proba chemării. Rătăcești aiurea pe străzi, strigând un nume ȧn gând, iar omul care poartă acel nume apare exact ȧn locul ȧntâlnirii din minte. ȧi ceri să vină și ȧn scurtă vreme ȧl vezi venind. ȧntorci capul, pentru că o privire te arde ȧn ceafă. ȧți intră o otravă ȧn sânge, iar tu știi că este din acea parte care-ți lipsește, din carnea răpită ȧnainte ca tu să te naști. Chiar dacă la capătul scărilor o aștepta moartea – și tot merita! ȧi spusese că fără Scarlat Filipescu era ca și moartă – el era Calea! Ce tâmpenie și cu această *cale!* Cel mai bun drum e cel pe care ȧi-l hotărâști tu. Dacă-ți spune cineva să nu cobori scara, nu te gândești la pericole, ci la interesul celui care se oferă să te ȧndrume. Ce-i ȧiese lui de aici? Nu există sfaturi gratuite! Glume de bătrân care crede că le știe pe toate! Poate că nici nu era tatăl ei.

Despina a coborât treptele una câte una, ȧținându-și rochia cu mâinile amândouă. ȧn urma ei, Scarlat era terminat, roșu ca dracu', iar Băleanu striga după ea aproape ȧn șoaptă. Târziu, după ce toți trei ȧl văzură ȧn sfârșit pe zugrav, Lambru o luă ȧn jos după ea.

Era liniște. Peste Gorgan se legăna o coadă de drac.

Când Despina a vrut să ȧl atingă, Pantelimon nu mai era, dispăruse, luat de aripa morții. Fusese acolo, iar ȧntr-o

secundă s-a evaporat ca picătura de apă. Despina a suspinat, un suspin sugrumat, și s-a făcut mică, înghițită de rochia ei ca un crin.

Nu respira nimeni, nu se mișca niciun om. Nici păsările nu mai cântau, împietrite și ele prin copacii de prin grădini.

Primul a ajuns Lambru și-a coborât privirea. Era ceva jos, iar mulți ochi s-au uitat la ceea ce privea el. Lângă piciorul lui se ridicau două mormane de haine – rochia de mireasă, ca o baltă de lapte, și hainele lui Pantelimon, inclusiv cârpa pe care-o purtase pe frunte. Iar lângă ele se vedeau două grămăjoare de cenușă înroșită de sânge.

35

Lambru și-a văzut sora dispărând în faldurile mătăsii și-a-nceput s-o strige cu disperare. Îi curgeau lacrimile, iar micul buchet de narcise i-a căzut în cenușă. Sora lui adorată nu mai era. Din gât i-a țâșnit un strigăt care-a străbătut mahalaua, iar puhoiul care se înghiontea în drum spre ospăț a luat-o la fugă înapoi, spre Gorgan. Din toate părțile se auzeau vaiete și un plâns plin umplu piața. Căpitanul Manciu coborî de pe cal și-și făcu loc spre Lambru, care striga cu voce înecată de lacrimi:

— Demonul! A mâncat-o demonul din pădure! Și-o să ne mănânce pe toți. Uite ce rămâne în urma noastră! O grămăjoară de țărână de roze!

Prin mințile oamenilor treceau toți dispăruții pe care-i cunoscuseră și nu era om care să nu se gândească la cineva. Boiangioaica, unde-și vopseau pânzăria, morarul, care n-ar fi înșelat pe nimeni, nici la făină, nici la țărâțe, bietul Ioniță luntrașul, care își scrisese numele atât de frumos! Bunul părinte Ambrozie! Ah, și chiar nenorocita de ghicitoare, pe care mulți o credeau răpită și ascunsă

pe undeva, prin pădure. Cele mai noi întâmplări năvăliră în creiere: pelticul, hainele lumânărarului, dispariția lui Mărin. Cele două grămăjoare de praf semănau între ele, amintind de mușuroiul găsit lângă scaunul cafegiului. Lambru Băleanu avea dreptate: monstrul se apropia de Gorgan.

Ca la un semnal, mahalagiii începură să țipe spre Manciu și atunci se ridică o voce puternică:

— Pădurea Cotroceni trebuie rasă imediat. Dacă e ceva în pădurea aia, o să aflăm! Și nu mâine sau peste un an, ci chiar azi!

Vorbise Scarlat Filipescu, de care nimeni nu se putea îndoi. Lumea începu să alerge spre Cotroceni, iar boierul făcu semn arnăuților s-o ia înainte. În câteva minute, toată plasa Gorganilor se golise de lume și, cum rămăsesem împietrit, în marginea bălții de la măcelărie, mi-am dat seama că și eu trebuia s-o iau spre pădure.

IV

Povestea mea

1

În vremea copilăriei mele, de la Cotroceni până la Gorgan erau numai mlaștini, întrerupte din loc în loc de movilițe pietroase printre care își făcea loc Dâmbovița, și ea o mlaștină pe alocuri, în care puteai să te pierzi. Casa noastră era în mijlocul pădurii, pe baltă, iar noi singuri eram stăpâni peste mlaștină și peste pădure, o familie numeroasă, cu multe mătuși, cu unchi unul și-unul, toți foarte veseli, nu-mi aduc aminte să-l fi văzut pe vreunul plângând sau măcar dus pe gânduri, otrăvit de dorințe și de invidii. În special cina mi-o amintesc, în salonul cel mare, la masa rotundă, ocupând toată încăperea, încât abia aveai loc să te streкори pe lângă ferestre, prin care se vedea balta. Vara nu aveam geamuri, ci o pânzică subțire căreia îi zicea *numa*, specialitatea mamei, care știa să scoată fire subțiri din tulpinile buruienilor și din gogoșile fluturilor. Pânza asta, prin care se vedea luna ca printr-o ceață firavă, era foarte importantă în viața noastră. Vara o puneam la ferestre, dar tot din ea făceam năvoade și mai ales o purtam în călătoriile lungi, de dincolo de pădure, după ce o spălam în licori, făcând-o impenetrabilă. Pentru asta eram prieteni cu Lecu, vecinii noștri, niște pitroci cât cotul, care semănau atât de bine unul cu altul, că nu puteai să-i deosebești. Pe toți îi chema Lecu. Unchiul

meu, fumătorul, zicea că ei se recunoșteau între ei și ne compătimeau că nu eram în stare de-atâta lucru. Acești Lecu, mărunței și foarte serioși în tot ce făceau, aveau două calități capitale. În primul rând că nu știau ce este minciuna. Orice-i întrebai îți răspundeau punctual, încât, dacă voiai să știi unde-și țineau mâncarea, îți descriau cu exactitate locul și drumul cel mai scurt până acolo. A doua calitate, cu mult mai însemnată pentru familia mea, era că aveau darul rar de a prepara elixire, alifii și tot soiul de leacuri care ne făceau viața cu mult mai ușoară. Iar între acestea era și licoarea care te făcea nevăzut. În ea înmu-
iam *numa*. Umpleam albia cu apă rece și puneam câteva picături din licoarea lui Lecu, iar pânza căpăta niște licurici care păcăleau ochiul, mai ales când era lumina puternică, pe timpul amiezii. Dacă voiam să nu fim văzuți, aruncam pe noi o pânză de-asta. Efectul ținea câteva săptămâni. Când lucrurile s-au înrăutățit, am început să acoperim cu pânzet și casa, acareturile și chiar părți din pădure, ceea ce mă face acum să recunosc cinstit că fără Lecu am fi fost morți de mult.

Familia noastră era veche, zicea tata, care avea un fel de dambla a istoriei, însemnând într-un catastif strămoșii, rudele risipite prin lume. El pleca și cel mai des de acasă. Uneori lipsea și câte un an, iar când se întorcea, venea încărcat, aducând în pădure caravane de care, lucruri nemaivăzute, alimente, dar și haine, jucării și mașinării, așa cum a fost un scripete care ne-a ajutat să adăugăm un etaj la casă ori cuptorul mobil pe care îl mutam prin toată pădurea și chiar pe malul apei, unde am ridicat alte cuptoare și o cărămidărie care a rezistat ani mulți.

Tata își arunca o pânză pe el când pleca în călătorie, iar prin orașele pricăjiților nu cobora niciodată din trăsură. Avea peste tot oamenii lui, și ei la fel ca noi de înalți, care tot așa, trăiau ascunși sub pânze prin așezările scunzilor și nu se arătau decât în orașele importante, din nord,

unde, spunea tata, toată lumea era înaltă. Acolo erau toate minunile, mai ales în orașul mlaștinii auri, unde găseai ceea ce nici dracului nu-i trecuse prin minte, castele, dulciuri neînchipuite, prăvălii, iar noroaiele colcăiau de bunătați și de parfumuri care produceau fericire. Tata era cel mai umblat din toată familia, iar uneori aducea cu el musafiri, în special meșteri, care ne îmbunătățeau casa, așa cum a fost unul care vorbea ca și cum ar fi cântat, din când în când atingându-și buza cu degetul mare, ca să-și ajusteze sunetele, ceea ce ne făcea să râdem continuu. El a făcut fântâna zidită, care până atunci nu fusese decât un puț săpat în pământ, și tot el a amenajat o nouă încăpere de baie, cu stropitori mari și cazane montate pe sobă. Deși, când venea vorba de apă, eu alegeam balta, căci înotul a fost întotdeauna cea mai mare bucurie a mea. Dacă s-ar putea, aş sta toată ziua în apă. Nu-mi plăcea școala, nu-mi plăcea să citesc. Unchiul meu, fumătorul, mă cicălea cel mai mult, punându-mi sub nas cărți, multe scrise de el special pentru mine, dar vă mărturisesc sincer că abia după ce l-am cunoscut pe Mărin cafegiul am început să prind gustul ideilor, cred că atunci, în primul an al prieteniei noastre, am citit toată biblioteca din casă, care, în parte, ajunsese un morman de moloz. Dar în anii copilăriei nu mă scotea nimeni din baltă. Unchiul stătea pe verandă, parcă-l văd, o crenguță crescută din covoraș, căci ne plăcea să tapetăm treptele și tot foișorul cu fierea-pământului. De altfel, și curtea din spatele casei era tot așa aranjată cu mușchi, care-ți dă putere de viață, încât totul în jur era vesel și crud.

Familia muncea pe baltă, scoțând pește și ce se mai aduna prin plase sau unii mai trudeau în grădina de zarzavaturi, unde aveam și eu o parcelă. Dar, cum prindeam momentul, mă și aruncam în baltă, scufundându-mă în cel mai fin mâl, din fundul apei, plin de alge și de moluște, ale căror arome pe vremea aia erau de neegalat. Când

ieşeam din apă, arătam ca dracu', mozelit rău, iar mama nu mă lăsa să intru în casă până nu mă spălam bine, mă puneă să-mi frec urechile cu săpun şi să-mi spăl de câte zece ori aripioarele de la picioare. O, şi despre asta trebuie neapărat să vă povestesc! Cât m-au mai chinuit aripioarele astea, mai ales după ce am început să port pantofi, nici n-am cuvinte să povestesc! Nu le-am avut niciodată prea lungi, dar, dacă nu le umezeam din când în când, începeau să se scorojească şi să se rupă, un smoc lângă degetul mare şi altul lângă cel mic, plus un evantai la călcâi care mă ajuta mai ales să simt primejdiile, peştii parşivi ori lipitorile care vin tiptil, când te aştepţi mai puţin, şi pentru care aveam o artă specială de a le da jos, pocnindu-le o singură dată cu palma. Dar pentru că tot am ajuns la capitolul complexe, să povestesc şi despre gura mea de rezervă. Ca să fiu drept, ea a fost pentru mine cea mai mare povară şi târziu am constatat că mulţi oameni habar n-au de ea, dar că îi sperie maxim, aşa cum s-a întâmplat cu Mărin cafegiul. Era să-i crape fierea de frică. Credea că într-o zi o să-i sug creierul. Ce prostie! A doua gură e mică, de fapt, nu pot să înghit decât lucruri de dimensiunea unei alune. E un mic orificiu, ca o gură de şarpe, însă pare înfricoşătoare pentru că e în capătul unei cozi lungi de aproape doi metri, subţirică, pliată ca un colac în creştetul capului. Când sunt atent, nici nu se vede bine, acoperită de păr, dar uneori iese ca un cucui, iar dacă simt în preajmă ceva bun, în aer, dar mai ales în mîlul din fundul bălţii, un bob fraged, o moluscă, ceva la care mintea mea salivează – harşti! Gura cea mică sare ca o coardă. Iar ceea ce înhaţă într-o secundă ajunge în gura mare. Ştiu, sună înfricoşător, dar uneori trec zile fără s-o folosesc. E acolo mai mult de formă. E de rezervă. Totuşi, au fost situaţii când m-a scos din încurcătură. Pe atunci, în vremea copilăriei, aveam obiceiul să plec aiurea prin mlaştini, încât ajungeam până la cimitirul nostru de

pe Gorgan. Pe mormanul ăla pietros era o groapă largă, zidită cu piatră, iar de jur împrejur, pe mai multe niveluri, erau mormintele rudelor noastre. Coboram o scară căreia mereu trebuia să-i schimbe câte o treaptă, scară lată din lemn de stejar, iar când ajungeam jos, mă uitam la morminte, fiecare cu câte o firidă în care, o dată pe an, puneam o piatră, ca mortul să găsească drumul spre casă. Ce mult îmi plăcea să mă joc pe acolo! Nici nu pot să explic de ce. Mirosea a pământ răscolit și a frunze de boz. Într-o seară am urcat scara, iar pe Gorgan era să mă ciocnesc cu un pricăjit, ceea ce nu era bine, căci ar fi trebuit să-i spun mamei, iar când venea vorba despre *ciocniri*, toată familia se inflama. Am avut noroc însă și nu l-am atins, în schimb, sperându-mă, mi-a ieșit gura mică, șuierând pe lângă urechile pricăjitului ca un șarpe. Scundacul a început să urle imediat, apoi a luat-o la fugă, înghițit în scurt timp de stufăriș. Și dus a fost. Uneori mă gândeam că s-a înecat în Dâmbovița din cauza mea.

Nu le-am povestit alor mei. Mama în special mă altoia fără milă pentru că, zicea ea, unde dă mama crește carnea mai bună. Visul ei era să mă vadă mai-marele morților, într-un fel o dorință premonitoare, din care cauză aveam în grijă semințele *sânelui*. Respectiv, îngrijeam o parcelă cu acea floare, pe care pricăjiții o numeau *sângele-dracului*, nume pe care am început să-l folosesc și eu. Planta asta a fost pentru mine o mare pedeapsă, un fel de blestem al copilăriei, pentru că în fiecare dimineață trebuia să trec prin grădină și să cânt ca tâmpitul un imn lung fără de care floarea sacră a morților s-ar fi ofilit în câteva zile. Ce prostie! Astăzi este plin de *sângele-dracului* pe lângă baltă și nu mai stă nimeni să-și spargă plămânii cântându-i inegalabila frumusețe. Culmea e că-mi mai amintesc și acum versurile, *Slavă ție, divină floare din sânge nemuritor...* Era un imn care proslăvea culoarea ei roșie,

lăudând-o pentru milostivenie, ca și cum ar fi fost o zeiță, iar în final o rugam smerit să le-arate morților noștri drumul spre casă. Bineînțeles, nu s-a mai întors nimeni. Deci îi cântam, apoi trebuia să plivesc buruienile, s-o stropesc cu o bură fină de gheață, doar o idee, pentru că nu-i plăcea orice apă. Și asta nu era tot. Toamna colectam semincioarele, care sunt atât de mici, încât jumătate din ele se risipeau, pierdute prin iarbă, iar pe cele rămase le așezam în niște pungi de *numa*, cusute de mama sau de surorile mele, niște pungușoare rotunde cât ochiul, în care aveam grijă să pun exact numărul convenit de semințe. Le număram, iar pe măsură ce făceam grămăjoara, spuneam și numele celui pentru care erau. În cele verzi strecuram cinci, iar în cele roșii șapte semințe. Fără pungile astea nu era îngropat niciun mort. Verzile erau pentru femei, iar cele roșii se puneau în mâna bărbaților. Dacă vreun mort pleca pe lumea cealaltă fără semințe, era pierdut. Rămânea pentru totdeauna în mijlocul unei vijelii care îți smulge carnea până la oase. Eu aveam în grijă într-un fel viața de după moarte a familiei mele. Mama era foarte mândră de munca mea și nu contenea să mă laude ori de câte ori îi venea bine, mai ales la masa de seară, când ne adunam toți în salon – mama, întotdeauna cu un șal alb făcut sul în creștetul capului, tata, parcă-l văd, singurul bărbos din familie, cu un mic barbișon cenușiu. Apoi urmau frații tatei, fumătorul fiindu-mi cel mai drag, fiecare în locul lui consacrat, iar după aceea copiii, fetele cu frunțile împodobite cu niște pânzici fine, brodate, vopsite în toate culorile. Iar când mama începea să mă laude, toți ochii se uitau la mine cu simpatie.

— Ce frumos ai cântat, fiule!

Ceilalți se înghesuiau, ca la comandă, să spună pe unde erau la acea oră și cum ajunsese cântecul meu în urechile lor.

Nu știu dacă am spus că nu aveam nume. Fiecare știa când este strigat după intonație, după mici inflexiuni și

vibrații. Când mama urla după mine, puteam să fiu la Gorgan, că tot o auzeam și-i înțelegeam supărarea, știam când puteam să mai întind coarda și când era grav. De fapt, cunoșteam glasurile tuturor, fără mare efort, știam pe cine cheamă și chiar ce treabă avea cu el. Când auzeam pe cineva strigând *fiule!*, toți îndreptam privirea către acel fiu, care știa și el că este chemat și dacă avea cumva să mănânce vreo chelfăneală. Știam când era de rău, știam dacă a intrat cineva în pădure ori dacă ne striga numai pentru că se făcuse ora să aducem lemne de foc, să-l chemăm pe Lecu ori să tragem o fugă la Dâmbovița. Numele sunt numai fandoseli care împodobesc vocea, sunt un fel de găselniță. Tocmai de-aia același nume sună altfel, în funcție de cine îl poartă, de cine îl spune, de cine ațintește urechea spre el!

La masa de seară ne plăcea să cântăm. De obicei, unchiul meu, mijlocitorul o să-i spun, pentru că el știa toate limbile pricăjiților, acest unchi cu o inocență în gene care îl făcea plăcut tuturor, era și cel care știa să cânte. Avea un nai mic pe care-l ducea cu finețe la buze, mișcându-l de câteva ori atât cât să reverse o melodie în stare să ne bage în sânge dulceața și regretele vieții. Apoi începea din gură niște cântece pe care îmi pare rău că nu le-am învățat în serile de atunci, când le-a fost timpul, dar din care îmi vin crâmpеie, două-trei cuvinte sau doar amintirea unor refrene, pe care numai frunzele Cotrocenilor le-au mai păstrat.

Între bucuriile mele de atunci, după înot și colindatul pe la Gorgan, mai era și bucătăria. Aflată în grija unei mătuși, tot o soră de-a tatei, era un loc uimitor. Soba duduia aproape fără oprire, uneori și noaptea târziu, iar pe cele douăzeci de ochiuri clocoteau blide, cazane și tăvi cu mâncare, căci lumea din familia mea mânca mult, cu o pasiune care-mi dă chef de viață și-acum, când îmi amintesc. În afară de mine, toți ceilalți erau mâncăi mari

și, cu toate aceasta, toți eram slăbănogi și elastici. Așa era neamul nostru. Dar și alergam! În primul rând că rareori cineva făcea pași normali. Mama ziceai că plutea pe marginea bălții, unde în permanență avea la macerat snopi de plante, rădăcini și nuiele. V-am spus, aceasta era ocupația ei principală. Aduna tulpini doar de ea știute, nalbe și sălcii abia răsărite, stuf și alte buruieni mai lemnoase, pe care le ținea priponite în apă până se înmuiau. Apoi le punea la zvântat și răsucea din ele fire subțiri amestecate cu alte fire, scoase din gogoșile unor fluturi, dar și fire de in sau de lână. Toată partea de vest a bălții era împânzită de ațe, iar sub un șopron ținea războaiele de țesut, unde surorile mele făceau un zgomot care te lăsa surd. Dar și ceilalți alergau prin pădure, vânând cerbi și mistreți, căci, în afară de noi, mai erau și vecinii Lecu, pe care tot noi îi hrăneam. Aveam un unchi care alerga mai repede decât căprioarele, iar mistrețului îi sărea în față cu urlet, încât se poate spune că bietul animal murea de sperietură înainte de a înfige cuțitul în el. Iar pe unde treceau încurcau bine tufișurile, ca să prindă vânatul în capcane. Oricum, alergau mai mult pe deasupra, prin coroane, iar în multe zone aveam poduri de crengi între stejarii bătrâni. Din oră în oră apărea cineva cu câte un animal plin de sânge, cu păsări sau cu câte un coș de ciuperci. Iar mătușa mea, bucătăreasa, ridica linguroiul și imediat îi veneau ajutoare, în special fete, dar și mie-mi plăcea să mă amestec în treburile bucătăriei. Eram priceput să despici păsări, să scot măruntaiele din vreun căprior, secționând cu grijă ficatul, în așa fel încât să nu se spargă fierea pe el. Și-mi plăcea să mestec în blide. Ah, și ce miresme se răspândeau prin toată pădurea! Uneori eram la Gorgan, dar știam ce se gătește în bucătărie, căci aburii se răspândeau peste pădure, prin mlaștini și prin tot ținutul, care pe atunci era țara noastră. Mâncam chiftele tăvălite în sosuri de flori, tocături amestecate cu ierburi,

bucăți de carne perpelite la jar, raci, scoici și mai ales pește crud, stropit cu zeamă de busuioc. Mâncam pere coapte, frământate cu mei, carne de rață fiartă bine, curățată de oase și parfumată cu mentă. Această pastă era preferata mea și câte altele, pe care, dacă închid ochii, le mai văd încă în minte și-acum. Și, ca să nu uit, mătușica făcea și o băutură dulce-acrișoară din fragi și din coacăze amestecate cu boabe de struguri. Iar pentru că am ajuns în acest punct, să povestesc ce delicatese erau strugurii, pe care trebuia să-i aducem de departe, de la viile pricăjiților, de dincolo de Gorgan ori de peste Dâmbovița, unde nici nu se punea problema să alergăm. Căci, fiind plin de scundaci, chiar și noaptea, trebuia să avem mare grijă. O singură dată am fost după struguri cu tata și n-am o amintire frumoasă. Am mers mult și încet, acoperiți cu *numa*, și, cum am spus, deși era noapte, scundacii mișunau peste tot, și pe jos, și în căruțe, viile fiind împânzite de felinare și de câini care, cu toate că nu puteau să ne muște, făceau zarvă, chemându-și stăpânii, ceea ce până la urmă producea accidente. Fiind la prima mea incursiune prin ținuturile scundacilor, eram speriat. Am adunat în grabă niște struguri, aruncându-i în coș. Tata se strecura printre rânduri ca vântul de vară, în timp ce eu mai căscam gura, oprindu-mă pe la câte o răscruce. Și nu știu cum, în capătul rândului mi-a apărut un pricăjit drept în față. Nu era chiar așa scund cum crezusem, dar și eu pe atunci eram copil încă. Știam că nu mă vede, dar cu toate astea m-am speriat și, în loc să sar pe celălalt rând de vițe, cum îmi spusese tata, din nu știu care rațiuni am rămas nemișcat. Iar omul, poate simțind ceva, a venit drept spre mine. A fost o scurtă *ciocnire*. Atât. Iar la picioarele mele am văzut o grămadă de haine. Nu puteam să mă mișc, iar genunchii îmi tremurau ca dracu'. Atunci a apărut tata.

— Lasă, nu-i nimic, m-a bătut el pe umăr, ai avut o *ciocnire*. Măcar acum știi!

A ridicat mormanul de haine și abia atunci am văzut ce rămăsese din om, un pumn de țărână, care în lumina felinarelor mi s-a părut un fel de nisip colorat din care ieșeau nori roșcați și un parfum de prăjituri calde.

Aceasta a fost prima mea *ciocnire*, care mi-a dat o durere în suflet, ca și cum pricăjitul ar fi fost rudă bună cu mine. Eram trist, iar o seară mai târziu toată familia mă privea cu milă, ca și cum rămăsesem orfan.

— După a treia ciocnire n-o să mai fii supărat, mi-a spus fumătorul, care trăgea dintr-o pipă largă și scurtă. Când mi s-a întâmplat prima oară, m-a apucat plânsul, cât mă vezi acum de fălos!

Câteva capete îl aprobau mormăind, iar mama mi-a apucat mâna să mă mângâie, ca și cum aș mai fi avut câțiva ani, ceea ce mi-a făcut și mai rău, pentru că toată grija lor îmi întărea și mai tare vinovăția, dându-mi certitudinea că făcusem o mare greșală.

— Și nu poate fi evitată povestea asta? am întrebat cu vocea tăiată. Din ce cauză se fac scrum?

Aici părerile erau împărțite. Tata zicea că la orice atingere corpul nostru emană o boare infimă care rade orice om, ca pe un pericol.

— Și animalele?

— Știu să se apere, probabil. În tot cazul, numai pricăjiții se fac pulbere, ceea ce pe mine mă încredințează, a spus mijlocitorul, că sunt nocivi. Pentru noi, cel puțin, reprezintă o mare primejdie.

— Nu avem ce să facem, decât să stăm departe de ei și să ieșim cât mai rar din pădure. Când trec prin orașele lor, nici nu scot capul din trăsură. Am un scundac de încredere, un om discret care-mi pregătește carele echipate cu oameni, cu tot ce ne trebuie. Dacă le dai niște turtițe de metal galben, îi faci fericiți. Niciodată nu plec la drum

fără să-mi umplu buzunarele, iar dacă nu merge ceva așa cum ar trebui...

Tata povestea fără muștrări de conștiință că, în situațiile în care scundacii își băgaseră nasul în trăsurile lui, trecuse prin ei, lăsând în urmă dune de pulbere rozalie. De multe ori își continuase călătoria, biciuind caii de la căruțe deodată, sărind de pe un atelaj pe altul, ca prin copaci.

Tata se dădea mare, dar drumurile lui nu erau întotdeauna fără dificultăți. Sub apele liniștite ale ochilor săi se ascundeau suferințe și întâmplări grave. De multe ori trecuse pe lângă moarte.

Mama nu-și mai văzuse rudele de la măritiș, tocmai pentru că-i era frică de *ciocniri*.

— Și scundacii? Ei ce armă de apărare au?

— Au și ei, a oftat fumătorul, dacă te vād cumva, pot să te rănească de la distanță. În special niște săgeți otrăvite te omoară pe loc. Dar în familia noastră n-a existat niciun caz.

— Mai ales după ce m-am apucat de fumat, a spus fumătorul, nu s-a mai apropiat nimeni de pădure!

Și, într-adevăr, n-am văzut pe nimeni pe acolo și nici prin mlaștini, până la Gorgan, de fapt, nu vedeai picior de scundac.

Nu mi-a spus mai mult, dar am rămas cu impresia că fumatul îi ținuse la distanță pe pricăjiți. El era singurul din familie care pufăia și-o făcea cu o pasiune care pe mine mă fascina. Își cioplea singur pipele din lemn de păr fiert în miere, dar avea și unele din lut, toate cu un căuș larg, din care ieșea un fum subțirel, lăptos, mi se părea pe atunci. Fuma mângâind gâtul pipei cu degetul arătător, care din cauza asta sau din alte cauze avea și o unghie mai mare decât celelalte, întotdeauna vopsită, ceea ce-i dădea un aer foarte boem. Trăgea rar în piept, mai mult pufăia, dar cu fiecare mișcare i se îndulceau ochii, ca și cum în irisul lor s-ar fi petrecut acțiuni numeroase,

amoruri și drame, fapte eroice – o întreagă lume i se mișca în ochi, ceea ce mă făcuse într-un timp să cred că odată cu fumul îi intrau în sânge și niște minuscule ființe, foarte agile. Chiar și inteligența fumătorului mi se părea legată cumva de fumul pipei, care răspândea în jur o viață subtilă.

Cât despre mine, n-am mai putut să calc pe la vii, la început pentru că îmi revenea în suflet tristețea, iar după aceea pentru că devenise un obicei. În plus, erau destui scundaci care pentru câțiva bani îmi aducea struguri.

2

Casa noastră era pe o insulă în mijlocul bălții, iar balta, care nu era singura din pădure, se afla într-un luminiș înconjurat de copaci ale căror tulpini păreau prinse în plasa mărăcinișului. Toată pădurea, mult mai întinsă pe atunci, era plină de tufe, de capcane și ascunzișuri, a căror valoare nu se vedea decât din înălțimea copacilor. Niciun mărăciniș nu era crescut la întâmplare, ci plasat strategic, încât de sus puteai să vezi drumurile șerpuite și scările sub copaci, luminișurile și locurile cu scorburi. Din înălțimea copacilor, pădurea era clară, nu aveai cum să te pierzi prin ea. Săream din copac în copac până în marginea bălții, pe care o străbăteam mișcându-mă ca o suveică prin nămoluri. Chiar și iarna intram în mlaștină, ceea ce pe mama o enerva la culme, căci ajungeam acasă ca o statuie, cu părul întărit de nămol.

Însă grija mea cea mare era *sângele-dracului*, despre care știam tot, mă dăscălise toată familia, dar în primul rând mijlocitorul, care cunoștea toate plantele. Se lăuda că bătuse toată Valahia. Avea o carte în care își notase povești și rețete, iar *sângele-dracului*, zicea el, e cunoscut

căm peste tot. Unii cred că le-ar lungi viața și-i mestecă frunzele.

— Să nu cumva să miroși floarea!

Asta era prima regulă.

— Dacă o miroși, mă speria mama, ești pierdut! Ajungi un fel de năuc; nu mai știi să vorbești, nu-ți mai cunoști nici părinții, nici să te întorci acasă nu știi! Ești ca o rață rătăcită-n pădure. Când eram eu mică, îmi povestea ea, plantam *sângele-dracului* la marginea satului, pentru că scundacii începuseră să capete curaj și veneau până acolo, iar când dădeau cu ochii de floare, aproape întotdeauna o miroseau și-și pierdeau mințile. Uneori îi auzeam râzând cum râd nebunii. Oricum, după aceea se întorceau. Unii chiar o mestecau. De ce? Nu am habar, spunea mama, arătându-și pe față disprețul pentru scundaci, dar, cum o mestecau, rămâneau ca trăsniți, cu ochii pironiți către cer, iar după un timp o luau la fugă spre casă.

— În fine, îmi amintea ea întotdeauna, semințele sunt cele mai rele. Dacă ai înghițit cumva una, ești mort pe loc!

— De unde știi? o întrebam. Ai văzut tu scundacii murind?

— Aici nu e vorba despre scundaci, îmi spunea mama, întinzându-și pleoapele cu oarecare emfază. Am avut o verișoară care a murit din semințele astea. Dăr, bine, nu era întreagă la cap, pentru că niciun om normal nu ar fi băgat semințele astea în gură! Sunt doar pentru morți.

— Și morții ce nevoie mai au de otravă?! nu mă lăsam.

— Nu sunt pentru ei, ci pentru cei care păzesc porțile. Când o să mori, să ai grijă să dai pungulița cui trebuie și ai să vezi ce bine o să fie.

Despre lumea de dincolo știam tot. La poarta cea mare sunt niște paznici, unul mai înfiorător decât altul, dar, dacă le dai semincioarele, ei sunt atât de tâmpiți, încât le înghit fără să stea pe gânduri și-și dau imediat duhul.

Poarta rămâne nepăzită și, uite așa, tu pășești țănoș în lumea de dincolo, unde te așteaptă cele mai mari plăceri. Dacă aveam pică pe cineva, aș fi putut să nu-i pun pungulița, aranjându-l pentru toată eternitatea. Dar pe cine să fi urât așa mult? Aveam o soră care mă tot lua de urechi și odată mi-a trecut prin cap să-mi încerc puterea pe ea.

— Când o să mori, i-am spus, n-o să-ți pun pungulița verde în mână!

Sora mea a rămas un timp împietrită, cu ochii ieșiți din cap de mirare. Apoi a apucat-o un plâns dудuit, care o făcea să-i tremure pânzicile de pe frunte. Nu-mi venea să cred că o speriasem așa rău, încât mi-a trebuit timp s-o conving că glumisem.

3

Viața noastră tihnită a fost tulburată într-o zi, când un grup mare de scundaci a ajuns până la marginea pădurii. Unchiul meu au fluierat din copaci, de pe unde erau, iar în câteva minute familia s-a adunat în locul în care vizitatorii începuseră să cânte, pregătiți cu topoare să-și taie drum prin pădure.

— Să trecem prin ei în viteză și să-i facem țărână, a propus tata.

— Nu cred că e bine, și-a dat cu părerea fumătorul. Pe urmă o să ne trezim pe cap cu neamurile lor și cu alți scundaci. Doar nu vreți să ne luptăm cu ei toată viața!

— Și atunci? au întrebat alte voci.

— Atunci, a zis fumătorul, să-l trimitem pe mijlocitor să vorbească.

— O, nu! Se vor speria și vor trage în el!

Până la urmă am ajuns la ideea că era bine să vorbim din copaci, arătându-le numai fețele, dându-le de înțeles

că toată pădurea e plină de lume. De la primele cuvinte, mijlocitorul și-a dat seama că erau din împrejurimi, pentru că vorbeau aproape aceeași limbă ca noi.

Scundacii au ascultat dorința noastră de a nu atinge pădurea, iar după un timp de gândire unul dintre ei a început să vorbească:

— Noi suntem Fiii Hienei, biruatorii balaurilor și stăpânii vulpilor.

Pișpirelul vorbise pompos. Nu știam ce să spunem, așa că nimeni n-a deschis gura. Tăcerea continua ca o sfoară deșirată din ghem. Se vedea că musafirii așteptau ceva, însă nimănui nu-i trecea prin minte ce anume. În fine, mărunțelul din fruntea celorlalți mărunței a întrebat cu un glas aspru cine eram.

— Cine sunteți voi? Care vă e numele și cu ce fapte vă lăudați?

Pădurea părea presărată cu steiuri de piatră. Nimeni nu știa ce vrea de la noi. Ei erau pișpirei, ni se părea normal. Pe când noi eram *noi*. Mai mișunau prin preajmă mistreți, mâțe sălbatice și rațe. Era firesc să le cheme cumva, să le știm, pentru că numele îți spune cum să te ferești, care le sunt puterile și ce slăbiciuni au. Când auzi o mătă că-și spune numele miorlăit, știi precis că-și pregătește ghearele ca să le bage în tine și pui frumușel mâna pe cuțit, deja gândindu-te la care haină o să-i porți blana. Pe când noi? De ce-am fi avut nevoie de-un nume?

— N-aveți nume sau nu vreți să ni-l spuneți? a întrebat din nou căpetenia scundacilor.

Marele mijlocitor și-a dres vocea și, considerând că este de datoria lui să răspundă mucoșilor, a spus cu vorbe alese:

— Noi suntem stăpânii acestor locuri, în care nu este admis niciun picior de străin.

— Care e numele vostru?

Mijlocitorul a zâmbit, apoi l-am auzit cu toții spunând:

— Fără nume!

Intenționase să spună că nu aveam, că detestam numele, dar, din nu știu care motiv, vizitatorii au crezut că nu voiam să le spunem. Cred că lucrul acesta i-a îndârjit, s-au considerat insultați ori poate că erau mult prea hotărâți ca să mai conteze numele nostru. Nici uraganul nu i-ar fi convins să renunțe. Voiau să taie pădurea și să ia în stăpânire pământul. Până la urmă, tata și-a aruncat pe el *numa* și-a trecut ca vijelia printre căpeteniile pipernicișilor, iar mijlocitorul a tunat cu voce puternică:

— Uitați-vă sub mormanul de haine! Unde vă sunt comandanții? I-am spulberat doar suflând peste ei. Hai, ridicați hainele și vedeți ce-a rămas din falnicii voștri conducători!

În sfârșit, un pricăjit, împins de la spate de alți pricăjiți, a dat la o parte hăinetul și au urmat multe țipete de spaimă și de uimire, dar mulțimea tot nu avea de gând să se cäre.

— Câți mai trebuie să moară ca să faceți drumul spre casă? a întrebat din nou, de data aceasta ridicând tonul.

Tata a mai trecut o dată prin primele rânduri și, în fine, într-un vaiet în care se amestecau sute de glasuri, vizitatorii și-au luat tălpășița.

Și fumătorul a avut dreptate. După câteva luni s-au întors. Erau acum mai numeroși, mult mai întăriți, iar de data aceasta n-au mai stat la taclale, ci de la distanță au început să arunce în noi cu gheme de flăcări. Aduseseră trei catapulte. Pădurea a luat foc, mai ales din cauza mărăcinișului, și o parte însemnată din ea s-a făcut scrum. Pe locul ars s-a ridicat o mânăstire, dar asta mult mai târziu. Tata s-a speriat și ne-a poruncit să nu mai ieșim din casă niciunul, în afară de el și de frații săi.

— Acum suntem în pericol. Dacă pricăjiții dau cumva foc la pădure, să rămâneți în baltă.

Peste casă a aruncat *numa*, făcând-o să arate ca o rază de soare deasupra apei. O zi întreagă nu ne-am mișcat din baltă, încât mi se încrețise pielea pe mine.

Bărbații familiei, înfășurați în *numa*, au dat iama prin pricăjiți. Treceau în viteză și alergau imediat în pădurea care ardea, reușind cu greu să găsească un loc mai ferit. De mai multe ori au luat foc, fiind nevoiți să se bage în mlaștină. Uneori alergau pân-acasă, să-și schimbe hainele. Atunci au murit doi unchi, atinși de săgeată.

A fost o zi grea, mai ales până au reușit să facă zob catapultele, destul de mari. Norocul nostru a fost că au apărut Lecu, târând după ei un căruț cu bile cât capul de iepure. Ai noștri le-au aruncat în scundaci, iar unde cădeau făceau prăpăd ca pe timp de furtună. La sfârșitul zilei nu mai rămăsese nici urmă de pricăjit, dar un sfert din pădure era dusă.

În fine, ziua aceea a rămas în istorie, iar tata a scris două pagini în catastif, povestind cam tot ce v-am spus și eu până aici.

4

Câțiva ani n-a mai venit nimeni, dar mama m-a pus să semăn *sângele-dracului*, ca o barieră, de-a lungul pădurii. Nu-mi ajungea răzorul de lângă baltă, mai trebuia să-mi bat capul și cu noua grădină, care în decurs de un an se făcuse frumoasă, se vedea că-i priește, pentru că, să n-o supăr pe mama, cântam de răsuna toată pădurea, slăvind floarea cu toată convingerea. Să nu credeți c-am aruncat acolo niște semințe, ci le-am plantat în trepte, pe cinci rânduri, la distanțe egale, încât, după ce înflorea, prin luna aprilie, arăta ca o dâră de sânge și strălucea până toamna târziu. Deși nu ne-a mai atacat nimeni, mai ajungeau pricăjiți, cred că vagabonzi sau nevoiași, sperând să

găsească hrană, dar, cum dădeau de grădină, fără excepție, toți se aplecau să rupă o floare. Poate că e în firea oamenilor sau poate că doar scundacii au impulsul ăsta în sânge, cert este că n-am văzut pe nimeni să treacă indiferent pe lângă niște flori colorate. Iar de îndată ce rup una, o duc la nas, ca și cum din mirosul ei ar afla și la ce este bună. Numai că *sângele-dracului* nu este ca orice floare. În nectarul ei, în grăuncioarele fine se păstrează întreaga otravă. Cum i-ai tras mirosul în nări, devii sclavul ei, aruncat într-un vis în care există doar ea, mireasma ei crudă, care te ține în lanțuri.

Primul om pe care l-am văzut mirosind-o a fost un bătrân zdrențaros care rătăcea fără treabă. Omul a mirosit floarea și-a rămas nemișcat. Zâmbea tâmp și privea spre pădure, încât inițial am crezut că se uită la mine. Apoi, văzându-l pierdut, m-am apropiat de el, pas cu pas. Nu mă vedea, pentru că eram în *numa*, dar nici dacă aș fi fost la vedere nu m-ar fi observat de dus ce era. Pe fața lui strălucea o fericire care mă îmboldea să miros și eu floarea. Poate și pentru că a fost primul, pe acest om l-am ținut bine minte. Era într-o lume pe care îți doreai imediat s-o cunoști. A scos din buzunar un fluier și-a-nceput să tragă un cântec, o melodie vioaie care-ar fi sculat și morții din cimitir, iar pe măsură ce mișca degetele pe găuri, își mișca și picioarele, încât începusem să mă tem c-o să-mi strice grădina. Așa că l-am împins cu un băț, puțin câte puțin, până i-am dat direcția, și-a luat-o către Gorgan.

Totuși, într-o toamnă ne-am pomenit cu altă armată, nu foarte numeroasă, dar cutezătoare. Eram pregătiți, toată familia aștepta în copaci, gata să arunce bilele lui Lecu, dar, în mod neașteptat pentru unchii mei, acei pricăjiți îmbrăcați în armuri s-au aplecat să rupă o floare. Și, pe măsură ce trăgeau parfumul în nări, treceau floarea de la unul la altul, într-o euforie totală. Doreau să împărtășească,

să simtă la fel, de unde se vede că erau o familie sau, oricum, niște oameni foarte legați între ei.

O oră mai târziu, cei mai mulți s-au făcut pulbere, prin contribuția unchilor mei, iar cei care au scăpat au ajuns probabil vizionari, dacă nu cumva au pierdut floarea. Poate și din cauza unor astfel de oameni, bucureștenii au mare încredere în ghicit, iar în toate timpurile pot să spun că au existat ghicitori foarte prețuiți pentru viziunile lor. Eu însumi ajunsesem odată, în urmă cu niște ani mulți, să nu mișc un deget până când nu consultam o astfel de ghicitoare, o foarte îndepărtată rudă a Ciptorencei. Avea ceva care mă tâmpise, poate și pentru că nu puteam s-o ating, de frică să n-o fac pulbere. Mă trezeam dimineța cu un singur gând, să mă duc la ea. Îmi plăcea s-o ascult, primeam cu bucurie orice-mi cerea, chiar trebuie să recunosc, mă făcea fericit, cu toate că-mi dădeam seama că se folosește de mine. Ajunsesem o gâscă. De cele mai multe ori mă trimitea la furat, dar, bineînțeles, niciodată nu-mi spunea direct, ci, lovită de-o revelație, pretindea că putea să-mi arate ce-o să mi se întâmple în viitor. Lucrul acesta e greu, dragul meu! mă avertiza ea. Se ia un lighean cu apă curată, adusă de mine noaptea și descântată. Iar în apa asta te vezi pe tine, cu toate faptele tale pe trei ani de azi înainte. Dar, ca să meargă, pe fundul ligheanului e nevoie de... iar aici pomenea câte un obiect de te durea mintea, cum a fost brățara unei prințese, cinci galbeni păstrați în biserică, inele și alte lucruri, în general sclipitoare. Și, bineînțeles, niciodată nu mergea vraja, pentru că de fiecare dată lipsea câte un lucru, de care era imposibil să se facă rost. Mă căuta ea uneori, urlând în toată pădurea și suflând într-un fluier.

— Până mâine sunt moartă! Mi s-a arătat noaptea trecută în vis. Ajută-mă, naltule, îmi zicea ea, ca să scap, trebuie să mă scald într-o albie de arginți!

Până la urmă m-am apropiat de ea mai mult decât trebuia și s-a făcut scrum.

Nu ne-au mai tulburat pricăjiții, dar au căzut peste noi alte năpaste. Mai întâi a plecat tata într-o călătorie atât de lungă, încât fumătorul era sigur că murise pe drum.

Mama mi-a spus că urma să mă însor cu o verișoară a mea, eveniment care a mai topit din tristețe. Eram foarte mândru, iar fata pe care mi-o alesese mama era pentru mine cea mai frumoasă. Nu arăta' ca Despina, dar era răpitoare în multe privințe. Începusem să-i spun *mireasa*, de fapt, să o strig cu acel glas făcut numai pentru miresici. Iar ca să-i fie clar ce sentimente am pentru ea, îi aduceam în fiecare zi câte un dar. Odată am stat o noapte întreagă să-i fac mărgelile din niște oase vopsite. Erau roșii, iar din loc în loc am strecurat câte un bob alb, ceea ce le dădea stil. Toate verișoarele mele începuseră să-mi facă avansuri, încât, dacă n-ar fi fost băieții din familie, poate cădeam în păcat. Mai ales fiul mijlocitorului era coios rău, mai înalt decât mine, cu părul lins, cum au vidrele. Ar trebui să vă spun că toți avem păr pe tot corpul, nu mult, ci o blăniță fină, cenușie, care vara bate în verde, apoi se decolorează, încât pe timpul iernii ajunge aproape albă. Dar să nu credeți că arătam rău. În afară de vărul ăsta al meu, toți eram niște oameni normali, poate puțin mai păroși. Văru-meu-vidră desena frumos și pe mine mă făcuse pe niște vase, nu vă spun că mulți ani după ce el murise încă vedeam câte un ulcior cu mine, ca o crenguță rebegită de frig. Deci pentru mărgelile ălea mi-am luat câteva scatoalce de la vărul ăsta al meu, care, fiind toată ziua cu mâinile în vopsea, a aruncat pe mine un lighean de fiertură albastră, care vreo câteva zile m-a făcut să arăt ca un monstru. Spre surprinderea mea, nimeni nu mi-a luat apărarea, nici măcar mama, care considera că mi-o căutasem. De ce? N-am înțeles nici în ziua de astăzi.

Adeseori, intențiile frumoase sunt răsplătite cu pumni în cap și picioare în spate.

Așa mi-a trecut vara, iar în toamnă s-a întors tata. Era de nerecunoscut, slab, jigărit și cu picioarele goale. Venise pe jos, mai mult noaptea, ascuns prin păduri și vânat de gloate de pricăjiți. Respira greu și-avea ochii duși în fundul capului. Nu mai era el.

— Lumea noastră e în mare pericol, ne-a spus. Ai noștri mor pe capete, iar orașele din nord sunt în ruină. Numai eu știu cum m-am târât pân-acasă.

Eram triști, dar încă nu înțelegeam proporția catastrofei. După două săptămâni, tata s-a stins. I-am pus între degete punga roșie cu șapte semințe, rugându-mă să-i omoare pe paznicii porții de dincolo. Apoi l-am lăsat la Gorgan.

Tata adusese însă cu el molima. Nu ne-atinsese pân-atunci nici ciurma, nici altă boală. Cine murise se stinsese de moarte bună. Ai noștri au început să moară unul după altul, încât nu mai pridideam să pregătesc pungile și să-i cărăm la Gorgan. Când a murit mama, am hotărât să-mi pun capăt zilelor cu o sămânță de *sângele-dracului*, pe care am ascuns-o sub limbă. Dar fumătorul mi-a spus că eram dator să duc mai departe fala neamului meu.

— Cine mai vrei să-și aducă aminte de ei, dacă mori și tu, singura lor mândrie?

Eram ultimul bărbat din familie, sprijinul celor patru surori. Am vrut să scuip sămânța, dar dispăruse și un timp m-am temut că am înghițit-o.

Lecu au adus tot felul de leacuri. Mai întâi am băut elixire, apoi ne-au înfășurat în *numa* îmbibată cu alifii și licori, una mai împuțită ca alta. Am ars ierburi în casă și pe marginea bălții. Dar în fiecare zi își dădea cineva sufletul. S-a stins mireasa mea, pe care am înmormântat-o cu măregele de la mine, acoperind-o de lacrimi. S-au dus și părinții ei, apoi surorile mele. A murit mijlocitorul, au murit și copiii lui, chiar și fandositul cu păr de vidră. Cum

în fiecare zi erau morți, nici nu mai știu bine ordinea în care au răposat.

Într-una din zile a căzut bolnav cel mai drag unchi al meu, fumătorul. Despărțirea de el mi-o aduc cel mai bine aminte.

— Știi ce fumez? m-a întrebat el cu un glas care deja venea de pe lumea cealaltă.

Nu mă întrebasesm niciodată nici de ce și nici ce fumează. Am crezut că voia să mai tragă un fum înainte de moarte, dar a ridicat degetul, continuând:

— Fumez pulberea scundacilor, ca să știi!

Așa a murit, cu degetul ridicat și cu unghia colorată la vedere, rostind clar numele scundacilor, ca să știu despre cine vorbește:

— Să nu-i lași să intre-n pădure!

Cu aceste cuvinte s-a dus și el.

Printre ultimele au fost două fete, nu mai știu ale cui. Ele m-au ajutat să-l car pe fumător la Gorgan. Una a murit în aceeași seară, iar cealaltă a mai trăit două zile. Pe ultima am împins-o prin mlaștină. I-am pus în mână punga cu semincioare și, pentru că mi se părea normal să mor și eu, n-am mai plecat de la Gorgan. Țineam punga mea, cusută de mama, și-mi așteptam moartea, cu toate că-mi era foame de-mi crăpa mațul și-aș fi intrat în mlaștină, dar, dacă muream pe-acolo, cine m-ar mai fi dus la Gorgan? Eram numai eu. Ce puteam să mai fac, decât să aștept alături de-ai mei, în Gorganul care era casa noastră eternă, singurul adăpost. Am stat așa niște ceasuri, până când mi-am pierdut răbdarea. Disperat de cât așteptasem, am scos semințele și le-am înghițit, pe toate odată, sperând c-o să mor. Apoi mi-am dat seama că nu mai aveam niciuna pentru paznicul porții și m-a cuprins panica. Alte ceasuri mi-am făcut gânduri, apoi, lihnit, am coborât în mlaștină după mâncare. Era o zi caldă, iar eu căpătasem o inexplicabilă poftă de viață, în ciuda suferinței pe care mi-o pricinuia moartea familiei mele.

Spre seară m-am întors acasă și am prins un pui de mistreț, pe care l-am pus la proțap. Aduși de miros, au apărut Lecu, morți de foame și ei. Abia atunci am aflat că erau cinci cu toții și că fără noi nu erau în stare să se hrănească, fiind exclusiv mâncători de carne. Faptul că-i aveam în preajmă îmi făcea foarte bine și, privindu-i cum se îndoapă, m-a cuprins o duioșie de părinte dator să-și crească urmașii.

Apoi, zilele au început să curgă, nenumărate. Uneori mai treceam pe la Lecu, de fapt, nu chiar pe la casa lor, căci Lecu nu primește pe nimeni în casă. Teritoriul lor începe de la copacul albastru, iar acolo e și locul nostru de întâlnire. Uneori cobor în viteză, aterizând din coroa-nele pomilor direct la rădăcina copacului și scot două fluierături scurte, iar nu după mult apare ca din pământ vreun Lecu. Așa mi s-a întâmplat când am dat peste pel-tic, de care n-aveam habar c-ajunsesese pe-acolo. Am căzut peste el și s-a făcut praf. A fost un accident, o clipă ghi-nionistă. Dacă nu-mi povestea Lecu, nici n-aș fi știut c-a fost el. Dar asta s-a petrecut recent. De la moartea fami-liei au trecut ani mulți, sute. Nici neamul Lecu nu mai este la fel. În mod normal, ei trăiesc 200 de ani. Înainte de moarte scot din ei un ou din care la o săptămână iese alt Lecu, de-o șchioapă, căruia, ca să ajungă la maturitate, îi trebuie cam o lună, perioadă în care sunt foarte fragili. Se îmbolnăvesc și uneori mor înainte de vreme. Am fost uimit să aud că trăiesc 200 de ani. Neamul meu n-a atins niciodată suta. Cu excepția mea. Din cauze pe care nu le cunosc, zilele mele par fără sfârșit, în plus, arăt la fel ca la moartea familiei mele – cu aceeași moacă stupidă, cu aceleași dorințe. Tânăr și prost, cum s-ar spune. Timpul vieții mele s-a oprit, iar multă vreme am crezut că mă pedepsise vreun zeu să trăiesc atât cât să-mi fac datoria de-a pune în mâinile morților mei semincioarele otrăvite și că zeul ăsta grijuliu uitase de mine! Poate avea legătură cu *sângele-dracului*.

Mulți ani, poate zeci, am bătut pădurea fără grijă, fără realizări. Când zilele sunt la fel, și timpul trece mai repede. Apoi am constatat că rămăseseră doar patru Lecu și m-a cuprins un sentiment al zădărniceii. Atunci m-am hotărât să călătoresc. Aveam grijă să nu lipsesc mai mult de o lună, două, ca să nu-și termine Lecu proviziile, în special cârnați și pastramă. Am trecut prin orașele pricăjiților, am revăzut viile. Am avut multe clipe grele, ca să nu mai povestesc de *ciocniri*, care în primul deceniu al călătoriilor mele au fost numeroase. Odată, prin Stambul, era cât pe ce să mor împușcat de o flintă. Puțin a lipsit.

Dar și prin București îmi plăcea, într-un fel, era orașul natal. Cele mai vechi amintiri ale mele, când nu se leagă de pădure sau de Gorgan, sigur sunt de prin piețele Bucureștiului, pe care le colindam în căutare de mere, cele roșii, fără egal, cu gustul lor proaspăt, de crudăciune ținută în miere, au fost întotdeauna pe locul întâi. Era de-ajuns să mă uit la un târgoveț ca să știu ce mere avea în cămară. Odată s-a răsturnat un car pe la Piața Lipscani și, cum nu m-am putut abține, am cules câteva exemplare frumoase și le-am ascuns sub pânză, fără să-mi dau seama că și alții erau cu ochii pe ele. Văzându-le cum dispăreau de pe stradă, unii au început să țipe, s-a creat un vacarm înfiorător și-a trebuit să mă cațăr pe o clădire, ca să nu mă *ciocnesc* de vreunul. Era nebunie, strigau din toate părțile și, cum eram cu buzunarele pline de mere, mi-am agățat pânza într-o jerpelitură de tablă – v-am spus, mă cocoșasem pe o casă. Unii au dat imediat cu ochii de mine, de fapt, de o parte din mine, care din cauza luminii părea ancorată. Cum încercam să-mi recuperez pânza, arătam probabil ca o libelulă lovită. Au urmat alte urlete. Cu greu, am rupt pânza și-am luat-o la fugă, sărind de pe un acoperiș pe altul, ca o maimuță. Norocul meu a fost că venise în oraș un turc care povestea pe limba lui despre nu știu ce zburător, omul cu aripi, iar ca să fie

mai convingător, mișca cu o sfoară un zmeu uriaș, croit din mătase. Se lăuda că e Hasan Çelebi, fratele zburătorului, și se bătea cu pumnul în piept că în acea seară avea să zboare demonstrativ de pe podul stolnicului Constantin Cantacuzino. Era și cel mai înalt pod din București și poate că turcul știa să mânuiască aripile, poate chiar mai zburase. În tot cazul, n-a mai apucat să se dea în spectacol din cauza mea. Cam pe la acest pod am luat-o prin Dâmbovița și mi-am pierdut urma. Speriați, bucureștenii care mă văzuseră m-au confundat cu acest Çelebi și, considerând că era un escroc, venit la furat, l-au și săltat oamenii agiei, iar după două nopți de bătăi l-au trecut Dunărea cu o tablă cusută pe spate, ca să se ferească lumea de el. Totuși, numele turcului a rămas, iar podul se numește și astăzi al Cilibiului, nu în amintirea acelui scamator, ci în amintirea lui Constantin Cantacuzino, unii, din confuzie, crezând că e poreclit Cilibiul.

Ar fi multe de spus, dacă nu m-ar mânca nerăbdarea să povestesc despre întâlnirea mea cu Mărin cafegiul.

6

Când l-am cunoscut, trecuseră câteva sute de ani peste mine și toate întâmplările care vă vin în minte. Eram trecut, eram dezumflat de multe dintre visele mele. Mlaștinile începuseră să se ducă, pustiite de vânt și arse de soare, iar Pădurea Cotroceni se făcuse mică și adeseori mă întâlneam cu pișpirei veniți după lemne. Uneori mă *ciocneam* de câte unul din pură distracție, iar alteori doar accidental.

Habar n-aveam că după aceea ieșeau din pădure nori colorați ori că mirosul se răspândea așa de departe, adică știam, dar nu credeam că resturile distracției mele ajung până în mahalaua Gorgani și uneori până în celălalt capăt al orașului, înspăimântând lumea. Eram atât de obișnuit

cu miresmele morții, încât nu mi se părea c-ar mai speria pe cineva, mai ales printre scundaci, care credeau că pădurea e plină de dihănii și de stafii.

Între timp am învățat toate trucurile să-i ocolesc și eram în stare să mă plimb la orice oră din zi prin piețele Bucureștiului. Mai ales pe la Gorgan mă duceam, considerându-l a doua mea casă.

Au fost perioade în care m-am împrietenit cu câte un pricăjit, dar de fiecare dată s-a terminat prost. Fie voia să știe cum puteam fi omorât, fie voia să-i spun unde locuiesc. Întotdeauna am avut case provizorii, mici refugii, toate distruse de curiozitatea pitrocilor pe care-i aduceam în pădure, cam toți oameni de nimic, ipocriți și mânâți de planuri meschine. Dar știți și voi cât de greu este să-ți faci prieteni. În afară de prima întâlnire nu există nimic. Să întâlnești un om și să-l placi – această bucurie; după mine, e fără margini. Uneori ești atât de fericit, că nu-ți mai vine să te desparți de el. Prima întâlnire este unică, dar din păcate dincolo de ea se întinde pustiul, plin de șerpi, de animale de pradă. Mai ales femeile m-au păcălit. Mă lăsau să cred că le sunt drag, iar după ce mă obișnuiam cu ele, îmi goleau casa. Într-un timp aveam o colibă pe lângă fântâna zidită, două camere făcute de mine. Am avut un mic refugiu din lemn și în apropiere de mânăstire, lângă drum, care nu doar că mi-a fost golit, dar a fost dezmembrat, lemn cu lemn, și cărat tocmai în Batiște, o parte fiind folosită la ridicarea unei biserici. Odată am construit un turn aproape de copacul albastru, dar am făcut greșeala să aduc un scundac acolo și s-a ales praful. L-am prins pe când sufla într-o goarnă, cocoțat pe acoperiș, ca să-și cheme prietenii sau tovarășii lui de jafuri.

Un timp am locuit pe Gorgan, într-o casă cumpărată printr-un interpus care îmi făcea și cumpărăturile. În casa asta m-am întâlnit pentru un timp cu o femeie care știa

să asculte. Ei i-am povestit despre mama. Nu știu de ce, am crezut că e sincer interesată. Într-o noapte am prins-o scotocind într-un cufăr și, instinctiv, i-am pus mâna pe umăr. Cenușa i-am îngropat-o la zarzăr, iar hainele le-am dat la telari. Uneori stăteam pe-acolo, îmi plăcea să privesc piața și să ascult clopotul de pe Gorgan, dar la un moment dat n-am mai avut chef. Am pus lacătul, iar mai târziu a devenit Casa Morților. Poate mă văzuse cineva furișându-mă prin curte sau poate că pe servitorul meu scundac îl mân-case limba.

Oricum, nu mă puteam atinge de nimeni fără să-l transform în cenușă. Prin urmare, n-am cunoscut dragos-tea fizică, fiind privat de bucuriile procreării, în care, cu timpul, am încetat să mai cred, socotind cu toată sinceri-tatea că perpetuarea speciei este numai pentru scundaci, pentru vanitoși, pentru cei care nu acceptă că și alte specii merită să fie vioara întâi. Nu cred în progresul omenirii. Toată istoria la care am luat parte până acum fiind un fel de aluat cuprins de acreală, aflat de multă vreme în stare de alterare.

După ce ajunsesem la această filozofie de viață, pe când mai erau doar doi Lecu, fără de care știam că sunt mort, m-am trezit în pădure cu Mărin cafegiul și cu femeia lui, Mușa. Cumva descoperiseră fântâna zidită și deja ridicau de zor o coșmelie pe ruinele fostei mele căsuțe. Erau veseli, de-o veselie contagioasă, încât zile întregi i-am privit din înălțimea copacilor fără să mă hotărâsc dacă să-i fac sau nu pulbere. Și-au clădit casa și-au început să răscolească pădurea, mai ales balta, cea de la fântână. Scoteau pește și-l puneau pe grătar, încât nu se putea respira pe-o rază de-un kilometru. Ca să le temperez pornirea spre aventură, am aruncat câteva pânze de *numa* îmbibate cu elixir. Partea proastă era că trebuia să le schimb periodic. Nu mai aveam țesătura pe care o făcea mama, ci luam ce găseam pe la precupeți, în special

mătăsurii ori muselină, uneori pânză de borangic. De frică să nu rămân fără elixir, făcusem ceva provizii, dar în ciuda faptului că cei doi Lecu adunau aproape fără odihnă ciuperci și licheni, tot elixirul pe care-l aveam încăpea într-un butoi de cinci kile.

Într-o zi, pe când strângeam o pânză, nu departe de fântâna zidită, Mărin a dat cu ochii de mine. Zâmbea larg, fără să se miște din loc, fără să încerce să mă atingă, cum făceau alții, iar într-un târziu a spus: dar ce înalt ești! Te-a procopsit Dumnezeu cu o statură de arnău!

Din punctul meu de vedere, arnăuții erau niște nenorociți, prin urmare am făcut o grimasă. Mărin înțelegea repede, a fost cel mai inteligent om pe care l-am cunoscut.

— N-am zis că ești prost! Doar înalt.

Am râs, el mai hăhăit, eu mai mult de formă, apoi mi-a spus cum îl cheamă și se aștepta să-i spun și eu numele. În situații ca asta mai inventam câte un nume, dar atunci, în fața acestui bărbat oacheș, care răspândea în jur o căldură pe care îți venea să crezi c-ai așteptat-o întreaga viață, n-am putut să spun decât adevărul.

— Nu am nume.

— În sfârșit, un om fără vanitate, m-a lăudat el. Mă bucur mult că te-am cunoscut, prietene!

Nu m-am lăsat înșelat că mă numise așa, dar trebuie să spun că m-a încălzit. De atunci mi-a tot spus mereu *prietene*. Nu aveam nume, dar aveam o calitate distinctă: eram prietenul lui. Ce-i drept, mă mai numea uneori, cu ironie fățișă, *măritul* sau *înaltul*, dar știam că glumește. Pentru el chiar am contat, așa cred.

Mărin știa mai multe decât învățasem eu în sute de ani și era și foarte citit. De la el am prins dragostea pentru cărți și mai ales pentru discuții și pentru idei, pe care pe atunci le consideram importante, iar acum, prin cețurile vremii care a trecut, le apreciez ca pe cea mai cinstită cale de a sta de vorbă cu cineva. Nu pretinzi că-i vrei

binele, nu te prefaci în duhovnic. Ești doar omul care schimbă niște idei pentru că ele îți încălzesc creierul. Și atât.

Încă din prima zi l-am avertizat să stea departe de mine dacă vrea să trăiască. Și m-a crezut. Nu avea nevoie de dovezi, ca alți scundaci, nu voia să facă experimente.

Mărin crescuse în casa unui bijutier bogat și învățase nemțește cu fiul acestuia, căruia se lăuda că-i făcea temele, iar într-o zi negustorul i-a trimis pe amândoi la Lipsca, să prindă regulile comerțului. Mărin a ajuns într-o prăvălie de cărți și, fascinat de foile foșnitoare, împins de curiozitatea care te arde pe suflet, n-a mai putut să se întoarcă la București. Acolo și-a făcut ucenicia, cărând cărți cu toptanul, urcat pe scări, ca să le aranjeze în rafturi, alergând prin piețe ori pe la tipografii, iar printre aceste treburi citea, uneori și pe stradă, dar mai ales noaptea. Și câte cărți! Când începea să povestească, era fără sfârșit! Despre orice l-ai fi întrebat, știa o carte, încât, ascultându-l, nu-mi doream decât să pun și eu mâna pe cărțile despre care vorbea. Doar parfumul fără nume al unei fete îl scosese din prăvălie și, după ce bătuse drumurile în căutarea ei, în loc s-o găsească, descoperise cafeaua.

Mușa era însărcinată și, la puțin timp după ce s-au stabilit în pădure, a născut. Eu am fost nașul și am ales numele Despinei după o femeie de care mă îndrăgostisem cu multă vreme în urmă și care, evident, nu ștluse vreodată de existența mea. Poate că a fost o alegere nefericită, dar acum nu mai contează, oricum.

Mușa era o femeie fragilă, măcinată de dor pentru celălalt copil al ei, Lambru. Viața în pădure nu prea era ceea ce-și dorise. Îl iubea pe Mărin și, esențial, nu regreta fuga lor din oraș, dar era clar că îi era foarte greu. S-a îmbolnăvit, nu se știe de ce, și niciun leac n-a putut s-o salveze, cu toate că Mărin a adus un doctor, care chiar de la ușă a spus resemnat că nu mai avea de trăit decât

o zi, două. Moartea Mușei l-a aruncat pe Mărin într-o disperare grea, părea bătut, doborât la pământ, iar cuvintele mele nu mai răzbăteau până la el. În jurul lui se ridicase un zid gros, de cetate. În plus, mai era și Despina, care în condițiile din pădure nu avea cum să reziste prea mult. Mărin a căzut grav bolnav, cu spume la gură, iar eu nu puteam s-o ating pe Despina, c-o făceam pulbere. După ce-am epuizat toate leacurile, după ce zilele au început să semene într-atâta, încât nici măcar eu nu le mai puteam ține șirul, într-o zi i-am dat un ceai din *sângele-dracului* – greu de tot, i l-am turnat printre buze, folosindu-mi gura mică, pe care, dacă o vedea, i-ar fi crăpat fierea în el! Ce să fac?! Oricum, era dus, agoniza. Totuși, uneori aveam impresia că mă privea printre gene.

Despina plângea, iar eu nu puteam s-o conving doar prin vorbe, o rugam să mănânce și-mi arunca câte o privire supărată, parc-o văd, îi așezasem castronul direct pe podea, ca la câini, iar dacă apropiam de ea gura mică, începea să urle înfiorător, cu toate că este singura parte a corpului meu care nu omoară pe nimeni, n-are otravă.

Poate ceaiul și-a făcut efectul, poate că a avut alte resurse. În dimineața următoare am aruncat un ochi printre șipci, căci, de frică să nu le fac rău, dormeam pe acoperiș, și mi-am dat imediat seama că nu era nimeni, Mărin nu se vedea nicăieri. Nu știam ce se întâmplase. M-am uitat în jur, am alergat prin pădure și l-am găsit în cele din urmă rezemat de un copac, râzând ca în vremurile lui bune, de dinainte de moartea Mușei, și, lucru inexplicabil pentru mine, fuma exact cu aceeași pasiune ca unchiul meu.

— Am văzut viitorul Despinei!

— Foarte bine! am zis, bănuindu-l c-o luase razna.

Apoi mi-a arătat o grămăjoară roșcată, pe care Despina o răscolea cu mânuțele.

— Știi ce e asta?

— Resturile unui om, i-am spus fără să clipesc.

— Resturi sau nu, să știi că eu fumez chestia asta și-mi place al dracu' de mult!

Știam cum este, încercasem și eu într-o vreme, când mi-era încă dor de unchiul meu, dar mi se păruse o porcărie. Era un fel de cenușă fibroasă care ardea mocnit, exact ca tutunul, spre deosebire de care avea un gust dulceag, amestecat, de fapt, de magiun și de plante uscate.

— Trebuie să te duci la Băleanu.

— Eu?! m-am mirat.

— S-o duci pe Despina!

Auzindu-și numele, și ea se uita la mine, cu aceeași privire ca a tatălui ei, așteptându-se ca eu să execut ordinul.

— De ce nu te duci tu?

Credeam că voia să-l protejeze pe Băleanu, căruia îi luase nevasta, dar Mărin mi-a răspuns cu seninătate:

— Așa mi s-a arătat. Te-am văzut cum îi făceai semn să ia coșul. Era uluit de înălțimea și de hainele tale nemțești.

— Mi-ai *văzut* chiar și hainele! am făcut.

— Da. Aveai un mantou lung și o pălărie turtită. Stăteau picior peste picior în trăsură și i-ai făcut semn să ia coșul de pe banchetă.

Ca să n-o lungesc, lucrurile s-au întâmplat exact așa sau aproape. Băleanu nici nu mi s-a părut prea uluit de statura mea, poate pentru că era și el un om destul de înalt pentru un scundac ori poate pentru că era șocat rău. Este copilul Mușei, o fată, o cheamă Despina, l-am informat eu, făcându-i semn către coș, fără să cobor, evident, având tot timpul grijă să nu-l ating din greșeală. Totul a durat mai puțin de două minute. N-a fost botezată, am mai adăugat, strecurând un pic de reproș în vocea mea groasă, ceea ce l-a făcut să se grăbească și să ia copilul în brațe. Iar eu am și luat-o spre Casa Morților, unde mă aștepta omul de la care închiriasem trăsura.

Mărin a început să tot profețească, îl am încă în minte, cu o fericire întipărită pe față, mai ales după ce a găsit singur *sângele-dracului*.

— Spune-mi ce e cu planta asta? În mod inexplicabil mă simt ciudat când pun mâna pe ea, ca și cum am fi avut un trecut comun. Nu cumva e o femeie transformată în plantă?

Avea modul ăsta de a glumi, vorbea în metafore, iar în tot acest timp mă privea în ochi ca și cum ar fi prins rădăcini în sufletul meu. Uneori îmi spunea lucruri pe care le crezusem numai ale mele, cum a fost povestea lui Leuștean, pe care o știam de la mama. Viteazul Leuștean care omora demoni. Niciodată nu mă întrebasesem ce s-a-ntâmplat cu el. Eroii nu au moarte, nici măcar nu îmbătrânesc. Mărin însă știa finalul: lui Leuștean îi venise de hac o vrăjitoare, care-l transformase într-o buruiană, dar, chiar și-așa, el continuase să-și arate puterea, otrăvind vârcolacii și alte progenituri ale nopții. Ascultându-l, mă gândeam că poate cândva, la începutul istoriei, trăisem alături de scundaci, mai ales cei din zonă, poate că fuseseră frații noștri, de unde și limba comună, dar la un moment dat îi blestemase cineva, transformându-i în stârpituri. Uneori, poveștile pe care le auzeam de la el erau atât de diferite, încât începusem să-mi pun întrebarea: dar dacă noi eram blestemații?

I-am povestit ce știam despre plantă, fără să intru în amănunte, am mărturisit că i-am dat ceai, dar că n-avusesem idee până atunci că și ceaiul produce vise. Mie mi se face somn după el. L-am avertizat că semințele erau otravă curată, fără să-i spun că mie îmi prelungiseră viața și că în niciun caz nu trebuia să miroasă floarea.

— Am mirosit-o, mi-a spus cu seninătate.

Desigur, și eu încălcasem regula asta, fără consecințe majore, dar el ar fi trebuit s-o ia razna, așa cum văzusem de-atâtea ori. Apoi mi-a povestit ce simțise.

— Miroase dumnezeiește, prietene! Floarea asta e de pe lumea cealaltă!

Exact așa zicea și mama, dar, bineînțeles, nu puteam să-i povestesc despre ritualurile noastre ori despre rolul pe care-l avusesem pe timpuri, iar asta nu pentru că țineam la secretele tribului, ci pentru că-mi era jenă de el, de părerea pe care și-ar fi făcut-o despre familia mea.

Știam că într-un fel *sângele-dracului* îl schimbase și-mi tot aduceam amine de pricăjiții năuci. Poate că îl otrăvisem sau îi luasem mințile, dar, chiar și-așa, mi se părea nu doar coerent, ci și la fel de inteligent, de curat sufletește. Două lucruri nu mai erau ca-nainte: vorbea puțin despre Mușa sau aproape deloc și avea viziuni.

Spre deosebire de Mărmănjica, Mărin vedea viitorul. Nimic din trecut nu i s-a arătat vreodată. Vedea oameni care nu se născuseră încă, mai ales anumiți oameni, pe care-i credea vitali pentru arhitectura viitoare a lumii.

— Există, îmi spunea el cu privire scânteietoare, oameni care accelerează progresul, dar asta înseamnă că grăbesc și sfârșitul. Sunt oameni nocivi, care-ar trebui înlăturați din istorie, exact cum măhuri gunoaiele de pe străzi.

Și-apoi mai e și catastrofa finală. Știi ce-nseamnă *vanitas vanitatum*? Sfârșitul lumii! Nu ciuma, nu holera și nici războaiele, ci micul vierme din suflet – adevăratul dușman. O vietate mărunță, care trăiește în vintre și care, în loc să-și facă acolo viața mai bună, vrea să iasă, să fugă, să-și arate fața într-o lume mai mare. Să se uite toată lumea la el! Ca și cum vreun om ar putea să ia în seamă o vietate atât de plăpândă, care nici măcar nu se vede cu ochiul liber! Dar viermișorul ăsta nu ține cont de nicio părere. Toată viața i se duce zbătându-se ca să fugă de-acasă. Și se umflă, se tot umflă, forțându-se să arate

mai mare. Până-ntr-o zi, când... poc! Explodează, producând un dezastru în jur.

Când se vor înmulți mașaghinii umflați în pene, să știi că sfârșitul este aproape. O să-i auzi lăudându-se c-au reușit să-și pună haina pe dos. O să vezi cum se ridică statui pentru omul care a crescut gândaci în ureche. Ce faptă eroică! Îți dai seama? A lăsat o muscă să-și depună ouăle în nasul lui! Pentru asta – da! Merita o statuie!

— Nu te cred! Cine stă să ridice statui pentru...? Poate tot unul ca el!

— Nu unul, prietene, ci milioane! Milioane de crescători de gândaci vor cere statuie pentru ei și pentru prietenii lor. Ori ai cumva impresia că nu merită o statuie? Sunt gândăcari – dă-i dracu'! N-au niciun merit, nu-i așa? Păi, ai idee cât de greu e să crești gândaci în ureche? Plus că uiți un lucru: sunt milioane! Milioanele astea se vor înmulți, iar când pământul va fi acoperit de statuile gândăcarilor, casa ta, care ți se pare ruptă din lună, se va prăbuși ca o plească! O să-i cadă tavanul, iar pe ziduri vor începe să urce păianjeni, apoi se vor strecura șoarecii, care știi cât de grăbiți sunt să se înmulțească, iar la sfârșit se vor târî prin fostul tău dormitor niște șerpi leneși. Punct. Va fi era ciurucurilor, spunea el, apăsând cu emfază consoanele.

Și dintr-odată i se făcea milă de mine.

— Mai este mult până atunci, prietene, tu nu vei apuca timpurile acestea!

Un fior îmi trecea prin șira spinării, gândindu-mă că poate văzuse și moartea mea. Totuși, nu îndrăzneam să-l întreb.

— De ce-mi povestești toate chestiile astea?! Dacă oricum n-o să mai fiu...

— Ca să spui și tu altora, iar cel care va fi martorul prăbușirilor va ști ce să facă.

— De unde?! Mai ales că și el va fi tot *ciuruc*, nu-i așa?

— Stai tu fără grijă! *Sângele-dracului* nu va mai fi ca acum. În lumea aia, făcută din tot felul de matracuci plini de fumuri, progresul, crede-mă, va veni numai de la floarea aceasta. Ceea ce văd eu acum peste o sută de ani va fi mai intens. Acum văd mișcările viitoare ale unor indivizi, dar urmașii mei îndepărtați, aflați la 1.000 de ani de aici încolo, vor vedea în ochii oricărui om viața viitoare a întregii planete.

Și, ajuns în acest punct, îmi zâmbea cu mare părere de rău, ca unui idiot care oricum n-avea resorturi să înțeleagă. Cel mai rău a fost când începuse să se simtă dator pentru persoane care nu se născuseră încă. Odată mi-a spus că prin mahalaua Stelea trăiește o fată care trebuia să moară în seara aia.

— E o fată cu un nas ascuțit, ca un ogar care-și miroase prada de la distanță. Crede-mă, prietene, fata asta, care n-a împlinit 16 ani, mâine-dimineață pleacă la Brașov cu un neamț, care a prins drag de ea, iar după un an va naște un băiat cu nas lung, ascuțit, un individ prudent și obscur. Nimeni nu-l va trece în cronici, dar de mâna lui va muri un om genial, inventatorul calului zburător. Se uita la mine ca și cum m-ar fi ținut, făcându-mi semn să nu-l întrerup. Stai, că n-am terminat: criminalul ăsta va avea o fiică sfrijită, cu un nas ascuțit ca al lui, care va da foc bibliotecii din Viena, unde se află un imn pitagoreic unic în lume, copiat dintr-un papirus de un popă arian, pe la anul 300. Bineînțeles, va avea un urmaș cu nas ascuțit, un fiu ajuns general de armată. Zeci de mii de ostași își vor pierde viața din cauza lui!

Poveștile de felul ăsta erau lungi, încât ajunsesem să visez istoria neamurilor criminale despre care îmi spunea cafegiul.

— În seara asta trebuie să te repezi până în Stelea și să scapi omenirea de fata asta cu nas ascuțit. Îți dai seama că, dacă nu te duci acum, mâine o să trebuiască să bați

drumul până la Braşov! Eşti tu în stare de călătoria asta, în loc să tragi o fugă până în Stelea?

Să nu mă judecaţi aspru, chiar m-am dus, chiar am făcut ce-mi ceruse. Şi mereu avea idei, dorinţe de împlinit. După ce şi-a deschis cafeneaua de la Gorgani, ca să fie aproape de Despina, m-a trimis tocmai la Florenţa, ca să-i aduc o lunetă prin care urmărea toate mişcările din casa Băleanu, iar uneori mă punea să trag cu urechea pe la ferestre ori îmi cerea să-i aduc lucruri pe care le atinse Despina, în special rochii, pe care le ţinea într-o ladă ca pe nişte relicve de sfinţi. Poate m-a folosit, poate că doar m-a convins.

8

Încă de pe vremea când Despina era copil, Mărin cafegiul era obsedat de Pantelimon Iorga.

— Va ajunge mare zugrav, iar dacă mă întrebi, acesta este cel mai primejdios om din tot Bucureştiul. Ştii când va începe sfârşitul lumii? Când băiatul ăsta se va semna pe zidul măcelăriei!

Zâmbeam, evident, mi s-a părea improbabil ca cineva să picteze pe ziduri. Tocmai pentru că n-am crezut, dar şi pentru că puştiul mi-era simpatic, am refuzat categoric să-l transform în cenuşă pentru pipa lui Mărin cafegiul. Cred că Pantelimon a fost unul dintre acele motive de ceartă, care te fac să-ţi dai importanţă, exact ca la o întrecere sportivă sau ca la o luptă cinstită între doi adversari care se apreciază unul pe altul. Când vorbea despre el, se ambala maxim, gata să se ridice în aer ca un balon:

— Şi ce dacă Pantelimon se semnează! spunea cafegiul. Vei zice ca nu e nimic rău aici! Să-l lăsăm să-şi facă de cap! Dar eu ştiu, mă pironea el cu privirea. Dorinţa asta pare firească: vrei să te baţi cu pumnul în piept, să afle

toată suflarea că autorul ești tu! Foarte frumos! Ai muncit, ți-ai pus osul la bătaie, iar lumea trebuie să știe neapărat cum te cheamă! Dar dorința asta este o boală. Ea începe cu o semnătură pe zidul măcelăriei și se transformă pe nesimțite în praf otrăvit, intrând în nările târgoveților, umflându-le apoi creierii, scoțându-le la iveală toate poftele mici și nedemne. Mai întâi, colegii de breaslă ai lui Pantelimon Iorga vor vrea să-și scrie și ei numele, apoi vor veni la rând cântăreții de strănă, care se vor simți îndreptățiți să boteze cu numele lor fiecare ison care le iese pe nas. Învățătorii vor cumpăra scări și își vor scrijeli și ei numele pe zidul școlii. Vor urma slujbașii de rang înalt, care sunt socotiți ceva oameni de vază. De pe acum li se strigă numele prin foișoare, ca să se știe cine strânge dările, cine numără berbecii de bir și cine mătură străzile. Căpitanii de agie își vor lăsa numele în porțile păcătoșilor, pe care consideră ei că i-au adus pe drumul cel bun. Nici meșteșugarii n-o să mai vrea să muncească neștiuți de mahalagii. Cizmarii își vor pune numele pe încălțările cârpite de ei, iar în coaja pâinii o să găsești numele pitarului care-a frământat-o!

Asta era prea de tot! Aici chiar mă strâmbam cu îndoială, însă Mărin mă ignora de fiecare dată, continuând să înșire toți bolnavii din mintea lui:

— Vin la rând târgoveții fără treabă, îmboldiți să-și lase și ei numele, gravându-l pe pervazul ferestrei, în podelele drumului și pe trăsurile oprite în poarta lor. Dar nici asta nu va fi de ajuns, înaltule! Un nume scris poate fi trecut cu vederea. În disperarea lor de a nu li se uita numele, mulți vor începe să și-l strige, urcându-se pe treptele bisericii, în coroanele duzilor, iar cei mai curajoși vor merge pe sârmă, de la un capăt la altul, prin tot orașul, spunând cum îi cheamă! Iar în răgetul general, nimeni nu se va mai înțelege cu nimeni. Omenirea va fi doar un

valet, un fir subțire, tors din obsesia unui amărât de zugrav care și-a încondeiat numele pe zidul măcelăriei!

Când ajungea aici, mi se părea doar un nene holbat și vă mărturisesc sincer că niciodată nu l-am crezut.

9

Pantelimon avea o dulceață în ochi, un fel de a mă privi încât întotdeauna mă făcea să mă simt părtaș la visele lui. Apoi îmi plăcea cum pictează. Când previziunile cafegiului s-au împlinit, iar Pantelimon a început să facă portrete pe zidul măcelăriei, în mod contrar așteptărilor pe care le-avea de la mine, am refuzat cu și mai multă îndârjire să scap omenirea de el. Mai mult, chiar îl bănuiam pe cafegiu că mă punea să-l ucid din viciu. Voia să-l fumeze, căci uneori oamenii indicați de el erau puși pe listă mai mult din curiozitatea lui de a le încerca gustul. Bineînțeles, nega categoric.

În privința fumatului, eu port toată vina, căci am avut grijă să nu rămână niciodată cu pipa goală. Îi plăcea atât de mult să fumeze, încât nu mă înduram să nu-l alimentez periodic. Îi plăcea cu precădere pulberea grunjoasă, că nu toată cenușa este la fel. După unii oameni rămâne doar un praf fin, cu gust fad, iar cenușa altora păstrează resturi păioase și granule înmiresmate. După primul fum pe care-l trăgea, știam sigur ce calitate are cenușa. Dacă zâmbea searbăd, fără să-și arate dantura, praful era mediu, nu trebuia să întreb, dar, dacă-l vedeam strângând ochii, cu pomeții obrazilor ridicați, era clar că fuma resturile unui om de calitate întâi. Uneori însă nu prea conta. Era atât de dorit, încât se urca pe cafenea și îmi trimitea un porumbel cu mesaj. Îi dădea drumul și aștepta să mă vadă ieșind din pădure, iar de multe ori nici nu era nevoie, căci îl observam eu de cum ajungea pe acoperiș. Încercam

să nu ucid lumea aiurea, poate de asta am și ținut cont de lista lui, ca să-mi justific într-un fel faptele. Numele proscrisilor se înșirau ordonat, pe zeci de pagini, într-un caiet verde. Erau numele acelor ciurucuri care, în opinia lui, aveau să ducă la distrugerea lumii.

Avea și momente când o făcea pe martirul. Înfășurat în câte un pled și legănat de valurile de fum, îmi șoptea cu glas dulce și alintat:

— Simt că nu pot să mai fac față la cât de multă lume ar merita fumată! Poate crezi că e ușor, dar după fiecare lulea mă simt golit, inutil. Am avut momente când îmi venea să las totul baltă!

Nu reușeam întotdeauna să mențin echilibrul între liste și opiniile mele. Au existat și accidente, așa cum a fost cazul cu Ioniță luntrașul. Omul mi-era simpatic, în mod normal nu l-aș fi ucis. Deja începuse tainica mea suferință și nu eram în apele mele. Era o noapte frumoasă, iar Ioniță a coborât din trăsura plăcerilor. Părea fericit, o fericire care ținuse de la Lacul lui Dura până aproape de Cotroceni. Eu am ieșit din pădure cu mare viteză, pentru că promisem mesaj de la cafegiu. A fost o întâmplare, a fost ghinion pur. I-am strâns cenușa într-un săculeț pregătit special pentru cafegiu și i-am privit hainele. Nu mă puteam atinge de ele. Mi-era lehamite, nu mai aveam chef să le ascund. Rareori lăsasem în urmă dovezi, doar când era prea multă lume prin jur, cum a fost cu un moș de la Podul Păliciu. Alergam pe marginea podului, ținându-l ca o vrabie, iar omul, săracul, nu știu cum, a vrut să se uite în apă. Cum m-a atins, s-a făcut praf. Dinspre Cotroceni venea o căruță, iar pe sub pod cântau de zor niște spălătorese. Am lăsat hainele și-am rupt-o la fugă. Au mai fost și alte situații la fel. Dar abia în noaptea în care m-am ciocnit de luntraș mi-a venit ideea să nu mă mai ating niciodată de haine. Era ca o prevenire, într-un fel, ca un mesaj de la Mărin cafegiul. Voiam ca lumea să creadă că

luntrașul plătise vanitatea de a-și fi scris numele pe barca lui căcănie.

Alteori am profitat de *ciocnirile* întâmplătoare, dar, recunosc, au mai fost și antipatii. Cel mai mult mă enervau Doctorul și nepoata lui, care stăteau numai prin pădure. Pe atunci, cafegiul era tânăr și fuma mult, încât nu pridideam să-i aduc praf provenit de la cei mai diferiți oameni.

— Să știi că la mine nu e vorba de viciu, îmi spunea el. Pentru mine, fumatul este o artă care va schimba lumea. Oamenii de pe lista mea sunt dușmanii zilei de mâine, să nu uiți, înaltule! Iei parte la un viitor luminos!

Îmi plăcea să trăiesc lângă bucuria lui, de multe ori așezat direct pe podea, la picioare, privindu-l prin norul de fum. În acea perioadă în care ucideam fără să stau pe gânduri, dintr-un fel de cult al prieteniei, aș putea zice, îi pusesem gând rău Doctorului.

Omul culegea plante și găngănii, iar în multe privințe părea dus rău. Într-o zi i-am sărit în față și l-am măsurat înainte – cu unii îmi plăcea să schimb câteva cuvinte și abia după aia să-i transform în cenușă.

— Ah, tu ești! s-a entuziasmat el. *Magister Sanguinis!* Iată-te! Sau *Sanguis Daemonis!*

Îmi dădeam seama că n-avea toți boii acasă, dar, cu toate astea, cuvintele lui m-au răscolit rău. Mi-am amintit de vremurile îndepărtate, când săpam în grădină, având grijă de buruienile morții ca de niște copii. Mi-au venit nu știu cum chiar și versurile imnului pe care îl cântam zilnic, fața mea de-atunci, cămașa vărgată.

— Ai crezut că florile astea sunt numai pentru morți, nu-i așa?! Nu, Înaltule! *Sângele-dracului* e planta previziunii. Uite, a scos el o cutie cât unghia, aici am preparat ceva, niște pilule care te fac să-ți visezi viitorul.

Erau niște bile mici, iar doctorul a insistat să iau una.

— Spune-mi, s-a ridicat el pe vârfuri, încercând să fie mai aproape de mine, unde găsesc *sângele-dracului*? Tu trebuie să știi neapărat! Sunt absolut sigur! Străbunicul mi-a povestit despre un om foarte înțelept, care din păcate a dispărut în pădure. De la el știa despre omul înalt și despre iarba previziunii.

Și-a-nceput să pălăvrăgească despre înțeleptul pierdut, iar pe măsură ce-l ascultam, mi-am dat seama că-l cunoscusem pe acel bătrân curios, exact ca Doctorul, și care găsisese într-adevăr planta. Era nesățios, dornic să aibă totul. Dominator. Și știa cum să se ferească de mine, aproape că-mi anticipa mișcările, vorbele. Într-o noapte l-am pândit când răscolea malul bălții și i-am căzut drept în spate. Cenușa lui a fost cea pe care am încercat-o printre primele dăți. Dar fumatul nu s-a lipit de mine.

Totuși, pe Doctor n-am putut să-l omor. La început a fost un interes aproape științific. L-am pus să-mi traducă din latină o carte, un rețetar care îmi stârnise curiozitatea, deși n-a meritat. Așa e cu toate cărțile până la urmă. Te fac să tremuri, iar după ce le citești, îți dai seama că n-au fost ceea ce credeai tu. Doctorul era meticolos, dar și șmecher: nu s-a grăbit. Traducea câte o pagină și treceau zile până mă căuta. Toată tărășenia a durat un an și ceva, iar după aceea n-am mai putut să-l omor. Dar nici nu i-am arătat *sângele-dracului*.

Mica pastilă pe care mi-a dat-o n-a avut niciun efect pentru mine, dar m-am gândit că nu era rău să aștept, poate inventa vreun leac. În schimb, am avut grijă să-l sperii bine, interzicându-i cu desăvârșire să povestească despre întâlnirea cu mine.

Cea mai mare surpriză a mea a fost Mărmănjica. Tot atunci, la puțin timp după discuția cu Doctorul, am dat de ea. Unchi-său o lăsase lângă un stejar să adune rădaște. Nu voiam să mă vadă, așa că am lungit o mână până la ea, cu intenția s-o ating cu un deget și s-o prefac în

cenușă. Dar atingerea mea n-a avut efect. Fata s-a scărpinat și a continuat să culeagă insecte. Eram uluit. Eram indignat. M-am lăsat până jos cu tot trunchiul și i-am pus ambele palme peste urechi. Mărmănjica a scos un urlet, iar eu m-am tras în frunzișul stejarului. Era vie, iar după ce s-a uitat în jur și-a continuat treaba ca și cum nu se întâmplase nimic. Mărmănjica era imună. N-o puteam omorî. Mi-ar fi plăcut să știu cum funcționa, pentru că în subteranele creierului meu intuiau nu doar ostilitate din partea ei, ci și un pericol obscur. De aceea nu i-am povestit lui Mărin cafegiul, mai ales că Mărmănjica nu era pe lista dușmanilor.

Un timp i-am dat Doctorului să facă diverse lucruri numai pentru că voiam să studiez fata mai bine. Ea a făcut copacul albastru, pe care nu-l mai vopsisem de sute de ani. Abia în timp mi-am dat seama că, de cum mă apropiam de ea, pielea ei emana un praf fin, prin care otrava mea nu putea să mai treacă.

După ce a murit Doctorul, am observat-o de la distanță, încercând să mă împrietenesc cu ea, mai ales noaptea, căci pe timpul zilei privirea ei îmi cam dădea frisoane. Într-o zi a ajuns până la casa mea, unde rareori se întâmplă să ajungă vreo stârpitură. Eram în baltă, cu gura mică în plină mișcare, căci coborâsem să-mi iau gustarea. Casa era acoperită cu pânză, îmbibată în elixirul lui Lecu, încât nu se vedea decât un nor în mijlocul bălții. Nu puteam să ies din apă și nici să dispar, ca să nu-i trezesc vreo suspiciune. Avea chef de vorbă sau poate se rătăcise și-i era frică. În tot cazul, am scăpat greu de ea și a trebuit să-ntăresc toate tufișurile din jurul bălții. Lecu mi-a spus că fata întreba de stăpânul pădurii. Noroc că pentru neamul Lecu pădurea nu poate să aibă stăpân. Iar pentru el, nu știu de ce, eu sunt doar Lăbosu. În plus, nici nu face diferența dintre *scund* și *înalt*. Pentru Lecu, oamenii se împart în clienți și în posibili clienți. Când se întâlnește

cu cineva pe care-l crede inofensiv, începe să-l trateze ca pe un posibil cumpărător. Tocmai de aceea, când Ciptoreanca, ghicitoarea, l-a întrebat dacă nu ştia să-i prepare un elixir al previziunii, Lecu a răspuns liniştit:

— Asta te costă două raţe, gata jumulte de pene şi curăţate de măruntaie.

Cererea a făcut-o să râdă, dar o zi mai târziu ghicitoarea a adus la întâlnire două raţe aşezate într-un coş de răchită. Lecu a fost încântat şi i-a întins un şip mic.

— Dacă pui o picătură în ceai, vezi lucruri care nu s-au petrecut încă!

Eram curios, mi se părea bizar că Lecu putea să facă o licoare de care nu avusesem habar. Noaptea am stat la Ciptoreanca, să văd ce se întâmplă. Femeia are o casă ca un ou, fără uşi şi fără ferestre, dar în curte se află o trapă. Când pune piciorul pe ea, oul se crapă puţin, atât cât să intre un om. Ciptoreanca a băut ceaiul şi-a căpătat un fel de sprinteneală la minte, fiind capabilă să facă legături între lucruri. Ceaiul lui Lecu i-a pus sângele în mişcare, ceea ce i-a dat şi un strop de deşteptăciune. Lecu i-ar mai fi preparat elixire, însă la scurtă vreme ghicitoarea a dispărut, făcută balot de Manciu, cărată de taingiu în căruţă. Mi-am adus aminte de ea pentru că într-un fel e legată de ziua de toamnă în care m-a lovit un înger în piept. Ziua aceea când totul s-a schimbat pentru mine.

10

Hălăduiam prin oraş aninat de trăsura Despinei, pentru că avea arcuri, ceea ce mă făcea fericit. Mă agăţam cu amândouă mâinile de coş, iar un timp alergam, lăsându-mă azvârlit tocmai pe capră, lângă vizitiu. Alteori stăteam lângă Arbănaş, privindu-l în ochi, încercând să-i anticipez mişcările. De câte ori a trecut omul ăla pe lângă moarte – nici n-am cuvinte să povestesc!

În fața casei lui Pantelimon se vedea ghicitoarea, cu trăsura ei de un albastru turbat, târguindu-se cu zugravul, pentru că-i pictase trăsura, iar inima lui bătea atât de puternic, încât valuri grele ajungeau la mine, fierbinți, ca o peltea dată-n clocot, gata să se reverse pe plită. Voiam să-l ignor, dar mi se pusese o clisă în piept, un fel de tremurat, ca înaintea unei întâmplări capitale.

Despina era în vizită la fratele ei, Lambru. Nu după mult a apărut Mărmănjica. Strângea în mână un baston gălbui, în capătul căruia era împlântată o seceră, ceea ce-o făcea să semene cu un satrap din vechime. M-am așezat în fundul trăsurii, ca să-mi mai trag sufletul, dar și pentru că eram speriat. Toată strada Brezoianu se luminase de frunzele toamnei, iar din cerul curat picurau infime mărgăritare de brumă. Despina a ieșit pe poartă cu pași mici, încât părea că nici nu se mișcă din loc. O văzusem de multe ori, practic o știam de când s-a născut, dar în acea zi de toamnă, în care simțeam cum bate inima lui Pantelimon, nu știu cum, s-au deșteptat în mine toate iubirile mele ratate. Eram singur, într-o lume care nu mă vedea, nu știa că exist, iar în lumea asta eu sufeream pentru a nu știu câta sută de ori. Iubirea vine exact când singurătatea ta a ajuns la refuz, după ce ai ținut în tine toate nemulțumirile. Te abții și dai oamenii la o parte, conștient că n-ai nevoie de nimeni. Aproape că-ți vine să strigi că ești foarte bine așa, în singurătatea pe care o consideri un fel de victorie asupra lumii, când, deodată, în mijlocul prefăcătoriei tale, se rupe ața și cazi ca o flească în mijlocul drumului. Exact așa am pățit eu. O vedeam pe Despina venind spre mine, cu niște ochi triști, îi simțeam tulburarea din sânge și, chiar dacă știam că toate astea i se trag de la Pantelimon Iorga, mă simțeam atins de aceeași melancolie, gata să-mi împart suferința cu ea.

Venea spre mine fără să mă vadă, bineînțeles. Cum am spus, nu se grăbea, închipuindu-și că lui Pantelimon i se

scurg ochii, deși zugravul, atins și el de durere, ținea dinții strânși, prefăcându-se că nu-i pasă.

A pornit trăsura, iar eu continuam să mă gândesc la pantofii ei, înfundați în frunzele moarte, ascultându-i inima care număra puținele zile rămase. Țin și-acum în mine clipa de sticlă, golită, pentru a face loc unei picături de otravă. Un timp scurt și intens, încheiat brutal, căci ferirea mea de atunci s-a rupt când Mărmănjica m-a tăiat cu privirea. Mă vedea, în ciuda faptului că eram învelit în pânză, se uita în ochii mei, în creierul meu. Poate că intrase trăsura în umbră ori pânza nu avea calitate, dintr-un motiv rămas și-n ziua de astăzi necunoscut, mă vedea foarte bine, iar eu mă simțeam dezbrăcat, prins asupra faptului, adică asupra reveriilor mele care se legau indestructibil de silueta Despinei! Am iubit-o, o iubesc încă, iar firele mici care mă leagă de-o moartă sunt crescute din părerea mea proastă față de mine, din fricile mele adunate în monumentale grămezi, din ratările care seamănă atât de bine una cu alta, încât creierul meu a făcut alergie la orice eșec. Ochii fatali săpau adânc în iubirea mea, până la rădăcină și mai departe, până la sămânța care fusese și care se înrudea cu privirile ei. Mă lipsisem de sufletul neîmplinit al Despinei, pentru că și sufletul meu era rupt de prea multele îmbrânceli ale vieții, iar Mărmănjica mă obliga să-mi aduc aminte de această situație jalnică, luându-mi într-un fel toată strălucirea, pe care o are contactul electric dintre doi oameni. Nu te-ai îndrăgostit, idiotule, îmi spuneau privirile ei, ești un malahist, îți curg balele pe rochiile unei femei care nu te va iubi niciodată!

Iar după aceea n-am mai scăpat de ea! Erau zile când o vedeam răscolind pădurea, sperând să mă vadă. Nu știu dacă simțiți când se gândește la voi cineva, dar mie mi se întâmplă adeseori, mai ales când era vorba de Mărmănjica, începea să țipe în mine cineva, un omuleț căruia îi crapă fierea de frică.

Atunci însă, în ziua de toamnă, aş fi vrut să nu-mi pese că mă vedea. Îmi stătea pe limbă să-i spun foarte bine, acum ştii că exist, ehe! Să te văd cum o să mă mai scoţi din minte! Totuşi, după ce am ajuns la Piaţa Gorgani, m-am întors în viteză şi-am intrat în salonul lui Lambru, unde Mărmănjica se milogea să-i cumpere alifiile. Voiam să verific, voiam să ştiu precis dacă mă vede sau nu şi, cu toate că m-am fâţâit niţeluş prin cameră, niciunul din ei n-a dat semne că mă simţise.

11

Când te îndrăgosteşti, fie vrei să-ţi amesteci sângele într-un mod nebunesc, punându-ţi la bătaie chiar viaţa, fie aştepţi să-ţi treacă, dorindu-ţi cu disperare să nu se fi întâmplat, aşa cum îmi doream eu. Câtva timp am încercat să nu ies din pădure, dar, cum se lăsa noaptea, o luam spre Mărin cafegiul, iar în drum mă opream să fac rost de provizii pentru fumat, chiar mă străduiam să aduc mai multe feluri de praf, fumam şi eu, dintr-o disperare care mă împingea la excese, şi începusem să-i dau apă la moară, să execut în ordine numele cuprinse pe lista duşmanilor. Voiam să-i fiu pe plac pentru că era parte din Despina şi implicit din dragostea mea. Ceea ce moştenise de la el erau privirea şi cred că şi inteligenţa, plus preţul exorbitant pe care cafegiul îl pune pe el însuşi. Dar în acelaşi timp avea şi emotivitatea mamei ei, care o făcea vulnerabilă în multe privinţe. Ca şi mine, Despina nu avusese parte de iubire, dar măcar ea putea să atingă pe oricine voia. Când Pantelimon a început s-o viziteze noapte de noapte, din inima mea de bărbat singur a crescut ghimpele morţii. Mă căţăram la fereastră şi stăteam până în zorii zilei ori făceam alte nebunii. Mă lungeam în pat lângă ea, aşteptând să deschidă ochii şi ieşeam fără

precauții pe ușă, ca s-o aud cum strigă ori cum sare din pat să vadă cine umblă pe acolo. Alergam pe lângă trăsura ori îl maimuțăream pe Pantelimon în timp ce picta. Uneori veneam hotărât să-l ating și să termin cu el, dar, închipuindu-mi suferința Despinei, renunțam, tăiat eu însumi de durere, de remușcare.

Tot pe-atunci aveam un om de încredere, un anume Cocean, care alerga pentru mine, aducându-mi coșuri cu struguri și alte bunătăți, pe care i le lăsam Despinei la ușă. Pe acest Cocean îl trimiteam uneori la Giurgiu ori la Brăila să cumpere lucruri pe care mi le aducea cu o căruță, până în marginea pădurii, iar de multe ori venea aproape de casa mea, împingând câte o roabă cu pometuri sau cu bunătăți cumpărate din băcănia lui Alecu Topor, între care un cașcaval care-mi plăcea mult, învelit în foiță portocalie, pe care memoria mea, în ciuda multelor lucruri văzute, o păstrează intactă. Cocean a fost unul dintre cei mai buni servitori ai mei, cu toate că era un scundac sărman, fără carte. Dar caracterul contează mai mult decât școlile și averea. Cu el mă consultam uneori, mai ales că era singurul care observase că Pantelimon Iorgă intra noaptea în casa Băleanu.

— Ce crezi că s-ar întâmpla dacă l-aș face în noaptea asta cenușă? îl întrebam.

— Să nu faci, măritule, așa ceva! Coconița Despina o să moară de disperare, iar dacă ei i se întâmplă ceva, tăticul măriei sale o să se-mbolnăvească, iar mătălică o să-i duci în spinare pe lumea ailaltă!

Cocean nu știa cine e tatăl adevărat al Despinei, dar mie, numai cât mă gândeam la cafegiu și la dorința lui furibundă de a-l vedea pe Pantelimon mort, mi se spulbera gelozia.

La început, cafegiul nu voia să creadă că între fiica lui și zugrav se petrece o poveste de dragoste, ci era convins că inventam. În previziunile lui, Pantelimon era doar

dușmanul de mâine care va da direcția prăbușirii. Vedeau vanitățile lui multiplicat, îmbolnăvind pe toată lumea. Mai întâi va infecta mahalaua Gorgani, apoi una după alta toate mahalălele și Bucureștiul, de unde boala se va răspândi în Imperiu, iar de aici se va scurge treptat în țările calde, la mama dracu', în inima junglei. Asta era pe scurt, căci în timpul larg al întâlnirilor noastre, în mișcările blânde ale fumului și în parfumul florilor de *sângele-dracului*, fiecare etapă avea personaje, victime mai ales, iar din când în când și câte o mică victorie a mahalagiilor, înghițiți de megalomania apocaliptică a zugravului.

Apoi, misiunea lui de a scăpa de Pantelimon a pălit, topindu-se ca frunzele sub zăpezi. Totul a început într-o seară, când l-am găsit schimbat, ca și cum ar fi fost înlocuit cu alt om. Dormise pe o pernă umplută cu *sângele-dracului*, fără să fumeze, fără să bea ceva. Era odihnit și cu mintea curată.

— Pantelimon o s-o ucidă pe fiica mea.

Vorbea patetic, dar fără isteriile obișnuite, iar ochii i se făcuseră cât capacele. Avusese o viziune cât se poate de clară: Despina se va mărita cu Pantelimon, iar cândva, într-un viitor nu prea îndepărtat, el avea s-o strângă de gât.

Eram îngrijorat, dar nu mi se părea plauzibil.

— Uite ce te rog, prietene, mi-a spus el, privind-mă exact ca pe-un prieten, vreau să-i duci Despinei una dintre florile astea pe care-am dormit.

Nu știu cum, căpătase convingerea că iarba, odată folosită, adică ținută aproape de un creier vizionar, putea să păstreze multă vreme forța acelei previziuni. Era sigur că Despina o să vadă același viitor pe care-l văzuse și el, o să-și vadă moartea, o să cunoască adevărata față a lui Pantelimon. Poate că avea dreptate, floarea asta copia visele altui om, nu știu, dar ca în toate cazurile, și de data aceasta s-a întâmplat cum a zis el.

În ceea ce mă privește, am trecut prin niște emoții pe care nu cred că voi putea să le povestesc. Trebuia să mă arăt Despinei cu fața mea, să mă uit în ochii ei, să-i vorbesc și să încerc să n-o sperii. Dacă mă vedea ca pe un monstru, nu mai era nimic de făcut. Dar dacă mă găsea acceptabil? Aiuram, bineînțeles, dorindu-mi din fiecare celulă a cărnii mele să mă placă, să mă iubească, să-mi dea un semn că aş fi avut șanse într-un viitor oricât de îndepărtat.

12

O săptămână m-am pregătit. Cu câtă exuberanță! N-a rămas piață nerăscolită. Săream peste trăsuri, pe acoperișuri, dansam pe clopotnițe, imaginându-mi niște lucruri despre care știam din start că nu se vor împlini. Bucuriile mele mentale! Fericirea de-a privi un om înnebunit de dorințe, sperând să-l pot atinge cu cea de-a doua gură, de la distanță. În perioada aia mă duceam des la chiramele și, așezat pe pervaz ori doar trecând pe la geamuri, mă visam la Brăila, într-un târg. În perioada mea de exasperare, nu aveam propriu-zis vise erotice. Știu că mă vedeți ca pe-un nemernic care suspină în întunericul camerei, el cu sine însuși, plesnind ca zarzăra coaptă, rușinat, umilit de singurătatea lui fără margini. În realitatea fierbinte a intimității mele de-atunci era un târg de sclavi din Brăila. Mă vedeam înjosit, singur, dus la vânzare. Târgul de robi de la Brăila a rămas multă vreme în mintea mea, fiind și cel mai mare, dar și foarte colorat, căci acolo aduceau oameni din multe locuri. În afară de ȣiganii noștri puteai să vezi asiatici cu ochi tăioși, namile, tocmai de peste mări, polaci, ruși, neamuri pe care nu ți le-ai închipuit vreodată! Femei cu buze groase și cu ȣaȣele la vedere, picioare în lanȣuri. Acolo am văzut și primii oameni negri

complet. Când sunt singur și plin de dorințe, îmi apare în minte târgul, mă văd dezbrăcat, pus în lanțuri, la mila câte unui negustor cu trei rânduri de guși, tremurând de frică să nu încap pe mâna unuia și mai hain. Sunt în mijlocul târgului, fără scăpare. De fiecare dată aparțin altui negustor, sunt proprietatea cuiva. Iar faptul ăsta umilitor, de-a nu fi al meu, mă aduce la exasperare, la acel prag de sus, unde aspirațiile se transformă în praf. Este ca și cum ar fi prea mult, mai mult decât poate să suporte un om, iar această ultimă picătură face ca totul să se reverse. Îmi plâng de milă și plesnesc, ca poama care s-a copt. Iar după aceea, în deșertul care se lasă în mine, după ce luna trece peste obrazul meu, aud de departe foșnetul care mă înduioșează, aducându-mi aminte că încă o iubesc pe Despina.

Ca o vijelie am luat la rând prăvăliile. Voiam să fiu frumos, să mă țină minte până la capătul vieții. Tot salonul era plin de lucruri, grămezi pe care le vedeam în oglindă, crescând în spatele meu, ca mormanele de gunoaie, craci răsuciți, poale de anterie și șaluri, de toate mărimile. Cel mai mult îmi plăcea boneta, o căciulă din catifea moale, nici fes, nici căciulă nemțească, care îmi puneă o lumină pe ochi, făcându-mă, după canoanele mele de-atunci, să arăt prezentabil. Și nici nu riscam să mă emoționez și, de exemplu, să-mi sară gura din creștet, cum am pățit-o de-atâtea ori. Orice-aș face, lumea se sperie, deși gura asta este singura parte bună din mine. Practic, cu această a doua gură aș putea să sărut! În sfârșit, eu zic că eram elegant și că arătam bine în ziua aceea.

Am scos iarba din buzunar, aproape uscată între timp, după ce stătuse o noapte în perna lui Mărin, și-am sărutat-o. Poate că odată cu viziunile cafegiului îi intrau în suflet și dorințele mele, niște vietăți fragile, cărora într-o lună, două le vor crește aripi, mici pergamente încrustate cu o parte din ceea ce visam eu. Mai întâi am luat *Divina*

Commedia, cred că din megalomanie, ca să mă dau cult, apoi am realizat că nu puteam să pun planta într-o carte despre lumea cealaltă. Aveam o ediție frumoasă din *Sopra lo amore* a lui Ficino; o carte săltată de mine din bagajul unui italian, dar titlul era prea ostentativ și-a trebuit să renunț. În înfumurarea lor fără margini, oamenii disprețuiesc declarațiile, mai ales la prima vedere, punând preț doar pe ceea ce se obține cu mult efort. Și nici atunci la cote mulțumitoare. Numai nesiguranța ține în viață flăcările iubirii, transformându-te în fiara care-și obține cu greu bucățița de carne. De fapt, lupta depusă îți întărește încrederea-n tine și-ți hrănește câinele dinăuntru. Iar el e stăpânul. În viață, totul depinde de cum își ține coada câinele ăsta. Fiecare victorie i-o ridică pe spate, iar înfrângerile i-o pleoștesc, făcându-l să și-o ascundă între picioare. Și ce viață e aia, cu o coadă moartă de frică? Încălzit de revelația asta, am pus mâna pe Iulius Caesar, dar l-am lăsat imediat să cadă la loc. Era prea didactic. Am început să răscolesc febril cuferele, convins că nicio carte nu era bună pentru *sângele-dracului*. *Erotocritul* mi se părea siropos, *Varlaam și Ioasaf*, foarte la modă prin București, era pentru boierii bătrâni, *Fiziologul* ieșea din discuție. Văzusem că pe Rousseau îl ținea lângă pat, nu voiam să creadă c-o urmăresc. Și-atunci am zărit *Iliada*.

Am stropit puțin planta și-am presat-o cu grijă, gândindu-mă la acea femeie pentru care muriseră atâția bărbați. Cât fusese o nevestă la casa ei, n-a băgat-o nimeni în seamă. De-abia plecată, luată de altul, a stârnit un război, a intrat în istorie! N-a iubit-o nimeni. Nici măcar Paris, care mi se pare, într-un fel, fratele lui Pantelimon. A aflat că este cea mai frumoasă de pe Pământ. N-a ales-o. Ci s-a lăsat dus de faimă, mânat de zimții nemulțumirii, de acei paraziți din sângele unui om care nu și-a împlinit visele. Peste tot este furie. Menelau urlă, insultat, își cheamă fratele, iar Agamemnon dezlănțuie mânia în toate cetățile

Greciei. Supărarea lor crâncenă e mai importantă ca ei, ca Elena, ca povestea în sine. Se supără Ahile, cumva, pentru că a fost despărțit de-o iubită? Nicidecum. E mânios pentru că sclava i-a fost luată de altul. Iar acest altul nu face decât să repete ceea ce i se întâmplase fratelui său. Putem să spunem că dă mai departe furia, aflată în rol principal. Să ți se răpească, să nu ai, să nu poți ajunge, să ți se refuze. Situația mea și a tuturor iubirilor care nu mor și pe care poezii le cântă.

I-am întins cartea, așa cum mă sfătuisese Mărin, de teamă să n-o vatăm cumva.

M-a privit drept în ochi. Nu-i era frică de mine, nu m-a tratat ca pe-un monstru. La un moment dat cred că și-a adus aminte de mine, de pe vremea copilăriei. Era interesată de cafegiu, voia să știe dacă e tatăl ei. Și un lucru foarte important: se vedea că are încredere în cuvântul meu.

Nu mai știu ce-am vorbit, dar de-a lungul întâlnirii am avut presimțirea că voia să m-atingă, din care cauză eram încordat și gata să mă feresc. O s-o țin minte veșnic, în rochia alburie, în timp ce prin frunze trecea o bătaie de aripi. Aceasta a fost prima mea întâlnire de dragoste. Singura.

Cafegiul a avut dreptate din nou. Despina a simțit puterea florii și, într-un fel, inexplicabil pentru mine, a ajuns să vadă ceea ce văzuse și tatăl ei. Atunci n-am știut, dar l-am văzut pe Pantelimon plecând, am auzit-o plângând. Abia mai târziu am avut confirmarea, după ce mi-a povestit Mărmănjica.

13

Bineînțeles, inițial n-am putut să-i spun cafegiului că Despina renunțase la floare sau că Mărmănjica deja avea viziuni. El o vedea ca pe-o moștenitoare a viziunilor lui

și poate a marelui plan, cine știe, sperând ca ea să completeze lista dușmanilor.

— Poate că Despinei mele îi va folosi *sângele-dracului* mai mult decât mie! Va ști ce să facă!

Era optimist în privința asta și avea deja în minte un posibil viitor în care ea devenea un fel de profet. Deși existau și rezerve.

— Dacă se apucă de fumat, Naltule, te rog să n-o lași. Există oameni pe care e mai bine să nu-i fumezi!

Până la urmă, i-am mărturisit că Despina se descoto-roșise de plantă. Era distrus, speriat.

— Fata aia a Doctorului e o pacoste mare! Va trebui s-o... nu zic s-o omori, dar... Ei, bine, trebuie să uite de *sângele-dracului* sau să dispară! Ce-o să facă? Nu-ți dai seama că peste o sută de ani toată lumea va avea privirea aia de groază? Ia gândește-te! Ți-ar plăcea să trăiești într-o lume care arată ca Mărmănjica?

Începusem să cred că avea dreptate, dar, dacă voiam s-o omor, ar fi trebuit s-o împușc, ceea ce nu făcusem în viața mea. De Mărmănjica nu puteam să m-ating!

Apoi, după ce Pantelimon a acoperit zidul măcelăriei cu silueta Despinei, cafegiul a luat din nou foc. Urla, cerându-mi să-l omor, amintindu-mi că în prietenia noastră nu avea loc un derbedeu ca Pantelimon. Mi-a enumerat iarăși toate relele care amenințau omenirea.

— Ți-am spus demult c-o să-și scrie numele, dar nu m-ai crezut!

Într-adevăr, profeția se împlinise, dar aveam și rezerve. Întotdeauna există excepții. De la orice. Mărmănjica era una, dar și pisica popii Ambrozie, pe care o vizitasem într-o zi, ca să văd cum arată un animal pe care stăpânul îl iubise nețărmurit. Și, știind prea bine că asupra animalelor nu are efect otrava din mine, am luat-o în brațe. Am vrut s-o iau, de fapt, căci la prima atingere s-a transformat în-cenușă. Poate că intuiția lui Ambrozie fusese bună, iar

pisica asta avea în ea ceva omenesc. Am plâns după ea ca după o soră, iar când slugile au adus altă pisică în loc, pretinzând că-și schimbase culoarea, aproape c-am crezut, mi-ar fi plăcut s-o știu înviată, devenită miracol! Tocmai de aceea mă încăpățânam să nu-l omor pe Pantelimon, mai ales că, deși mă îndemna să-i fac felul, cafegiul vorbea foarte mios cu el, ca un părinte, încât nu știam ce să cred. Poți să dormi aici oricât vrei, spunea el, aruncând discret un fum peste el, poate sperând să moară sufocat de otrava pe care cafegiul o scotea pe nas fără pauză. Nu mi se părea că am vreun motiv să-l așez pe Pantelimon în pipa prietenului meu viciat! Observasem prea bine că pe Despina o întristase mai rău că Mărin era tatăl ei decât că Pantelimon avea s-o omoare, încât mă întrebam dacă nu cumva i-ar fi părut bine să scape mai degrabă de cafegiu decât de zugrav. Trebuia să aștept ca ea să-și revină și să fiu sigur că n-o să moară de dorul lui.

Cu toate aceste evenimente, moartea lui Mărin m-a luat prin surprindere. Îmi spusese de atâtea ori că va lua parte la nunta Despinei, încât eram sigur că va supraviețui acestui moment. Moartea lui m-a afectat mai mult decât suferința că nu puteam s-o am pe Despina. A fost o despărțire ca atunci când a murit tata. Practic, aproape toată viața lui se lega de mine. L-am văzut îmbătrânind, din ce în ce mai neputincios, schimbându-și privirea, devenind în fiecare zi altă persoană, care, pe măsură ce trecea timpul, pierdea luminile din priviri și pasiunea care topea în jur totul. Nici vocea nu mai avea voioșia care te lega de planurile lui aberante, făcându-te să-i fii devotat cu tot sufletul. În ultimii ani repeta aceleași lucruri, bine știute de mine, despre nocivitatea numelor și despre era ciururilor, care începea cu Pantelimon. Pe zugrav îl ura cel mai tare, nu știu dacă avea legătură cu viziunile lui sau dacă-și vedea fiica amenințată de el. În mod inexplicabil,

îmi plăcea acest Pantelimon și-mi venea greu să-l omor, mai ales că simțeam că legătura dintre el și Despina era de nedesfăcut, simțeam în ea o forță care mă hrănea și pe mine, făcându-mă să mă cutremur la gândul că Despina ar fi putut să-l piardă din cauza mea. Se iubeau, știam, văzusem destule la viața mea ca să înțeleg că le era foarte greu să trăiască unul fără celălalt și, la fel de inexplicabil, nu resimțeam niciun pic de milă pentru Firanda sau pentru Scarlat.

Pentru Mărin, căsătoria Despinei cu Scarlat Filipescu era cea mai adâncă dorință, un fel de ideal în jurul căruia crease o eră istorică.

— Dacă biata mea fiică reușește să scape de zugrav, întreaga lume va arăta altfel. Lasă-mă să termin! îmi cerea el, văzând pe fața mea că mă îndoiam, căci în ultima perioadă a vieții lui era clar, că nu-i mai acordam acel credit de la început. Ascultă-mă! Dacă Despina ajunge la altar cu Scarlat, e scăpată! Iar dacă trece de acest hop, va avea un băiat! Înțelegi, Înaltule? Sângele meu va călători prin cuvintele lui până la capătul lumii, căci urmașii lui, cam la a cincea generație, vor schimba toată lumea. Imperiul Otoman o să dispară. Toate neamurile pe care le știm acum vor fi înghițite de vreme. Fără Pantelimon, lumea nu va mai crede în nume și-n ranguri. Conducătorii nu vor mai avea importanță. Șase clanuri vor ține sub papuc lumea, dar mahalagiului de rând n-o să-i pese de ele.

— Cafegiule, îi spuneam, Scarlat e un ticălos care prin nemernicul de Manciu trăiește de pe urma chiramelelor, din șantaj și din tot felul de ticăloșii fără margini. Până și cămătarii sunt mai cinstiți decât el!

— Nu contează! Rezultatul final va fi o lume mai bună.

Cred că o luase razna. Tocmai el, care fugise cu Mușa în pădure, aprecia acum o viață cuminte, la curtea unui boier, pe care Despina va fi nevoită să-l suporte noapte

de noapte, să simtă în ceafă răsuflarea unui om detestat. Îmi pierdusem respectul față de Mărin, dar, cu toate acestea, nu puteam să-l părăsesc, mai ales că deasupra lui vedeam deja umbra morții. Deși-l ura atât de mult pe zugrav, niciodată nu i-o spusese în față, ba chiar îl lăsa să doarmă pe un divan, ca atunci, în ultima noapte.

Stăteam lângă el pe podea, când l-am auzit vorbind cu glasul lui de demult.

— Prietene, nu mai am nimic de fumat!

Era noapte. N-aveam niciun chef să ies prin mahala și să iau viața vreunui om. Iar el știa. În spatele nostru auzeam respirația lui Pantelimon, de om obosit.

— Nu cred că mai am mult. Ar putea să fie ultima pipă pe care o aprind.

Părea dus, m-am uitat în ochii lui și am văzut fiorul sfârșitului. Oricine are dreptul la o ultimă bucurie, iar a cafelei era o lulea din cenușa nefericitului de Pantelimon. M-am ridicat și-am luat-o spre ușă.

— S-ar putea să nu mă mai prinzi viu! a încercat el să mă înduplece, dar mi-am continuat drumul.

Era lume multă strânsă la măcelărie, ca să păzească pictura lui Pantelimon, iar ca să treacă vremea, trăgeau la măsea. Grătarul lui Murgu sfârâia ca de obicei. M-am învârtit pe la măcelărie, am săltat o firmitură de carne cu gura cea mică. Dacă mă ciocneam de vreunul, s-ar fi văzut. Nu știam ce să fac. Presimțeam c-am să-l găsesc mort, fără să-mi iau rămas-bun. Când voiam să mă las păgubaș, l-am văzut pe Tudorici închizând prăvălia, cu pălăria lui mare, mișcându-se cu prudență, să nu știe nimeni de el. Avea obiceiul ăsta, să aducă marfă pe timpul nopții, cred că fura de pe undeva sau pur și simplu îi plăcea să piardă nopțile, căci îl văzusem adesea pe străzi la ore târzii. Oricum, aceea a fost ultima lui plimbare. Am dat peste el în viteză și am strâns resturile într-o batistă.

Când m-am întors, Despina era acolo. I-am simțit parfumul de la intrare. Evident, nu puteam să-i dau cenușa de față cu ea. Amândoi am așteptat să plece, am insistat chiar. Am stat lângă el până la sfârșit, pe care îl simțeam destul de aproape. Fuma dintr-un fel de datorie, nu mai avea bucuria, nici ochii înlăcrimați de plăcere, ci doar cuprinși de apele înghețate ale lumii de dincolo.

— Știi ce? Cred că ai dreptate cu zugravul. Poate că nebunia asta cu numele e numai la mine în minte.

În spatele lui, Pantelimon suspina în somn, făcut covrig pe divan.

Mi-a întins pipa și am vrut s-o iau, dar cu ultimul strop de viață m-a prins de mână. O secundă, nu mai mult, și s-a năruit. Cenușa lui era grunjoasă, mi-a trecut prin minte că i-ar fi plăcut s-o fumeze.

Restul nopții am rătăcit pe străzi, gândindu-mă la moartea atât de neașteptată, cu o zi înainte de nunta Despinei. El, care își dorise atâta să ia parte la acea nuntă, renunțase în ultima clipă sau pur și simplu credea că nu mai contează. S-a sinucis pentru că îi era frică de moarte? Nu știu. Până la sfârșit alesese, nu așteptase ca viața să-i dea ceea ce voia ea.

14

Moartea lui Mărin m-a stors, iar la nunta Despinei eram deja deprimat. M-am cocoțat pe Casa Morților, de unde vedeam bine pe toată lumea, iar suferința devenise acum suportabilă. Când ea urca scările, eu încercam să-mi închipui o zi viitoare în casa lui Scarlat Filipescu. Apoi a venit zugravul și am simțit că totul se duce de râpă. Până la urmă, tot cafegiul avusese dreptate. Din doi pași am fost lângă el, la picioarele scării. Îi simțeam sângele care

dogorea, răspândind în jur fierbințeală. Nu-mi făcusem un plan. Voiam să-l opresc, deși nu știam cum.

Când am văzut-o coborând scările, în rochia ei de mireasă, am știut că pentru ea exista numai el și-atunci mi-a trecut prin minte un gând: ce-o să faci fără visul ăsta nebun? Aș fi vrut să-i spun că nu cred în iubirea eternă, ci doar în fericirea unei întâlniri și poate într-o moarte comună.

Eram atât de aproape, încât deja simțeam cum mi se dilataseră porii. Despina a întins brațul, iar eu, înfiorat de apropiere, l-am atins pe Pantelimon mai mult din greșală. O burniță fină s-a ridicat, ca în diminețile de noiembrie. Cu toate că-l văzuse cum tremura, a intrat și ea sub clopotul morții. A avut o secundă, ar fi putut să rămână pe loc. Știam că mă vede sau că măcar îmi ghicește privirea. Dar nu s-a oprit. Ea era Despina Băleanu. Ar fi trebuit să-mi treacă prin minte! Mi-a zâmbit, zâmbetul ei de lehamite, de dispreț, rămas pentru totdeauna, înecat în apa verde a ochilor mei. Un zâmbet avid de expansiune, imposibil de îmblânzit. Am vrut să fac un pas în spate, s-o cruț. Dar n-am putut, așa cum nu poți să deschizi gura în fața unui dascăl sever.

Soarele portocaliu, de amiază nehotărâtă, clipocea deasupra Gorganului. Nu departe se vedea Mărmănjica, sus, pe acoperiș, iar pe scările de la biserică farmacistul alerga, presimțind poate că n-avea să-și mai vadă sora vreodată.

Pe Despina a supt-o clopotul morții într-o frântură de clipă, imediat după ce Pantelimon începuse să tremure sub apăsarea gândului meu. Îl luase în brațe. Erau două siluete mici, două inimi pregătite să moară în același moment, un timp scurt, dar intens, în care încăpeau două grămăjoare de pulbere, prima pe care Mărmănjica avea s-o fumeze.

Ani lungi au urmat după aceea, în care n-am trăit decât ca să rememorez aceste ultime clipe.

Pădurea a dispărut. Chiar atunci, săptămâni la rând au lovit topoarele în ea fără milă, ajungând aproape de baltă. Au fost niște ani în care am stat mai mult în apă ori acoperit în pânza care mă făcea nevăzut. Un Lecu a fost prins într-o zi și dus la Mitropolie, unde a devenit servitor, iar celălalt a mai trăit vreo 50 de ani, ascuns prin tufișurile de pe marginea Dâmboviței, uneori trecând pe la mine. Dar nu mai era decât un omuleț temător.

Într-o zi m-am trezit cu Mărmănjica pe cap. Am rămas nemișcat în apă, sperând să nu mă zărească, dar, când din ochi i-a țâșnit o lumină ca sabiă, am știut că se uită la mine.

— Te ascunzi, nu-i așa? Am avut o viziune cu tine!

Îmi suna deja cunoscut. *Sângele-dracului* avea să mă urmărească până la capătul vieții.

— Păcat că mie nu poți să-mi faci nimic! a spus, continuând să mă fixeze cu acei ochi care-mi intrau până-n măduvă.

Într-un impuls de moment, am vrut să țâșnesc, așa dezbrăcat cum eram, și să-i rup gâtul.

— Ai putea, într-adevăr, a spus ea, ca și cum mi-ar fi citit gândurile. Dar una este să transformi în cenușă niște bieți oameni care nu știu de tine, pe la spate, am putea zice, și alta este să sari la ei, într-o luptă cinstită!

A scos un pistol din rochiile ei multe și, recunosc, mă trecuseră deja toți fiorii, pentru că, în ciuda vârstei mele înaintate, nu-mi doream s-o sfârșesc. Nu făcusem nimic în viață, iar acolo, în sufletul meu de ucigaș a sute de oameni, încă pâlpaia speranța unei vieți de excepție, cu mii de guri care mă aclamă, cu fapte povestite și răspovestite de-a lungul istoriei.

— Și-acum ce-o să faci, o să stai toată viața în baltă?
După cum îmi vorbea, mi-am dat seama că nu voia să-mi vină de hac.

Câteva ore am stat pe mal, eu învelit într-un pled, ea, la oarecare distanță, aprinzându-și o pipă.

— Știi despre tine cam tot. Am văzut cum ți-a murit familia, cum l-ai întâlnit pe Mărin cafegiul... Știi ce e ăsta?

Ținea între degete un șip mic, terminat cu un inel argintiu. Obiectul mi se părea frumos. Am ridicat din umeri cu indiferență.

— Este parfum! De fapt, esența parfumului, dacă vrei!

— Și? Ai de gând să-l vinzi?

— O, nu! Nici măcar nu mă dau cu el. Uneori îl miros.

Din superstiție, nu ducea floarea la nas, și poate că avea dreptate, gândindu-mă la năucii pe care-i văzusem rătăcind cu floarea în mână. Dar trăgea în nări aromele înecate în uleiuri, îmbătate de miresmele unei păduri aflate pe moarte. O singură dată, nu mai mult, atât cât să-i cuprindă plămânul și creierul, să coboare în vene și să se risipească printre florile cârnii, unde se deschid ușile, parșivele punți spre trecut. Și nu-l mirosea direct din sticlă, ci stropise un petec, pe care îl ținea închis într-o cutie de tablă, ferit de nasurile sensibile, ascuns în labirintul hainelor ei. Își luase toate măsurile.

— Cât de departe te-ai dus?

Mă privea arogant, refuzând să-mi răspundă, și-am înțeles că știa lucruri care mie nu-mi erau cunoscute. Ce manie! Să te plimbi prin trecut! Să fii stăpânul unei lumi moarte! Numai lașii se ascund în trecut! Popândăi fascinați, lunatici, speriați să trăiască! Ce comod e să stai călare peste viețile altora!

— Doar nebunii trăiesc în trecut, am spus, lăsând un oarecare dispreț în inflexiunile vocii.

N-a comentat, dar după o tăcere destul de lungă mi-a spus:

— Știu că n-ai vrut să-l omori pe Pantelimon, ca să nu mai vorbesc de Despina!

Numele ei mi-a pus o greutate pe creștet, iar în urechi, în galeriile nevăzute, am auzit foșnetul unei rochii, lipăitul pantofilor, scârțâitul trăsुरii, iar undeva, în fundal, vocea stinsă a arnăutului. Timpul, acel carnivor nesătul, ascuns în grădinile cărnii, se ospăta liniștit.

— Și de unde știi că văd doar trecutul?

Eram aiurit și o întrebare îmi răsărise pe limbă, aceeași care-i vine oricui, dar n-am îndrăznit să deschid gura. Clipe multe am privit cerul și-am ascultat respirația Mărmănjicăi.

— Știi că ieri a murit Scarlat Filipescu?

N-aveam habar, mi se părea o persoană îndepărtată.

— Asta înseamnă că Despina ar fi fost acum văduvă, am șoptit.

Apoi mi-a povestit ce mai era prin oraș. În urmă cu o lună, Bucureștiul a fost zguduit de întoarcerea ghicitoarei. Într-o zi apăruse în Gorgani, atârnată de coșul unei căruțe. Arăta rău, ca o cârpă care zăcuse-n nămol.

— Când s-a întors, era alt mitropolit, pus în scaun de noul domn. Dar asta nu avea importanță. A depus plângere direct la Palat, iar noul fanariot, impresionat cumva de faima ei ori de felul jalnic în care se întorsese, i-a făcut dreptate imediat. Pe taingiu l-au spânzurat, la Obor, iar Manciul a fost condamnat la un an în ocna de sare. Ghicitoarea a pus mâna pe chiramele, dar Scarlat Filipescu a obținut un ordin domnesc să fie închisă acea casă a desfrânării. A doua zi a murit otrăvit, iar lumea o consideră vinovată pe ghicitoare.

— Și-așa e?

Mărmănjica a confirmat, ca un mare cunoscător, suflând spre baltă fumul din pipă. Apoi a făcut o mărturisire care mă mai urmărește și astăzi.

— Oamenii singulari, diferiți de tot restul, au multe bucurii, pe care nimeni în lume nu le mai gustă, sunt

privilegiați într-un fel. Și încă ceva: când ești diferit, nu trebuie să faci eforturi ca să te placă ceilalți – oricum n-o să fii niciodată egalul lor.

— Și-atunci? am întrebat dărdâind.

— Cel mai bine este să rămâi cum ești tu!

Într-un fel de complicitate, am început să mă împrietenesc cu Mărmănjița și să-i spun, fără ezitare, Elencu, până când porecla ei mi-a ieșit cu totul din minte. Nici nu puteam să trișez, căci îmi citea gândurile. Devenisem vulnerabil, ușor de ucis.

Cu timpul a început să zâmbească, să arate mai bine. Nu s-a măritat, n-a avut copii, dar pe măsură ce-a început să-i placă fumatul, ochii i s-au împlânzit, iar fața i s-a luminat de o fericire cunoscută doar marilor fumători. Și-a prevăzut moartea și-a recunoscut că despre viitorul meu nu știa mare lucru.

În locul pădurii s-au ridicat case, ajungând tot mai aproape de mine. Balta a secat, iar eu trebuia tot mai des să mănânc ce-aruncau pricăjiții. Într-o vară am dat la o parte pânzetul, iar nu mult după aceea buldozerele au trecut prin zidurile îmbibate de ape, prin mușchiul bătrân. Tremuram la oarecare distanță, cu ochii în lacrimi, ascuns jalnic într-una din ultimele pânzici, știind că n-aveam să mai văd niciodată salonul, scările pe care fuma unchiul meu, ferestrele prin care privisem pădurea.

Viața mi s-a ajustat și ea, după timpuri. Până și labelle mi s-au chircit, după ce sute de ani au stat în pantofi. Blana s-a tocat, mâncată de molii, scundacii au început să crească, iar eu n-am mai fost socotit o namilă. Acum sunt doar un bărbat cam abulic, cu haine lălâi, unul dintre acei inși la care te uiți fugitiv și știi imediat că e singur pe lume. Sunt încă înalt, dar nimeni nu mă consideră o anomalie. Nimănui nu-i este frică de mine, dar nici eu nu mă aventurez prea des în locuri aglomerate. Mai există accidente, este inevitabil, atâta timp cât unii se bagă în

mine. Chiar zilele trecute m-am pomenit cu un tip care voia neapărat să m-atingă. Știți, genul ăla de oameni care nu pot să te-ntrebe nimic fără să te apuce de braț. Dar, spre deosebire de alte timpuri, acum stau alături de alții, holbându-mă la grămăjoara rămasă pe-asfalt. Oamenii nu mai sunt atât de suspicioși ca pe vremuri.

Un singur lucru a rămas neschimbat: disprețul față de nume. Evident, am avut multe de-a lungul timpului, dar niciunul nu s-a lipit de sufletul meu. Când mă gândesc la mine, la acel om curat dinăuntru, o aud pe mama strigându-mă: *fiule!* Și imediat știu că nu e supărată pe mine. Dar nici nu mă cheamă ca să m-alinte. Este numele meu, care mi-aduce în creier petalele roșii, ca nisipul cernut peste case, ploaie fină, de foc.

Uneori trec pe la Gorgan, neclintit din locul lui, de sute de ani, la fel de înalt, cu biserica așezată în moț. Îi stă în continuare în coastă o clădire precară, alta decât fosta casă a Mărmănjicăi, iar pe locul pieței e un mic parc, prin care, dacă mă credeți, simt încă pașii Despinei, văd urmele pantofilor ei. O văd încă îndoindu-și brațul pe ușă, dar, dintre toate, cel mai bine îmi amintesc privirea furișă, felul în care se uita în dimineața de toamnă spre cupeul albastru. Iar pe locul fostei măcelării mi se pare că se mișcă încă femeia cu gâtul tăiat, ieșită din mintea unui zugrav.

Ziceam că nu există iubire nemuritoare? M-am înșelat. Toate iubirile care trăiesc într-o minte de om sunt eterne. Cine iubește își lasă povestea acelor oameni care știu s-o dea mai departe.

Cuprins

I. Personajele .	.5
II. Povestea lor . . .	.27
III. Povestea din spatele poveștii	 141
IV. Povestea mea . .	.269

„Romanul pornește de la
o aspirație erotică, de la acel
timp, de fapt, când încă nu știi
ce-ți dorești, dar în schimb știi
cu *certitudine* că vrei să ai,
să strângi, cu un fel de lăcomie
jenantă, aripioarele atât
de fragile ale altei ființe,
pe care nici măcar n-o cunoști.
De aici până la teritoriul mistic
în care trăiesc monștrii,
zânele și spiridușii, nu mai este
decât un pas. Iar *Homeric*
este povestea acestui pas.“

Doina Ruști

„Dincolo de titlu – al cărui subtext enigmatic se lasă decriptat abia spre final – *Homeric* e romanul unei lumi bucureștene din epoca fanarioților, fără determinări istorice precise, dar recompuse cu o minuție și o autenticitate cuceritoare: un răsfăț al simțurilor și un desfrâu al fabulosului într-o carte a pasiunilor damnite și a farmecelor fatale, ieșite parcă din pivnițele eliadești ale Străzii Mântuleasa. În centru se află Gorganul și codrii, dispăruți între timp, ai Cotrocenilor, populați de ființe fantastice care cresc în ierburi floarea divinației (*sângele-dracului*) deschizătoare de porți spre lumea de dincolo. Viața comunității e destabilizată de contactele – generatoare de dispariții misterioase – cu creaturile invizibile ale pădurii. O lume întreagă trăiește sub ochii noștri prin magia poveștilor întrețesute, iar dintre zecile de personaje se desprind fatala domniță bastardă Despina Băleanu, tatăl ei adevărat, complice al duhurilor pădurii, Mărmănjica cea neiubită – o Cenușăreasă imunizată de poțiuni ale unui tutore, doctor cu stagii la Viena –, straniul zugrav Pantelimon Iorga, irezistibila ghicitoare Ciptoreanca sau aventurierul Ahmet, eșuat din Levant la Porțile Orientului, în această «cronică a Bălenilor» *sui-generis*... Perspectivele se schimbă ca într-un carusel al fantasmelor, iar cititorul sfârșește prin a deveni el însuși obsedat de farmececele unor narațiuni în foi de viț. Povestitoare înăscută și proprietară a unui teritoriu imaginar propriu, bântuit de fantomele istoriei și de «demonii» feminității, Doina Ruști se impune, prin acest tur de forță al imaginației, ca o maestră a realismului magic, balcanic, redimensionat, spectaculos, în cheie *fantasy*.”

Paul Cernat

EDITURA POLIROM

ISBN 978-973-46-7911-9

www.polirom.ro

Carte publicată și în ediție digitală